

5.pielikums
Kurzemes plānošanas reģiona
Ilgspējīgas attīstības stratēģijai 2015. – 2030. gadam
un Attīstības programmai 2015. – 2020. gadam

KURZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONA PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Kuldīga, 2016

SATURS

Ievads.....	4
1. PLĀNOŠANAS SITUĀCIJA.....	5
1.1. Tiesiskais regulējums	5
1.1.1. Teritorijas attīstības plānošanas jomu regulējošie Eiropas Savienības un valsts politikas plānošanas dokumenti un normatīvie akti	5
1.1.2. Plānošanas reģiona funkcijas un kompetence.....	14
1.1.3. Plānošanas reģiona institucionālā struktūra.....	16
1.1.4. Reģiona attīstības plānošanas dokumenti	19
1.2. Kurzemes reģiona administratīvais iedalījums	22
1.3. Reģiona ģeogrāfiskais novietojums	23
1.4. Kurzemes reģiona pašvaldību attīstība	24
1.4.1. Attīstības plānošana pašvaldībās	24
1.4.2. Pašvaldību ilgtermiņa attīstības redzējums.....	28
1.4.3. Pašvaldību specializācijas.....	30
1.5. Institūciju sniegtā informācija un nosacījumi.....	31
1.6. Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.....	32
1.7. Izmantotās metodes un principi	33
2. APDZĪVOJUMS UN PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA	34
2.1. Demogrāfiskā situācija	34
2.1.1. Iedzīvotāju skaits un dabiskā kustība	34
2.1.2. Migrācija.....	41
2.1.3. Dzimumvecumstruktūra un demogrāfiskā slodze	46
2.2. Apdzīvotuma tīkls	55
2.3. Attīstības centri un to funkcionālais tīkls	56
2.4. Pakalpojumu pieejamība.....	56
2.4.1. Izglītība	56
2.4.2. Veselības aprūpe.....	71
2.4.3. Sociālie pakalpojumi	81
2.4.4. Kultūra.....	88
2.4.5. Sports.....	101
3. LAUKU Telpas STRUKTŪRA.....	103
3.1. Apdzīvotās vietas.....	103
3.2. Lauku un mežu areāli	103
3.3. Dabas vērtību areāli	106
3.4. Kultūrvēsturiskā mantojuma un ainavu vērtību areāli.....	108
3.5. Piekraste	110
4. TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA UN MOBILITĀTE.....	112
4.1. Autoceļi	112
4.2. Ostas	124
4.3. Dzelzceļi.....	128
4.4. Lidostas, lidlauki	130
4.5. Veloceliņi	131
4.6. IKT tīkls.....	134
4.7. Sabiedriskais transports	138

5.	VIDES INFRASTRUKTŪRA	141
5.1.	Atkritumu apsaimniekošana	141
5.2.	Degradētās teritorijas	146
5.3.	Riska teritorijas.....	147
5.4.	Vides kvalitāte	152
5.5.	Vides monitorings	156
6.	UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪBA	160
6.1.	Nodarbinātība un bezdarbs	160
6.2.	Iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte	170
6.3.	Iedzīvotāju labklājība	176
6.4.	Nozaru konkurētspēja	184
6.5.	Pētniecība un inovācijas	190
6.6.	Uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūra	192
6.7.	Investīciju piesaiste	194
6.8.	Tūrisma attīstība	196
	IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI UN TERMINI.....	203

PIELIKUMI

1. pielikums Pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģiju apkopojums
2. pielikums Pašvaldību attīstības programmu apkopojums
3. pielikums Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Kurzemes reģionā

IEVADS

Kurzemes plānošanas reģiona (turpmāk - KPR) Pašreizējās situācijas raksturojums ir izstrādāts, pamatojoties uz KPR Attīstības padomes 2012.gada 14.novembra lēmumu (prot.Nr.06/12, 2.§) un 2013.gada 11.decembra lēmumu (prot.Nr.08/13, 1.§) par KPR Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015.-2030.gadam un KPR Attīstības programmas 2015.-2020.gadam izstrādes uzsākšanu un darba uzdevumu apstiprināšanu.

Pašreizējās situācijas raksturojums ir pastāvīgi aktualizējams informatīvs materiāls, kuru izmanto KPR ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas vai to grozījumu izstrādei atbilstoši 2013.gada 16.jūlija Ministru Kabineta noteikumu Nr.402 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 4.punktā noteiktajam.

Pašreizējās situācijas raksturojumu izstrādāja KPR Plānošanas nodaļa laika posmā no 2012.gada novembra līdz 2015.gada 31.martam, veicot esošās situācijas apzināšanu, datu vākšanu un apkopošanu, analīzi un aprakstošās daļas sagatavošanu. Pašreizējās situācijas raksturojuma aktualizācija tika veikta laika posmā no 2016.gada jūlija līdz 2016.gada decembrim.

Pašreizējās situācijas raksturojums kalpo par pamatu darba grupu diskusijām par Kurzemes reģiona attīstību, apskatot apdzīvojuma struktūru un publisko pakalpojumu klāstu nacionālas, reģionālas un novada nozīmes attīstības centros, iedzīvotāju kustību, nodarbinātību, transporta un satiksmes infrastruktūru, vides infrastruktūru, dabas un kultūras vērtības u.c..

Pašreizējās situācijas raksturojums sastāv no plānošanas situācijas apraksta un reģiona telpiskās struktūras un attīstības procesu raksturojošām sadaļām:

- **APDZĪVOJUMS UN PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA** – iedzīvotāji, apdzīvotās vietas, attīstības centri un pakalpojumu pieejamība;
- **LAUKU TELPAS STRUKTŪRA** - lauksaimniecības un mežu teritorijas, kultūrvēsturiskās un dabas vērtības, Baltijas jūras piekraste;
- **TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA UN MOBILITĀTE** - galvenie transporta koridori, ostas, lidostas, dzelzceļi, IKT, sabiedriskais transports;
- **VIDES INFRASTRUKTŪRA** - atkritumu apsaimniekošana, degradētās teritorijas, riska teritorijas, vides kvalitāte un monitorings;
- **UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪBA** – iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte, bezdarbnieka statistiskais portrets, nozaru konkurētspēja, uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūra, ieguldījumi nefinanšu investīcijās un ES struktūrfondu investīcijas pilsētvides attīstībā, tūrisms.

Apdzīvojuma un pakalpojumu pieejamības raksturošanai ir izmantoti SIA „Grupa 93” un SIA „Karšu izdevniecība Jāņa sēta” sadarbībā ar VARAM, Labklājības ministriju, Kultūras ministriju, Izglītības un zinātnes ministriju un Veselības ministriju 2015.gadā izstrādātā pētījuma „Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam” materiāli (gala atskaite uz 24.03.2015.)

1. PLĀNOŠANAS SITUĀCIJA

1.1. Tiesiskais regulējums

1.1.1. Teritorijas attīstības plānošanas jomu regulējošie Eiropas Savienības un valsts politikas plānošanas dokumenti un normatīvie akti

Eiropas Savienības izaugsmes stratēģija „Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei” (turpmāk – „ES 2020”stratēģija) ir apstiprināta 2010.gada 17.jūnijā ar mērķi veicināt ES izaugsmi un nodarbinātību gan ES kopumā, gan tās dalībvalstīs. „ES 2020”stratēģija ir veidota, ņemot vērā ES ilgtermiņa izaicinājumus - globalizāciju, ierobežotu resursu pieejamību un iedzīvotāju novecošanās procesu, lai palīdzētu ES iziet no krīzes un pārveidotu ES par gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu ekonomiku, kas nodrošina augstu nodarbinātības līmeni, ražīgumu un sociālo kohēziju¹.

„ES 2020”stratēģija ir definētas trīs galvenās prioritātes:

- uz zināšanām un inovācijām balstītas ekonomikas izveide
- videi draudzīga un konkurētspējīga ekonomika
- augsts nodarbinātības līmenis, nodrošinot sociālo un teritoriālo kohēziju.

Lai īstenotu šīs prioritātes, „ES 2020”stratēģija izvirza piecus līdz 2020.gadam ES līmenī sasniedzamus kvantitatīvos mērķus:

- 1) 75% iedzīvotāju 20-64 gadu vecumā jābūt nodarbinātiem;
- 2) ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā jābūt 3% no IKP;
- 3) jāsamazina siltumnīcefekta gāzu (CO₂) emisija par 20%, salīdzinot ar 1990.gadu (t.sk. palielināt CO₂ emisijas samazināšanu par 30%, ja nosacījumi to atļauj), jāpalielina atjaunojamo energoresursu īpatsvars enerģijas patēriņā līdz 20% un jāpalielina energoefektivitāte par 20%;
- 4) skolu nepabeigušo skolēnu īpatsvaram jābūt mazākam par 10% un vismaz 40% jaunākās paaudzes iedzīvotājiem (30-34 gadu vecumā) jābūt ar augstāko izglītību;
- 5) nabadzības riskam pakļauto personu skaits ir jāsamazina par 20 milj. cilvēku.

“ES 2020” stratēģijas kvantitatīvo mērķu sasniegšanai ir nepieciešams īstenot virkni pasākumu nacionālajā, ES un starptautiskajā līmenī. Šim nolūkam ES tiek īstenotas septiņas vadošās iniciatīvas:

- *“Inovatīva Savienība”* atvieglos pieeju pētniecības un inovācijas finansējumam, lai nodrošinātu inovatīvo ideju pārvēršanu produktos un pakalpojumos;
- *“Jaunieši kustībā”* uzlabos izglītības sistēmu sniegumu un veicinās jauniešu integrāciju darba tirgū;
- *“Digitālā Eiropa”* nodrošinās digitāla vienotā tirgus izveidi, uzlabos interneta drošību un piekļuvi internetam, palielinās digitālās prasmes, kā arī piemēros informācijas un komunikācijas tehnoloģijas sabiedrībā aktuālu problēmu risināšanai, piemēram, tādu kā klimata pārmaiņas un sabiedrības novecošanās.
- *“Eiropa, kas efektīvi izmanto resursus”* nodrošinās pāreju uz zema oglekļa satura ekonomiku, palielinās atjaunojamo energoresursu izmantošanu, modernizēs transporta nozari un veicinās energoefektivitāti;

¹ Izmantoti Ekonomikas ministrijas sagatavotie materiāli,
<http://www.es.gov.lv/ricibas-jomas/ES2020/visparigs-apraksts-ES2020>

- “Rūpniecības politika globalizācijas laikmetam” uzlabos uzņēmējdarbības vidi, it īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kā arī atbalstīs stipras, ilgtspējīgas un konkurētspējīgas rūpniecības bāzes attīstību;
- “Jaunas prasmes un darbavietas” modernizēs darba tirgu un dos iespēju cilvēkiem attīstīt prasmes visa mūža garumā, palielinot līdzdalības līmeni, kā arī labāk sabalansēt darbaspēka piedāvājumu un pieprasījumu, t.sk., ar darbaspēka mobilitātes palīdzību;
- “Eiropas platforma pret nabadzību” veicinās ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, palīdzot trūcīgiem un sociāli atstumtiem cilvēkiem, t.sk., veicinot to dalību sabiedriskajos procesos

Latvijas nacionālo reformu programma „ES 2020”stratēģijas īstenošanai (turpmāk – Latvijas NRP) ir ES līmeņa ekonomiskās politikas koordinācijas un uzraudzības instrumenta sastāvdaļa, kas ir saistīta ar ES budžetu. Latvijas NRP pasākumu īstenošanā liela loma ir ES fondu finansējumam.

Latvijas NRP noteikti Latvijai sasniedzamie kvantitatīvie mērķi 2020.gadam „ES 2020”stratēģijas kontekstā:

1. 73% nodarbinātības līmenis vecuma grupā no 20–64 gadiem;
2. ieguldījumi pētniecībā un attīstībā - 1,5% no IKP;
3. iedzīvotāju īpatsvars 30 – 34 gadu vecumā ar augstāko izglītību – 34–36%;
4. skolu nepabeigušo iedzīvotāju īpatsvars vecuma grupā no 18–25 gadiem – 13,4%;
5. nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvars – 21% vai 121 000 cilvēku novērst nabadzības vai atstumtības risku;
6. primārās enerģijas ietaupījums 0,670 Mtoe;
7. 40% atjaunojamās enerģijas īpatsvars bruto enerģijas gala patēriņā;
8. ierobežot SEG emisijas nozarēs ārpus ETS tā, lai pieaugums nepārsniegtu 17%, salīdzinot ar 2005.gadu;
9. ierobežot valsts kopējās SEG emisijas, lai 2020.gadā tās nepārsniegtu 12,20 Mt CO₂ ekvivalentu.

Latvijas NRP ir noteikti galvenie politikas virzieni un pasākumi izvirzīto mērķu sasniegšanai.

ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam

2009.gada 29.-30.oktobrī Eiropadomē Eiropas Savienības valstu un valdību vadītāji pieņēma Eiropas Savienības Stratēģiju Baltijas jūras reģionam². Šī stratēģija ir pirmā ES iekšējā stratēģija Eiropas makroreģionam, kuras pamatā ir integrēta ilgtermiņa pieeja ES politiku īstenošanai Baltijas jūras reģionā. Tai ir izvirzīti četri galvenie uzdevumi:

- Veicināt vides ilgtspēju reģionā
- Kāpināt Baltijas jūras reģiona ekonomisko izaugsmi un labklājību
- Sekmēt Baltijas jūras reģiona pieejamību un pievilcību
- Vairot Baltijas jūras reģiona drošību.

ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionam mērķis ir koordinēt dalībvalstu, reģionu un pašvaldību, ES, Baltijas reģiona organizāciju, finanšu iestāžu un nevalstisko struktūru rīcību, lai panāktu efektīvāku reģiona attīstību. Stratēģijā arī paredzēta reģionāla to pasākumu īstenošana, kuri ietilpst integrētajā jūrlietu politikā.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (turpmāk – *Latvija2030*) ir hierarhiski augstākais valsts ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments. Atbilstoši šai stratēģijai tiek izstrādāti jauni vai izvērtēti un aktualizēti jau esošie nacionāla, reģionāla un vietēja līmeņa teritorijas

² Izmantoti LR Ekonomikas ministrijas sagatavotie materiāli

https://www.em.gov.lv/lv/eiropas_savieniba/es_strategija_baltijas_juras_regionam/

attīstības, kā arī nozaru politiku plānošanas dokumenti, kas vienlaikus ir arī *Latvija2030* īstenošanas instrumenti.

Latvija2030 attiecībā uz zemāku plānošanas līmeni nosaka, ka:

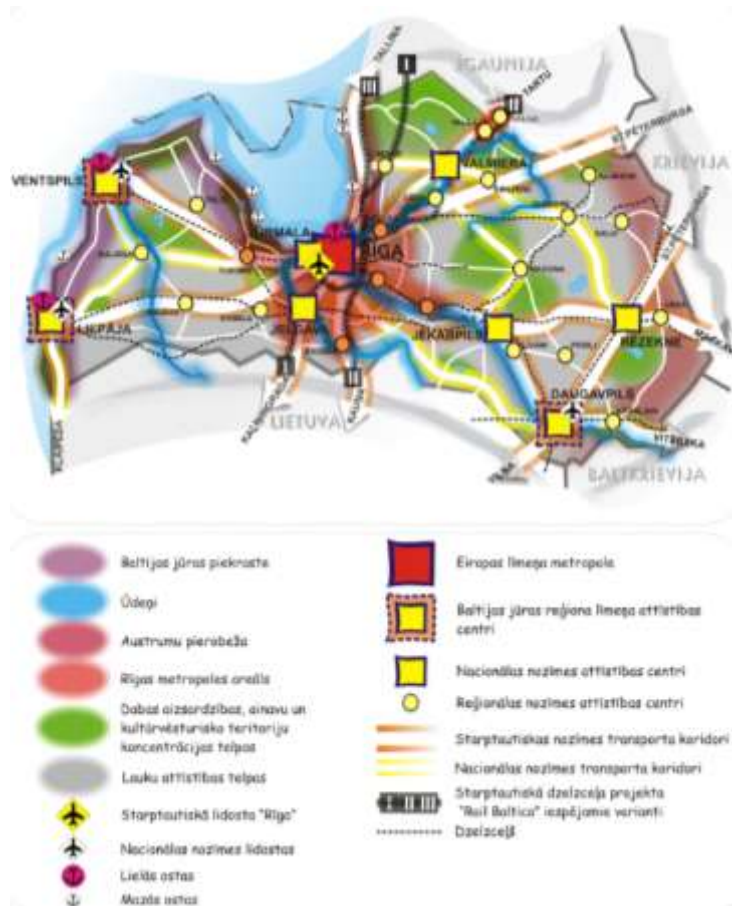
- teritorijas attīstības plānošanas dokumentos ir jāiekļauj tās teritorijas, kas nepieciešamas nacionālas nozīmes transporta infrastruktūras attīstībai, kā arī jānosaka reģionālas un vietējas nozīmes transporta infrastruktūras attīstībai rezervējamās teritorijas;
- novada nozīmes attīstības centrus nosaka reģionālā un vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentos;
- pilsētu attīstības plānošanā ir jānovērš pilsētu turpmākās izplešanās tendences, saglabājot piepilsētas dabas resursu, kā arī piemērojot “kompaktas” pilsētas modeli ar jauktu zonējumu, dažādotu zemes izmantošanu, blīvāku apbūvi;
- īstenojot Eiropas ainavu konvenciju, nodrošināt ainavu plānošanas un dabas aizsardzības jautājumu integrēšanu nozaru politikās, likumdošanā un teritorijas attīstības plānošanā;
- un citas prasības un vadlīnijas, kas jāievēro, izstrādājot zemāka līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentus.

Latvija2030 iekļauj valsts telpiskās attīstības perspektīvu (sk. 1.attēlu). Latvijas telpiskās attīstības perspektīva akcentē trīs galvenos aspektus:

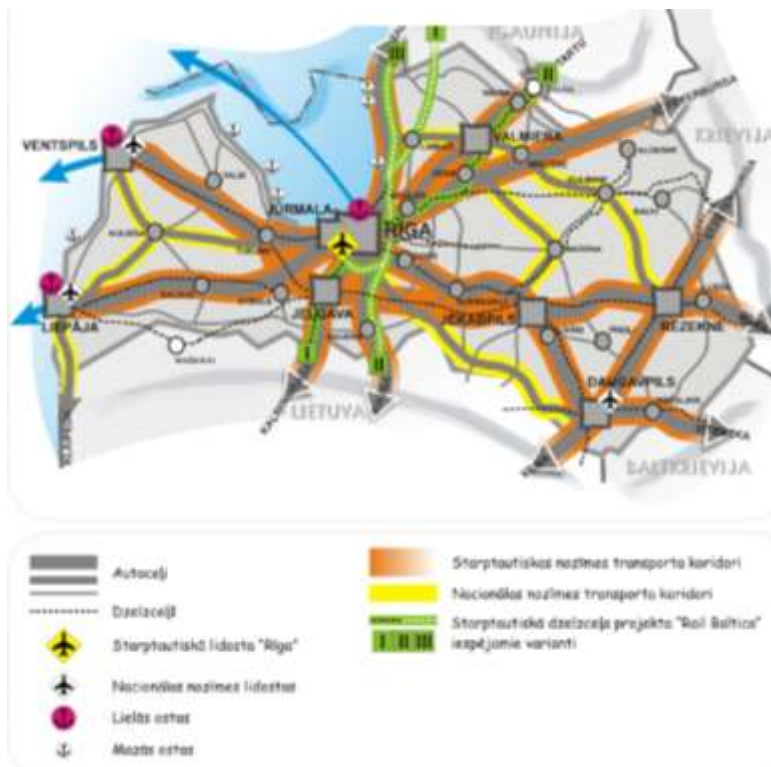
- sasniedzamība un mobilitātes iespējas;
- apdzīvojums kā ekonomiskās attīstības, cilvēku dzīves un darba vide;
- nacionālo interešu telpas – teritorijas un areāli ar izcilu vērtību un nozīmi valsts ilgtspējīgai attīstībai, identitātes saglabāšanai un ietver valsts attīstībai nozīmīgus stratēģiskos resursus.

Sasniedzamība

Sasniedzamības uzlabošanai nepieciešams uzlabot ārējo un iekšējo sasniedzamību (sk. 2.attēlu). Ārējās sasniedzamības uzlabošanai būtiska loma ir starptautiskas nozīmes autoceļu, dzelzceļu, ostu un lidostu infrastruktūras attīstībai. Savukārt iekšējās sasniedzamības uzlabošanai jāuzlabo reģionālo un vietējo autoceļu, kā arī sabiedriskā transporta pakalpojumu kvalitāte ar mērķi samazināt ceļā pavadīto laiku, kā arī jāveicina informācijas un komunikāciju tehnoloģiju pieejamība visā valsts teritorijā.

1.attēls Latvijas nākotnes telpiskā struktūra, avots: *Latvija2030*

2.attēls Iekšējā sasniedzamība – attīstības virzieni, avots: *Latvija2030*

Apdzīvojums un attīstības centri

Lai nostiprinātu valsts policentriska apdzīvojuma struktūru, *Latvija2030* nosaka šādus īstenojamus attīstības virzienus:

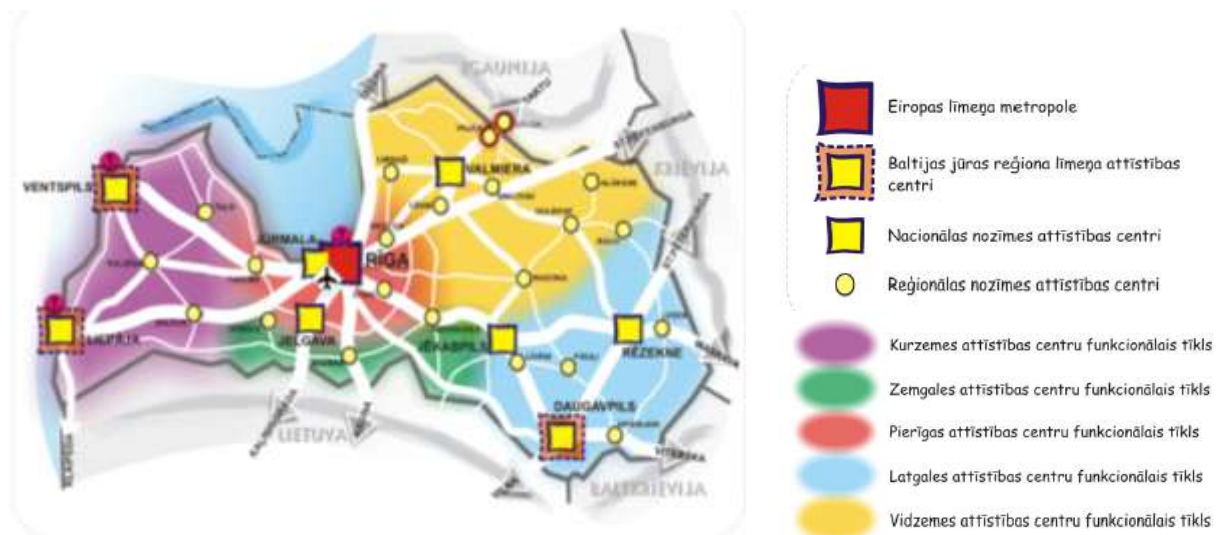
- 1) attīstības centru (pilsētu) – reģionu attīstības virzītājspēka – potenciāla un konkurētspējas paaugstināšana atbilstoši to resursiem un prioritātēm, veidojot pievilcīgu pilsētvidi gan iedzīvotājiem, gan investoriem;
- 2) pilsētu un lauku teritoriju savstarpējā sadarbība un mijiedarbība darba vietu nodrošināšanā un pakalpojumu sniegšanā, veicinot uzņēmējdarbības aktivitāti un kvalitatīvu dzīves apstākļu radīšanu laukos;
- 3) attīstības centru funkcionālo tīklu veidošana.

Saskaņā ar *Latvija2030* noteikto attīstības centru iedalījumu (sk. 3.attēlu), Kurzemes reģionā atrodas divi **nacionālas nozīmes attīstības centri** – Liepāja un Ventspils, kas ir arī Baltijas jūras reģiona līmeņa attīstības centri, kuros ir attīstīta rūpniecība, transports, publiskie pakalpojumi un sociālā infrastruktūra.

Ventspilij, balstoties uz pilsētas loģistikas un multimodālo transporta pakalpojumu nodrošinājumu, izglītības iespējām, zinātnes un pētniecības potenciālu, ir iespēja kļūt par inovāciju, augstas pievienotās vērtības rūpniecības un inženierozaru (īpaši elektronikas, informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jomā), kā arī loģistikas un tranzīta attīstības centru Baltijas jūras reģionā.

Liepājas potenciāls ir pietiekam, lai tā nostiprinātos kā konkurētspējīgs partneris Baltijas jūras reģiona valstu pilsētu tīklā, papildot starptautiskas nozīmes attīstības centra lomu transnacionālajā un pārrobežu sadarbībā. Lai integrētos Baltijas jūras reģionā, Liepājai ir jāattīsta loģistikas pakalpojumi uz Ziemeļvalstu un arī Rietumeiropas tirgiem, izmantojot ostu, dzelzceļu un lidostu, kā arī Lietuvas tuvumu, kas sniedz iespējas piesaistīt vairāk tūristu.

Reģionālas nozīmes attīstības centri – **Kuldīga, Talsi, Saldus** – ir pilsētas, kas ir nozīmīgi reģiona kultūras un/vai ražošanas centri ar attīstītu sociālo infrastruktūru un daudzveidīgiem pakalpojumiem. Šo pilsētu potenciāls ievērojami pārsniedz pārējo mazo pilsētu potenciālu.

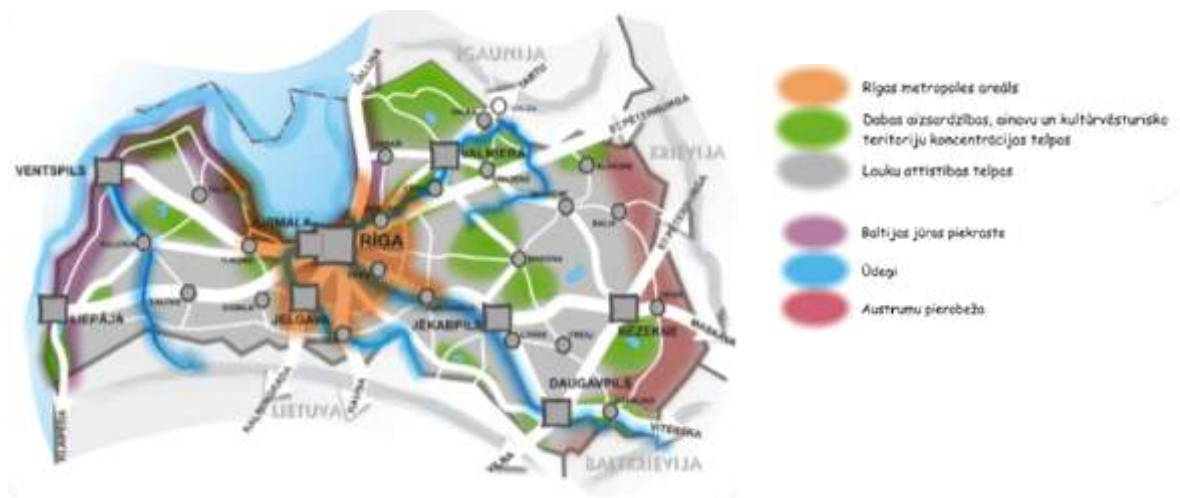

3.attēls Attīstības centri un funkcionālie tīkli, avots: *Latvija2030*

Nacionālo interešu teritorijas

Latvija2030 ir noteiktas šādas nacionālo interešu telpas (sk. 4.attēlu):

- Lauku attīstības telpa – lauku teritorijas, kur atrodas valsts ekonomikai nozīmīgi dabas resursi – lauksaimniecības zeme, meži, ūdeņi, derīgo izrakteņu atradnes;
- Baltijas jūras piekraste – viena no Latvijas lielākajām vērtībām, kur dabas un kultūras mantojuma saglabāšana jālīdzsvaro ar ekonomiskās attīstības veicināšanu;
- Rīgas metropoles areāls, kas stiprina Rīgas kā globāli orientētas Baltijas jūras metropoles lomu, tādējādi veicinot visas valsts attīstību;
- Austrumu pierobeža, kas ir teritorija ar īpašu statusu, lomu un specifiskām problēmā, kuru risināšanai nepieciešama atšķirīga pieeja un īpaši pasākumi;
- Izcili dabas, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju areāli, kur koncentrētas tās unikālās vērtības, kas veido Latvijas un tās dažādo reģionu identitāti un starptautisko atpazīstamību.

4.attēls Nacionālo interešu telpas, avots: Latvija2030

Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam (turpmāk – NAP2020) ir hierarhiski augstākais nacionāla līmeņa vidēja termiņa plānošanas dokuments. Saeima NAP2020 apstiprināja 2012.gada 20.decembrī. NAP2020 tiek izvirzīts redzējums par Latviju 2020.gadā „Ekonomikas izrāviens – katra Latvijas iedzīvotāja un valsts labklājības pieaugumam”. Lai īstenotu Ministru kabineta apstiprināto vadmotīvu "Ekonomikas izrāviens", NAP2020 noteiktas trīs prioritātes – "Tautas saimniecības izaugsme", "Cilvēka drošumspēja" un "Izaugsmi atbalstošas teritorijas". Katrā no NAP2020 prioritātēm ir identificēti būtiskākie rīcības virzieni, to mērķi un uzdevumi, kā arī rezultatīvie rādītāji.

Attīstības plānošanas sistēmas likums (08.05.2008.) nosaka, ka plānošanas reģioni nodrošina vietējā un reģionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu savstarpējo saskaņotību un atbilstību hierarhiski augstākiem attīstības plānošanas dokumentiem, kā arī attīstības plānošanas dokumentu sistēmu regulējošiem normatīvajiem aktiem. Vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentiem. Reģionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem.

Reģionālās attīstības likums (21.03.2002., turpmāk - RAL) nosaka plānošanas reģiona kompetenci attīstības plānošanā un koordinācijā, kā arī reģionālās attīstības atbalsta pasākumu īstenošanā.

Teritorijas attīstības plānošanas likums (turpmāk – TAPL) nosaka, ka teritorijas attīstību plāno, izstrādājot šādus savstarpēji saskaņotus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus:

- nacionālajā līmenī — Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un Nacionālo attīstības plānu;
- reģionālajā līmenī — plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu;
- vietējā līmenī — vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, attīstības programmu, teritorijas plānojumu, lokālplānojumu un detālplānojumu.

TAPL nosaka, ka, izstrādājot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, tiek nodrošināta sabiedrības līdzdalība teritorijas attīstības plānošanā visos līmeņos, kā arī tiek nodrošināta stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma veikšana, ja tas ir nepieciešams saskaņā ar normatīvo aktu prasībām.

Ministru kabineta noteikumi Nr.402 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” (16.07.2013.) nosaka plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu – ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas saturu, kā arī to aktualizēšanas, izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtību.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī (03.12.2014. redakcija)

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Metodiskie ieteikumi reģionāla un vietēja līmeņa ilgtspējīgas attīstības stratēģiju izstrādei un to vērtēšanas kārtībai (30.12.2014.)

Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam (turpmāk – RPP) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas reģionālo politiku. Pamatnostādnēs ir definētas reģionālās politikas risināmās problēmas, mērķi, politikas uzstādījumi un principi, rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai un sasniedzamie rezultāti. Pamatnostādnes ietver rīcības plānu ar konkrētiem pasākumiem definēto mērķu sasniegšanai.

Reģionālās politikas ilgtermiņa mērķi, kas sasniedzami līdz 2030.gadam³:

- radīt līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no dzīves vietas, sekmējot uzņēmējdarbību reģionos, attīstot kvalitatīvu transporta un komunikāciju infrastruktūru un publiskos pakalpojumus;
- stiprināt Latvijas un tās reģionu starptautisko konkurētspēju, palielinot Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles un citu valsts lielāko pilsētu starptautisko lomu.

Reģionālās politikas ilgtermiņa rezultāti un rezultatīvie rādītāji, kas sasniedzami līdz 2030.gadam⁴:

- kāpināts attīstībā atpalikušo reģionu attīstības temps, lai maksimāli pietuvotos valsts vidējā IKP līmenim, sekmējot reģionālo atšķirību samazināšanos – dispersija pēc IKP uz 1 iedzīvotāju mazāka par 30 (bāzes vērtība 2006.gadā ir 46,8, sasniedzamā vērtība 2019.gadā - 37,6);
- veicināta iespējami sabalansēta teritorijas apdzīvojuma struktūra, t.sk. saglabājot pilsētu/lauku iedzīvotāju attiecību 70/30 (t.i., nodrošinot lauku teritoriju iedzīvotājiem pakalpojumu un darba vietu sasniedzamību un pieejamību, tādā veidā samazinot lauku iedzīvotāju pārceļšanos uz pilsētām, ko pilnībā apturēt nav iespējams) (bāzes vērtība 2009.gadā ir 67,8/32,2, sasniedzamā vērtība 2019.gadā - 68,8/31,2);

³ Atbilstoši *Latvija 2030*

⁴ Pirmie trīs rādītāji un to bāzes un sasniedzamās vērtības definētas *Latvija 2030*

- ierobežota Rīgas plānošanas reģiona iedzīvotāju īpatsvara (% no valsts iedzīvotājiem) palielināšanās, samazinot iedzīvotāju aizplūšanu no pārējiem reģioniem – Rīgas plānošanas reģiona iedzīvotāju īpatsvars mazāks par 48% (bāzes vērtība 2009.gadā ir 48,5%, sasniedzamā vērtība 2019.gadā – 48,2%);
- mazināta ienākumu nevienlīdzība statistiskajos reģionos – nabadzības riska indekss pēc sociālajiem transfertiem visos reģionos mazāks par 20% (bāzes vērtība 2011.gadā – Rīgas statistiskajā reģionā 13,0%, Pierīgas statistiskajā reģionā 15,9%, Vidzemes statistiskajā reģionā 28,0%, Kurzemes statistiskajā reģionā 20,4%, Zemgales statistiskajā reģionā 22,7%, Latgales statistiskajā reģionā 28,2%, sasniedzamā vērtība 2019.gadā - nabadzības riska indekss pēc sociālajiem transfertiem visos reģionos mazāks par 26%);
- kāpināta Latvijas reģionu un galvaspilsētas Rīgas starptautiskā loma – pieaudzis statistisko reģionu IKP uz vienu iedzīvotāju pret ES-27 vidējo rādītāju (bāzes vērtība 2010.gadā – Rīgas statistiskajā reģionā – 90%, Pierīgas statistiskajā reģionā 42%, Vidzemes statistiskajā reģionā 35%, Kurzemes statistiskajā reģionā 42%, Zemgales statistiskajā reģionā 35%, Latgales statistiskajā reģionā 29%);
- pieaudzis IKP uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes Rīgā % pret vidējo IKP uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes Baltijas jūras reģiona galvaspilsētās (Kopenhāgena, Stokholma, Helsinki, Viļņa, Tallina) (bāzes vērtība 2009.gadā: 62%).

Reģionālās politikas vidēja termiņa mērķi:

1. Sekmēt teritorijās **uzņēmējdarbības attīstību un darbavietu radīšanu**, veicināt darbavietu un pakalpojumu **sasniedzamību**, kā arī uzlabot **pakalpojumu kvalitāti un pieejamību**.
2. Stiprināt **reģionu un pašvaldību rīcībspēju un lomu savas teritorijas attīstības veicināšanā**.

Lai sasniegtu reģionālās politikas mērķus, pamatnostādņēs ir noteikti šādi rīcības virzieni:

- atbalsts starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem;
- atbalsts lauku attīstības telpai;
- atbalsts Rīgas metropoles areālam;
- atbalsts Baltijas jūras piekrastei;
- atbalsts Austrumu pierobežai;
- paaugstināt vietējā un reģionālā līmeņa pārvaldes lomu uzņēmējdarbības veicināšanā un uzlabot uzņēmējdarbības vidi pašvaldībās;
- palielināt pašvaldību finansiālo rīcībspēju (pašvaldību finanšu pilnveidošana);
- palielināt pašvaldību lomu demogrāfiskās situācijas uzlabošanā vietējā līmenī;
- paplašināt teritoriālās statistikas klāstu un ieguves iespējas.

Darbības programma „Izaugsme un nodarbinātība”

LR Finanšu ministrijas Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" mērķis ir definēt Kohēzijas politikas fondu prioritāros virzienus, mērķus un sasniedzamos rezultātus saskaņā ar *Eiropa2020*, *NAP2020*, Nacionālo reformu programmu, Eiropas Savienības Padomes rekomendācijām par Latvijas 2013. gada valsts reformu programmu, nacionālajām nozaru stratēģijām un citiem plānošanas dokumentiem, kā arī noteikt vispārējos principus darbības programmā minēto KP fondu līdzfinansēto prioritāšu ieviešanā, uzraudzībā un izvērtēšanā.

Darbības programmā izvēlēti un izveidoti deviņi prioritārie virzieni, kā arī trīs prioritāri virzieni tehniskajai palīdzībai:

- **Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas** – prioritārā virziena ietvaros atbalsts tiks sniegts pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšanai, veicinot cilvēkkapitāla atjaunotni,

atbalstot pielietojamu pētījumu īstenošanu un pētniecības rezultātu komercializāciju, veicinot zinātnisko institūciju strukturālo reformu īstenošanu (konsolidācijas un rīcībspējas uzlabošanas pasākumi), uzlabojot pētniecības infrastruktūru un materiāltehnisko bāzi, veicinot starptautiskās sadarbības iespējas, kā arī sadarbību starp zinātniskajām institūcijām, industriju un augstākās izglītības institūcijām, atbalstot tehnoloģiju pārnesei, jaunu, zinātnietilpīgu produktu un tehnoloģiju izstrādi. Prioritārā virziena ietvaros atbalsts tiks sniegts arī radošuma pārnesei un netehnoloģisko inovāciju attīstībai, tai skaitā jaunradītā intelektuālā īpašuma aizsardzībai un jaunu produktu un tehnoloģiju attīstībai un ieviešanai ražošanā atbilstoši RIS3 noteiktajam, kā arī sniegts atbalsts nodarbināto personu apmācībām un inovācijas motivācijai un uzņēmējdarbības uzsākšanai, tādējādi veicinot inovatīvu saimnieciskās darbības veicēju īpatsvara palielināšanos un privātā sektora investīciju palielināšanos pētniecībā un attīstībā.

- **IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi** - prioritārā virziena ietvaros atbalsts tiks sniegts visas Latvijas teritorijas līdzsvarotas attīstības veicināšanai, izveidojot vai uzlabojot elektronisko sakaru infrastruktūru, vienlaikus attīstot saimniecisko darbību veicinošu vidi, kas balstās uz pieejamu informāciju, publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu, publiskā un privātā sektora integrētiem IKT risinājumiem un Latvijas iekļaušanos Eiropas vienotajā digitālā tirgū, kā arī uzlabojot iedzīvotāju kopējo dzīves kvalitāti, sniedzot ieguldījumu pakalpojumu pieejamībā, sabiedrības produktivitātes paaugstināšanā, administratīvā sloga samazināšanā un mobilitātes paaugstināšanā.
- **Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja** - prioritārā virziena ietvaros plānots atbalstīt jaunu komersantu veidošanos, esošo komersantu izaugsmi un apstrādes rūpniecības īpatsvara pieaugumu, veicinot finansējuma pieejamību komersantiem, nodrošinot biznesa inkubatoru pakalpojumus (pirmsinkubācijas atbalsts, konsultācijas, mentorings, semināri), tai skaitā radošo industriju komersantiem. Papildus esošo MVK attīstībai tiks nodrošināta industriālo telpu un teritoriju infrastruktūras (atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām) izveide un attīstība, veicināta ārējo tirgu apguve un Latvijas starptautiskās konkurētspējas stiprināšana - *MICE*⁵ un labsajūtas tūrisma industrijas jomās, attīstīta klasteru darbība. Papildus minētajam tiks uzlabota tiesu sistēma un celta valsts pārvaldes kapacitāte, lai veicinātu saimnieciskās darbības vides uzlabošanu saimnieciskās darbības veicējiem.
- **Pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs** - prioritārā virziena kopējais mērķis ir primārās enerģijas patēriņa samazināšana un efektīvas un ilgtspējīgas energoresursu izmantošanas veicināšana dažādās nozarēs. Mērķa sasniegšanu sekmēs investīcijas gan enerģijas patēriņa samazināšanai rūpniecībā, gan energoefektivitātes paaugstināšanai un AER izmantošanas veicināšanai publiskajās un dzīvojamās ēkās, kā arī uzlabojot siltumavotu efektivitāti un veicinot vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē, paredzot samazināt siltumenerģijas zudumus pārvades un sadales sistēmās. Papildus paredzētas investīcijas arī videi draudzīga transporta attīstībā, nodrošinot CO₂ gāzu emisiju apjoma samazināšanos.
- **Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte** - prioritārā virziena ietvaros atbalsts tiks sniegts pasākumiem, kas paredz pielāgoties klimata pārmaiņām, samazinot plūdu un krasta erozijas risku apdraudējumu, pasākumiem, kas nodrošina apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanos un dažādu veidu atkritumu atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas palielināšanos, līdztekus nodrošinot resursu efektīvu izmantošanu. Papildus paredzēti pasākumi, kas nodrošinās Latvijas iekšzemes un jūras ūdeņu labu vides stāvokli, kā arī ūdens resursu ilgtspējīgu izmantošanu, attīstot un uzlabojot ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas pakalpojumu kvalitāti un pieejamību atbilstoši ES direktīvu prasībām, kā arī nodrošinās dabas aizsardzības un saimniecisko interešu līdzsvarotību, saglabājot bioloģisko

⁵ sanāksmes, stimuli, konferences un notikumi (*Meetings, Incentives, Conferences and Events* -MICE)

daudzveidību un aizsargājot ekosistēmas, vienlaikus nodrošinot sabiedrību un kompetentās institūcijas ar savlaicīgu un kvalitatīvu informāciju augstas vides kvalitātes un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Vienlaikus plānoti pasākumi, kas veicina integrētu reģionālo attīstību, nodrošinot ilgtspējīgu kultūras un dabas mantojuma izmantošanu, kā arī pasākumi, kas veicina pilsētu degradēto teritoriju reģenerāciju atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām.

- **Ilgspējīga transporta attīstība** - prioritārā virziena ietvaros atbalsts tiks sniegts, lai nodrošinātu komodālu, kvalitatīvu un konkurētspējīgu transporta infrastruktūru, veicinot transporta un loģistikas pakalpojumu attīstību, samazinot vides piesārņojuma līmeni, kā arī radītu priekšnosacījumus līdzsvarotai reģionālajai attīstībai, veicinot jaunu darbavietu radīšanu un ievērojamu pakalpojumu eksporta apjoma pieaugumu.
- **Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte** - prioritārā virziena ietvaros plānots atbalstīt darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma salāgošanu, pilnveidojot bezdarbnieku prasmes un kvalifikāciju, atbalstot reģionālo un starptautisko darbaspēka mobilitāti, veicinot jauniešu nodarbinātību un nodrošinot informāciju par darba tirgus situāciju un tendencēm ilgtermiņā. Stratēģijas "Eiropa 2020" kontekstā ieguldījumi paredzēti arī darbavietu kvalitātes pilnveidei un gados vecāku strādājošo ilgākas nodarbinātības veicināšanai.
- **Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana** - prioritārā virziena ietvaros tiks atbalstīta nelabvēlīgākā situācijā esošo darbaspējīgo iedzīvotāju aktivizēšana un šķēršļu mazināšana iesaistei darba tirgū, ko sekmēs arī profesionāla sociālā darba attīstība un sociālo pakalpojumu un veselības aprūpes kvalitātes un pieejamības pilnveide, tai skaitā īstenojot pāreju no institucionālās aprūpes uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem.
- **Izglītība, prasmes un mūžizglītība** - prioritārā virziena ietvaros tiks nodrošināta kvalitatīva un iekļaujoša izglītība personības attīstībai. Tā ietvaros atbalsts tiks sniegts, lai uzlabotu augstākās izglītības studiju programmu kvalitāti un veicinātu to atbilstību tautsaimniecības izaugsmes vajadzībām, nodrošinātu vispārējās izglītības pieejamību un satura pilnveidi, tai skaitā sekmējot darba tirgum atbilstošas karjeras izvēli, mazinot bērnu un jauniešu nabadzību un novēršot priekšlaicīgu izglītības sistēmas pamešanu, kā arī lai uzlabotu profesionālās un pieaugušo izglītības kvalitāti, pieejamību un atbilstību mainīgajām darba tirgus prasībām, tai skaitā pilnveidojot nodarbināto profesionālo kvalifikāciju un kompetences.

1.1.2. Plānošanas reģiona funkcijas un kompetence

Plānošanas reģions ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārraudzībā esoša atvasināta publiska persona, kas izveidota ar Reģionālās attīstības likumu 2006.gada augustā ar mērķi nodrošināt reģionu attīstības plānošanu, koordināciju, pašvaldību un citu valsts pārvaldes iestāžu sadarbību.

Plānošanas reģiona kompetence ir noteikta Reģionālās attīstības likumā, Teritorijas attīstības plānošanas likumā, Sabiedriskā transporta pakalpojumu likumā un citos normatīvajos aktos. KPR galvenās funkcijas ir:

- KPR teritorijas attīstības plānošana, koordinācija un uzraudzība atbilstoši reģiona stratēģiskajiem mērķiem un prioritātēm;
- atzinumu sniegšana par vietējo pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu saskaņotību ar Kurzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentiem un atbilstību normatīvo aktu prasībām;
- sadarbības koordinācija starp reģiona pašvaldībām, valsts pārvaldes un pašvaldību institūcijām un pašvaldības viedokļu apzināšana;

- reģiona viedokļa pārstāvniecība dažāda mēroga un līmeņa komitejās, apakškomitejās, darba grupās, t.sk. arī starptautiskā līmeņa;
- reģionālas nozīmes projektu identificēšana, sagatavošana finansēšanai no dažādiem finanšu avotiem, ieviešana un pašvaldību konsultēšana projektu sagatavošanā;
- aktuālās informācijas pieejamības nodrošināšana vietējām pašvaldībām, uzņēmējiem un iedzīvotājiem par iespējām piedalīties projektos, piesaistīt finansējumu, kā arī par aktuālākajiem pasākumiem un aktivitātēm Kurzemes reģionā;
- sabiedriskā transporta reģionālas nozīmes maršrutu tīkla plānošana.

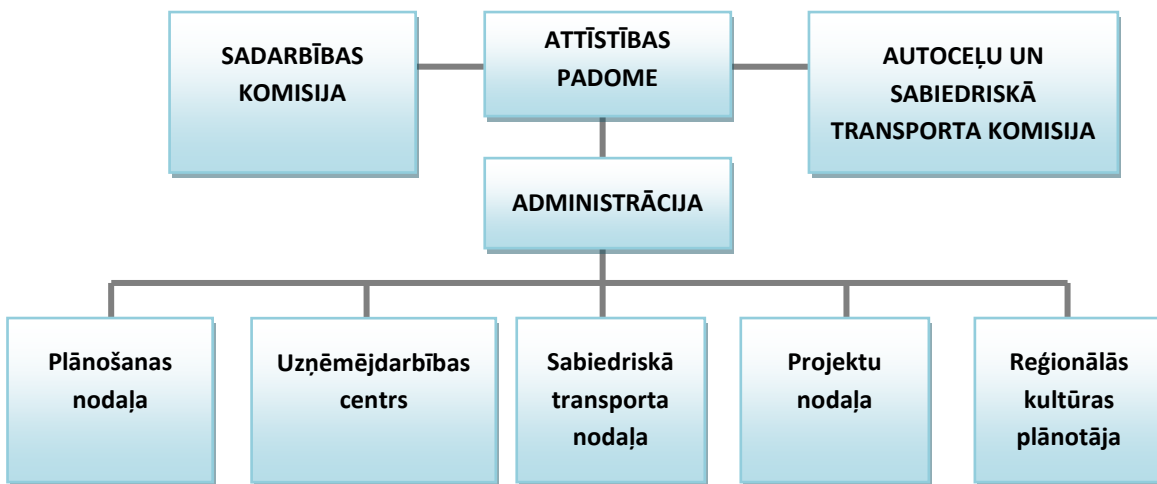
Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādņem 2014.-2020.gadam, Transporta attīstības pamatnostādņem 2014.-2020.gadam un Izglītības attīstības pamatnostādņem 2014.-2020.gadam KPR piedalās atsevišķu nozaru politikas attīstības īstenošanā. Kā iesaistītā institūcija Kurzemes plānošanas reģions līdzdarbojas sociālo pakalpojumu attīstības koordinēšanā, deinstitutionalizācijas jautājumu risināšanā, sabiedriskā transporta pakalpojumu plānošanā un organizēšanā, pieaugušo izglītības nodrošināšanā nodarbināto personu profesionālās kompetences un kvalifikācijas pilnveidei.

Kopš 2006.gada 15.maija Saldū darbojas Kurzemes plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centrs (KRSIC) kā vienas pieturas informācijas un bezmaksas konsultācijas punkts ar mērķi veicināt informācijas pieejamību par ES fondiem un citiem valsts un ārvalstu finanšu instrumentiem. KRSIC sniedz bezmaksas konsultācijas Kurzemes reģiona pašvaldību un to struktūrvienību darbiniekiem, nevalstiskajām organizācijām, uzņēmējiem par aktuāliem ES struktūrfondu projektu konkursiem un projektu sagatavošanu. Kopš 2015.gada vidus KRSIC pārveidots par Uzņēmējdarbības centru.

Saskaņā ar grozījumiem Sabiedriskā transporta pakalpojumu likumā, sākot ar 2014.gada 1.janvāri, sabiedriskā transporta organizēšanas funkcija no plānošanas reģioniem ir nodota Sabiedriskā transporta padomei un VSIA „Autotransporta direkcija”. Ar grozījumiem likumā paredzēts centralizēt sabiedriskā transporta pakalpojumu pārzināšanas un organizēšanas funkciju reģionālo starppilsētu nozīmes maršrutu tīklā, reģionālajā vietējās nozīmes maršrutu tīklā un visu dzelzceļa maršrutu pārzināšana un organizēšana, funkciju nododot Sabiedriskā transporta padomei un izveidojot vienotu reģionālās nozīmes maršrutu tīklu. Savukārt plānošanas reģionu kompetencē joprojām ir priekšlikumu sniegšana Sabiedriskā transporta padomei reģionālās nozīmes maršrutu tīkla izveidei un plānošanai.

1.1.3. Plānošanas reģiona institucionālā struktūra

KPR lēmējorgāns ir KPR Attīstības padome, bet izpildinstitūcija – KPR administrācija (sk. 5. attēlu).

5.attēls KPR institucionālā struktūra

Attīstības padome ir Kurzemes reģiona pašvaldību kopīgi ievēlēta institūcija plānošanas reģiona attīstības koordinācijai, kas sastāv no 20 padomes locekļiem – pa vienam no katras pašvaldības un to aizvietotājiem. Attīstības padome pieņem lēmumus par KPR institucionālo struktūru, darbības virzieniem, KPR teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes uzsākšanu un to apstiprināšanu, apstiprina KPR darba plānus, gada budžetu un tā grozījumus, kā arī gada publiskos pārskatus un pārskatus par plānošanas dokumentu ieviešanas progresu.

Administrācija nodrošina tās pieņemto lēmumu izpildi, nodrošina KPR Attīstības padomes un Sadarbības komisijas sēžu darbību, kā arī sagatavo jautājumus un dokumentus izskatīšanai Attīstības padomes, pastāvīgo komiteju un Sadarbības komisijas sēdēs. Administrāciju vada administrācijas vadītājs, kuru apstiprina un atbrīvo no amata ar Attīstības padomes lēmumu. Administrācijas vadītājs vada administrācijas darbu, kā arī uzrauga un kontrolē Attīstības padomes deleģēto funkciju izpildi un to izpildei piešķirtā finansējuma izlietošanu.

Sadarbības komisija ir izveidota saskaņā Reģionālās attīstības likuma grozījumiem (stājās spēkā 2006.gada 1.augustā) ar mērķi nodrošināt plānošanas reģiona darbības koordināciju un sadarbību ar nacionāla līmeņa institūcijām reģionālās attīstības atbalsta pasākumu īstenošanai. Sadarbības komisijas sastāvu apstiprina KPR Attīstības padome.

Sadarbības komisijas sēdēs, iesaistot ministriju pārstāvjus, koordinēti tiek risināti reģiona attīstībai nozīmīgi jautājumi, identificējot problēmjautājumus un piedāvājot atbildīgajai institūcijai iespējamus risinājumus, lai vienlaicīgi un ar vienotu pieeju, sadarbojoties ar nacionālā līmeņa institūcijām, risinātu problēmas, kas identificētas visās vai vairākas plānošanas reģionā ietilpstošajās pašvaldībās.

Autoceļu un sabiedriskā transporta komisija ir KPR Attīstības padomes izveidota konsultatīvā institūcija reģiona autoceļu attīstības jomā un kompetentā institūcija sabiedriskā transporta pakalpojumu jomā, kuras darbības mērķis ir sekmēt iedzīvotājiem pieejamu un kvalitatīvu sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanu saskaņā ar Sabiedriskā transporta pakalpojumu likumu un veicināt kvalitatīva un atjaunota autoceļu tīkla nodrošināšanu reģionā. Kurzemes reģiona iedzīvotāju intereses un vajadzības Sabiedriskā transporta padomē pārstāv KPR Sabiedriskā transporta nodaļas vadītāja.

Plānošanas nodaļa ir izveidota 2008.gada 1.janvārī saistībā ar Teritorijas plānošanas likumā (05.22.2002., zaudējis spēku 01.12.2011.) noteikto funkciju – vietējo pašvaldību teritorijas plānojumu izvērtēšanu. Kopš 2011.gada 1.decembra, kad stājās spēkā 13.10.2011. Teritorijas attīstības plānošanas likums, Plānošanas nodaļa reģiona veic KPR pamatdarbības funkciju par valsts budžeta līdzekļiem, nodrošinot:

- Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādi/aktualizāciju, ieviešanu un ieviešanas uzraudzību;
- atzinumu sagatavošanu par vietējo pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu projektu atbilstību Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem un normatīvo aktu prasībām;
- pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes koordināciju un pārraudzību, t.sk. semināru organizēšana pašvaldību darbiniekiem par metodiskiem un/vai aktuāliem jautājumiem teritorijas attīstības plānošanā;
- priekšlikumu sagatavošana normatīvo aktu un nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentu izstrādei un pilnveidošanai;
- atzinumu sagatavošana reģionālās attīstības atbalsta saņemšanai.

Uzņēmējdarbības centrs (līdz 2015.gada 1.aprīlim -**ES Struktūrfondu informācijas centrs** (KRSIC)) savu darbību uzsāka 2006.gada 15.maijā Nacionālās programmas projekta "Plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centra izveide un darbība" (projekta Nr. VPD1/ESF/NVA/06/NP/5.4.1./0001/0002) ietvaros. KRSIC darbības mērķis bija paaugstināt ES struktūrfondu finansējuma apguves efektivitāti Kurzemes reģionā. KRSIC sniedza bezmaksas atbalstu un pakalpojumus pašvaldībām, nevalstiskajām organizācijām un uzņēmējiem jautājumos, kas saistīti ar ES struktūrfondu projektu sagatavošanu un ieviešanu. Uz esošā KRSIC bāzes, 2015.gada vidū tika izveidots Kurzemes plānošanas reģiona Uzņēmējdarbības centrs, kura darbība orientēta uz esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem. KRSIC savas informatīvās darbības turpināja KPR projekta „Tehniskā palīdzība Kurzemes plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centra darbības nodrošināšanai” ietvaros līdz 2015.gada 31. decembrim.

Sabiedriskā transporta nodaļa veic:

- sabiedriskā transporta maršruta tīkla organizēšanu atbilstoši pasažieru vajadzībām, t.sk.:
 - pašvaldību viedokļu noskaidrošanu un apkopošanu;
 - iedzīvotāju iesniegumu izskatīšanu;
 - pasažieru plūsmas un tās izmaiņu izpēti vilcienu un autobusu maršrutos;
 - dalību Satiksmes ministrijas izveidotajā Sabiedriskā transporta padomē un sadarbību ar VAS «Autotransporta direkcija»;
- Kurzemes reģiona maršrutu autobusu pieturvietu apsekošanu un uzraudzību;
- datu ievadi un aktualizēšanu vienotā valsts Pieturvietu reģistrā.

Sākot ar 2015.gada 1.janvāri, sabiedriskā transporta funkcijas nodrošināšanai finansējumu nodrošina Satiksmes ministrija.

Projektu nodaļa tika izveidota 2012.gada 7.augustā, gatavojoties nākamajam plānošanas periodam, lai nodrošinātu KPR aktīvu līdzdalību un Kurzemes reģiona interešu aizstāvību Eiropas Savienības 2014.-2020. plānošanas perioda finanšu instrumentu izstrādes procesā. Projektu nodaļa nodrošina reģionāla līmeņa projektu identificēšanu, projektu pieteikumu sagatavošanu un pārrobežu programmu projektu vadību, projekta aktivitāšu īstenošanu un uzraudzību.

Reģionālās kultūras plānotāja kopš 2010.gada veic Kultūras ministrijas deleģētos valsts pārvaldes uzdevumus kultūras jomā:

- nodrošina regulāru datu ievadi Latvijas Digitālajā kultūras kartē par šādām sadaļām:
 - nevalstiskās organizācijas;
 - radošās rezidences;
 - mākslas galerijas;
 - kultūrvēsturiskās vietas;
 - amatu prasmes.
- apzina un sagatavo nepieciešamo informāciju par kultūras tūrisma produktu klāstu Kurzemes reģionā;
- sadarbībā ar kultūras nozares pārraugošajām institūcijām nodrošināt metodisko un konsultatīvo palīdzību kultūras speciālistiem Plānošanas reģiona pašvaldībās.

KPR pārstāvniecība nozaru ministriju, komisiju un komiteju līmenī

- 1) Eiropas Savienības fondu (ESF) 2007.-2013. uzraudzības komiteja;
- 2) Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014. – 2020. Pagaidu uzraudzības komiteja;
- 3) Eiropas Sociālā fonda (ESF) 2007.-2013.apakškomiteja;
- 4) Eiropas Sociālā fonda (ESF) 2014.-2020.apakškomiteja;
- 5) Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un Kohēzijas fonda (KF) 2007.-2013.g. apakškomiteja;
- 6) Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un Kohēzijas fonda (KF) 2014.-2020.g. apakškomiteja;
- 7) Lauku attīstības programmas (LAP) 2007.-2013. Uzraudzības komiteja;
- 8) Lauku attīstības programmas (LAP) 2014.-2020. Uzraudzības komiteja;
- 9) Rīcības programmas Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) 2007-2013. Uzraudzības komiteja;
- 10) Rīcības programmas Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) 2014. -2020. Uzraudzības komiteja;
- 11) Koordinācijas padome;
- 12) Pārrobežu programmu Nacionālā apakškomiteja (NAK) (komitejas loceklis un vietnieks);
- 13) Interreg IVA Centrālās Baltijas pārrobežu sadarbības programmas 2007.-2013. Uzraudzības komiteja (komitejas loceklis un vietnieks);
- 14) Interreg IVA Centrālās Baltijas pārrobežu sadarbības programmas 2007.-2013. Vadības komiteja;
- 15) Centrālās Baltijas pārrobežu sadarbības programmas 2014.-2020.Apvienotā programmēšanas komiteja;
- 16) Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 2007.-2013. Uzraudzības komiteja (komitejas loceklis un vietnieks);
- 17) Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 2014.-2020. Uzraudzības komiteja (komitejas loceklis un vietnieks);
- 18) Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2007.-2013. Uzraudzības un vadības komiteja (komitejas loceklis un vietnieks);
- 19) Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2014.-2020. Apvienotā uzraudzības vadības komiteja (komitejas loceklis un vietnieks);
- 20) ES struktūrfondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda „Eiropas teritoriālās sadarbības” (ETS) mērķa darbības programmu konsultatīvā darba grupa;
- 21) Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014. gada perioda Uzraudzības komiteja;
- 22) Latvijas - Šveices sadarbības programmas vadības komiteja;

- 23) Latvijas – Šveices sadarbības programmas “Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos” uzraudzības komiteja;
- 24) ERAF 3.1.5. pasākuma „Veselības aprūpes infrastruktūra” uzraudzības komisija;
- 25) Sabiedrības integrācijas fonda padome;
- 26) Sociālās iekļaušanas politikas koordinācijas komiteja;
- 27) Pasākuma „Veselības aprūpes infrastruktūra” uzraudzības komisija;
- 28) Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras konsultatīvā padome;
- 29) Mazo un vidējo komersantu un amatniecības konsultatīvā padome;
- 30) Tūrisma konsultatīvā padome;
- 31) Izglītības un zinātnes ministrijas konsultatīvā padome „Izglītība visiem”;
- 32) Satiksmes ministrijas Optiskā tīkla uzraudzības komiteja;
- 33) Ventas upju baseinu apgabala konsultatīvā padome;
- 34) Kultūras ministrijas konsultatīvā komiteja;
- 35) Zemkopības ministrijas Starpinstitūciju darba grupa;
- 36) Ainavu politikas pamatnostādņu izstrādes darba grupa;
- 37) Piekrastes sadarbības un koordinācijas grupa;
- 38) Labklājības ministrijas darba grupa „Pamatnostādņu sociālo pakalpojumu attīstībai 2014.-2020. gadam izstrādei”;
- 39) Latvijas – Igaunijas Republikas pārrobežu sadarbības veicināšanas darba grupa – Starpvaldību komisija (SKV);
- 40) Latvijas–Lietuvas starpvalstu pārrobežas sadarbības komisija;
- 41) Satiksmes ministrijas Sabiedriskā transporta padome;
- 42) Kurzemes plānošanas reģiona Sadarbības komisija;
- 43) Jūras plānojuma darba grupa.

KPR finansējums. KPR ieņēmumus veido VARAM dotācija no valsts budžeta finansējuma plānošanas reģionu atbalstam, Kultūras ministrijas finansējums, Satiksmes ministrijas finansējums, dažādu fondu projektu finansējums, kā arī pašvaldību dotācijas un ES tehniskās palīdzības finansējums.

1.1.4. Reģiona attīstības plānošanas dokumenti

Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015.-2030.gadam un KPR Attīstības programmas 2015.-2020.gadam izstrādes posmā bija spēkā šādi reģiona attīstības plānošanas dokumenti:

Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2006.-2026.gadam (turpmāk – Teritorijas plānojums) ir apstiprināts KPR Attīstības padomes 2008.gada 9.janvāra sēdē (protokols Nr.1/08,§.4.) un ir spēkā kopš 2008.gada 6.februāra.

Teritorijas plānojums sastāv no vairākām daļām: I daļa Esošā telpiskā struktūra, II daļa Telpiskās attīstības perspektīva 2006.-2026.gadam, III daļa Teritorijas plānošanas vadlīnijas 2006.-2026.gadam.

I Esošā telpiskā struktūra ir plānojuma daļa, kurā parādīta Kurzemes reģiona vieta Latvijā un Eiropā, reģiona telpiskā struktūra un teritorijas pašreizējā izmantošana, skatot apdzīvojuma, infrastruktūras un sasniedzamības, lauku telpas struktūras un attīstības jautājumus.

II Telpiskās attīstības perspektīva nosaka reģiona telpiskās attīstības virzienus turpmākajiem 20 gadiem. Perspektīva ir izstrādāta, ievērojot valsts, reģionā ietilpstošo bijušo rajonu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas dokumentus. Tajā norādītas ietekmes un prasības, kas izriet no esošajiem dažādu līmeņu telpiskās plānošanas dokumentiem, apraksta un grafiskā veidā attēlo reģiona telpiskās attīstības vīziju, reģiona apdzīvojuma, infrastruktūras un lauku telpas vēlamā

telpisko struktūru, kā arī vēlamo reģiona integrēto telpisko struktūru, kopīgo interešu teritoriju jautājumus un iespējamo perspektīvo sasaisti ar citiem plānošanas reģioniem.

Telpiskās attīstības perspektīvā ir noteikti trīs vispārīgie Kurzemes reģiona telpiskās attīstības mērķi:

1. Integrēta attīstība un konkurētspēja

Mērķis paredz veicināt reģionā strauju pieaugumu ekonomikā, balstoties uz cilvēkkapitāla vairošanu un vides kvalitāti, nodrošinot:

- dinamisku un daudzveidīgu uzņēmējdarbību vienotā reģiona telpā,
- starptautiskam līmenim atbilstošu pakalpojumu centru tīklu,
- izglītības un pētniecības centru, kā arī perspektīvu reģiona tautsaimniecības nozaru un uzņēmējdarbības virzienu attīstīšanu,
- kvalitatīvu sakaru un informācijas tehnoloģiju, enerģijas un vides infrastruktūru,
- starptautisko transporta sakaru un ar tiem saistītās infrastruktūras attīstīšanu,
- drošu, ērtu, videi draudzīgu un savstarpēji saistītu, reģiona sabiedriskā transporta sistēmu,
- ērtu, drošu un ātru sasniedzamību, veidojot Latvijas un Eiropas tīklos integrētus transporta mezglus,
- kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un laikmetīgas kultūrvides veidošanu.

2. Ilgtspējīga attīstība

Mērķis paredz veidot spēcīgu funkcionālo telpu ar ilgtspējīgu tautsaimniecību un augsti kvalitatīvu dzīves vidi, attīstot:

- reģionu, kur veidojas policentriskais apdzīvojums ar spēcīgu mazo un vidējo pilsētu tīklu,
- reģionu ar daudzpusīgu lauku ekonomiku un darbavietām lauku iedzīvotājiem,
- reģionu, kur tautsaimniecības attīstīšana, dabas un kultūrvēsturisko vērtību izmantošana notiek, respektējot ne tikai šodienas, bet arī nākamo paaudžu intereses.

3. Augsta dzīves kvalitāte

Mērķis paredz dzīves kvalitātes būtisku uzlabošanu un ilglaicīgu uzturēšanu, veselīgas sabiedrības attīstību, ko veicina:

- efektīva, savstarpēji saskaņota, iedzīvotājiem ērta un droša, un videi draudzīga sabiedriskā transporta sistēma lauku teritoriju, mazo / vidējo pilsētu un kaimiņu reģionu centru sasniedzamībai,
- izglītības centri, kur pieejama kvalitatīva izglītība, iespēja paaugstināt profesionālo kvalifikāciju, moderna sakaru infrastruktūra,
- esošo mājokļu revitalizācija, kvalitatīvu un iedzīvotāju vairākumam pieejamu mājokļu attīstīšana,
- izkoptas un uzturētas reģiona unikālās lauku un urbānās ainavas, savdabīgās un kultūrvēsturiski bagātās vietas, nodrošināts minimālais kultūras pakalpojumu grozs visos administratīvi teritoriālajos līmeņos,

atpūtai un tūrismam pievilcīgas vietas, kas veidotas izkoptot esošās tradīcijas un saglabājot dabas un kultūras vērtības.

III Teritorijas plānojuma vadlīnijas sniedz ieteikumus vietējo pašvaldību attīstības plānošanai, izstrādājot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus. Šīs daļas sastāvā ir iekļautas vadlīnijas apdzīvojuma, urbāno teritoriju, lauku areālu un infrastruktūras plānošanai. Vadlīnijās iekļauti arī ierosinājumi pašvaldību un valsts institūcijām plānošanas procesa uzlabošanai.

Teritorijas plānojuma vadlīnijas ir pārskatītas un iekļautas KPR Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015.-2030.gadam kā vadlīnijas vietējo pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģiju izstrādei.

Kurzemes plānošanas reģiona rīcības plānā 2010.-2014.gadam (apstiprināts KPR Attīstības padomes 2009.gada 4.novembra sēdē) ir noteiktas Kurzemes reģiona attīstības prioritātes un noteikti rīcības virzieni to sasniegšanai.

Saskaņā ar KPR Rīcības plānu 2010.-2014.gadam Kurzemes plānošanas reģiona ilgtermiņa (2010.-2030.gads) attīstības prioritātes:

- Prioritāte Nr.1: Reģiona apdzīvotības struktūras saglabāšana
- Prioritāte Nr.2: Daudzveidīgu un konkurētspējīgu pakalpojumu attīstība un to pieejamības uzlabošana reģionā
- Prioritāte Nr. 3: Energoefektīvas un ilgtspējīgas saimniekošanas veicināšana reģionā
- Prioritāte Nr.4: Zinātnes, pētniecības un uzņēmējdarbības attīstība reģionā
- Prioritāte Nr.5: Efektīvas pārvaldības nodrošināšana reģionā

Īstermiņā līdz 2013.gadam tika izvirzītas galvenās prioritātes: attīstības centru izaugsme, saimnieciskās aktivitātes, energoefektivitāte, transporta infrastruktūras un sabiedriskā transporta sistēmas attīstība, reģionālo programmu izveide, kas veicinātu augstas pievienotās vērtības investīciju piesaisti, izglītības un sociālo pakalpojumu tīklu plānošana, kultūrvides, sporta un tūrisma attīstība.

Definēto prioritāšu sasniegšanā nozīmīga loma ir bijusi projektiem, kurus ieviesis gan KPR, gan tajā ietilpstošās pašvaldības. KPR projektu īstenošana ir veicinājušas reģiona ilgtermiņa attīstības prioritāšu sasniegšanu. Laika posmā no 2010.-2014.gadam ieviestie projekti ir veicinājuši:

- ostu infrastruktūras un jahtu ostu attīstību;
- sabiedriskā transporta sistēmas attīstību;
- uzņēmējdarbības attīstību („BASIS”)
- mūžizglītības attīstību un profesionālās izglītības pilnveidošana atbilstoši darba tirgus prasībām („Build up Skills FORCE”, „5L”, „CoopEduShi”, „VocEDU”);
- pārrobežu sadarbību;
- sociālo integrāciju un sociālo pakalpojumu sistēmas attīstību, t.sk. vides pieejamības uzlabošanu, to pielāgojot pēc universālā dizaina principiem („My Response”);
- tūrisma produktu piedāvājumu;
- sabiedrības izpratni un informācijas pieejamību par Kurzemes reģiona īpašajām kultūras mantojuma vērtībām un to saglabāšanu („Riverways”, „Radošo industriju attīstība”, „Cult Identity”);
- alternatīvās enerģijas avotu izmantošanu tautsaimniecībā („Pure Biomass”);
- ūdenstilpju ilgtspējīga apsaimniekošanu („BalticEcoMussel”, „Live Venta”, „Lakes for Future”);
- energoefektīvu būvniecību („Build up Skills FORCE”, „EEBR-LV”).

Īstenojot KPR rīcības plāna 2010.-2014.gadam aktivitātes, ir paaugstināta Kurzemes plānošanas reģionā ietilpstošo pašvaldību kapacitāte ES struktūrfondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanā.

Pēc Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5.panta, teritorijas plānošanu reģionālā līmenī nosaka plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma, tāpēc, pēc KPR Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015.-2030.gadam un KPR Attīstības programmas 2015.-2020.gadam apstiprināšanas KPR Attīstības padomes sēdē 2015.gada 15.jūlijā, KPR teritorijas plānojums 2006.-2026. gadam un Rīcības plāns 2010.-2014.gadam vairs nav spēkā esošs dokuments.

1.2. Kurzemes reģiona administratīvais iedalījums

Vēsturiski

Reģionālās attīstības likums (21.03.2002.) nosaka, ka reģionālās attīstības plānošanai, koordinācijai un pašvaldību sadarbības nodrošināšanai Latvijā pašvaldības izveido piecus plānošanas reģionus. MK noteikumi Nr.133 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijām” (25.03.2003., zaudējuši spēku 01.07.2009.) un MK noteikumi Nr.391 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijām” (05.05.2009.) nosaka Kurzemes plānošanas reģiona teritoriju.

2005.gadā Kurzemes reģionā ietilpa divu republikas nozīmes pilsētu – Liepājas un Ventspils pašvaldības, piecu rajonu - Kuldīgas rajona, Liepājas rajona, Saldus rajona, Talsu rajona un Ventspils rajona pašvaldības un tajos ietilpstošās vietējās pašvaldības. Pavisam 2005.gadā Kurzemes reģionā, ieskaitot Liepāju un Ventspili, bija 99 vietējās pašvaldības – 12 pilsētu pašvaldības (t.sk. 3 pilsētas ar lauku teritoriju), 4 novadu pašvaldības, 83 pagastu pašvaldības.

Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā 2009.gada 1.jūlijā Kurzemes plānošanas reģionā tika izveidotas 19 pašvaldības - divas republikas nozīmes pilsētas – Liepāja un Ventspils, un 17 novadi - Alsungas, Kuldīgas, Skrundas, Grobiņas, Rucavas, Nīcas, Priekules, Vaiņodes, Durbes, Pāvilostas, Aizputes, Saldus, Brocēnu, Dundagas, Talsu, Rojas, un Ventspils.

2011.gada 3.janvārī stājās spēkā grozījumi Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā, ar kuriem Rojas novads tika sadalīts divās daļās, izveidojot Rojas un Mērsraga novadus.

Administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas rezultātā Kurzemes plānošanas reģionā būtiski ir samazinājies vietējo pašvaldību skaits - no 99 uz 20.

Pašreiz

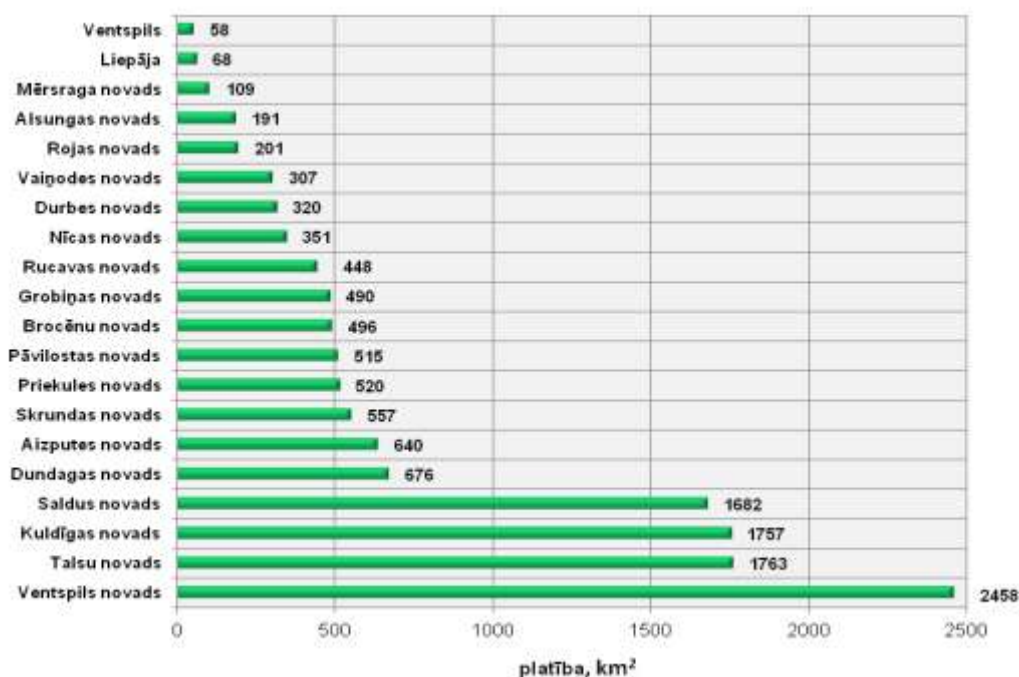
6.attēls Kurzemes reģiona administratīvais iedalījums, autors: IK „Plānošanas eksperti”

No 2011.gada Kurzemes plānošanas reģionā ietilpst 20 pašvaldības – 2 republikas pilsētas Liepāja un Ventspils, un 18 novadi – Alsungas, Kuldīgas, Skrundas, Grobiņas, Mērsraga, Rucavas, Nīcas, Priekules, Vaiņodes, Durbes, Pāvilostas, Aizputes, Saldus, Brocēnu, Dundagas, Talsu, Rojas un Ventspils novads (sk. 6.attēlu).

Esošā Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas konfigurācija atspoguļo bijušo administratīvo rajonu sadalījumu un robežas, bet nesakrīt ar kultūrvēsturisko Kurzemes novadu – vēsturiskajā novadā ietilpst arī daļa bijušā Tukuma rajona teritorijas.

Kurzemes plānošanas reģions atbilst arī esošajam Kurzemes statistikas reģionam (2004.gadā apstiprinātajā NUTS 3⁶ statistikas reģionu dalījumā).

Kurzemes reģions ar tā kopējo platību -13607 km² aizņem 21% no Latvijas teritorijas. Abas republikas pilsētas - Liepāja un Ventspils aizņem nepilnu 1% no reģiona teritorijas. Pēc teritorijas reģionā lielākie ir Ventspils, Talsu, Kuldīgas un Saldus novadi, bet mazākie – Mērsraga, Alsungas un Rojas novadi (skat. 7.attēlu).

7.attēls Kurzemes plānošanas reģiona pašvaldību administratīvo teritoriju platības, datu avots: CSP dati 2016.gada sākumā

1.3. Reģiona ģeogrāfiskais novietojums

Kurzemes reģions atrodas Latvijas rietumu daļā Baltijas jūras piekrastē (skat. 8.attēlu). Kurzemes reģionam ir valstī garākā jūras robeža - 350 km gara jūras piekraste – pludmale, stāvkrasti, kāpas, piekrastes ciemi un pilsētas, liela dabas un kultūrainavu daudzveidība. Dienvidos reģions robežojas ar Lietuvas kultūrvēsturisko novadu Žemaitiju, austrumos ar Zemgales un Rīgas reģioniem, bet Kurzemes tālākais ziemeļu punkts ir Kolkas rags, kas ietilpst Slīteres Nacionālajā parkā.

⁶ Teritoriālo statistisko vienību nomenklatūra, (*The Nomenclature of Territorial Units for Statistics –NUTS*). Dalījuma NUTS līmeņos galvenais kritērijs ir iedzīvotāju skaits attiecīgajā teritorijā: NUTS 1 – 3 - 7 miljoni; NUTS 2 – 800 tūkstoši - 3 miljoni; NUTS 3 – 150 tūkstoši - 800 tūkstoši.

8.attēls Kurzemes reģiona novietojums Latvijas kartē, autors: IK „Plānošanas eksperti”

1.4. Kurzemes reģiona pašvaldību attīstība

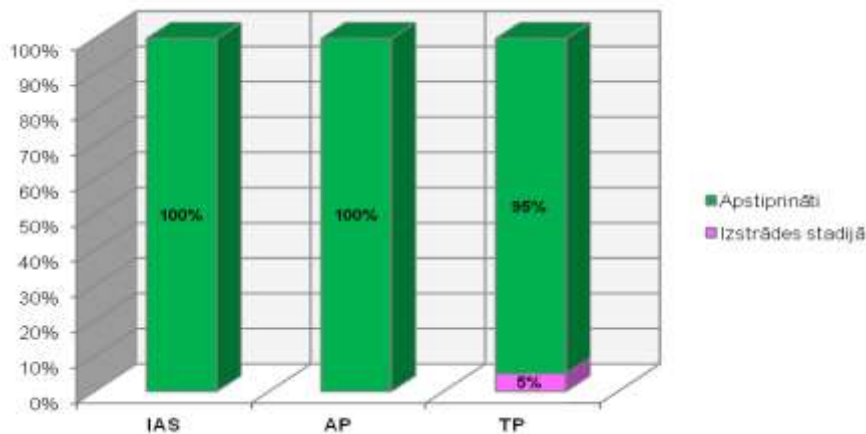
1.4.1. Attīstības plānošana pašvaldībās

Saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likumu vietējās pašvaldības izstrādā savus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus – ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, attīstības programmas, teritorijas plānojumus, lokālplānojumus un detālplānojumus. Izstrādājot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, pašvaldības nodrošina stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu, ja tas ir nepieciešams saskaņā ar normatīvo aktu prasībām.

Pašvaldību teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku.

2014.gada 31.decembrī Kurzemes reģionā ilgtspējīgas attīstības stratēģijas bija izstrādātas un apstiprinātas 17 pašvaldībām (85%), attīstības programmas – 18 pašvaldībām (90%), bet teritorijas plānojumi – 15 pašvaldībām (75%) Kopš 2016.gada sākuma visām 20 Kurzemes reģiona pašvaldībām ir spēkā esošas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas - (skat. 9.attēlu). Rojas novada IAS un AP apstiprināta 2016. gada 19.janvārī. 2016.gada 17.martā tika apstiprināta aktualizētā Talsu novada AP, bet 29.aprīlī Ventspils pilsētas domes sēdē tika apstiprināta Ventspils pilsētas AP aktualizētā redakcija. 2016. gada sākumā teritorijas plānojumu izstrādes procesā bija 3 Kurzemes pašvaldības. 2016. gada 17.martā Ventspils novada domes sēdē tika apstiprināta Ventspils novada TP atkārtoti pilnveidotā redakcija. 2016.gada 27.oktobrī Brocēnu novada pašvaldības domes sēdē tika apstiprināta Brocēnu novada TP pilnveidotā redakcija. 2016. gada beigās TP ir izstrādāti un apstiprināti 19 pašvaldībām (95%) – sk.9.attēlu.

2016 gada beigās izstrādes procesā ir Dundagas novada teritorijas plānojums (skat. 1.tabulu).

9.attēls Kurzemes reģiona pašvaldību plānošanas dokumentu izstrāde uz 1.12.2016.

Atbilstoši reģiona kompetencei KPR Plānošanas nodaļa koordinē un pārrauga vietējo pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, attīstības programmu, teritorijas plānojumu un lokālplānojumu izstrādi, sniedzot metodisku palīdzību to izstrādei, kā arī izvērtējot un sniedzot atzinumus par pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu atbilstību normatīvo aktu prasībām.

No 2012.gada Plānošanas nodaļa ir izveidojusi un uztur datu bāzi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem - ilgtspējīgas attīstības stratēģijām, attīstības programmām un teritorijas plānojumiem (skat. 1.tabulu).

1.tabula Kurzemes reģiona pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumenti

Aizputes novads	IAS 2012-2030	Apstiprināts 19.12.2012.	
	AP 2012-2018	Apstiprināts 08.02.2012.	22.12.2014. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP 2012-2023	Apstiprināts 28.03.2012. Publicēts Latvijas Vēstnesī 03.04.2012.	
Alsungas novads	IAS 2015-2030	Apstiprināts 27.08.2015.	
	AP 2014-2020	Apstiprināts 27.08.2015.	
	TPG 2005-2017	Apstiprināti 22.10.2009., Publicēti Latvijas Vēstnesī 05.11.2009.	
Brocēnu novads	IAS 2014-2030	Apstiprināta 21.05.2014.	
	AP 2014-2020	Apstiprināta 17.12.2014.	25.08.2016. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP 2015-2030	Apstiprināts 27.10.2016., Publicēti Latvijas Vēstnesī 11.11.2016.	
Dundagas novads	IAS 2014-2030	Apstiprināta 26.06.2014.	
	AP 2014-2020	Apstiprināta 26.06.2014.	28.07.2016. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP	Uzsākta izstrāde 25.02.2016.	

Durbes novads	IAS 2014-2039	Apstiprināta 25.09.2014.	
	AP 2013-2019	Apstiprināta 27.09.2013.	
	TP 2013-2025	Apstiprināts 24.10.2013. Publicēts Latvijas Vēstnesī 11.11.2013.	
Grobiņas novads	IAS 2014-2030	Apstiprināta 26.09.2013.	
	AP 2011-2017	Apstiprināta 29.09.2011.	16.05.2016. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP 2014-2025	Apstiprināts 19.11.2013. Publicēts Latvijas Vēstnesī 20.11.2013.	
Kuldīgas novads	IAS 2014-2030	Apstiprināta 19.12.2013.	
	AP 2014-2020	Apstiprināta 28.11.2013.	28.01.2016. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP 2013-2025	Apstiprināts 19.12.2013. Publicēts Latvijas Vēstnesī 07.01.2014	
LIEPĀJA	IAS 2030	Apstiprināta 22.01.2015.	
	AP 2015-2020	Apstiprināta 22.01.2015.	19.05.2016. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP 2011-2023	Apstiprināts 16.02.2012. Publicēts Latvijas Vēstnesī 29.02.2012.	
Mērsraga novads	TAS 2012-2030	Apstiprināta 20.04.2011.	
	AP 2012-2018	Apstiprināta 15.11.2011.	
	TP 2011-2023	Apstiprināts 11.10.2011. Publicēts Latvijas Vēstnesī 14.10.2011	
Nīcas novads	IAS 2014-2030	Apstiprināta 27.06.2014.	
	AP 2014-2020	Apstiprināta 27.06.2014.	11.07.2016. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP 2013-2025	Apstiprināts 14.04.2014. Publicēts Latvijas Vēstnesī 16.04.2014.	
Pāvilostas novads	IAS 2015-2030	Apstiprināta 28.05.2015.	
	AP 2012-2018	Apstiprināta 14.03.2013.	18.12.2014. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns 29.10.2015.apstiprināti grozījumi investīciju plānā
	TP 2012-2024	Apstiprināta 30.05.2013. Publicēts Latvijas Vēstnesī 06.06.2013.	

Priekules novads	IAS 2012-2030	Apstiprināta 25.07.2013	
	AP 2013-2019	Apstiprināta 25.07.2013.	30.12.2014. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns 19.01.2016.apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP 2014-2026	Apstiprināta 27.08.2015. Publicēts Latvijas Vēstnesī 18.09. 2015.	
Rojas novads	IAS 2015-2030	Apstiprināta 19.01.2016.	
	AP 2015-2021	Apstiprināta 19.01.2016	
	TP 2011-2023	Apstiprināts 20.09.2011. Publicēts Latvijas Vēstnesī 04.10.2011.	
Rucavas novads	IAS 2013-2038	Apstiprināta 28.02.2013.	
	AP 2012-2018	Apstiprināta 28.09.2012.	26.05.2016. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP 2013-2025	Apstiprināts 30.05.2013. Publicēts Latvijas Vēstnesī 04.06.2013.	
Saldus novads	IAS 2013-2038	Apstiprināta 26.09.2013.	
	AP 2013-2020	Apstiprināta 18.12.2012.	28.04.2016. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns 29.09.2016. apstiprināti grozījumi investīciju plānā
	TP 2013-2025	Apstiprināts 25.04.2013. Publicēts Latvijas Vēstnesī 03.05.2013.	
Skrundas novads	IAS 2014-2030	Apstiprināta 27.12.2013.	
	AP 2014-2020	Apstiprināta 28.11.2013.	18.12.2014. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns 30.12.2015. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP 2013-2025	Apstiprināts 27.12.2013. Publicēts Latvijas Vēstnesī 09.01.2014.	
Talsu novads	IAS 2030	Apstiprināta 29.12.2014.	
	AP 2014-2020	Apstiprināta 01.03.2012.	26.02.2015. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns 17.03.2016. apstiprināta AP aktualizācija 30.06.2016. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP 2015-2027	Apstiprināts 14.05.2015. Publicēts Latvijas Vēstnesī	

22.05.2015.

Vaiņodes novads	IAS 2015-2030	Apstiprināta 23.12.2014.	
	AP 2013-2019	Apstiprināta 24.01.2013.	
	TP 2013-2024	Apstiprināts 28.02.2013. Publicēts Latvijas Vēstnesī 08.03.2013.	
VENTSPILS	IAS 2030	Apstiprināta 19.12.2014.	
	AP 2014-2020	Apstiprināta 19.12.2014	29.04.2016. apstiprināta AP aktualizācija
	TPG 2006-2018	Apstiprināts 27.07.2012. Publicēts Latvijas Vēstnesī 07.08.2012.	
Ventpils novads	IAS 2014-2030	Apstiprināta 22.12.2014.	
	AP 2011-2017	Apstiprināta 29.09.2011.	29.01.2015. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns 26.05.2016. apstiprināts aktualizētais investīciju plāns
	TP 2014-2026	Apstiprināts 17.03.2016. Publicēts Latvijas Vēstnesī 30.03.2016.	

Aktuālā informācija par Kurzemes reģiona pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem ir atspoguļota kopsavilkumā, kas tiek atjaunota reizi ceturksnī un ir pieejama KPR mājaslapā www.kurzemesregions.lv.

1.4.2. Pašvaldību ilgtermiņa attīstības redzējums

Pašvaldības savu ilgtermiņa attīstības redzējumu, jeb vīziju apraksta dažādi – gan vienā teikumā (Pāvilosta), gan sniedzot plašu detalizētu izklāstu pa konkrētiem virzieniem (Liepāja). Vīzija pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģijās ir izteikta atšķirīgi – kā vēlamās situācijas apraksts, kā nākotnes situācijas attīstības principi, mērķi, specializācija vai arī - kā prioritātes. Vīziju salīdzinājumam ir izmantota semantikas metode, atlasot atslēgas vārdus no pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģijās noteiktajām vīzijām (skatīt 2.tabulu).

Vārdu atkārtojamība raksturo vēlamās nākotnes vērtības. Nozīmīgākie ir: izglītība, vide, aktivitāte, dzīves vieta, tūrisms, kultūra, pakalpojumi, vērtības, vieta, daba, kvalitāte drošība un radošums. Katrs no tiem raksturo atšķirīgas lietas, bet grupās kopā lielāks daudzums raksturojumu attiecas uz ekonomisko sfēru, tad seko sociālā, vides un raksturojošā daļa. Sadalījums starp grupām, kā arī kvantitatīvie rādītāji, ir nosacīti.

Kopumā pašvaldību ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi atbilst LIAS 2030 pamatzstādījumiem - laimīgs cilvēks labklājīgā valstī, ilgtspējīgs un veselīgs dzīvesveids, radoša, iecietīga un toleranta sabiedrība, sadarbībā radīta konkurētspēja un valsts kā ātrspējas partneris.

Pašvaldību ilgtermiņa stratēģiskie mērķi un attīstības prioritātes ir apkopotas 1.pielikumā.

2.tabula Kurzemes reģiona pašvaldību vīziju atslēgas vārdu apkopojums. Avots: pašvaldību attīstības plānošanas dokumenti (Autors: A.Pužulis, aktualizēja D.Rasa)

Ekonomiskais raksturojums		Sociālais raksturojums		Vide, mērogs		Raksturojošie apzīmējumi	
Izglītība	16	Aktivitāte	14	Vide	15	Radošs	9
Tūrisms	11	Kultūra/ kultūrtelpa	12	Dzīves vide/vieta/ telpa	12	Kvalitatīvs	8
Pakalpojumi	10	Vērtības	10	Vieta	10	Veselīgs	8
Lauksaimniecība	6	Drošība	8	Daba	10	Pievilcīgs	7
Ekonomika	5	Iedzīvotāji/ cilvēki	8	Centrs	7	Konkurētspējīgs	6
Osta	5	Sociālais	6	Mājoklis	5	Attīstīts	4
Zivsaimniecība	5	Ģimenes	4	Novads	43	Nodrošināts	4
Uzņēmējdarbība	5	Draudzīga	4	Pārvalde	43	Daudzveidīgs	4
Kultūrvēsture	5	Sadarbība	3	Jūras piekraste	3	Sakārtots	4
Industrija	4	Mantojums	3	Ainava	3	Pārticis	3
Augsta pievienotā vērtība	4	Tradīcijas	3	Lauki	3	Tīrs	3
Saimniecības	4	Darbs	3	Ilgtspēja	2	Pieejams	3
Sasniedzamība	4	Bērni	3	Starptautiskā atpazīstamība	2	Mierīgs	2
Ražojošs/ ražošana	4	Lepnums	3	Teritorija	2	Harmonisks	2
Infrastruktūra	4	Labestība	2	Baltija	2	Labvēlīga vide	2
Uzņēmumi/ uzņēmēji	4	Pasākumi	2	Eiropa	1	Zaļš	2
Mežsaimniecība	3	Mobilitāte	2	Jūra	1	Skaists	2
Inovācijas	3	Piederība	1	Globālā	1	Labiekārtots	2
Tradicionālās nodarbes/ lauksaimniecība	3	Iniciatīva	1	Ciemi	1	Kluss	2
Rūpniecība	3	Lībieši	1	Mazpilsētas	1	Saudzējošs	2
Atpūta	3	Kopiena	1			Gudrs	2
Vasarnīcas	2	Iesakņotība	1			Labklājīgs	1
Darbavietas	2	Jaunieši	1			Ražīgs	1
Zinātne	2	Iesaiste	1			Rosīgs	1
Aprūpe	2	Daudznacionāls	1			Neskarts	1
IKT	2	Patriotisms	1			Dzīvotspējīgs	1
Dzelzceļš	2	Cilvēcīgums	1			Produktīvs	1
Lidosta	1	Identitāte	1			Zinošs	1
Ieguve	1	Pieejamība	1			Unikāls	1
Tehniskā infrastruktūra	1	Mijiedarbība	1			Mūsdienīgs	1
Pārstrāde	1					Darbīgs	1
Specializācija	1						
Ceļu tīkls	1						
Migrācija	1						
Rehabilitācija	1						
Savienojumi	1						
Prāmji	1						
Viedās tehnoloģijas	1						
Izcilība un jaunievedumi	1						
Attālinātais darbs	1						
Kooperācija	1						
Sports	1						
Sabiedriskās organizācijas	1						
Kopā	139		103		89		91

1.4.3. Pašvaldību specializācijas

Šajā apakšnodaļā ir aprakstītas pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģijās un attīstības programmās noteiktās pašvaldību specializācijas un to salīdzinājums, izmantojot pētījuma „Kurzemes plānošanas reģiona specializācijas iespējas” rezultātus.

Nacionālas nozīmes attīstības centri

Nacionālā mērogā **Ventspils** specializācija ir: osta un ar to saistītā tranzīta un loģistikas nozare; modernās industrijas, tai skaitā ražošana un IKT industrija; kompleksas izglītības – zinātnes – biznesa sadarbības centrs; aizraujoša un patīkama apmeklējuma vieta, sevišķi ģimenēm ar bērniem.

Starptautiskā mērogā Ventspils specializācija ir: multimodālais transporta mezgls ar TEN-T ostu, attīstītu tranzīta un loģistikas, un ražošanas nozari; viedo tehnoloģiju centrs, tai skaitā Kosmosa izpētes tīkla elements; iecienīta atpūtas vieta ģimenēm ar bērniem.

Liepājas specializācijas virzieni: metālapstrāde, vieglā rūpniecība, transports, loģistika, osta, tirdzniecība, remonts, būvniecība; pārtikas ražošana, kokapstrāde, zivsaimniecība, komercpakalpojumi. Liepājas perspektīvie specializācijas virzieni: kurortoloģija, rehabilitācija, veselības industrija, kultūra, sports, radošās industrijas, enerģētika, informācijas tehnoloģijas, pakalpojumi.

Reģionālas nozīmes attīstības centri

Kuldīgas novada specializācijas virzieni: meža nozare (komplekss), lauksaimniecība (komplekss) vieglā rūpniecība, tūrisms, pakalpojumi, radošās industrijas.

Saldus novada specializācijas virzieni: lauksaimniecība, mežsaimniecība un ražošana – pārtikas ražošana, metālapstrāde, kokapstrāde un ieguves rūpniecība.

Talsu novada specializācijas virzieni: lauksaimniecība (īpaši piensaimniecība, graudkopība), lauksaimniecības produkcijas pirmapstrāde un pārtikas ražošana, zivsaimniecība, mežizstrāde, kokapstrāde, būvmateriālu ieguve un ražošana, ceļu būvniecība, tūrisms un amatniecība. Kultūras un mākslas mantojums, transports un loģistika.

Novada nozīmes attīstības centri

Novada nozīmes attīstības centri galvenokārt specializējas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, kokapstrādē un tūrismā. Pilnu analizēto specializāciju sarakstu skatīt 1. pielikumā.

Pašvaldību attīstības dokumentu, kā arī NAP2020 un ES investīciju fonda partnerības līgumu 2014.-2020. gadam analīze liecina, ka vairums reģiona pašvaldību izvēlas specializēties tādās jomās, kurām ir paredzēts finansiāls un institucionāls atbalsts gan no valsts, gan no ES investīciju fondu līdzekļiem. Tās primāri ir lauksaimniecība un zivsaimniecība, arī mežsaimniecība, tāpat arī transporta nozare un būvniecības darbi.

Pašvaldību specializācijas atšķiras pēc detalizācijas dziļuma un mēroga – reģionālais, nacionālais un starptautiskais. Šāds dalījums bieži nav salīdzināms, tādēļ 3.tabulā ir uzskaitīti vārdi, kas pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos (ilgtspējīgas attīstības stratēģijās un attīstības programmās) noteiktajās specializācijas atkārtojas visbiežāk.

Kā redzams, visbiežāk minētas nozares, kas izplatītas visā reģiona teritorijā, ir – lauksaimniecība un produktu pārstrāde, mežsaimniecība, kokapstrāde, tūrisms un zivirūpniecība, dažādas industrijas, tranzīts un loģistika. Kā nozīmīgākie potenciāli minēti daba, kultūra un nozares ar augstu pievienoto vērtību.

3.tabula Pašvaldību specializācijas atslēgas vārdu apkopojums. Avots: pašvaldību attīstības plānošanas dokumenti (Autors: A.Pužulis, aktualizēja D.Rasa)

Saimniecības nozare		Raksturojumi, resursi, teritorijas, potenciāls	
Lauksaimniecība un produktu pārstrāde	20	Daba	6
Mežsaimniecība	14	Augsta pievienotā vērtība	6
Kokapstrāde	11	Kultūra	5
Tūrisms un rekreācija	11	Osta	4
Zivrūpniecība	7	Mājražošana	4
Industrijas	7	Tīra vide/ videi draudzīga	3
Transports, tranzīts	5	Centrs	3
Loģistika	5	Amatniecība	3
Pārtikas ražošana	5	Militārais mantojums	2
Enerģētika/ enerģija	4	Kūrorts	2
Pakalpojumi	4	Sports	2
Metālapstrāde	4	Dzīves vide	1
Būvmateriālu ieguve, ražošana	2	Izteikts reljefs	1
Ieguves rūpniecība	3	Izklaide, atpūta	1
Būvniecība	3	Intelektuālais bizness	1
Vieglā rūpniecība	2	Attālinātais darbs	1
Radošās industrijas	2	Grāmatvedības pakalpojumi	1
Tirdzniecība	1	Kvalitatīva produkcija	1
Kurortoloģija	1		
Komercpakalpojumi	1		
Rehabilitācija	1		
Veselības industrija	1		
IT	2		
Viedās tehnoloģijas	1		
Remonts	1		

Kurzemes plānošanas reģiona novada nozīmes centri visvairāk specializējas lauksaimniecībā un tūrismā, reģionāla līmeņa attīstības centri – kokapstrādē, transporta jomā un tūrismā.⁷

Vairāk nekā puse Kurzemes novada pašvaldību specializējušās lauksaimniecībā – 10 no tām lauku pašvaldības, 3 – reģionāla mēroga attīstības centri. 13 pašvaldības kā specializācijas jomu norādījušas tūrismu (izmitināšanu), no tām 3 ir nacionāla un reģionāla mēroga centri, 10 – novadu nozīmes centri. Zivsaimniecībā specializējušās 7 pašvaldības, pamatā tās, kuras atrodas piekrastes teritorijā, un arī Talsu un Saldus novadi.

1.5. Institūciju sniegtā informācija un nosacījumi

KPR Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015.-2030.gadam un Attīstības programmas 2015.-2020.gadam izstrādei informāciju un/vai nosacījumus sniegušas šādas institūcijas:

Pašvaldības:

- Alsungas novada pašvaldība
- Dundagas novada pašvaldība
- Durbes novada pašvaldība
- Grobiņas novada pašvaldība
- Priekules novada pašvaldība
- Rucavas novada pašvaldība
- Saldus novada pašvaldība

⁷ Personu apvienības SIA „Sandra Mūriņa konsultācijas“ un SIA „Civitta Latvija“ pētījums „Kurzemes plānošanas reģiona specializācijas iespējas”, 2014.g.

Skrundas novada pašvaldība
Ventspils novada pašvaldība
Ventspils pilsētas pašvaldība

Nozaru ministrijas:

Ārlietu ministrija
Iekšlietu ministrija
Izglītības ministrija
Kultūras ministrija
Labklājības ministrija
Satiksmes ministrija
Veselības ministrija
Zemkopības ministrija

Kaimiņu reģioni:

Rīgas plānošanas reģions
Zemgales plānošanas reģions

Kaimiņu reģionu pašvaldības:

Dobeles novada pašvaldība

Institūciju nosacījumi un ziņojums par institūciju nosacījumu ievērošanu ir pievienoti Pārskatam par KPR ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015.-2030.gadam un Attīstības programmas 2015.-2020.gadam izstrādi.

1.6. Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

Uzsākot teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādi, KPR administrācija 2014.gada 3.janvārī nosūtīja iesniegumu Vides pārraudzības valsts birojam lēmuma pieņemšanai par stratēģiskā ietekmes uz vides novērtējuma procedūras piemērošanas nepieciešamību atbilstoši MK 24.05.2004. noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” 6. punkta prasībām. KPR administrācija savā vēstulē norādīja, ka abiem plānošanas dokumentiem ir ieteikumu/vadlīniju raksturs, jo plānošanas reģionam nav sava neatkarīga politiskā mandāta (tā Attīstības padomi veido reģiona pašvaldību vadītāji) un finanšu bāzes (reģiona līdzekļus veido, galvenokārt, valsts budžeta dotācija un piesaistītais projektu finansējums), tāpēc KPR administrācijas viedoklis bija, ka stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu veikt nav nepieciešams.

Vides pārraudzības valsts birojs, izvērtējot Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas sniegto informāciju saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 23.2 pantā minētajiem kritērijiem un vadoties pēc veiktā izvērtējuma rezultātiem, plānošanas dokumentu izstrādes mērķa un būtības, kā arī lietderības apsvērumiem secināja, ka Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015.–2030.gadam un Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmas 2015.–2020.gadam īstenošanai nav paredzama būtiska nelabvēlīga ietekme uz vidi un tādēļ nav nepieciešams piemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru. 2014.gada 15.janvārī Vides pārraudzības valsts birojs pieņēma lēmumu nepiemērot KPR ilgtspējīgas attīstības stratēģijai un attīstība programmai stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru.

KPR iesniegums un Vides pārraudzības valsts biroja lēmums ir pievienots Pārskatam par KPR ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015.-2030.gadam un Attīstības programmas 2015.-2020.gadam izstrādi.

1.7. Izmantotās metodes un principi

Lai noskaidrotu reģiona un tajā ietilpstošo pašvaldību attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursus, kā arī, lai noskaidrotu reģiona teritorijas attīstības potenciālu ir veikta Kurzemes plānošanas reģiona pašreizējās situācijas analīze. Pašreizējās situācijas analīze ir veikta, izmantojot gan tematisko pieeju, gan resursu un uzņēmējdarbības vides pieeju. KPR ilgtermiņa attīstības risinājumi balstīti 3 attīstības scenāriju analīzē, kā arī uz attīstības virzītāj spēku - iespēju un risku izvērtējumu, ņemot vērā vietējo resursu pieejamību un reģiona salīdzinošās priekšrocības.

Reģiona vidēja termiņa attīstības plānošana tika veikta pa atsevišķiem tematiskiem blokiem, gan vācot, apkopojot un analizējot datus, gan rīkojot sabiedrības iesaistes pasākumus, gan analizējot nacionālos uzstādījumus attiecīgajās jomās. Šī metode ir palīdzējusi efektīvāk organizēt attīstības programmas izstrādes procesu un aptvert pēc iespējas plašāku apskatāmo tēmu loku. Atbilstoši tematiskajam iedalījumam tika analizēti dati par cilvēkresursiem, sociālekonomisko attīstību, izglītību, transporta infrastruktūru un mobilitāti, dabas resursiem un vides aizsardzību, uzņēmējdarbību, veselības aprūpi, kultūrvidi un tūrismu. Veicot pašreizējās situācijas analīzi, ir izvērtētas un noteiktas reģiona attīstības iespējas un izaicinājumi demogrāfisko un sociālo, pilsētas un lauku dimensijas, ekonomikas un zināšanu, kā arī vides un klimatu pārmaiņu kontekstā. Pašreizējās situācijas analīzei izmantotie dati ir analizēti pēdējo 5-10 gadu dinamikā, nosakot pēc iespējas precīzākas attīstības tendences. KPR Attīstības programmas 2015.-2020.gadam izstrādei datu analīze ir veikta par 2004.-2013.g. vai 2009.-2013.g. atkarībā no datu pieejamības. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanā ir ievēroti šādi principi:

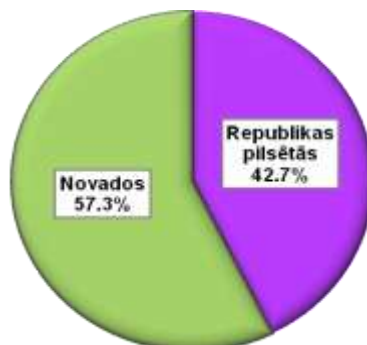
- 1) ilgtspējīgas attīstības princips - Kurzemes reģiona teritorijas attīstība tiek plānota, lai saglabātu un veidotu esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma attīstību;
- 2) pēctecības princips - *Kurzeme2030* un *Kurzeme2020* ir izstrādāti, izvērtējot spēkā esošos attīstības plānošanas dokumentus un to ieviešanas progresu;
- 3) interešu saskaņotības princips - KPR attīstības programmas rīcības plāna izstrādes procesā tika ņemtas vērā visu ieinteresēto pušu vajadzības un intereses;
- 4) līdzdalības princips - visām ieinteresētajām pusēm bija iespēja līdzdarboties *Kurzeme2030* un *Kurzeme2020* izstrādē;
- 5) sadarbības princips - KPR plānošanas dokumentu izstrādes procesā tika nodrošināta sadarbība ar pašvaldībām, nozaru ministrijām, NVO un citām iesaistītajām pusēm;
- 6) finansiālo iespēju princips - izstrādes procesā tika izvērtēti esošie un plānotie finanšu resursi un apzināti potenciālie finanšu avoti;
- 7) atklātības princips - *Kurzeme2030* un *Kurzeme2020* izstrādes process bija atklāts, un sabiedrība tika informēta un iesaistīta dokumenta sabiedriskās apspriešanas procesā;
- 8) integrētas pieejas princips - ekonomiskie, kultūras, sociālie un vides aspekti tiek saskaņoti, atsevišķu nozaru intereses tiek koordinētas, teritoriju attīstības prioritātes tiek saskaņotas visos plānošanas līmeņos, sadarbība ir mērķtiecīga;
- 9) uzraudzības un novērtēšanas princips - ir noteikta *Kurzeme2030* un *Kurzeme2020* ieviešanas uzraudzības un novērtēšanas kārtība, lai nodrošinātu sasniegto rezultātu novērtēšanu;
- 10) savstarpējās saskaņotības princips – KPR plānošanas dokumenti izstrādāti, tos savstarpēji saskaņojot un izvērtējot ES un nacionāla līmeņa, kā arī pašvaldību plānošanas dokumentos noteikto.

2. APDZĪVOJUMS UN PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA

2.1. Demogrāfiskā situācija

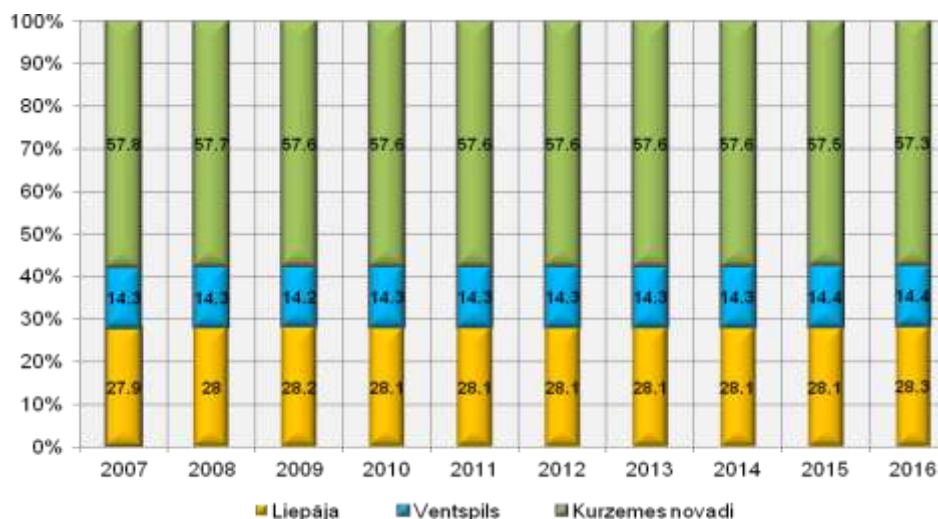
2.1.1. Iedzīvotāju skaits un dabiskā kustība

Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) datiem 2016.gada sākumā Kurzemes plānošanas reģionā dzīvoja 276 024 cilvēki, t.i. 12,9% no Latvijas iedzīvotāju kopskaita. Vislielāko īpatsvaru veido republikas pilsētu iedzīvotāji – Ventspilī un Liepājā dzīvo 42,7 % no visiem Kurzemes reģiona iedzīvotājiem (sk. 10.attēlu).

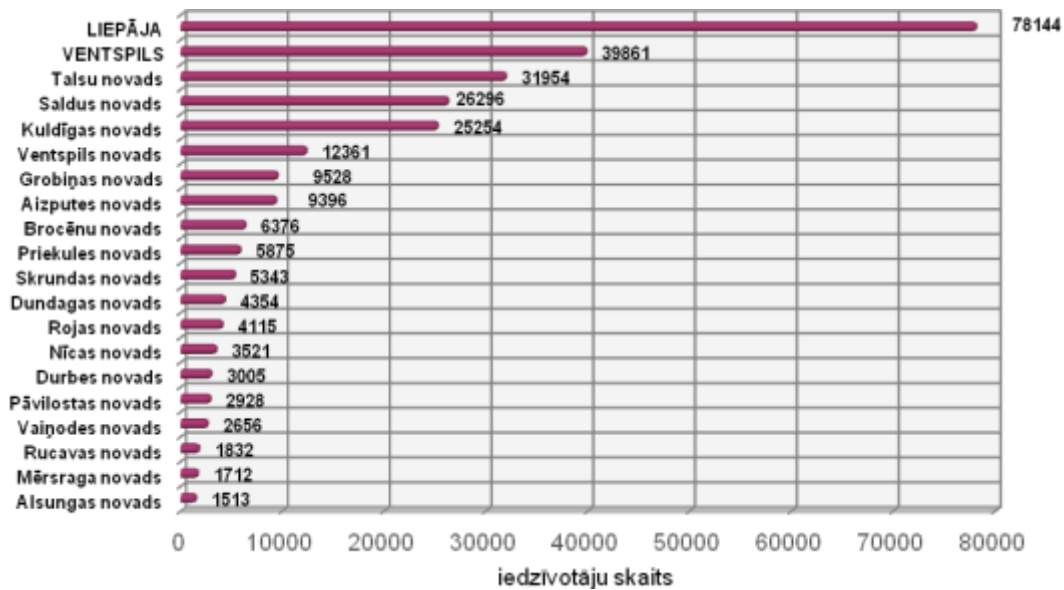
10.attēls Iedzīvotāju skaits Kurzemes reģiona republikas pilsētās un novados (PMLP dati uz 01.01.2016.)

Pēc PMLD datiem, Kurzemes reģionā ir vērojama tendence, ka novada iedzīvotāju īpatsvars samazinās attiecībā pret Kurzemes reģiona republikas pilsētu iedzīvotāju īpatsvaru. 2007.gadā Kurzemes reģiona novados dzīvoja 57,8%, bet republikas pilsētās 42,2% (Liepājā 27,9%, Ventspilī 14,3%) no reģiona iedzīvotājiem. 2016.gada sākumā novada iedzīvotāju īpatsvars bija jau samazinājies par 0,5% - 57,3%, bet republikas pilsētās pieaudzis uz 42,7% (Liepājā 28,3%, Ventspilī 14,4%) -sk.11.attēlu.

11.attēls Iedzīvotāju skaita (%) izmaiņas Kurzemes reģiona republikas pilsētās un novados no 2007.gada līdz 2016.gadam (PMLP dati)

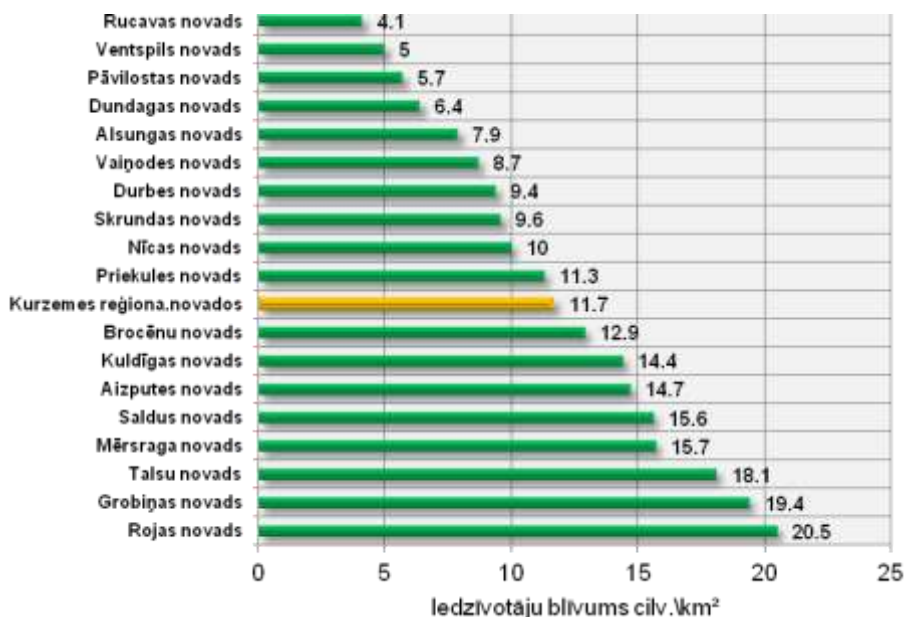
Vismazākais pastāvīgo iedzīvotāju skaits ir Kurzemes mazākajos novados – Alsungas un Mērsraga novados, kā arī no valsts galvaspilsētas visattālāk esošajā -Rucavas novadā (sk. 12.attēlu).

12.attēls Iedzīvotāju skaits Kurzemes reģiona pašvaldībās (PLMP dati uz 01.01.2016.)

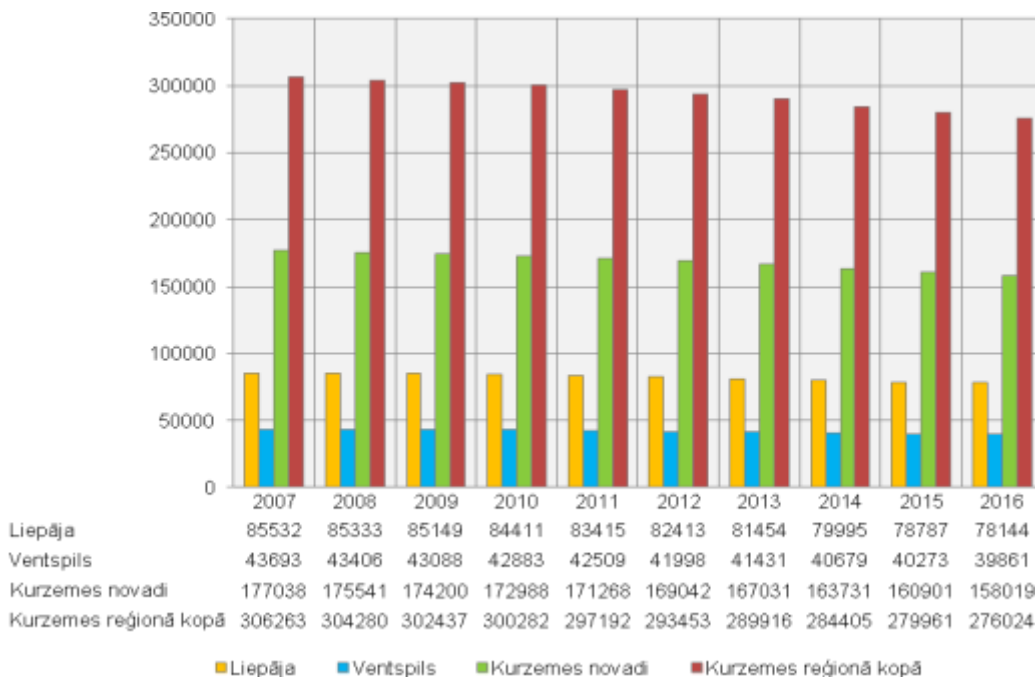
Reģionālas nozīmes attīstības centros – Talsu, Saldus un Kuldīgas novados dzīvo virs 25 000 pastāvīgo iedzīvotāju. Relatīvi liels iedzīvotāju skaits (virs 10 000 un tuvu tam) ir republikas pilsētām pieguļošajos novados – Ventspils un Grobiņas novados, kā arī Aizputes novadā.

Vidējais iedzīvotāju blīvums Kurzemes reģionā 2016.gada sākumā bija 20,3 cilv./km². Republikas pilsētās iedzīvotāju blīvums bija krietni lielāks, kā reģiona novadu teritorijās- Liepājā 1149,2 cilv./km², Ventspilī - 687,3 cilv./km². Rēķinot pēc iedzīvotāju skaita uz teritorijas platības vienību, neskaitot republikas pilsētas, vislielākais iedzīvotāju blīvums bija Rojas, Grobiņas un Talsu novados. (sk. 13.attēlu).

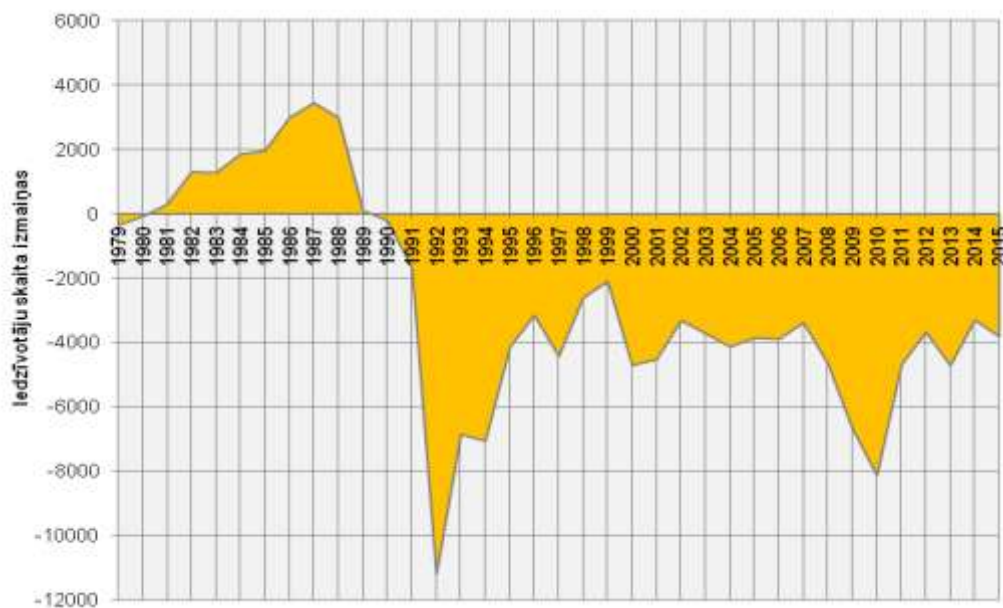
13.attēls Iedzīvotāju blīvums Kurzemes reģiona novados 2016.gada sākumā, cilv./km² (aprēķināts pēc PMLP datiem)

Tāpat kā valstī kopumā, pastāvīgo iedzīvotāju skaitam Kurzemes reģionā ir tendence samazināties. Pēc PMLP datiem, laika posmā no 2007.gada līdz 2016.gadam iedzīvotāju skaits Kurzemes reģionā kopā ir samazinājies par 30 239 iedzīvotājiem. Iedzīvotāju skaita sarukšana vērojama gan republikas pilsētās, gan arī Kurzemes novadu teritorijā (sk.14.attēlu).

14.attēls Iedzīvotāju skaita dinamika Kurzemes reģionā (PLMP dati)

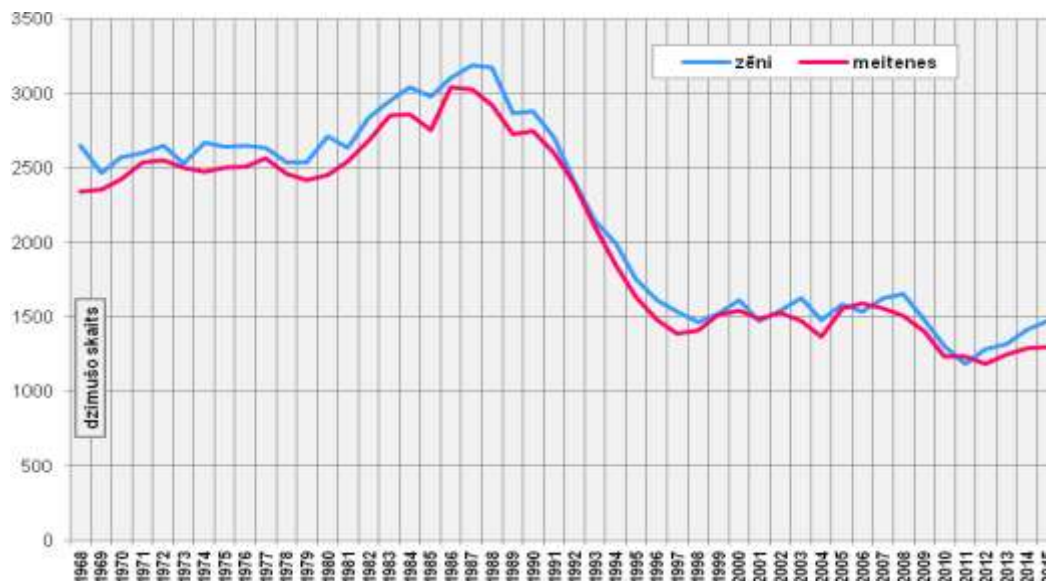
Iedzīvotāju skaits Kurzemes reģionā, tāpat kā visā Latvijā, ir samazinājies sākot ar neatkarības atgūšanu 1991.gadā. Kurzemes reģionā vislielākais samazinājums bija 20.gs.90 gadu sākumā, kad teritoriju atstāja PSRS militārpersonas un viņu ģimenes. Tā kā Kurzemē atradās daudzi padomju armijas poligoni, tad iedzīvotāju skaita samazinājums ir izteiktāks nekā vidēji Latvijā. Iedzīvotāju skaita samazināšanās turpinās joprojām, kaut gan absolūto skaitļu rādītāji ir mazāki (sk.15.attēlu).

15.attēls Iedzīvotāju skaita izmaiņas Kurzemes reģionā (CSP dati)

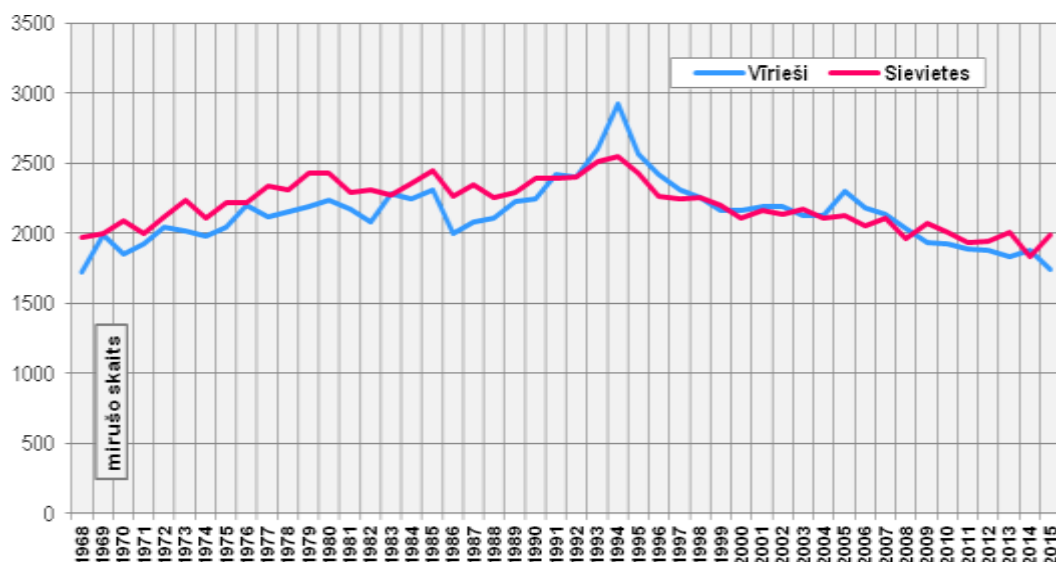
Iedzīvotāju skaita izmaiņas ietekmē gan dabiskais pieaugums jeb ataudze, gan migrācijas saldo. Iedzīvotāju dabiskais pieaugums ir starpība starp noteiktā laika periodā dzimušo un mirušo skaitu.

Kurzemes reģionā, tāpat kā lielākajā daļā Latvijas teritorijas, jau 25 gadus ir vērojama dzimstības samazināšanās, taču pēdējos 5 gados situācija ir stabilizējusies un vērojams pat neliels dzimstības pieaugums (sk.16.attēlu). Jaundzimušo grupā gandrīz visos gados ir lielāks zēnu skaits kā meiteņu skaits. Šāda jaundzimušo dzimuma struktūra raksturīga arī pārējā Latvijas teritorijā un to nosaka dabiskie dzimstības procesi.

16.attēls Dzīvi dzimušie pēc dzimuma Kurzemes reģionā no 1967.gada līdz 2015.gadam (CSP dati)

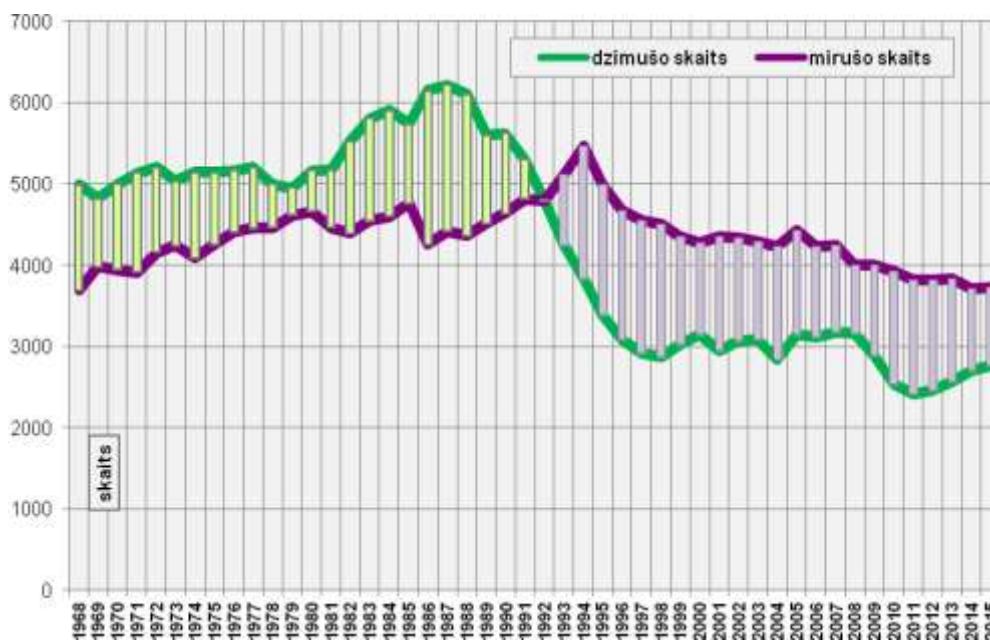
17.attēlā parādītas mirušo iedzīvotāju skaita izmaiņas Kurzemes reģionā, kā arī dzimuma struktūra. Izteikts mirstības kāpums vīriešu grupā Kurzemes reģionā, tāpat kā vidēji Latvijā, bija raksturīgs 20.gs. 90 gadu vidū, kas izskaidrojams ar ārējo nāves cēloņu pieaugumu (transporta nelaimes gadījumi, vardarbība, tīšs paškaitējums u.c.). No gadsimtu mijas ir tendence mirstības līmenim nostabilizēties, nav vērojamas tik izteiktas dzimumu grupu atšķirības.

17.attēls Mirušie pēc dzimuma Kurzemes reģionā no 1967.gada līdz 2015.gadam (CSP dati)

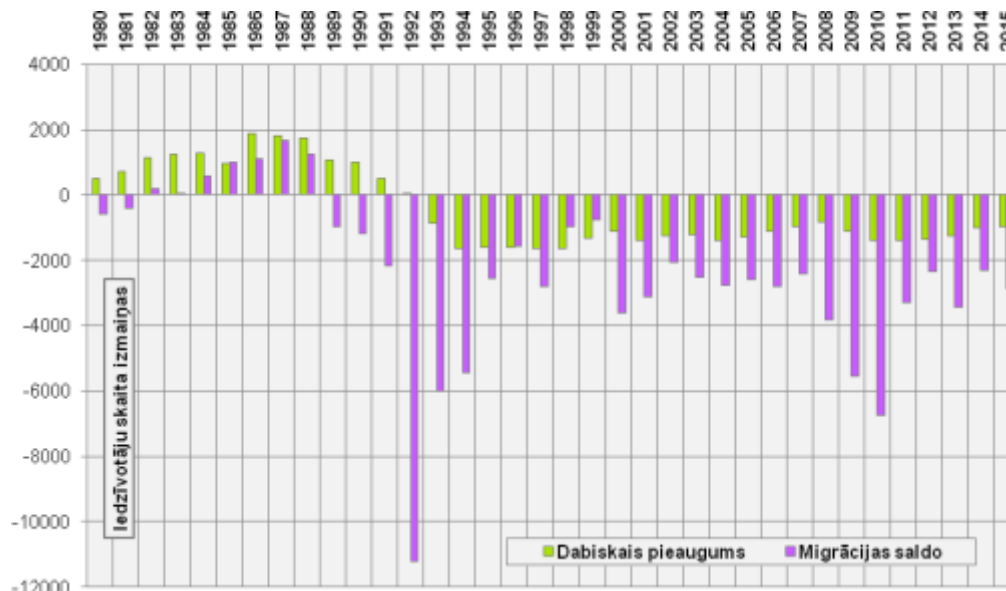
Pozitīvs dabiskais pieaugums (dzimstība lielāka par mirstību), Kurzemes reģionā bija līdz 20.gs. 90 gadu sākumam. Vēlākajā laika posmā visā Latvijas teritorijā, arī Kurzemes reģionā, vērojamas negatīvas ataudzes tendences (mirstība lielāka par dzimstību) –sk.18.attēlu. Lai gan joprojām

dabiskais pieaugums ir negatīvs, taču pēdējos gados ir tendence mirstības pārsvaram pār dzimstību sarukt.

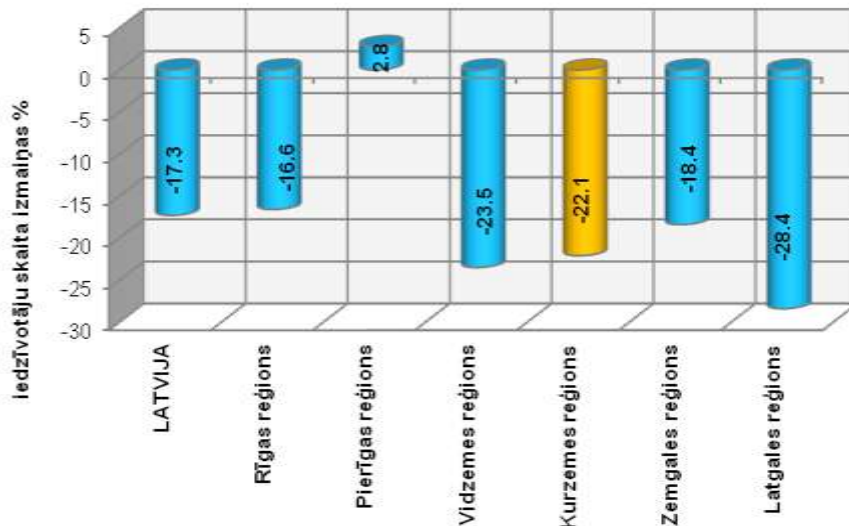
18. attēls Iedzīvotāju dabiskā kustība Kurzemes reģionā no 1967.gada līdz 2015.gadam (CSP dati)

Iedzīvotāju skaita samazinājumu nosaka gan dabiskās kustības, gan mehāniskās kustības rādītāji. Gandrīz visos gados, kopš Latvija atguva neatkarību, Kurzemes reģionā negatīvie migrācijas rādītāji pārsniedz negatīvos dabiskās ataudzes rādītājus. Pēdējos gados iedzīvotāju skaitam vērojama pozitīva samazinājuma tendence, jo pakāpeniski samazinās negatīvie iedzīvotāju dabiskās un mehāniskās kustības rādītāji (sk. 19.attēlu).

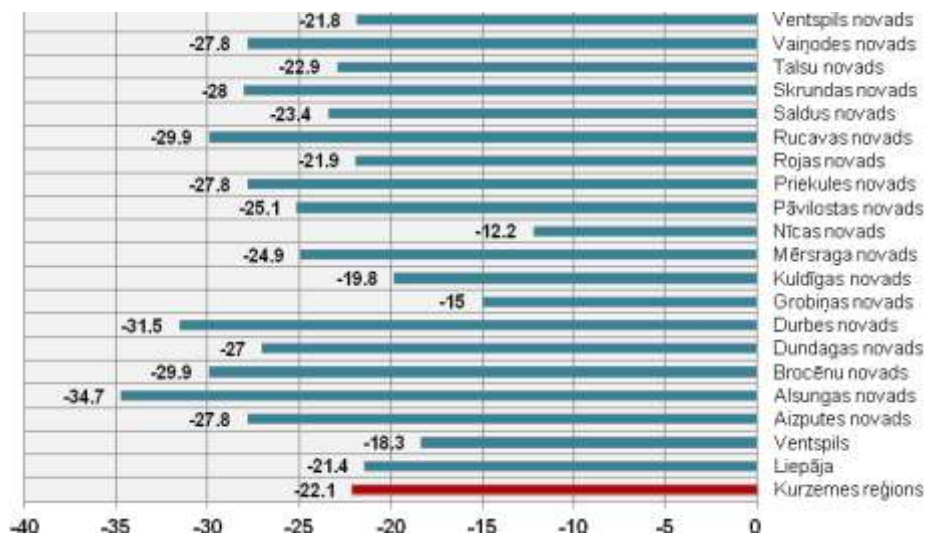
19.attēls Iedzīvotāju skaita izmaiņas Kurzemes reģionā no 1979.gada līdz 2015.gadam (CSP dati)

Laika posmā no 2000.gada līdz 2016.gada sākumam ir ievērojams iedzīvotāju skaita samazinājums gandrīz visos statistiskajos reģionos Latvijā. Pozitīvas skaita izmaiņas ir vienīgi Pierīgas reģionā, kas saistāmas ar dzīves vietas maiņu no Rīgas pilsētas uz tuvākajām piepilsētas teritorijām. Kurzemes reģionā iedzīvotāju skaita samazinājuma izmaiņas ir lielākas kā vidēji Latvijā, taču Latgales un Vidzemes reģionos samazinājums ir vēl izteiktāks (sk. 20 attēlu).

20.attēls Iedzīvotāju skaita izmaiņas statistiskajos reģionos un Latvijā no 2000.gada līdz 2016.gadam, % (CSP dati)

2016.gada sākuma iedzīvotāju absolūtā skaita izmaiņas % pret 2000. gada iedzīvotāju skaitu Kurzemes reģionā vidēji ir -22,1%. Lielākās % izmaiņas ir Alsungas, Durbes, Brocēnu un Rucavas novados, bet mazākās – Nīcas un Grobiņas novados (sk.21.attēlu). Kartogrāfiskā veidā iedzīvotāju skaita % izmaiņas no 2000.g. līdz 2014.g. parādītas 22.attēlā.

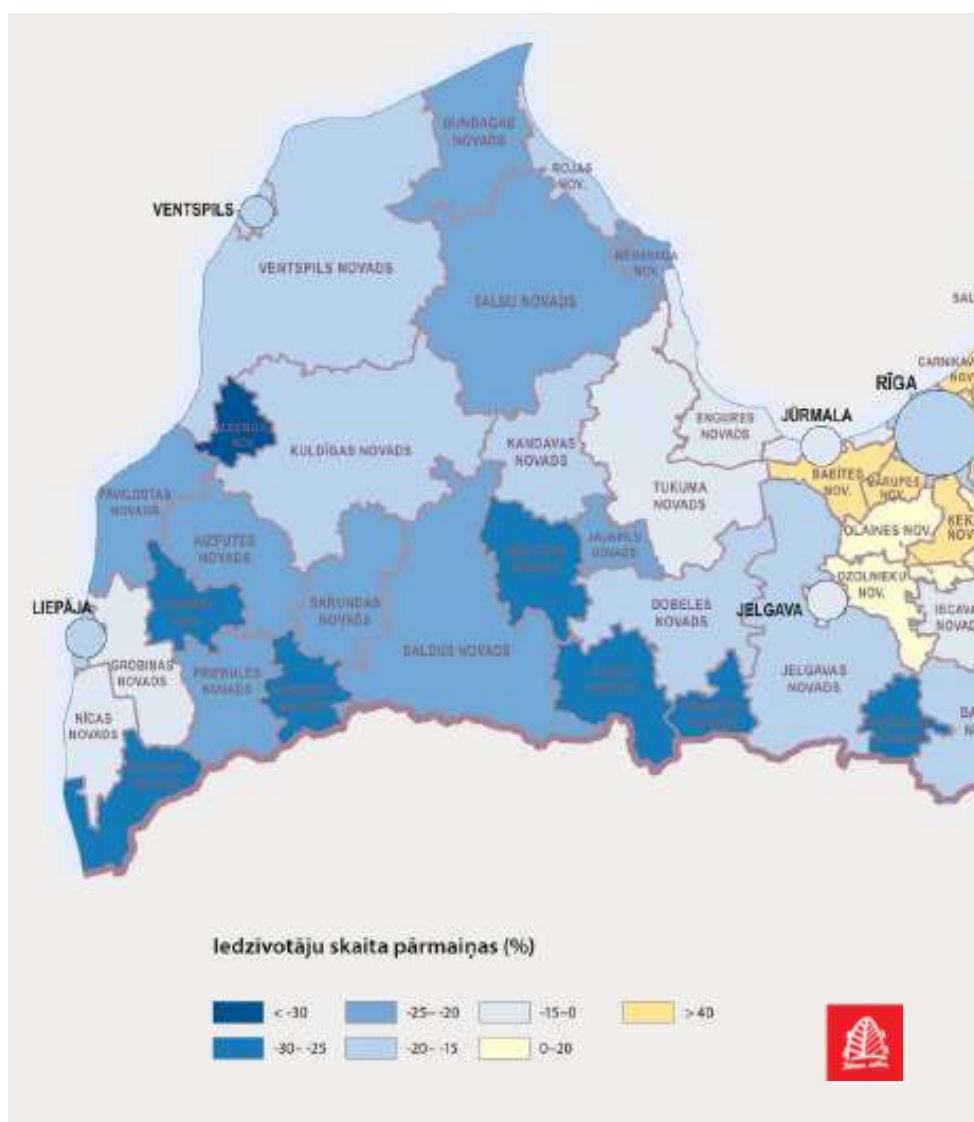

21.attēls Iedzīvotāju absolūtā skaita izmaiņas Kurzemes reģiona republikas pilsētās un novados no 2000.gada līdz 2016.gada sākumam (CSP dati)

4.tabulā, pēc CSP datiem uz 2016.gada sākumu, parādītas gan absolūtā iedzīvotāju skaita izmaiņas, gan % pret 2000.gada iedzīvotāju skaitu. Šajā laika posmā iedzīvotāju skaita samazinājums Kurzemes reģionā ir -71,3 tūkst., liels iedzīvotāju skaita samazinājums ir arī republikas pilsētās – Liepājā (-19,1 tūkst.) un Ventspilī (-8 tūkst.). No Kurzemes reģiona novadiem lielākās absolūtā iedzīvotāju skaita izmaiņas ir teritoriāli un iedzīvotāju skaita ziņā lielākajās teritorijās- Talsu, Saldus un Kuldīgas novados- (sk.4.tabulu).

4.tabula Iedzīvotāju absolūtā skaita izmaiņas Kurzemes reģiona republikas pilsētās un novados no 2000.gada līdz 2016.gadam (CSP dati)

Pašvaldība	Iedzīvotāju absolūtā skaita izmaiņas 2000.-2016. gads	
	Absolūtos skaitļos	% pret 2000. gada iedzīvotāju skaitu
Kurzemes reģions	-71 324	-22.1
Liepāja	19 142	-21.4
Ventspils	-8037	-18.3
Aizputes novads	-3339	-27.8
Alsungas novads	-732	-34.7
Brocēnu novads	-2422	-29.9
Dundagas novads	-1466	-27
Durbes novads	-1277	-31.5
Grobiņas novads	-1541	-15
Kuldīgas novads	-5806	-19.8
Mērsraga novads	-516	-24.9
Nīcas novads	-463	-12.2
Pāvilostas novads	-891	-25.1
Priekules novads	-2079	-27.8
Rojas novads	-1053	-21.9
Rucavas novads	-709	-29.9
Saldus novads	-7224	-23.4
Skrundas novads	-1911	-28
Talsu novads	-8592	-22.9
Vainodes novads	-936	-27.8
Ventspils novads	-3188	-21.8

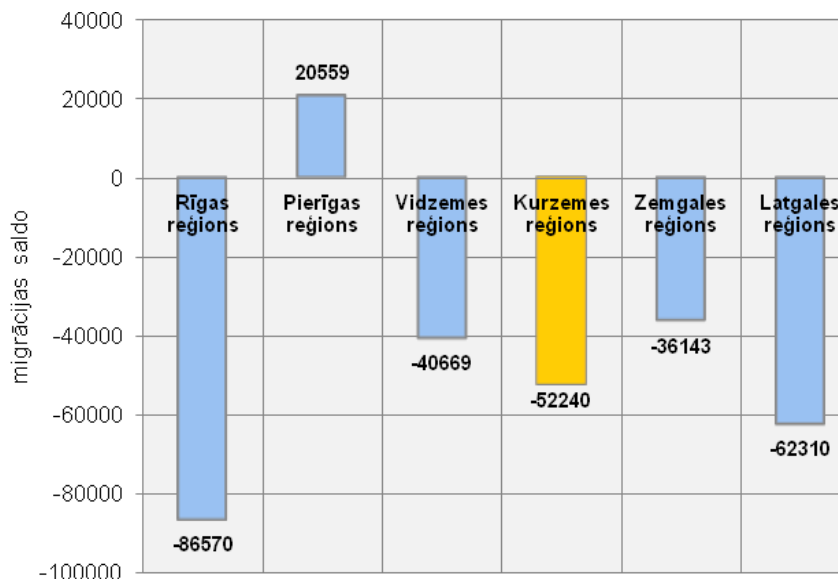
22.attēls Iedzīvotāju skaita pārmaiņas republikas pilsētās un novados Kurzemes reģionā no 2000.gada līdz 2014.gadam, % (CSP dati, autori: Grupa93 un Jāņa Sēta)

2.1.2. Migrācija

Ilgtermiņa migrācijas dati sniedz ziņas par valstī uz pastāvīgu dzīvi vai vismaz uz vienu gadu ieradušos personu skaitu un no valsts uz pastāvīgu dzīvi vai vismaz uz vienu gadu izbraukušo personu skaitu, kā arī par valsts iekšējo ilgtermiņa migrāciju.

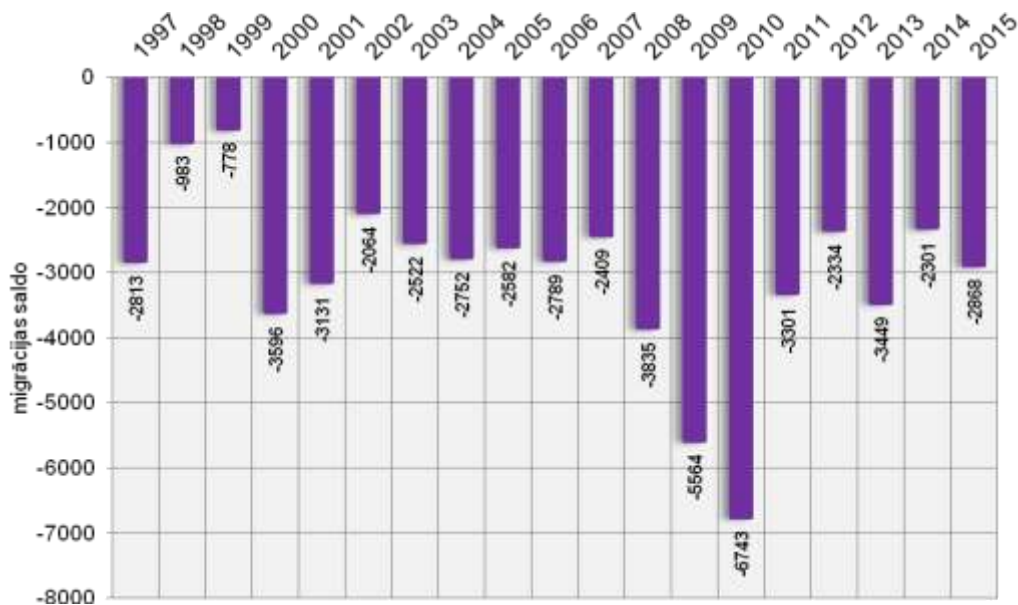
Dati par migrāciju pilsētās un novados ietver arī iedzīvotāju pārvietošanos valsts robežās starp dažādām administratīvajām teritorijām. Taču, ja persona maina dzīvesvietu vienas pilsētas vai novada robežās, tā netiek uzskaitīta migrācijas statistikā atbilstoši starptautisko organizāciju rekomendācijām.

Laika posmā no 2000.-2015.gadam pozitīvs summārais ilgtermiņa migrācijas saldo bijis tikai Pierīgas reģionā ~ 20,6 tūkst., pārējos reģionos summārais ilgtermiņa migrācijas saldo bijis negatīvs no -36,1 tūkst. iedzīvotāju Zemgales reģionā līdz pat -86,6 tūkst. iedzīvotāju Rīgas statistiskajā reģionā (sk. 23.attēlu). Kurzemes reģionā šis rādītājs bijis mazāks (-52,2 tūkst. iedzīvotāju).

23.attēls Summārais ilgtermiņa migrācijas saldo statistiskajos reģionos, 2000.-2015. gads, absolūtos skaitļos (CSP dati)

Apskatot ilgtermiņa migrācijas saldo dinamiku Kurzemes reģionā 1996.-2015. gadā (sk. 24.attēlu) redzams, ka iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo bijis negatīvs visā periodā. Vislielākais samazinājums bija 2008., 2009. un 2010.gadā (16,1 tūkst. samazinājums 3 gadu laikā), kas saistāms ar tobrīd esošo ekonomisko situāciju, kā rezultātā cilvēki masveidā emigrēja uz ārvalstīm gan no Kurzemes reģiona, gan no Latvijas kopumā.

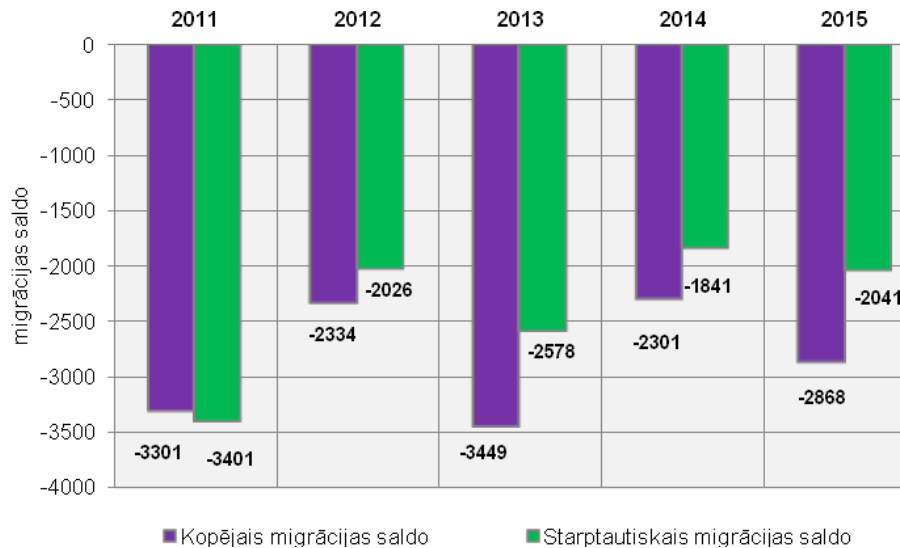

24.attēls Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo Kurzemes reģionā 1996.-2015. gadā, absolūtos skaitļos (CSP dati)

Arī iedzīvotāju ilgtermiņa starptautiskās migrācijas saldo rādītājs Kurzemes reģionā ir negatīvs (emigrējošo personu skaits lielāks nekā imigrējošo). 25.attēlā ir salīdzināti statistiskie dati par ilgtermiņa starptautisko un kopējo migrācijas saldo Kurzemes reģionā 2011.-2015.gadā. Tikai 2011.gadā starptautiskais migrācijas saldo ir lielāks par kopējo migrācijas saldo, tas nozīmē ka šajā

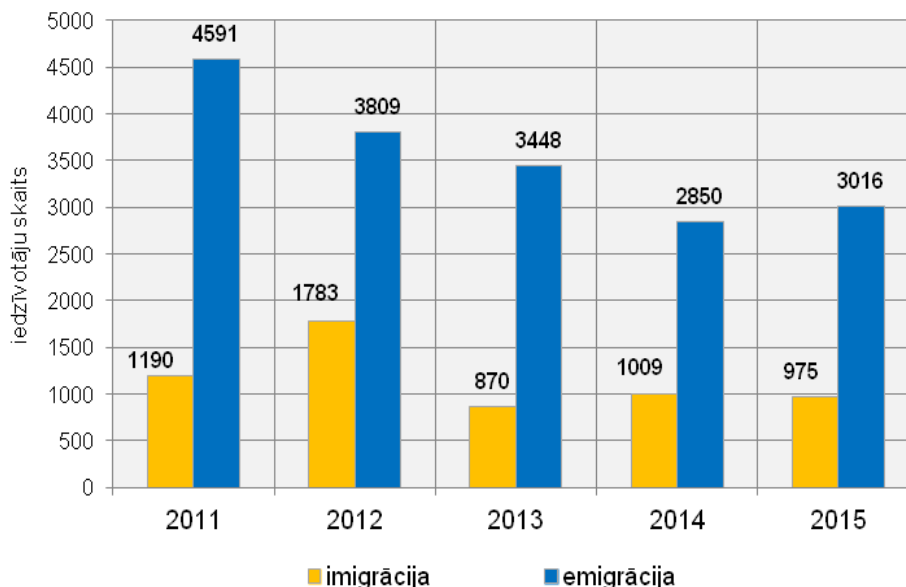
gadā no citiem Latvijas reģioniem Kurzemes reģionā iebrūca vairāk iedzīvotāju nekā izbrūca. Pārējos gados iedzīvotāju ilgtermiņa kopējais migrācijas saldo ir lielāks par starptautisko, kas norāda, ka no Kurzemes reģiona emigrējošo iedzīvotāju skaits uz citiem Latvijas reģioniem ir lielāks nekā imigrējušo.

Kopumā tas parāda, ka Kurzemes reģiona migrācijas problēmas saistāmas ne tik ļoti ar migrāciju Latvijas iekšienē, kā ar starptautisko migrāciju.

25.attēls Iedzīvotāju ilgtermiņa kopējā un starptautiskā migrācijas saldo Kurzemes reģionā 2011.-2015. gadā (CSP dati)

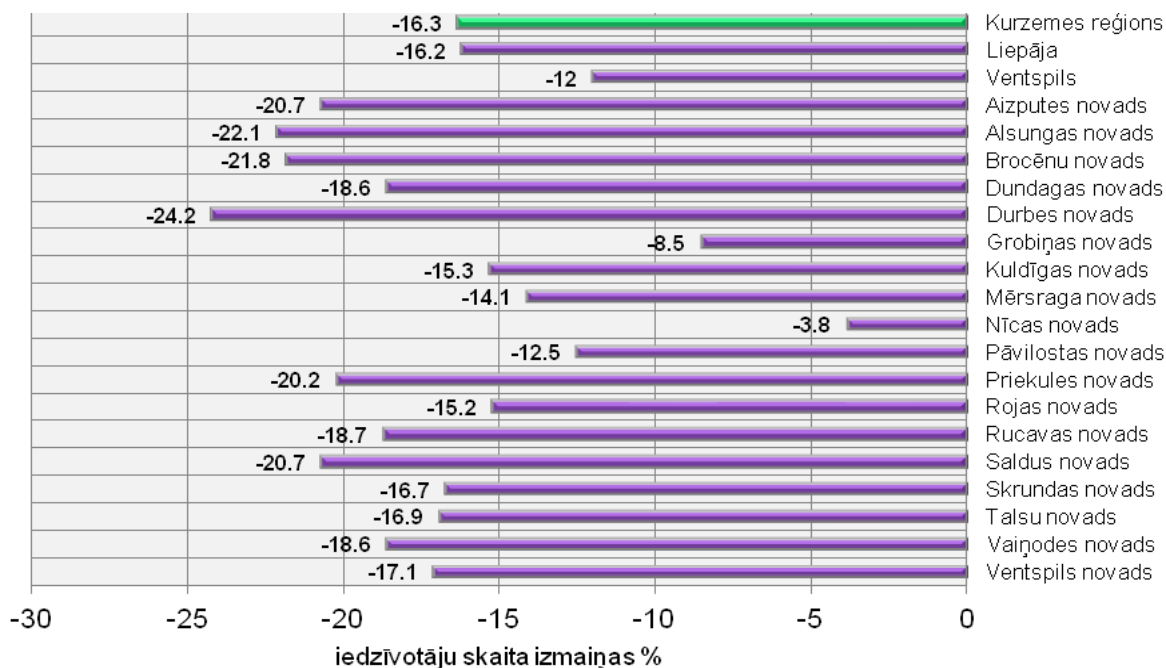
Iedzīvotāju ilgtermiņa starptautiskajai emigrācijai Kurzemes reģionā pēdējos gados ir vērojama tendence samazināties, taču 2015.gadā emigrantu skaits nedaudz ir palielinājies (sk.26.attēlu). Imigrācijas rādītāji ir svārstīgi, nav vērojamas izteiktas tendences un likumsakarības.

26.attēls Iedzīvotāju ilgtermiņa starptautiskā migrācija Kurzemes reģionā 2011.-2015. gadā (CSP dati)

Apskatot 27.attēlā iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo Kurzemes reģionā novadu un republikas pilsētu griezumā, redzams, ka no 2000.-2015.gadam kopumā tas bijis negatīvs gan abās republikas pilsētās, gan visos 18 novados. Procentuālā ziņā vislielākais samazinājums, pret 2000. gada

iedzīvotāju skaitu, bijis Durbes (24,2%), Alsungas (22,1%) un Brocēnu (21,8%) novados, savukārt vismazākais samazinājums novērots Nīcas (3,8%) un Grobiņas (8,5%) novados.

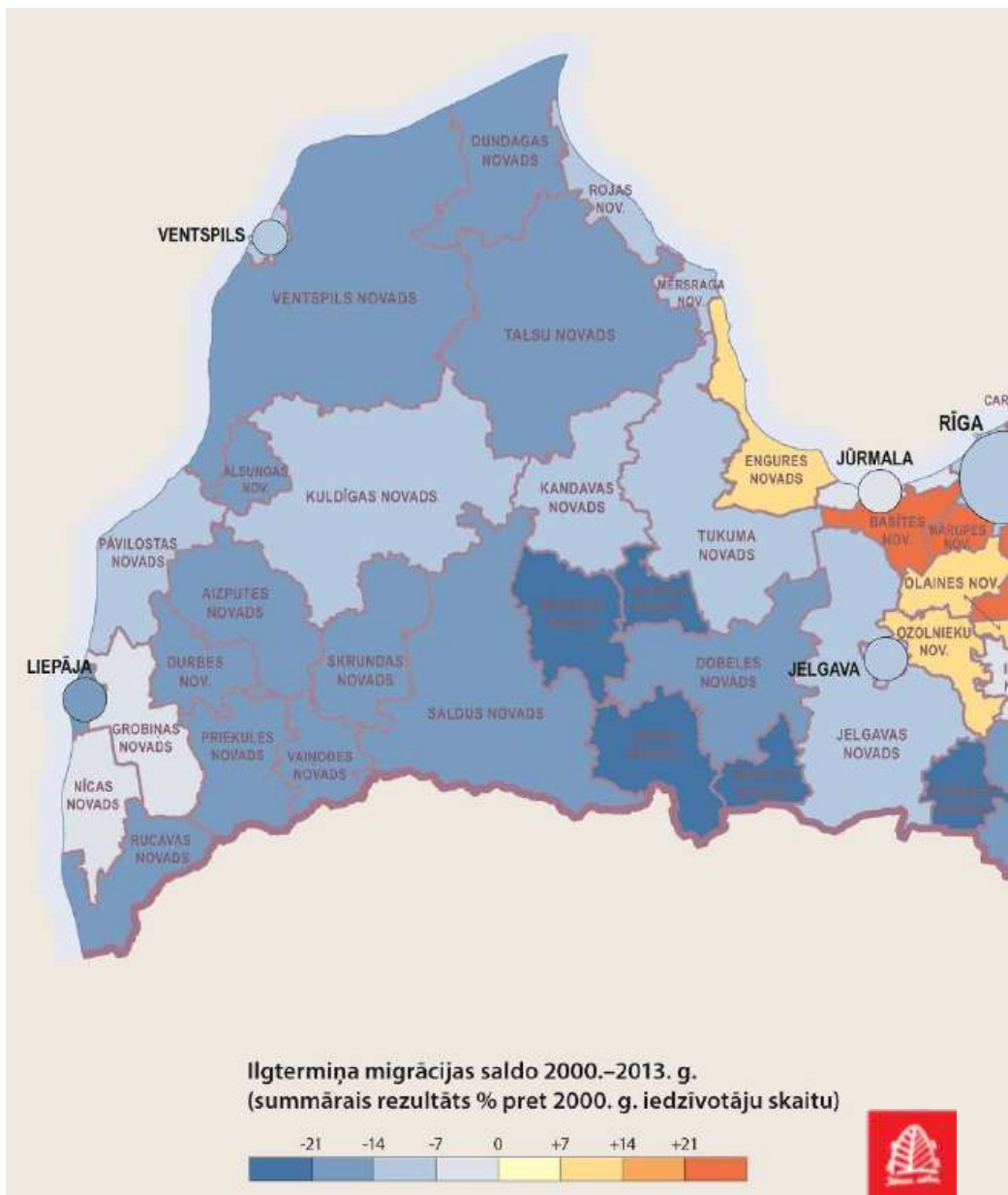
27.attēls Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas Kurzemes reģionā 2000.-2015. gadā, % pret 2000.gada iedzīvotāju skaitu (CSP dati)

Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas rezultātā laika posmā no 2000. līdz 2015. gadam no Kurzemes reģiona izbraukuši 52 240 iedzīvotāji, kas veido 16,3% pret 2000.gada iedzīvotāju skaitu (sk. 5.tabulu). Absolūtajos skaitļos vislielākais samazinājums šajā laika posmā bija Liepājas (-14 489) un Ventspils (-5231) pilsētās, kā arī Saldus (-6357) un Talsu (-6319) novados.

Kartogrāfiskā veidā iedzīvotāju skaita % izmaiņas no 2000.gada līdz 2013.gadam ir atspoguļotas 28.attēlā.

5.tabula Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo Kurzemes reģiona republikas pilsētās un novados 2000.-2015.g. (pēc CSP datiem)

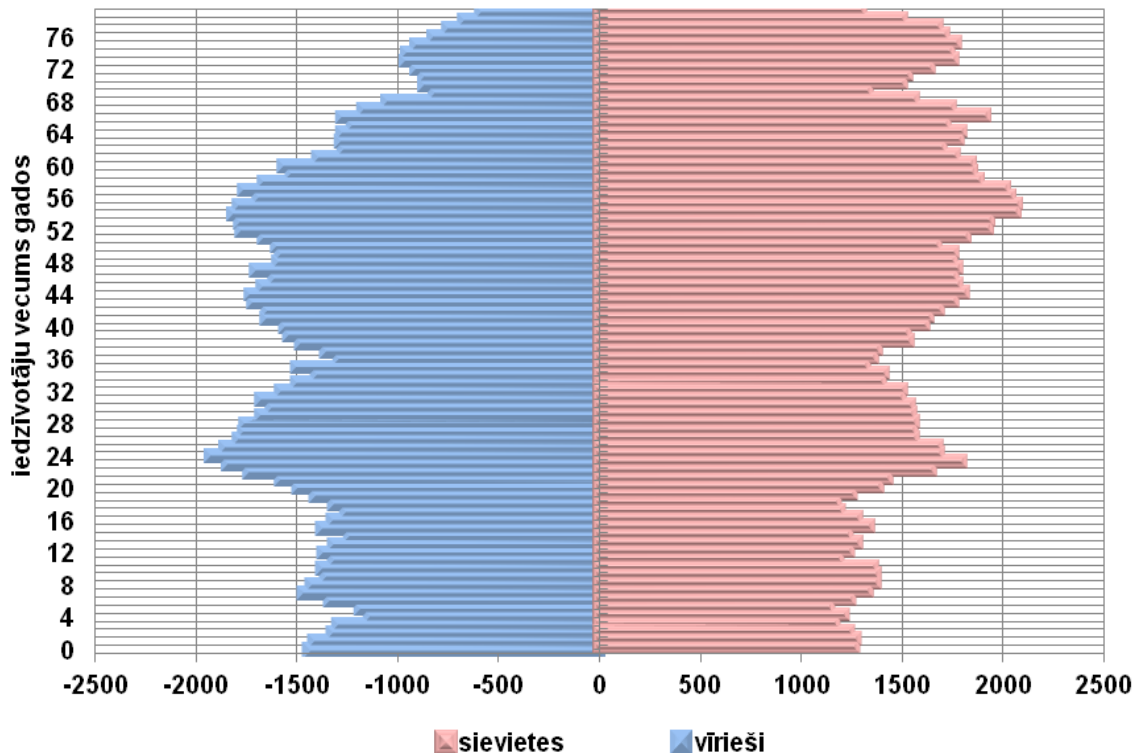
Pašvaldība	Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo 2000.-2015. gads	
	Absolūtos skaitļos	% pret 2000. gada iedzīvotāju skaitu
Kurzemes reģions	-52240	-16.33
Liepāja	-14489	-16.32
Ventspils	-5231	-11.95
Aizputes novads	-2467	-20.73
Alsungas novads	-461	-22.09
Brocēnu novads	-1751	-21.82
Dundagas novads	-1005	-18.64
Durbes novads	-970	-24.17
Grobiņas novads	-866	-8.46
Kuldīgas novads	-4462	-15.32
Mērsraga novads	-291	-14.14
Nīcas novads	-145	-3.82
Pāvilostas novads	-442	-12.54
Priekules novads	-1502	-20.23
Rojas novads	-726	-15.22
Rucavas novads	-439	-18.72
Saldus novads	-6357	-20.72
Skrundas novads	-1127	-16.67
Talsu novads	-6319	-16.93
Vaiņodes novads	-621	-18.58
Ventspils novads	-2486	-17.09

28.attēls Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo novados un republikas pilsētās 2000.-2013. gadā (CSP dati, autori: Grupa93 un Jāņa sēta)

2.1.3. Dzimumvecumstruktūra un demogrāfiskā slodze

Teritorijas iedzīvotāju dzimuma un vecuma sadalījums grafiskā veidā vislabāk redzams iedzīvotāju dzimumvecumstruktūras piramīdā. Kurzemes reģiona dzimumvecumstruktūras piramīdā, kas veidota pēc CSP 2016.gada sākuma datiem, vērojams neliels dzimstības palielinājums pēdējos gados. Piramīda ļoti labi atspoguļo dzimuma sastāvu dažādās vecumu grupās. Vecuma grupās virs 50 gadiem palielinās sieviešu pārsvars par vīriešiem (sk.29.attēlu).

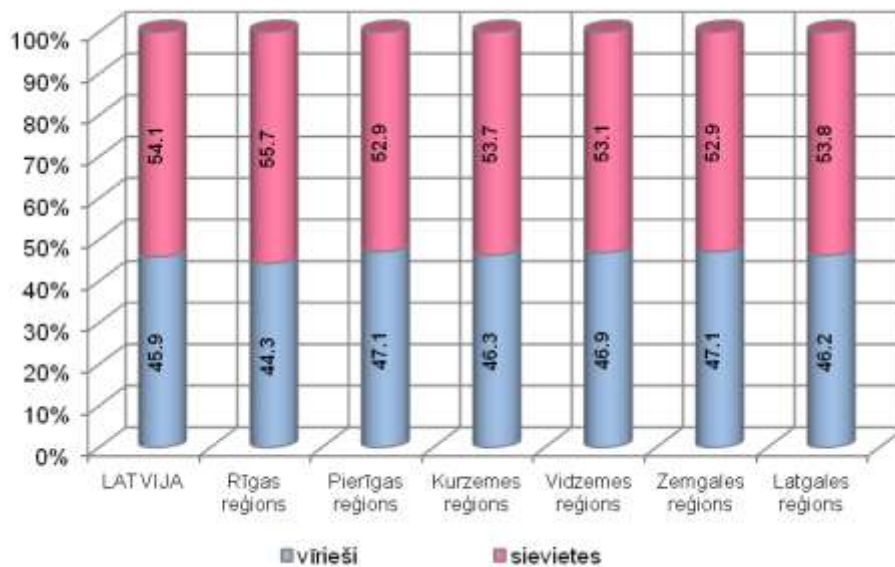

29.attēls Kurzemes reģiona iedzīvotāju dzimumvecumstruktūras piramīda (pēc CSP datiem 2016.g.sāk.)

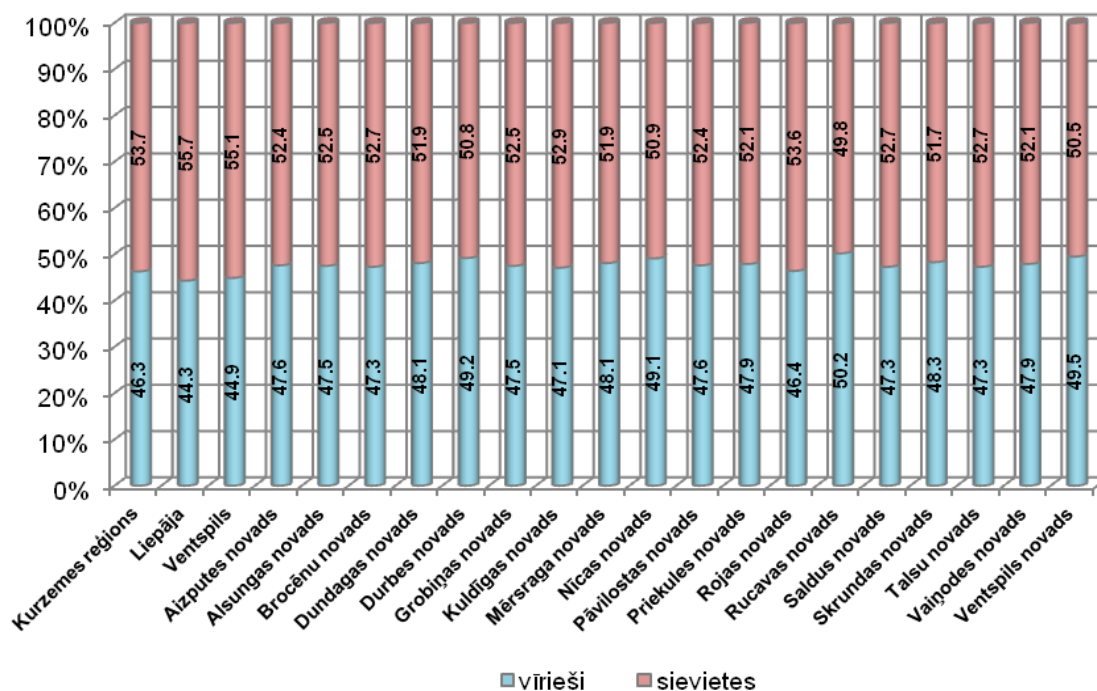
Līdzīgas pazīmes raksturīgas arī Latvijas dzimumvecumstruktūras piramīdai. Mirstības pārsvars pār dzimstību un iedzīvotāju emigrācijas pārsvars par imigrāciju Latvijā radīja izmaiņas arī iedzīvotāju vecumsastāvā. Jāatzīmē, ka kopš 2010. gada nedaudz pieaug bērnu un pusaudžu (0–14 gadi) īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā, kas saistīts ar nelielu dzimstības pieaugumu, taču turpina samazināties darbības vecuma (15–61 gadi) iedzīvotāju, kā arī pieaug pensijas vecuma (62 un vairāk gadi) iedzīvotāju īpatsvars. Latvijā, un arī Kurzemes reģionā, progresē iedzīvotāju novecošanās process.

Pēc dzimuma sadalījuma, visās vecuma grupās kopā, Latvijā ir viens no lielākajiem sieviešu skaita pārsvariem pār vīriešu skaitu. Pēc CSP datiem 2016.g.sāk. Latvijā bija 54,1% sieviešu un 45,9% vīriešu. Vislielākais sieviešu pārsvars bija Rīgas reģionā (55,7%), bet mazākais Zemgales reģionā (52,9%). Kurzemes reģionā sieviešu īpatsvars bija 53,7% un vīriešu 46,3% - sk. 30.attēlu.

31.attēlā atspoguļota situāciju Kurzemes reģiona novados un republikas pilsētās. Vislielākais sieviešu pārsvars ir republikas pilsētās – Liepājā 55,7% un Ventspilī 55,1%, no novadiem – Rojas novadā 53,6%. Vismazākās atšķirības ir Rucavas novadā (sievietes 49,8 %) un Ventspils novadā (50,5%) – sk. 31.attēlu.

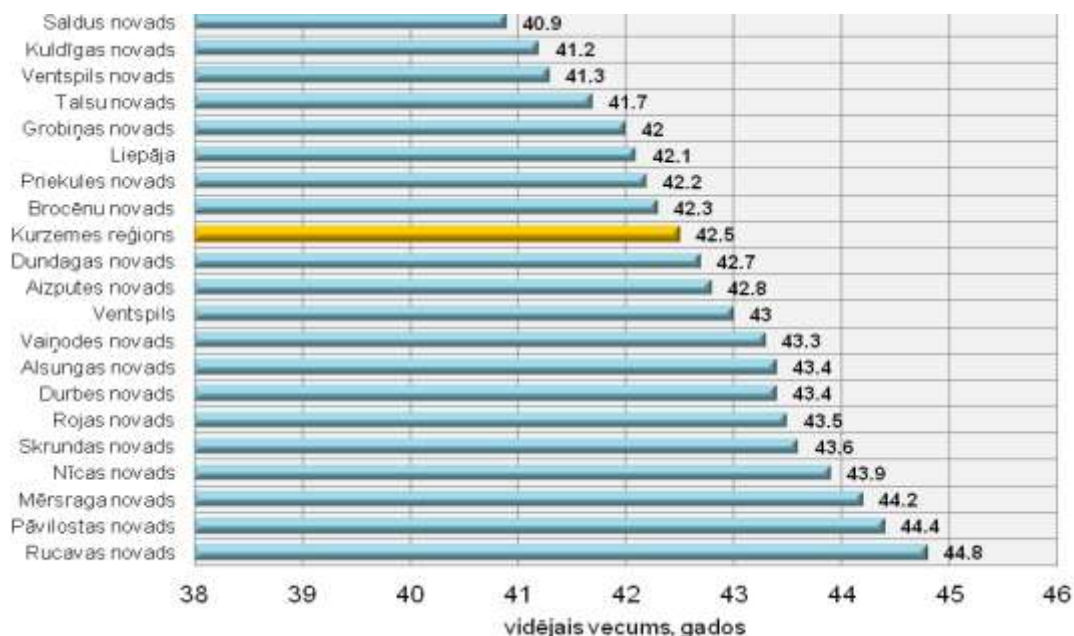

30.attēls Iedzīvotāju dzimuma struktūra Latvijā un statistiskajos reģionos (CSP dati uz 2016.g. sāk.)

31.attēls Iedzīvotāju dzimuma struktūra Kurzemes reģiona pašvaldībās (CSP dati uz 2016.g. sāk.)

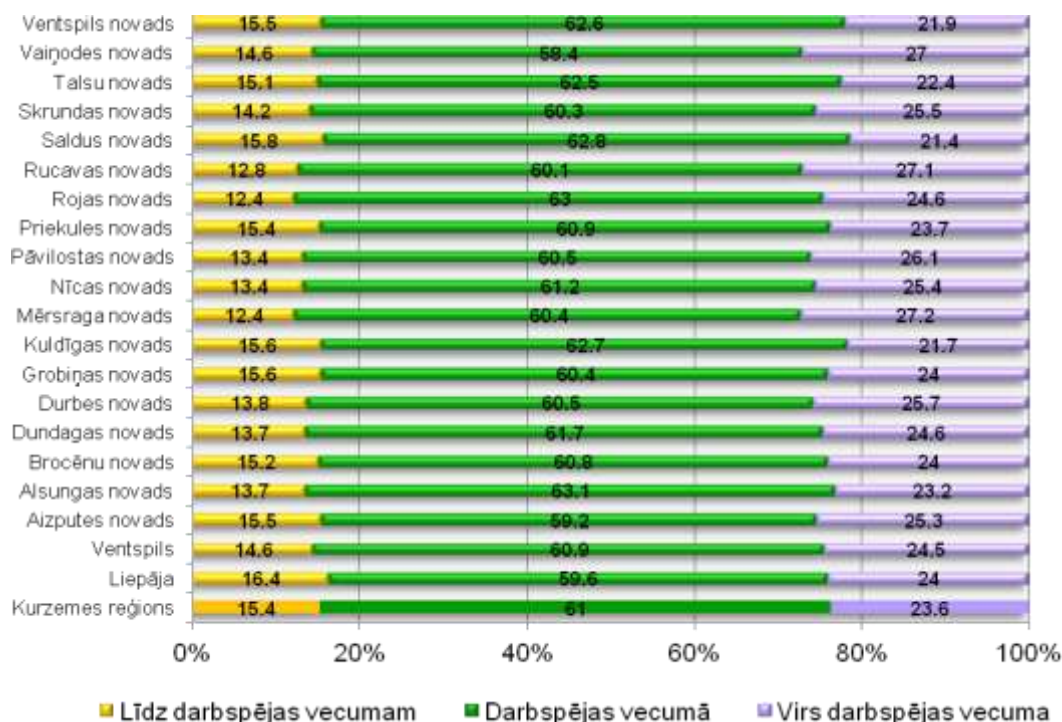
Latvijas iedzīvotāju vidējais vecums 2016. gada sākumā bija 42,1 gadi, tai skaitā 39,2 gadi vīriešiem un 45,3 gadi sievietēm. Vidējam vecumam ir tendence palielināties - 2010. gada sākumā attiecīgi bija 41,2, 38,1 un 43,9 gadi (pēc CSP datiem). Vidējais iedzīvotāju vecums mazāks bija Vidzemes reģionā (40,5 gadi), lielāks – Pierīgas reģionā (43,8 gadi). Kurzemes reģionā vidēji ir 42,5 gadi, taču vērojama diezgan būtiskās atšķirības novados (mazākais bija Saldus novadā- 40,9 gadi, lielākais Rucavas novadā- 44,8 gadi) - sk.32.attēlu.

32.attēls Iedzīvotāju vidējais vecums Kurzemes reģiona pašvaldībās (CSP dati uz 2016.g. sāk.)

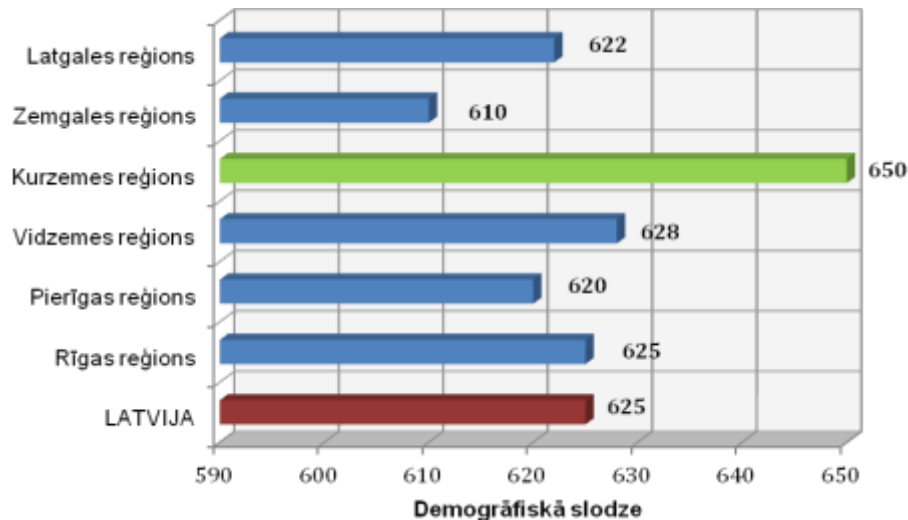
Pastāvīgo iedzīvotāju skaita attiecības starp trim galvenajām vecuma grupām, kā arī šo attiecību izmaiņas laika gaitā liecina par reģiona iedzīvotāju demogrāfisko un ekonomisko potenciālu.

Iedzīvotāju sadalījums vecuma grupās – līdz darbspējas vecumam, darbspējas vecumā un virs darbspējas vecuma, ļauj analizēt situāciju darba tirgū un liecina par attīstības iespējām teritorijā vai par attīstības ierobežojumiem darbaspēka trūkuma dēļ. 33.attēlā atspoguļota iedzīvotāju vecuma struktūra Kurzemes reģiona pašvaldībās 2016.gada sākumā. Kurzemes reģionā vidēji darbspējas vecumā bija 61% no iedzīvotājiem, visvairāk bija Alsungas un Rojas novados (sk.33.attēlu).

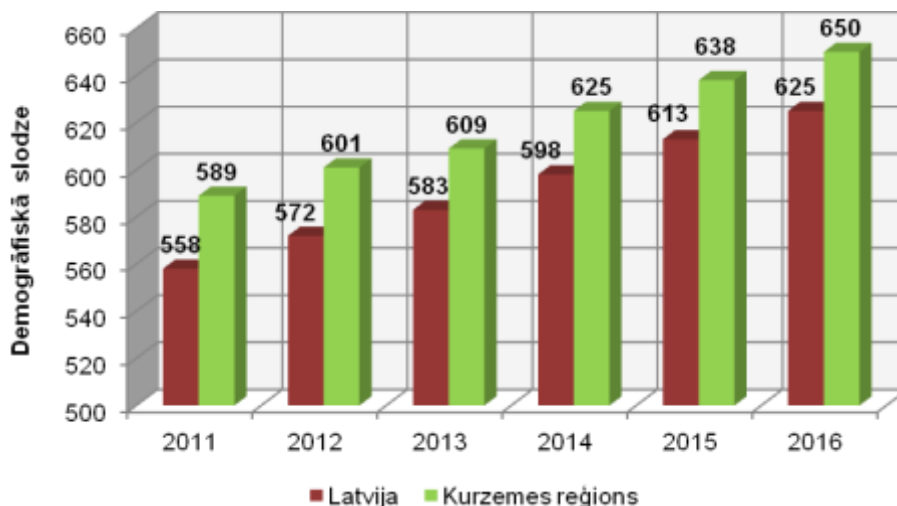
33.attēls Iedzīvotāju vecuma struktūra Kurzemes reģiona pašvaldībās (CSP dati uz 2016.g. sāk.)

Demogrāfiskā slodze parāda darbības vecumu nesasnējušo personu skaitu (bērnu un pusaudžu) un darbības vecumu pārsniegušo personu skaitu (pensionāru) vidēji uz 1000 personām darbības vecumā. Latvijā kopš 2009.gada demogrāfiskā slodze palielinās, un 2016.gada sākumā tā bija 625 (sk. 34.attēlu). Saskaņā ar CSP datiem 2016.gada sākumā Kurzemes reģionā bija visaugstākā demogrāfiskā slodze Latvijā – 650 cilvēki līdz darbības vecumam un virs darbības vecuma uz 1000 darbības vecuma iedzīvotājiem. To ietekmē iedzīvotāju darbības vecumā emigrācija uz ārvalstīm un sabiedrības novecošanās procesi.

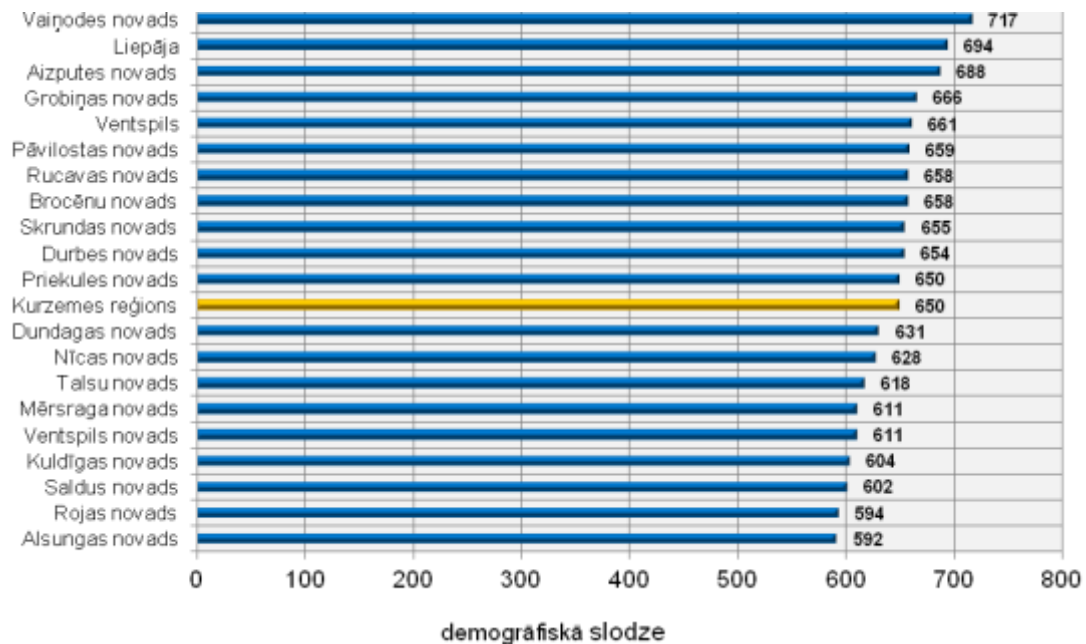
34.attēls Demogrāfiskā slodze statistiskajos reģionos 2016.gada sākumā (CSP dati)

Demogrāfiskajai slodzei ir tendence palielināties gan vidēji Latvijā, gan Kurzemes reģionā. Laika posmā no 2011.gada līdz 2016.gadam demogrāfiskā slodze Kurzemes reģionā palielinājusies par 61, bet Latvijā vidēji vēl vairāk- par 67 (darbības vecumu nesasnējušo un pārsniegušo personu skaitu vidēji uz 1000 personām darbības vecumā)- sk.35.attēlu. Līdz ar zemo dzimstību reģionā saglabājas iedzīvotāju novecošanās tendence, kas ir viens no demogrāfiskās slodzes paaugstināšanās galvenajiem iemesliem.

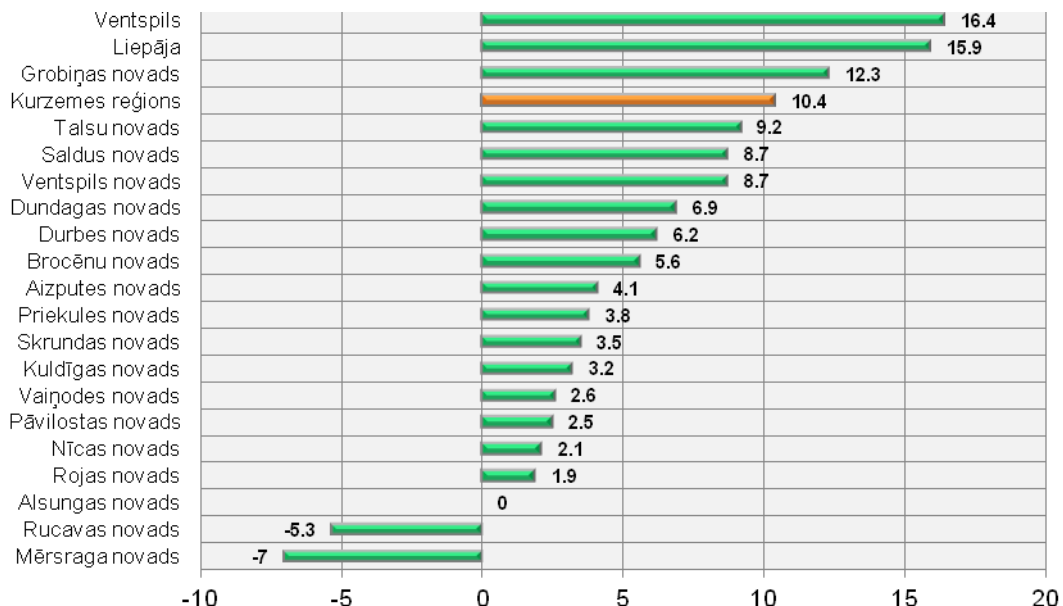
35.attēls Demogrāfiskās slodzes izmaiņas Latvijā un Kurzemes reģionā no 2011.gada līdz 2016.gadam (CSP dati)

2016.gada sākumā Kurzemes reģionā vislielākā demogrāfiskā slodze bija Vaiņodes un Aizputes novados, kā arī Liepājas pilsētā. Vismazākā Alsungas un Rojas novados (sk.36.attēlu).

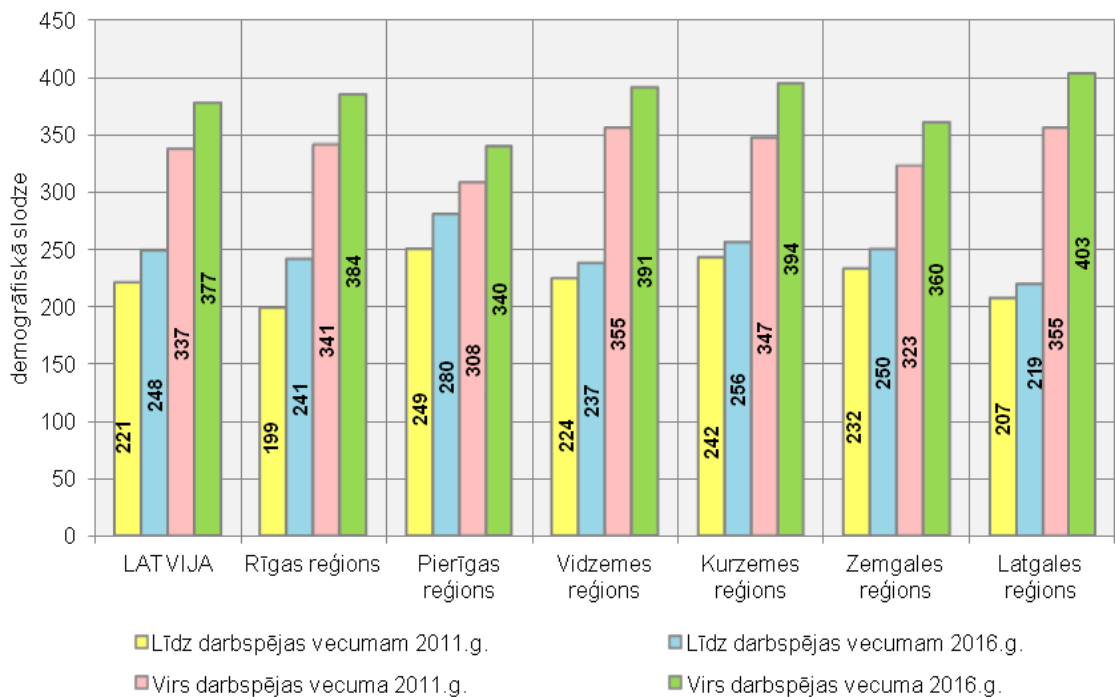
36.attēls Demogrāfiskā slodze Kurzemes reģiona pašvaldībās (CSP dati uz 2016.g. sāk.)

Kurzemes reģionā vidēji demogrāfiskā slodze no 2011.gada līdz 2016.gadam palielinājusies par 10,4%. Visvairāk demogrāfiskā slodze ir palielinājusies abās republikas pilsētās Ventspilī (16,4%) un Liepājā (15,9%), kā arī Grobiņas novadā (12,3%), kas ir vairāk nekā vidēji Kurzēmē. Pēdējo gadu laikā demogrāfiskā slodze visvairāk samazinājusies ir Mērsraga un Rucavas novadā novados (sk.37.attēlu).

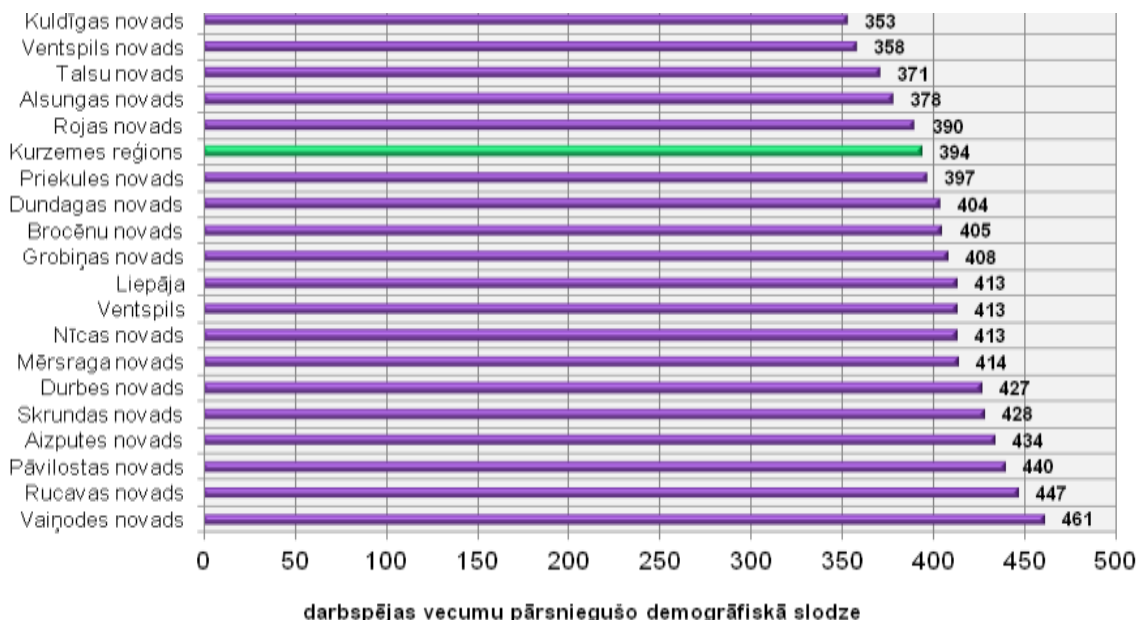
37.attēls Demogrāfiskās slodzes izmaiņas % Kurzemes reģiona pašvaldībās no 2011.gada līdz 2016.gadam (CSP dati)

Pēc CSP datiem, laika posmā no 2011.gada līdz 2016.gada sākumam, ir palielinājušies demogrāfiskās slodzes rādītāji gan līdz darbības, gan virs darbības vecuma grupās. Šāda tendence raksturīga gan vidēji Latvijā, gan arī Kurzemes reģionā (sk.38.attēlu).

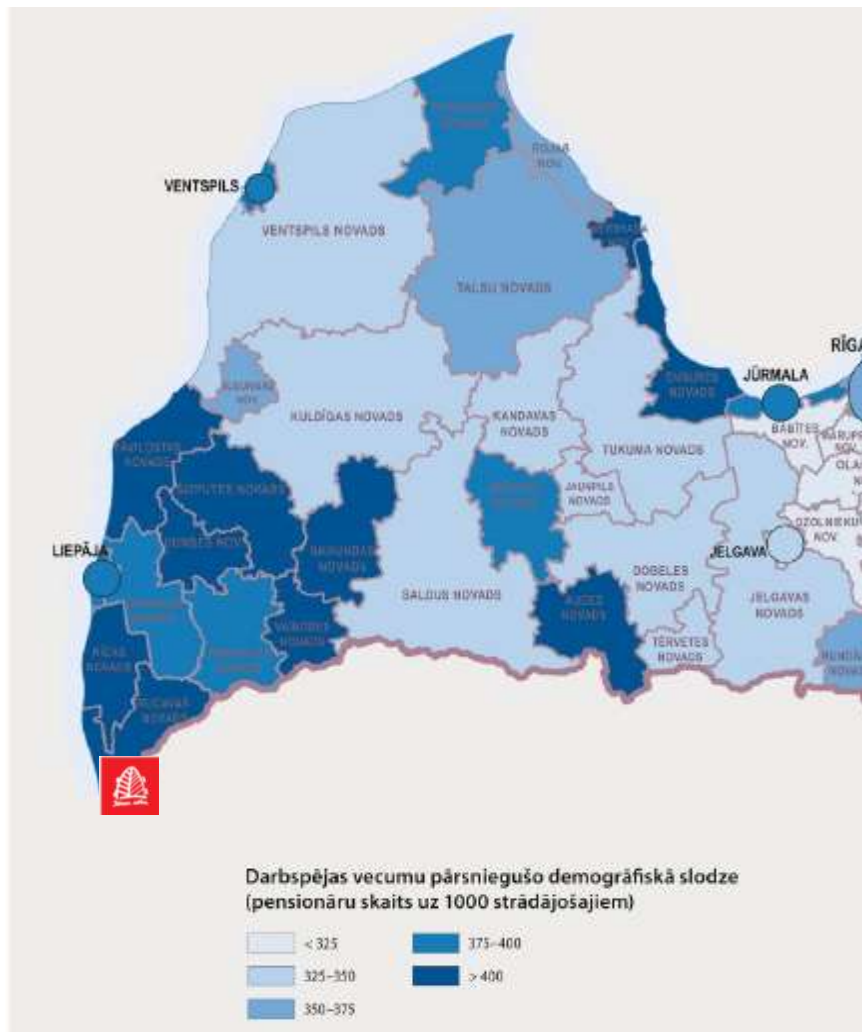
38.attēls Demogrāfiskā slodzes izmaiņas līdz darbības un virs darbības vecuma grupās statistiskajos reģionos 2011.gadā un 2016.gada sākumā (CSP dati)

39.attēlā parādīta darbības vecumu pārsniegušo demogrāfiskā slodze Kurzemes reģiona pašvaldībās. Vislielākais pensionāru skaits uz 1000 darbības vecuma iedzīvotājiem bija Vaiņodes, Rucavas un Pāvilostas novados, bet mazākais – Kuldīgas un Ventspils novados (sk.39.attēlu).

39.attēls Darbības vecumu pārsniegušo demogrāfiskās slodzes līmenis Kurzemes reģionā 2016.gadā (CSP)

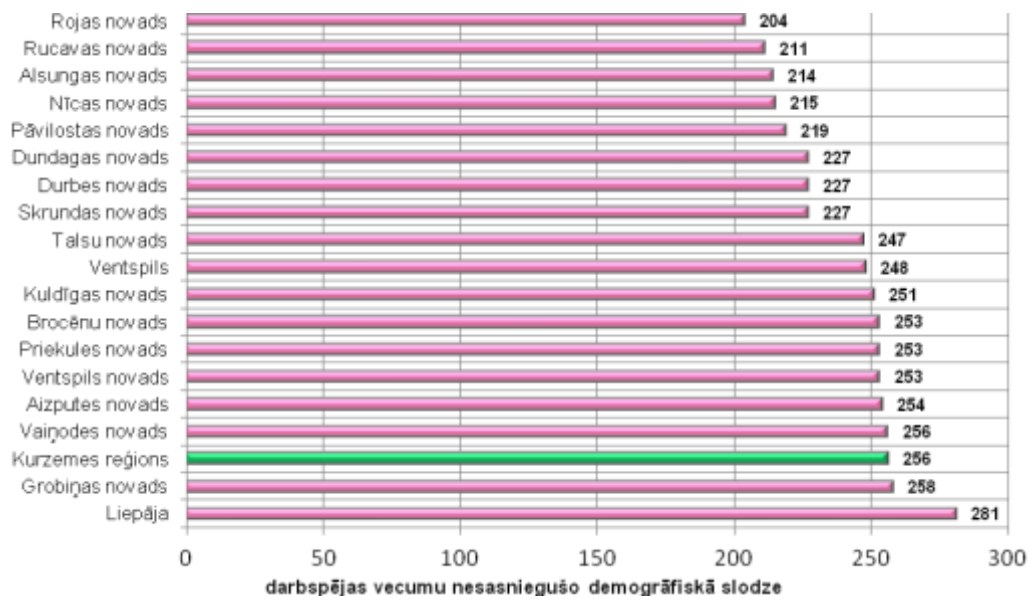
Grafiskā veidā darbības vecumu pārsniegušo demogrāfiskās slodzes līmenis Kurzemes reģionā 2014.gadā atspoguļots 40.attēlā.

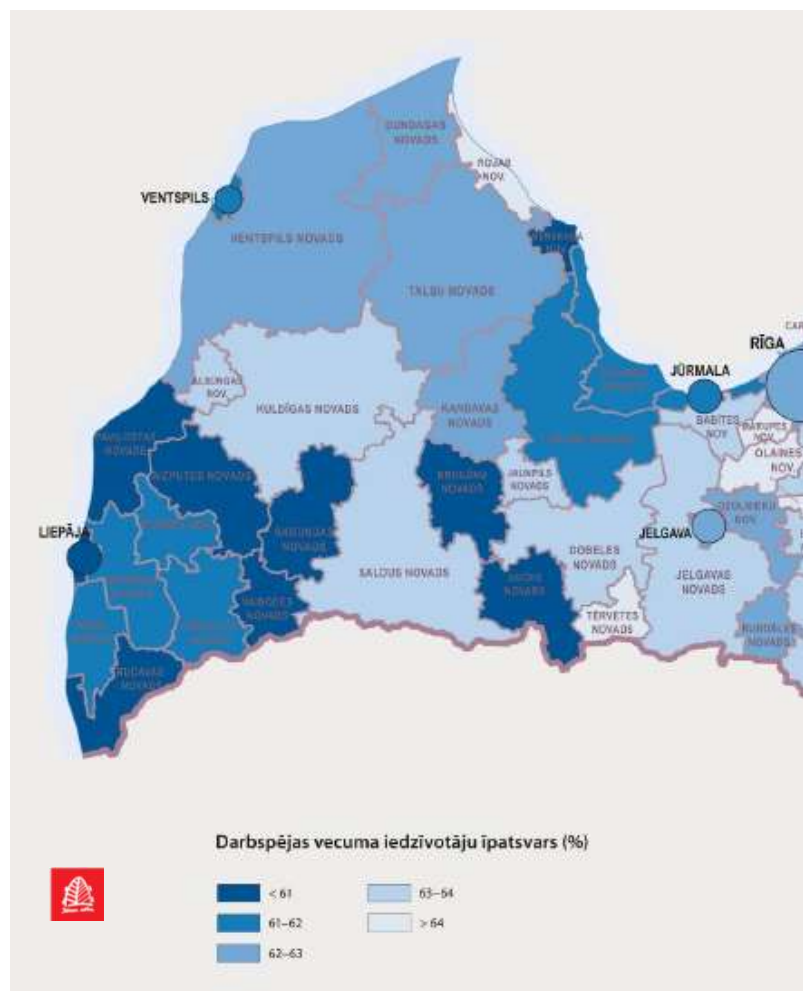
40.attēls Darbspējas vecumu pārsniegušo demogrāfiskās slodzes līmenis Kurzemes reģionā 2014.gadā (CSP dati, autori: Grupa93 un Jāņa sēta)

Darbspējas vecumu nesasnējušo demogrāfiskās slodzes līmenis Kurzemes reģiona pašvaldībās 2016.gada sākumā ir ļoti atšķirīgs. Tas ir robežās no 204 Rojas novadā līdz 281 Liepājas pilsētā (sk.41.attēlu).

42.attēlā kartogrāfiski parādīts darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars Kurzemes reģionā 2014.gadā. Vairāk par 64% darbspējas vecuma iedzīvotāji no Kurzemes reģiona pašvaldībam ir tikai Rojas novadā.

41.attēls Darbspējas vecumu nesasniegušo demogrāfiskās slodzes līmenis Kurzemes reģionā 2016.gada sāk. (CSP)

42.attēls Darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars Kurzemes reģionā 2014.gadā (CSP dati, autori: Grupa93 un Jāņa sēta)

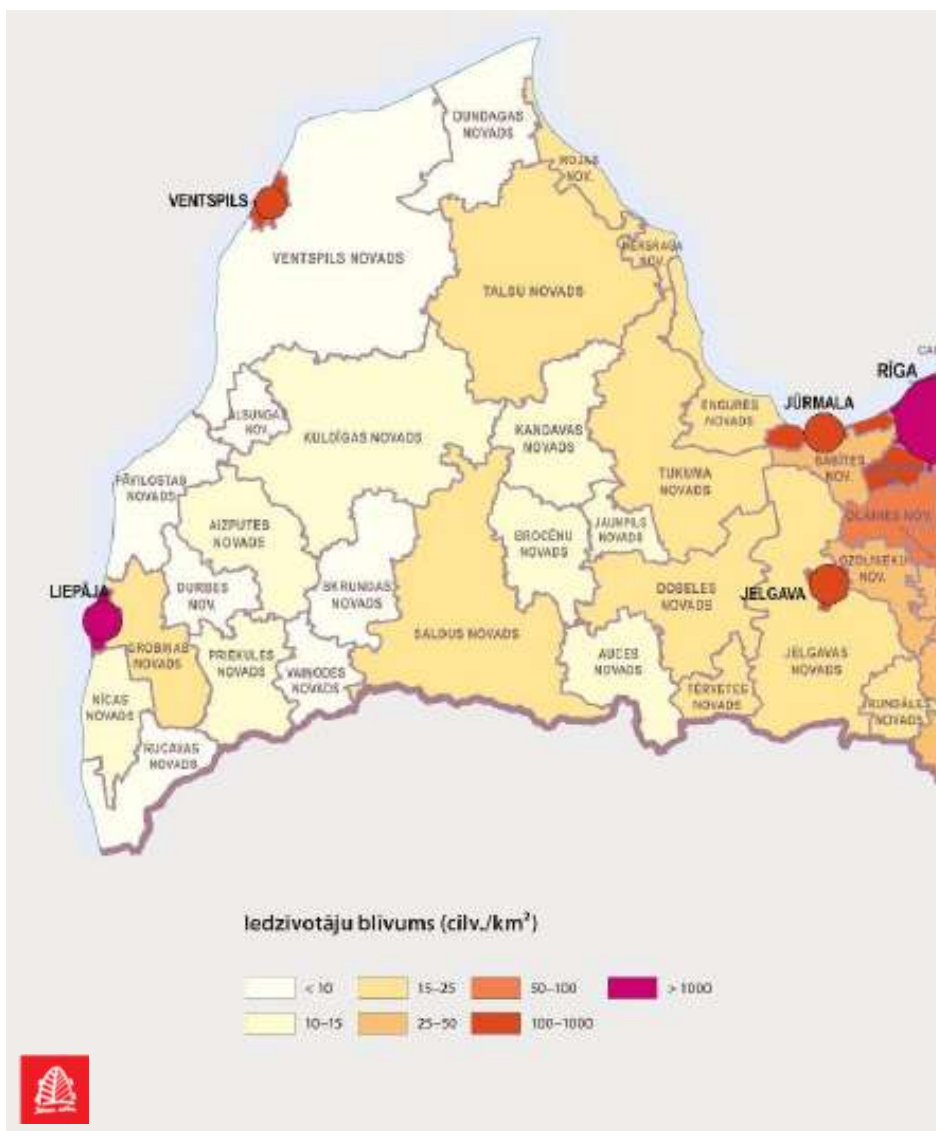
2.2. Apdzīvojuma tīkls

Apdzīvojuma tīklu veido pilsētas, ciemi (t.sk. mazāk apdzīvotas vietas, kurām nav piešķirts ciema statuss) un viensētas. Kurzemes reģionā kopā ir aptuveni 15 000 apdzīvojuma tīkla vienības.

Vidējais iedzīvotāju blīvums reģionā ir 20 cilv./km² cilvēki uz kvadrātkilometru (sk. 43. attēlu).

Kurzemes apdzīvojuma struktūras pamatā ir vēsturiski ilgā laikā veidojies pilsētu tīkls, kuru veido 16 pilsētas, tajās dzīvo vairāk nekā 60 % reģiona iedzīvotāju⁸. Pilsētām raksturīga augstāka dzīves vides fizisko elementu un cilvēku koncentrācija nekā lauku apdzīvotās vietās. Kurzemes reģionā ir 16 pilsētas, no kurām 2 ir republikas pilsētas – **Ventspils** un **Liepāja**.⁹ Novadu centri: **Kuldīga, Saldus, Talsi, Brocēni, Skrunda, Aizpute, Pāvilosta, Durbe, Grobiņa** un **Priekule**. Pārējās pilsētas: **Valdemārpils, Stende, Sabīle** un **Piltene**.

Teritoriāli pilsētas ir izvietotas vienmērīgi – vidējais attālums starp reģiona pilsētām ir apmēram 25 km.

43.attēls Iedzīvotāju blīvums republikas pilsētās un novados Kurzemes reģionā 2014.gada sākumā, cilv./km² (CSP dati, autori: Grupa93 un Jāņa Sēta)

Pārējie novadu centri - Alsunga, Roja, Mērsrags, Rucava, Nīca, Dundaga un Vaiņode ir ciemi.

⁸ 2005.gada dati, KPR teritorijas plānojuma 2006.-2026.gadam I daļa „Esošā situācija”

⁹ 18.12.2008. Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums

Ciemi (tai skaitā mazāk apdzīvotas vietas, kurām nav piešķirts ciema statuss) kopskaits ir aptuveni 500, grupā ietverot arī sezonāli apdzīvotus ciemus. Visu ciemu iezīme ir apbūves kompakts, kas tos atšķir no viensētām.

Viensētas veido vairāk nekā 90% no visām Kurzemes apdzīvojamā tīkla vienībām. Tās ir apdzīvotas vietas laukos ar ilglaicīgai dzīvei un saimniecībai piemērotām ēkām, kas funkcionē kā ģimenes mājoklis, samērā bieži tikai kā sezonas vai otrais mājoklis. Daudzu viensētu iedzīvotāju skaits sarucis līdz minimumam – 1-2 cilvēkiem.

2.3. Attīstības centri un to funkcionālais tīkls

Visas reģiona apdzīvotās vietas ir vienlīdz nozīmīgas to iedzīvotājiem, bet no funkcionālā viedokļa vietas ar relatīvi lielu iedzīvotāju koncentrāciju un ciešu saistību ar apkārtnes lauku teritorijām, pildot īpašu lomu pakalpojumu vai darbavietu nodrošinājumā, tiek sauktas par centriem.

Saskaņā ar *Latvija 2030* Kurzemes reģionā atrodas **divi nacionālas nozīmes attīstības centri** – Liepāja un Ventspils, un **trīs reģionālas nozīmes attīstības centri** – Kuldīga, Saldus, Talsi.

Novadu un vietējas nozīmes attīstības centri ir noteikti vietējo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos (ilgtspējīgas attīstības stratēģijās un attīstības programmās).

Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2013.-2019.gadam attīstības centri ir definēti kā reģionu izaugsmes virzītājspēki, pamatojot to ar izaugsmei nozīmīgo resursu (darbaspēka, uzņēmējdarbības un cita veida ekonomisko un sociālo aktivitāšu) koncentrāciju un līdz ar to lielāku izaugsmes potenciālu.

Latvija2030 politikas centrā ir izvirzīta nozīmīgāko pilsētu jeb attīstības centru mērķtiecīga attīstīšana un nostiprināšana visā Latvijas teritorijā kā instruments līdzsvarotākai valsts attīstībai, to izaugsmei labvēlīgi ietekmējot arī apkārtējo lauku teritoriju attīstību, kā arī reģionu un pilsētu konkurētspējas stiprināšanai starptautiskā mērogā.

Pilsētu – lauku mijiedarbības un partnerības sekmēšanā ļoti nozīmīgs ir mobilitātes aspekts (iespēja pieņemt laikā un par samērīgām izmaksām nokļūt līdz darbavietai, pakalpojuma sniegšanas vietai) – līdz ar to būtiska loma ir transporta infrastruktūras attīstībai, kas nodrošina attīstības centru sasniedzamību, un sabiedriskā transporta pieejamības uzlabošanai.

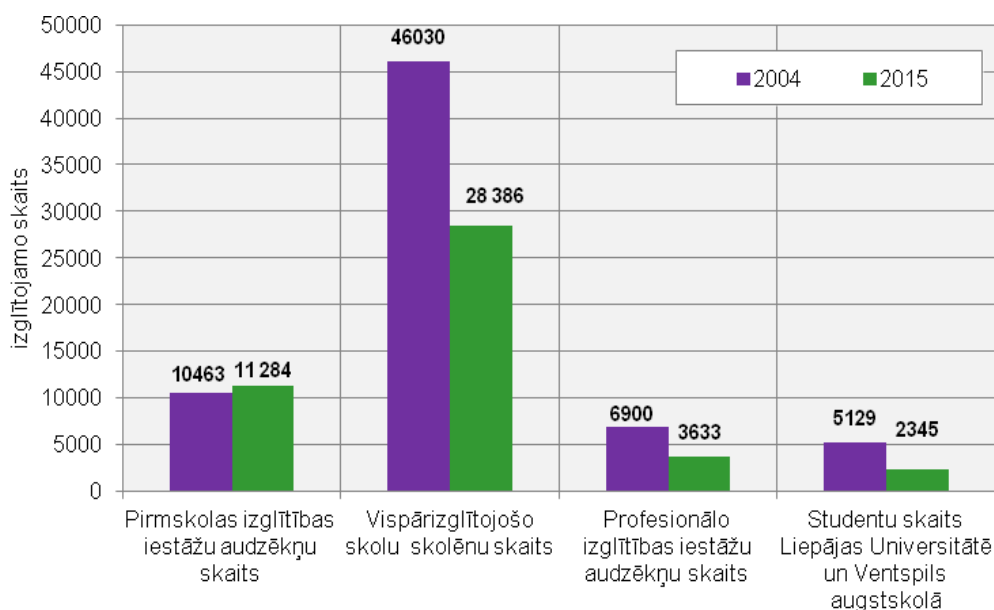
2.4. Pakalpojumu pieejamība

2.4.1. Izglītība

Izglītības iestāžu tīklu Kurzemes plānošanas reģionā veido pirmsskolas izglītības iestādes, vispārizglītojošās skolas, profesionālās izglītības iestādes un augstskolas. Tās kopumā apmeklē vairāk kā 45 tūkstoši izglītojamo un šis skaits no 2004. gada ir sarucis par trešdaļu (sk. 44.attēlu).

Pēc IZM datiem KPR 2015. gada septembrī mācības uzsāka 38 258 bērnu un jauniešu. Vislielākais izglītojamo skaits gan vispārizglītojošās skolās, gan pirmsskolas izglītības iestādēs bija Republikas nozīmes pilsētās – Liepājā (vispārizglītojošās skolās -8664, pirmsskolas izglītības iestādēs – 3410) un Ventspilī (vispārizglītojošās skolās - 4189, pirmsskolas izglītības iestādēs – 1648) – sk. 6.tabulu.. No novadiem lielākais skolēnu un pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņu skaits ir Talsu (vairāk kā 4000 izglītojamo), Saldus un Kuldīgas novados (katrā vairāk kā 3000 izglītojamo). Turpretī Alsungas un Rucavas novados izglītojamo skaits nesasniedz 200, bet Durbes un Mērsraga novados nedaudz pārsniedz 200. Jāņem vērā, ka

daudos pagastos ir saglabājušās skolas vai bērnudārzi, bet tie ir filiāles kādai lielākai skolai, kā arī pamatskolām bieži piesaistītas pirmsskolas grupas.

44.attēls Izglītojamo skaits Kurzemes plānošanas reģiona izglītības iestādēs 2004. gada 1. septembrī un 2015. gada 1. septembrī (IZM, CSP un augstskolu dati)

6.tabula Izglītojamo un izglītības iestāžu skaits Kurzemes plānošanas reģionā 2015./2016.m.g. sept.¹⁰ (IZM dati)

Nr.	Pašvaldība	Pilsēta/ciems	Bērnu skaits pirmskolas izglītības iestādēs	Pirmskolas izglītības iestāžu skaits	Skolēnu skaits	Skolu skaits	Kopējais izglītojamo skaits
1.	Aizputes novads		330	3	1 244	7	1574
		Aizpute	226	1	761	2	987
		Apriķi			41	1	41
		Cīrava	64	1	87	1	151
		Kalvene			69	1	69
		Kazdanga	170	1	130	1	302
		Rokasbirze			90	1	90
		Padure			66	1	66
2.	Alsungas novads	Alsunga	53	1	128	1	181
3.	Brocēnu novads		235	3	722	4	957
		Blīdene	38	1	84	1	122
		Brocēni	197	2	554	1	751
		Remte			39	1	39
		Gaiķi			45	1	45

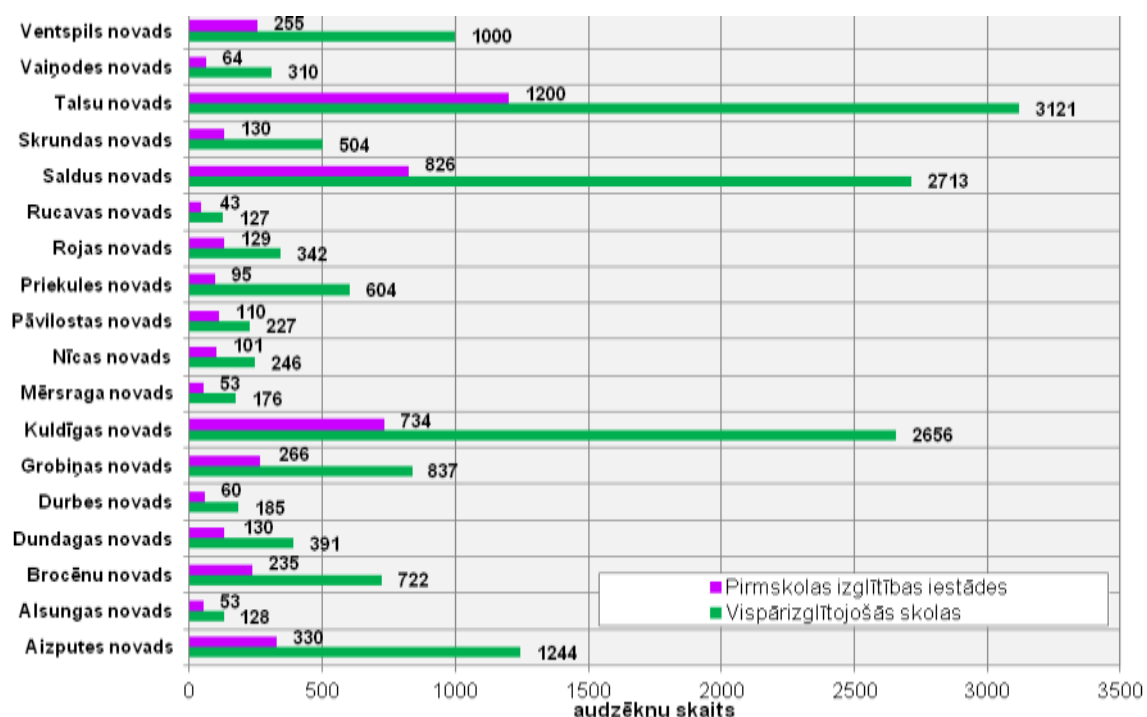
¹⁰ Izglītojamo skaitā un izglītības iestāžu skaitā ir iekļautas arī speciālās pirmskolas izglītības iestādes un speciālās internātpamatskolas

Nr.	Pašvaldība	Pilsēta/ ciems	Bēnu skaits pirmskolas izglītības iestādēs	Pirmskolas izglītības iestāžu skaits	Skolēnu skaits	Skolu skaits	Kopējais izglītojamo skaits
4.	Dundagas novads		130	1	391	2	521
		Dundaga	130	1	314	1	444
		Kolka			61	1	61
		Mazirbe			16	1	16
5.	Durbes novads		60	1	185	2	245
		Dunalka			38	1	38
		Durbe	60	1	147	1	207
6.	Grobiņas novads		266	2	837	6	1103
		Bārta			45	1	45
		Dubeņi			31	1	31
		Gavieze			48	1	48
		Grobiņa	205	1	612	2	817
		Kapsēde	61	1	101	1	162
7.	Kuldīgas novads		734	4	2656	12	3390
		Ēdole			87	1	87
		Kabile			84	1	84
		Kuldīga	734	4	2027	6	2761
		Turlava			71	1	71
		Vilgāle			85	1	85
		Laidi			67	1	67
		Vārme			103	1	103
		Pelči			132	1	132
8.	Liepāja		3410	23	8664	17	12074
9.	Mērsraga novads	Mērsrags	53	1	176	1	229
10.	Nīcas novads		101	1	246	2	347
		Nīca	101	1	198	1	299
		Rude			48	1	48
11.	Pāvilostas novads		110	2	227	2	338
		Pāvilosta	54	1	123	1	177
		Vērgale	56	1	104	1	160
12.	Priekules novads		95	1	604	5	699
		Gramzda			52	1	52
		Kalēti			84	1	84
		Krote			86	1	86
		Priekule	95	1	261	1	356
		Virga			68	1	68
		Purmsāti			53	1	53

Nr.	Pašvaldība	Pilsēta/ ciems	Bērnu skaits pirmskolas izglītības iestādēs	Pirmskolas izglītības iestāžu skaits	Skolēnu skaits	Skolu skaits	Kopējais izglītojamo skaits
13.	Rojas novads		129	2	342	1	471
		Roja	72	1	342	1	414
		Rude	57	1			57
14.	Rucavas novads		43	1	127	2	170
		Rucava	43	1	70	1	113
		Sikšņi			57	1	57
15.	Saldus novads		826	9	2713	16	3539
		Druva	86	1	301	1	387
		Ezere			117	1	117
		Jaunlutriņi			70	1	70
		Kalni	23	1	120	1	143
		Kursīši			74	1	74
		Lutriņi	53	1	81	1	134
		Nīgrande	42	1	93	1	135
		Pampāļi			59	1	59
		Ruba			134	2	134
		Saldus	622	5	1499	5	2121
		Striķi			70	1	70
		Zirņi			95	1	95
16.	Skrundas novads		130	1	504	4	634
		Jaunmuiža			20	1	20
		Nīkrāce			61	1	61
		Rudbārži			96	2	96
		Skrunda	130	1	327	1	457
17.	Talsu novads		1200	13	3121	16	4321
		Dižstende			55	1	55
		Jaunpagasts			101	1	101
		Laidze	42	1			42
		Lauciene	30	1	165	1	195
		Pastende	104	1	120	1	224
		Pūņas	36	1	93	1	129
		Sabile	75	1	138	1	213
		Stende	61	1	68	1	129
		Talsi	673	5	1937	6	2610
		Valdemār- pils	107	1	268	1	375
		Vandzene	72	1	84	1	156
		Uguņciems			92	1	92
18.	Vaiņodes novads	Vaiņode	64	1	310	2	374

Nr.	Pašvaldība	Pilsēta/ ciems	Bērnu skaits pirmskolas izglītības iestādēs	Pirmskolas izglītības iestāžu skaits	Skolēnu skaits	Skolu skaits	Kopējais izglītojamo skaits
19.	Ventspils		1648	10	4189	10	5837
20.	Ventspils novads		255	5	1000	10	1255
		Ance	23	1	50	1	73
		Jūrkalne			13	1	13
		Piltene	54	1	117	1	171
		Pope	32	1	78	1	110
		Puze			71	1	71
		Tārgale			132	1	132
		Ugāle	100	1	245	1	345
		Užava			72	1	72
		Ventava	46	1	132	1	178
		Zlēkas			28	1	28
		Stikli			62	1	62

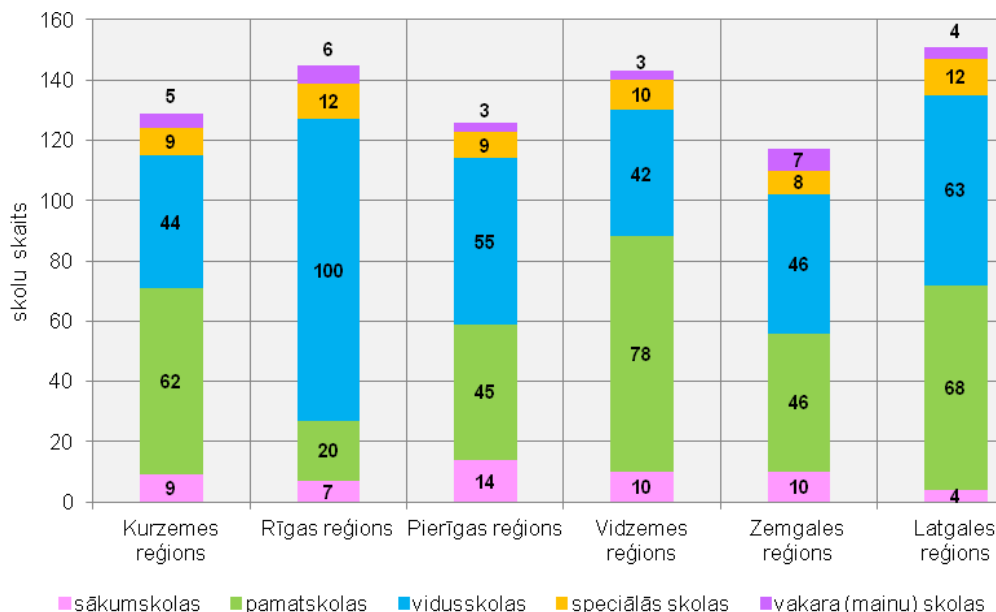
Kurzemes plānošanas reģiona novados lielākais audzēkņu skaits 2015./2016.m.g. sāk. bija iedzīvotāju skaita ziņā lielākajos novados – Talsu, Saldus un Kuldīgas. Mazākais audzēkņu skaits bija gan teritoriāli, gan iedzīvotāju skaita ziņā mazākajos novados – Alsungas, Rucavas un Mērsraga novadā – sk.45.attēlu.

45.attēls Pirmskolas izglītības iestāžu un vispārizglītojošo skolu izglītojamo skaits Kurzemes plānošanas reģiona novados 2015./2016.m. g. sāk. (IZM dati)

Pēc CSP datiem 2015./2016.m.g. sākumā Kurzemes reģionā kopumā bija 129 vispārizglītojošās skolas, no kurām gandrīz puse (62 izglītības iestādes) piedāvāja pamatskolas izglītības programmas no 1.-9.kl. Kurzemes reģionā 2015./2016.m.g. bija 44 vidusskolas (34% no visām skolām), % tas ir viens no zemākajiem rādītājiem Latvijā, tikai Vidzemes reģionā tas

ir zemāks (29%) -sk.46.attēlu. Vislielākais vidusskolu skaits un īpatsvars ir Rīgā (69% no visām skolām). Arī citos reģionos raksturīgs, ka liela daļa no vidusskolām koncentrējās republikas nozīmes pilsētās vai lielākajos novada centros. No 44 Kurzemes reģiona vidusskolām 15 (34%) atrodas Liepājā (9) un Ventspilī (6).

46.attēls Skolu skaits statistiskajos reģionos 2015./2016.m. g. sāk. (CSP dati)

Pirmskolas izglītības iestādes

Kurzemes reģionā 2015./2016.m.g. bija 85 pirmskolas izglītības iestādes, no tām 82 pašvaldību pakļautībā, 3 juridisku vai fizisku personu veidotās. Pirmskolas izglītības iestādes lielākoties izvietotas Republikas nozīmes pilsētās (Liepājā-23 un Ventspilī -10) un Kurzemes novadu centros. Pirmskolas izglītības iestādēs pamatdarbā strādāja 1380 pedagogi¹¹.

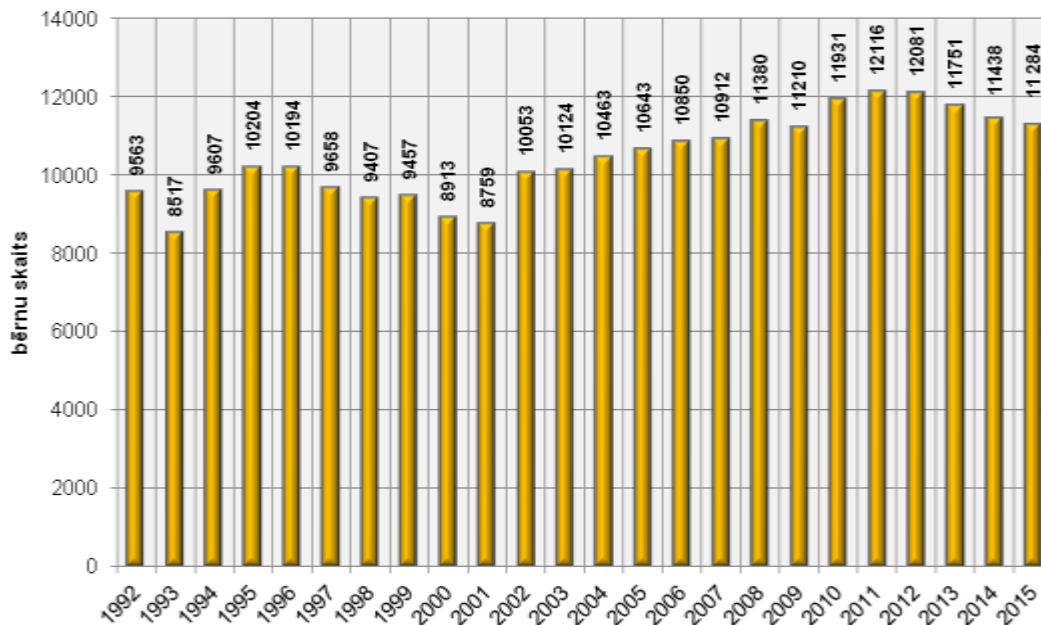
Bērnu skaits, kas apmeklē PII ir stabils, ar nelielām skaita izmaiņām pēdējos gados (sk.47.attēlu). Pēc CSP datiem (skat. pie dabiskās kustības) Kurzemes reģionā pirmskolas vecuma bērnu skaits (2009. - 2013. gadā dzimušie bērni) ir 12860, tātad aptuveni 1600 bērnu 2015./2016. mācību gadā apmeklēja tās citā plānošanas reģionā vai arī apmeklēja pamatskolām piesaistītās pirmskolas grupas, vai arī neapmeklēja tās nemaz (līdz 5 gadu vecumam pastāv šāda iespēja).

Nelielā bērnu skaita dēļ, reorganizācija skar arī pirmskolas izglītības iestādes, tās tiek slēgtas vai arī pievienotas citai iestādei. 2016. gada jūlijā, pēc IZM informācijas, tika slēgta Saldus novada Nīgrandes PII „Griezīte”, to pievienojot PII „Straumīte”.

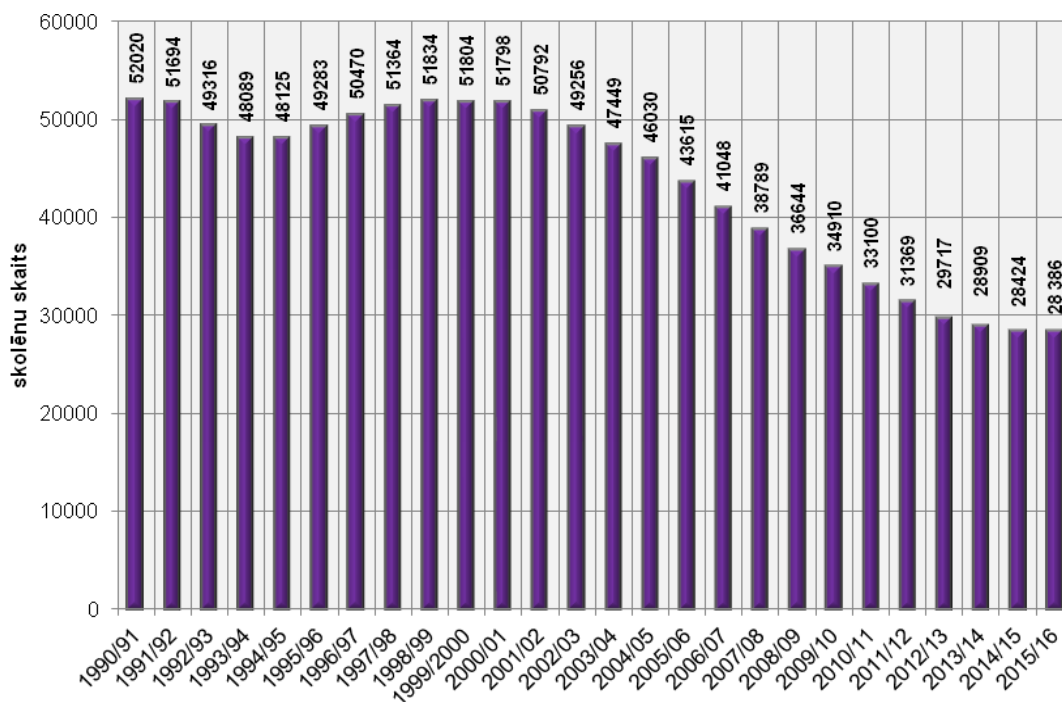
Vispārizglītojošās skolas

Vispārizglītojošās skolās Kurzemes plānošanas reģionā audzēkņu skaits jau vairāk nekā 15 gadus samazinās (sk.48.attēlu). Pēdējos 10 gados skolēnu skaits vispārizglītojošās skolās ir samazinājies par 30,8% (2006./07.m.g.sāk. – 41 048, 2015./16.m.g. sāk.- 28 386 audzēkņi). Vērojams, ka pēdējos trīs mācību gados skolēnu skaits Kurzemes reģiona skolās ir diezgan stabils, ar ļoti nelielām samazinājuma tendencēm.

¹¹ Pēc IZM datiem

47.attēls Bērnu skaita dinamika Kurzemes plānošanas reģiona pirmskolas izglītības iestādēs (CSP dati)

48.attēls Izglītojamo dinamika Kurzemes plānošanas reģiona vispārīglītojošajās izglītības iestādēs (CSP dati)

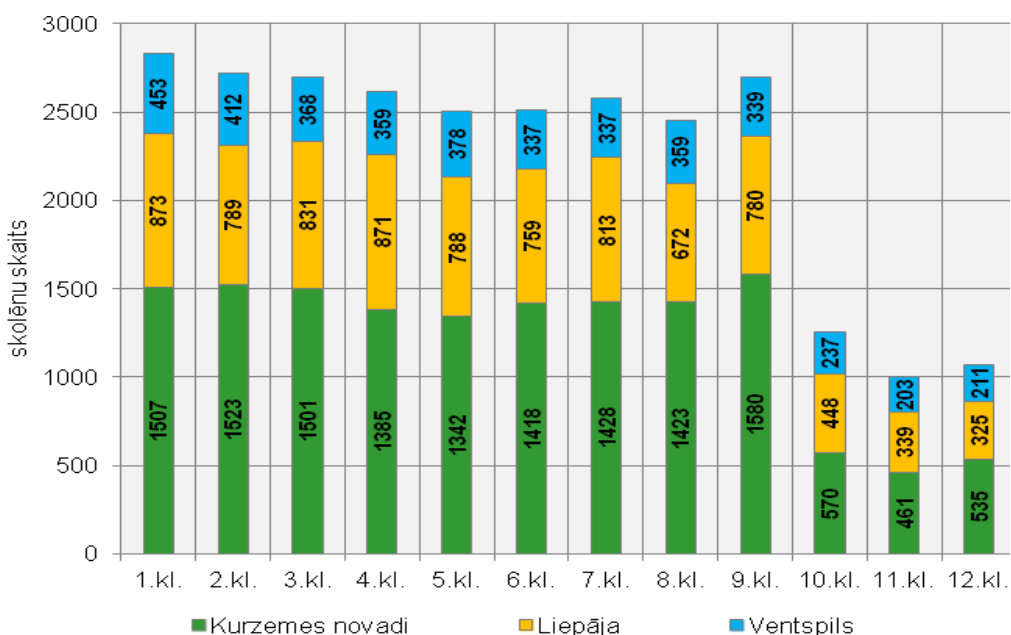
2014. gada 1.septembrī 1. – 6. klašu grupā KPR mācības uzsāka 15 215 skolēni 106 izglītības iestādēs. Aptuveni 44% no šiem skolēniem mācījās republikas pilsētās esošajās 20 izglītības iestādēs¹². Lielākajā daļā izglītības iestāžu šajā vecumposmā skolēnu skaits bija mazāks par 100 (sk. 50.attēlu). 7. – 12. klašu grupā KPR 2014. gada 1. septembrī bija 10 785 skolēnu 101

¹² Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" 2.starpatskaites 2.pielikums „Izglītības pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (18.02.2015.)

izglītības iestādē. No šīm 101 iestādēm 49 skolās skolēnu skaits šajā vecuma grupā bija mazāks par 50, un vēl 10 – mazāks par 100. Bieži lauku teritorijās saglabājusies tikai pamatskola līdz 9. klasei. Gandrīz puse šajā vecumposmā esošo skolēnu mācījās republikas pilsētās (kopā 19 izglītības iestādes). 2013./2014. mācību gadā Kurzemes plānošanas reģionā kopā bija 130 vispārīgizglītojošās skolas, no kurām 5 bija vakaru maiņu skolas (Avots: CSP). 2004./2005. gadā KPR bija 162 vispārīgizglītojošās skolas, tātad skolu skaits ir samazinājies.

Atbilstoši IZM uzstādījumam 7. – 12. klašu grupā perspektīvās vidusskolās un ģimnāzijās republikas pilsētās ir jābūt vismaz 400, bet ārpus pilsētām - 300 skolēnu. Tātad 7. – 12. klašu grupā KPR būtu jāveic izglītības tīkla reorganizācija, vidusskolas būtu jāizvieto tikai republikas pilsētās un reģionālajos centros (Kuldīga, Talsi, Saldus) -sk. 51.attēlu. Tomēr, veicot tīkla reorganizāciju, jāņem vērā arī skolu sasniedzamība, tāpēc atsevišķos gadījumos būtu jāsauglabā arī mazākas skolas.

Pamatskolas klasēs skolēnu skaits ir stabils, pat vērojama tendence, ka nedaudz lielāks skaits ir pamatskolas sākumposmā (sk.49.attēlu). Vidusskolas klasēs izglītojamo skaits ir krietni mazāks, vērojama tendence tam samazināties.

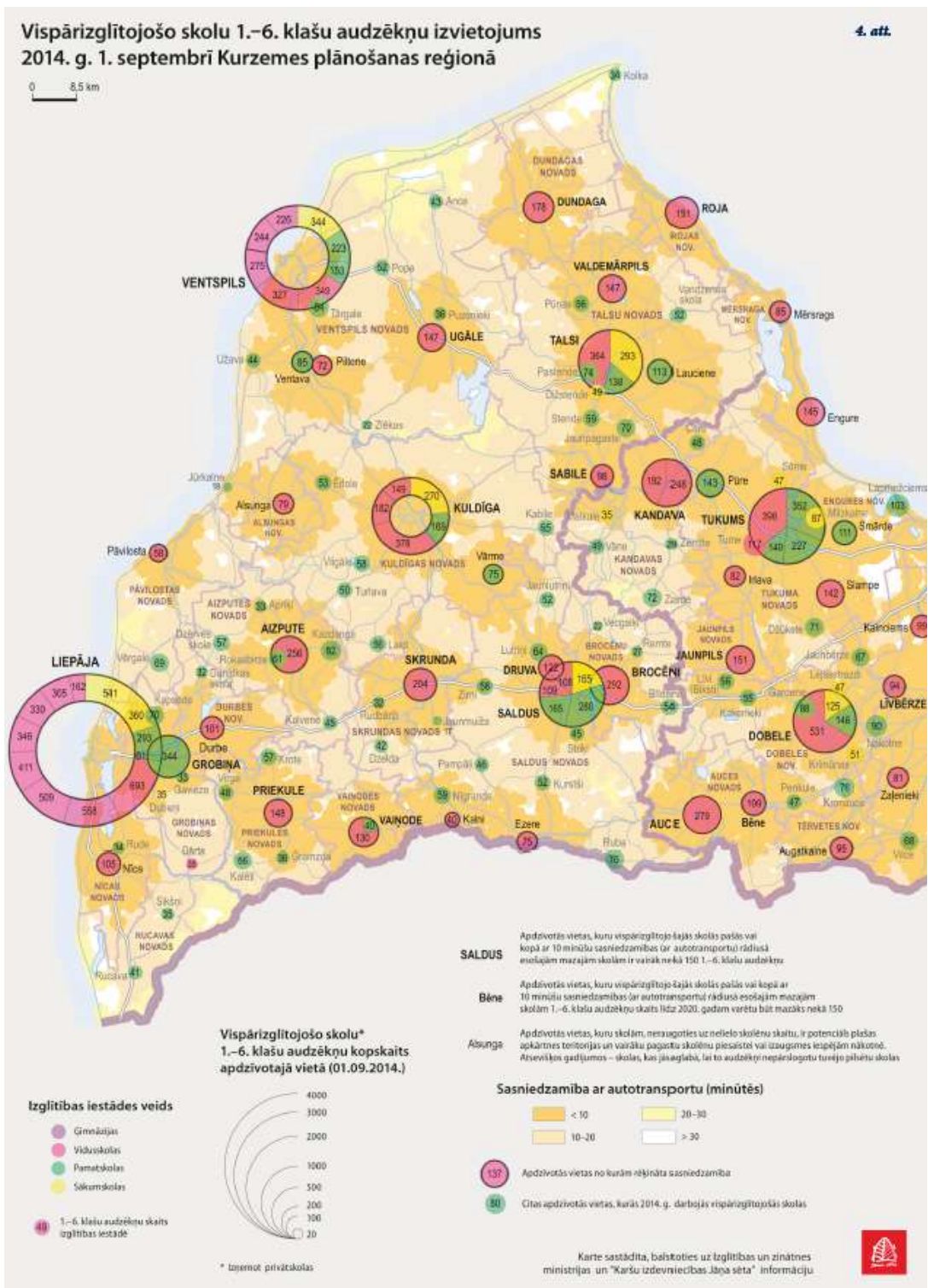

49.attēls Izglītojamo sadalījums pa klasēm Kurzemes novados, Liepājā un Ventspilī vispārīgizglītojošajās izglītības iestādēs 2015. gada 1. septembrī (IZM dati)

Ņemot vērā, ka skolēnu skaits pirmskolas izglītības iestādēs ir mazāks nekā 1. – 6. klašu grupā, īpaši lauku reģionos raksturīgas negatīvas demogrāfiskās tendences, tad pastāv iespēja, ka tuvākā nākotnē arī 1. – 6. klašu grupā skolēnu skaits varētu samazināties. Tā rezultātā būs nepieciešams optimizēt skolu tīklu KPR, kas īpaši varētu skart mazās lauku skolas.

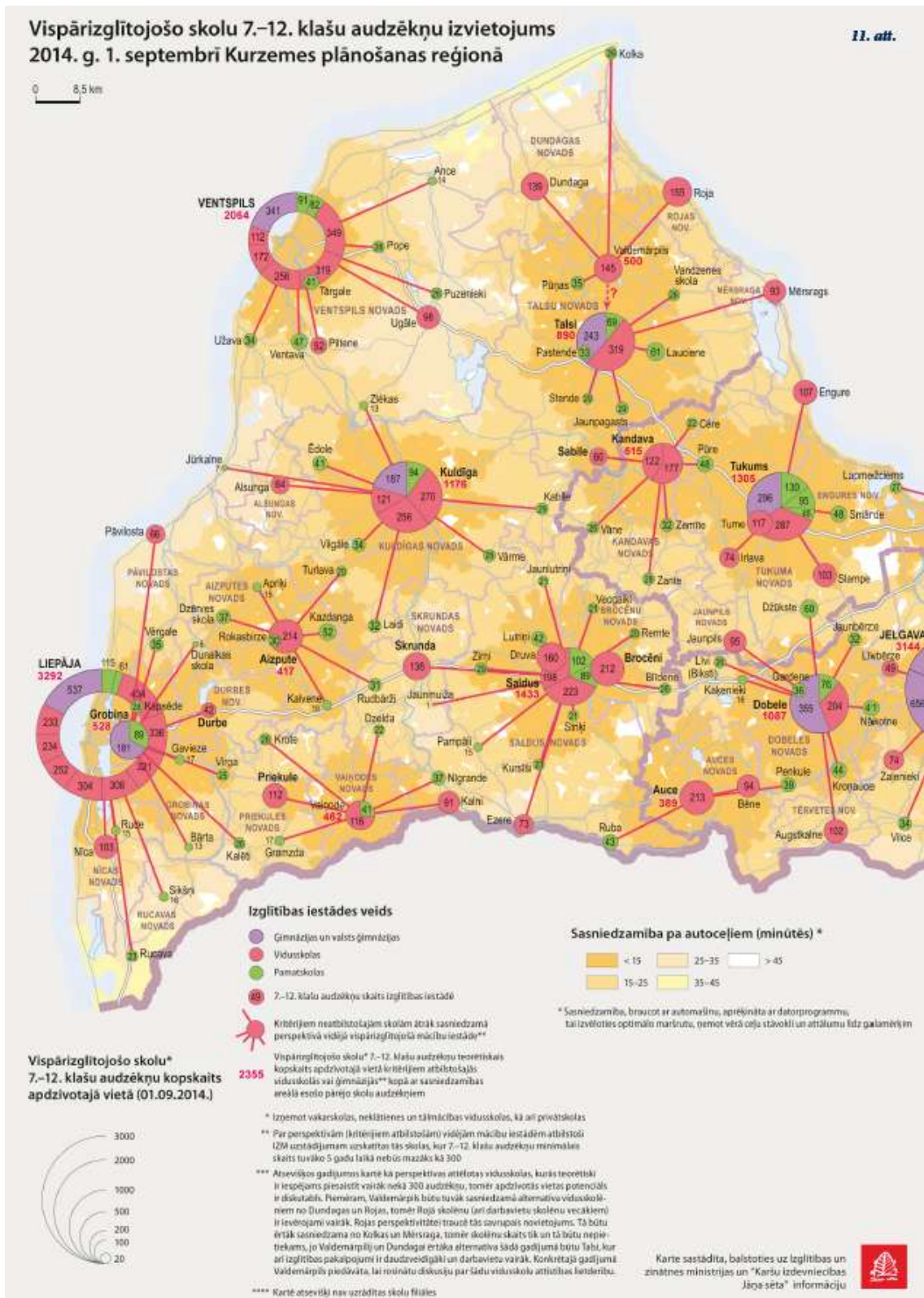
Skolu tīkla reorganizācija un optimizācija KPR pašvaldībās notiek visu laiku, vairāki šādi pasākumi bija arī 2016.gadā¹³. Ventspils novadā 29.jūlijā tika slēgta Jūrkalnes pamatskola un 15.augustā Zlēku pamatskola. Vairāki izglītības iestāžu optimizācijas pasākumi bija Saldus novadā- jūlija beigās tika likvidētas Saldus 1.vidusskola un Saldus 2.vidusskola, tika dibināta Saldus vidusskola. Ezeres vidusskola reorganizēta par Ezeres pamatskolu. Jūlija beigās tika slēgta Nīgrandes pamatskola, to pievienojot Kalnu vidusskolai.

¹³Avots: IZM, <http://www.izm.gov.lv/lv/publikacijas-un-statistika/reorganizetas-slegtas-un-dibinatas-izglitibas-iestades/2016-gads>

50.attēls Vispārizglītojošo skolu 1. – 6. klašu audzēkņu izvietojums 2014. gada 1. septembrī KPR (IZM, Grupa93 un Jāņa Sēta)¹⁴

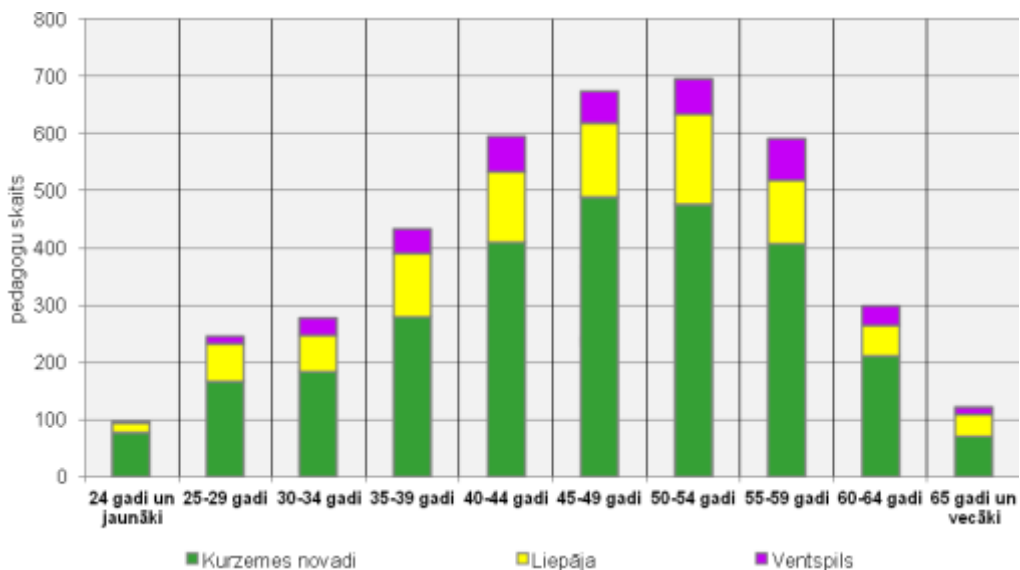
¹⁴ Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" 2.starpatskaites 2.pielikums „Izglītības pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (18.02.2015.)

51.attēls Vispārizglītojošo skolu 7. – 12. klašu audzēkņu izvietojums 2014. gada 1. septembrī KPR (IZM, Grupa93 un Jāņa Sēta)¹⁵

¹⁵ Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" 2.starpatskaites 2.pielikums „Izglītības pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (18.02.2015.)

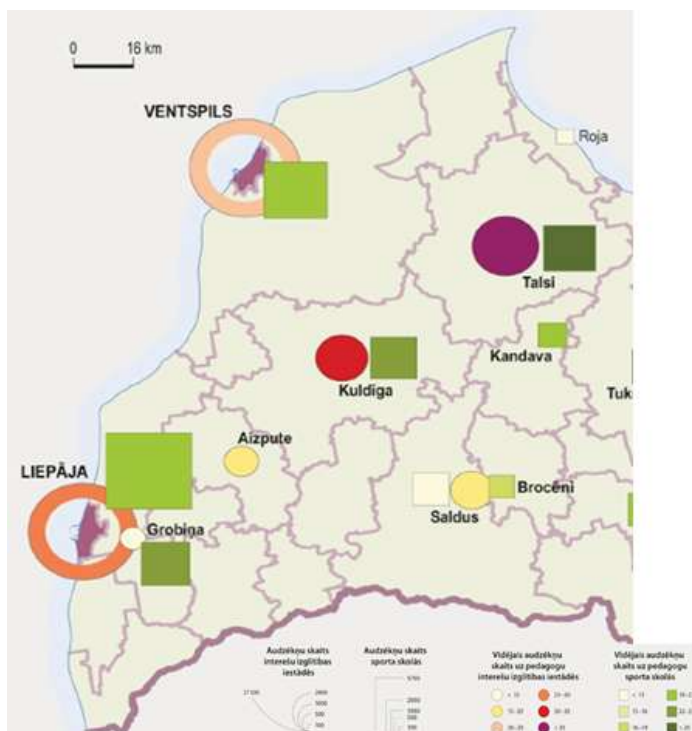
Pēc IZM datiem, vispārizglītojošajās izglītības iestādēs Kurzemes plānošanas reģionā nodarbināti 4018 pedagogi. Nākotnē jādomā arī par pedagoģisko darbinieku sagatavošanu un piesaisti darbam izglītības iestādēs, jo vērojama tendence, ka pedagoģiskais personāls pakāpeniski noveco, maz ir gados jaunu pedagogu (sk. 52.attēlu).

52.attēls Pedagogu sadalījums pēc vecuma grupām Kurzemes novadā, Liepājā un Ventspilī vispārizglītojošajās izglītības iestādēs 2015./2016.m.g. (IZM dati)

Interesu izglītības iestādes

Interesu izglītība KPR pieejama republikas pilsētās Liepājā un Ventspilī, reģionālajos centros Kuldīgā, Talsos un Saldū, kā arī Aizputē un Rojā (sk. 53.attēlu). Visās iepriekšminētajās vietās, izņemot Aizputi, ir arī sporta skola, bet Brocēnos ir tikai sporta skola. Mākslas un mūzikas skolas apskatītas sadaļā par kultūru, jo tās ir Kultūras ministrijas pakļautībā.

53.attēls Audzēkņu skaits interešu izglītības un sporta skolās KPR 2014. gada 1. septembrī. (IZM, Grupa93 un Jāņa Sēta)

Speciālās izglītības iestādes

Kurzemes reģionā tiek nodrošināta arī speciālā izglītība. 2015./2016.gadā speciālās izglītības iestādes apmeklēja 1332 bērni un jaunieši. No tiem 698 apmeklēja speciālās pamatskolas vai internātskolas (kopā 9 iestādes), bet 634 – pirmskolas speciālās iestādes (kopā 8 iestādes, no kurām 3 atrodas Liepājā) -(sk. 7. tabulu). Kurzemes plānošanas reģionā speciālā izglītība tiek nodrošināta diezgan nevienmērīgi, lielākoties speciālās pirmskolas iestādes atrodas republikas pilsētās vai reģionu centros, bet pamatskolas un internātskolas atrodas mazākos ciemos. Lielākajā daļā speciālo skolu skolēnu skaits nepārsniedz 100, piemēram, Mazirbē atrodas Latvijā mazākā speciālā pamatskola, kurā mācās tikai 17 skolēni.

2016.gada 29.septembra Skrundas novada domes sēdē tika nolemts par Skrundas novada pašvaldības iestādes Rudbāržu internātpamatskolas – rehabilitācijas centra likvidēšanu¹⁶.

7.tabula Bērnu un jauniešu skaits KPR speciālās izglītības iestādēs 2015./2016.m.g.sāk. (IZM dati)

Vieta	Pašvaldība	Skolēnu skaits pamatskolās	Bērnu skaits pirmskolas izglītības iestādēs
Mazirbe	Dundagas novads	16	
Uguņciems	Talsu novads	92	
Stikli	Ventspils novads	62	
Talsi	Talsu novads		65
Kuldīga	Kuldīgas novads		165
Pelči	Kuldīgas novads	132	
Brocēni	Brocēnu novads		68
Saldus	Saldus novads		119
Ruba	Saldus novads	31	
Rudbārži	Skrundas novads	41	
Padure	Aizputes novads	66	
Purmsāti	Priekules novads	53	
Liepāja	Liepāja	205	177
Ventspils	Ventspils		40
Kopā		698	634

Profesionālās izglītības un augstākās izglītības iestādes

Pēc IZM datiem, Kurzemes plānošanas reģionā 2015./2016.m.g. 3633 izglītojamo mācījās profesionālās izglītības iestādēs, kas izvietotas 6 Kurzemes plānošanas reģiona pašvaldībās (sk. 8.tabulu). Kurzemes plānošanas reģiona profesionālajās izglītības iestādēs mācījās 13% no visiem Latvijas profesionālo izglītības iestāžu audzēkņus skaita (27 938 audzēkņi) .

Reorganizācijas un likvidācijas process pēdējos gados ir skāris arī Kurzemes profesionāli tehniskās iestādes. Kopš 2015.gada februāra Cīravas profesionālā vidusskola pievienota Kandavas Valsts lauksaimniecības tehnikumam. Ar 2015.gada 1.septembri likvidēta Skrundas Profesionālā vidusskola to pievienojot Izglītības ministrijas padotībā esošajai valsts izglītības iestādei – Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikumam. 2016. gada 5. janvārī Saldus Profesionālā vidusskola iegūst profesionālās izglītības kompetences centra statusu un nosaukums ir -Saldus tehnikums¹⁷.

¹⁶ Avots: http://skrunda.lv/dokumenti/domes_sede_29_09_2016.pdf.

¹⁷ Pēc IZM datiem

8.tabula Izglītojamo skaits profesionālās izglītības iestādēs KPR 2015./2016.m.g. (IZM dati)

Nr. p.k.	Teritorija	Profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu skaits	Profesionālās izglītības iestādes
1.	Ventspils pilsēta	851	Ventspils Tehnikums
2.	Liepājas pilsēta	1738	Liepājas Valsts tehnikums, Liepājas Jūrniecības koledža
3.	Kurzemes reģiona novadi	1044	Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums, Cīravas profesionālā vidusskola ¹⁸ , Saldus tehnikums, Rīgas Valsts tehnikuma Laidzes filiāle
	Kopā KPR	3633	

Kurzēmē atrodas 14 augstākās izglītības iestādes vai to filiāles, kurās iespējams apgūt pamatstudiju programmas -bakalaura studiju programmas vai augstākās profesionālās izglītības programmas. 11 no 14 izglītības iestādēm vai to filiālēm atrodas republikas pilsētās Liepājā un Ventspilī. Kurzemes reģionā nozīmīgākās un ar lielāko studējošo skaitu augstskolas - Liepājas Universitāte (2015./2016.ak.g. 1429 studenti) un Ventspils Augstskola (2015./2016.ak.g. 904 studenti)¹⁹.

Ņemot vērā tendenci augstākās izglītības iestādēm koncentrēties galvaspilsētā, likumsakarīgi, ka studējošo skaits reģionā ir mazāks. Iedzīvotāji 30-34 gadu vecumā ar augstāko izglītību 2013.gadā Kurzemes plānošanas reģionā bija 4,3 tūkstoši jeb 28,7%, kas ir zemākais rādītājs visā Latvijā. Kā arī 18-24 gadus vecu jauniešu vidū mācības pārtraukuši 3,7 tūkstoši jeb 14,7%, kas ir otrs augstākais rādītājs valstī²⁰.

Kurzemes reģiona augstskolās un to filiālēs vairums mācību programmu tiek īstenotas sociālo, humanitāro un izglītības zinātņu jomās (skat. 9.tabulu).

9.tabula Kurzemes plānošanas reģionā esošās augstākās izglītības iestādes un pamatstudiju programmas 2016./2017.akadēmiskajā gadā (Avots: IZM, augstskolu dati)

Iestādes nosaukums	Īstenotās pamatstudiju programmas
Liepājas Universitāte	<ul style="list-style-type: none"> • Baltu filoloģija, kultūras un komunikācija, • biznesa un organizāciju vadība, • dizains, • informācijas tehnoloģija, • jauno mediju māksla, • kultūras vadība, • logopēdija, • matemātika, fizika un datorzinātnes, • mehatronika, • Eiropas valodu un kultūru studijas, • skolotājs, • sociālais darbinieks, • tūrisma vadība un rekreācija,

¹⁸ Kopš 2015.gada februāra pievienota Kandavas Valsts lauksaimniecības tehnikumam (Avots: IZM)

¹⁹ Pēc IZM datiem

²⁰ Avots: CSP, Mācības pārtraukušie jaunieši 18-24 gadu vecumā reģionos 2013.gadā, Iedzīvotāji 30-34 gadu vecumā ar augstāko izglītību reģionos 2013.gadā

Iestādes nosaukums	Īstenotās pamatstudiju programmas
	<ul style="list-style-type: none"> • vides un atjaunojamo energoresursu pārvaldība un inženierija
Ventspils Augstskola	<ul style="list-style-type: none"> • Datorzinātnes, • elektronika, • kuģu navigācijas elektronika, • biznesa vadība, • vadībzinātne, • tulkošana, • valodas un starpkultūru komunikācija
Baltijas Starptautiskās akadēmijas Liepājas filiāle ²¹	<ul style="list-style-type: none"> • Tiesību zinātne, • uzņēmējdarbība, • psiholoģija • sabiedriskās attiecības
Baltijas Starptautiskās akadēmijas Ventspils filiāle	<ul style="list-style-type: none"> • Tiesību zinātne, • uzņēmējdarbība
Latvijas Lauksaimniecības universitātes Laidzes filiāle	<ul style="list-style-type: none"> • Komerzinības,
Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolas Kuldīgas filiāle	<ul style="list-style-type: none"> • Cilvēkresursu/ biroja administrēšana, • komercdarbības organizācija, • pirmsskolas izglītības skolotājs, • sākumskolas skolotājs, • skolotājs, • komercdarbība un uzņēmuma vadība,
Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolas Ventspils filiāle	<ul style="list-style-type: none"> • Komerccdarbība un uzņēmuma vadība, • skolotājs
Rīgas Tehniskās universitātes Liepājas filiāle	<ul style="list-style-type: none"> • Uzņēmējdarbība un vadīšana, • elektrotehnoloģiju datorvadība, • siltumenerģētika un siltumtehnika, • apģērbu un tekstila tehnoloģijas, • reģionālās attīstības un pilsētekonomikas inženierija, • mehatronika, • mašīnu un aparātu būvniecība, • būvniecība, • siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģija, • telekomunikācijas, • enerģētika un elektronika, • inženiertehniska, mehānika, mašīnbūve, • būvdarbu vadīšana, • datorsistēmas, • būvdarbu vadīšana, • uzņēmējdarbība un vadīšana, • būvniecība (specializācija Transportbūves)

²¹ no 2015.gada 15.janvāra apvienojot pievienota Baltijas Psiholoģijas un menedžmenta augstskola (pamatojoties uz Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra 15.01.2015. lēmumu Nr.6-12/4928)

Iestādes nosaukums	Īstenotās pamatstudiju programmas
Rīgas Stradiņa Universitātes Liepājas filiāle	<ul style="list-style-type: none"> • Māszinības, • Ārsta palīgs, • Veselības sporta speciālists, • Ārstnieciskā masāža
Biznesa augstskolas „Turība” Liepājas filiāle	<ul style="list-style-type: none"> • Tiesību zinātnes, • Finances un grāmatvedība, • Mārketings un tirdzniecība, • Viesmīlības serviss
Biznesa augstskolas „Turība” Talsu filiāle	<ul style="list-style-type: none"> • Tiesību zinātnes, • Finances un grāmatvedība, • Mārketings un tirdzniecība, • Viesmīlības serviss
Liepājas Jūrniecības koledža	<ul style="list-style-type: none"> • Jūras transports – kuģa mehānika, • Jūras transports, • Kuģu vadīšana, • Starptautisko pārvadājumu organizācija
Juridiskās koledžas Liepājas filiāle	<ul style="list-style-type: none"> • Tiesību zinātnes, • Komerzinības, • Cilvēku resursu vadība, • Nekustamā īpašuma pārvaldīšana un apsaimniekošana, • Grāmatvedība un finanses
Juridiskās koledžas Ventspils filiāle	<ul style="list-style-type: none"> • Tiesību zinātnes, • Komerzinības, • Cilvēku resursu vadība, • Nekustamā īpašuma pārvaldīšana un apsaimniekošana, • Grāmatvedība un finanses

Pieaugušo izglītība

Starp izglītības iespējām jāmin arī pieaugušo izglītība. Pieaugušo izglītība ir personu (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) daudzveidīgs izglītošanas process, kas nodrošina personas attīstību un konkurētspēju darba tirgū. Viens no svarīgākajiem tās īstenotājiem ir pieaugušo izglītības centri. Pieaugušo izglītības centru tīkls Kurzemes plānošanas reģionā nav vienmērīgs, lielākoties katrā novadā ir 2-3 šādi centri, no tiem īpaši aktīvi darbojas trīs – Kuldīgā, Saldū un Talsos. Veiksmīgs ir arī Ventspils piemērs – tur izveidots pieaugušo izglītības centrs sadarbībā ar Ventspils augstskolu. Tāpat pieaugušo izglītības nodrošināšanā piedalās augstskolas un profesionālās izglītības iestādes, kuras atrodas Kurzemes plānošanas reģionā. Tomēr kopumā Kurzemes plānošanas reģiona pieaugušo izglītības centriem ir ļoti atšķirīga materiāltehniskā un cilvēkresursu bāze, kā arī trūkst ilgtermiņa, mērķtiecīgas koordinācijas, lai nodrošinātu labāko piedāvājumu reģiona iedzīvotājiem²². Kurzemes plānošanas reģionā 2013. gadā mūžizglītībā iesaistījušies tikai 5,8 tūkstoši jeb 4,2% iedzīvotāju vecumā no 20-64 gadiem, kas ir viens no zemākajiem rādītājiem visā valstī²³, tāpēc Kurzemes plānošanas reģionā jāveic pasākumi mūžizglītības veicināšanai.

²² Avots: Latvijas administratīvi teritoriālo struktūru iesaiste pieaugušo izglītības pārraudzībā un īstenošanā

²³ Avots: CSP, Iedzīvotāji 20-64 gadu vecumā mūžizglītībā reģionos 2013.gadā

Pieaugušo izglītībai veltīto Erasmus+ projektu "Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītības jomā" Izglītības un zinātnes ministrija īsteno jau trīs gadus. Projekta trešajā posmā (2016.-2017.gads) izvirzītie mērķi akcentē jautājumus, kas saistīti ar neformālās izglītības atzīšanu un kritērijiem, pēc kuriem vērtēt pieaugušo neformālās izglītības pakalpojumu kvalitāti. Īpaša vērība tiek pievērsta arī pieaugušo izglītotāju kompetenču definēšanai. Viens no projekta mērķiem ir izveidot Latvijā sistēmu, kas palīdzētu nodrošināt pieaugušo mācīšanas kvalitāti, īpaši neformālās izglītības jomā. Projekts uzrunā pieaugušo izglītībā iesaistītos profesionāļus no pašvaldībām, valsts pārvaldes un nevalstiskajām organizācijām, veicinot izpratni par pieaugušo izglītības nozīmi, kā arī vērojot uzmanību uz nepieciešamību sasniegt un motivēt mācībās mazāk iesaistītos pieaugušos ar zemu prasmju līmeni. Lai veicinātu visu līmeņu institūciju sadarbību, projekta ietvaros tiek organizēti vietējie un nacionālie semināri pieaugušo izglītībā iesaistītajiem pašvaldību un valsts struktūru darbiniekiem, kā arī pedagogiem un nevalstisko organizāciju pārstāvjiem. Projekta ietvaros notika pasākumi dažādās Latvijas vietās, divi semināri „Pieaugušo izglītība un kvalitāte” 22.08.2016. notika Kuldīgā²⁴.

Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020.gadam sadaļas "Izaicinājumi un risināmās problēmas" 2.punktā "Neefektīvas izglītības sistēmas institucionālais tīkls" ir ietvertas IZM prioritātes izglītības iestāžu tīkla sakārtošanai:

- sākumskolas izglītības pieejamības (1.–6.klase) pēc iespējas tuvāk bērna dzīvesvietai veicināšana;
- pamatskolas izglītības (7.–9.klase) pielāgošana attiecīgā institucionālā tīkla specifikai;
- vispārējās vidējās izglītības (10.–12.klase) un profesionālās izglītības piedāvājuma koncentrēšana pamatā reģionālas nozīmes pilsētās un novadu centros.

2.4.2. Veselības aprūpe

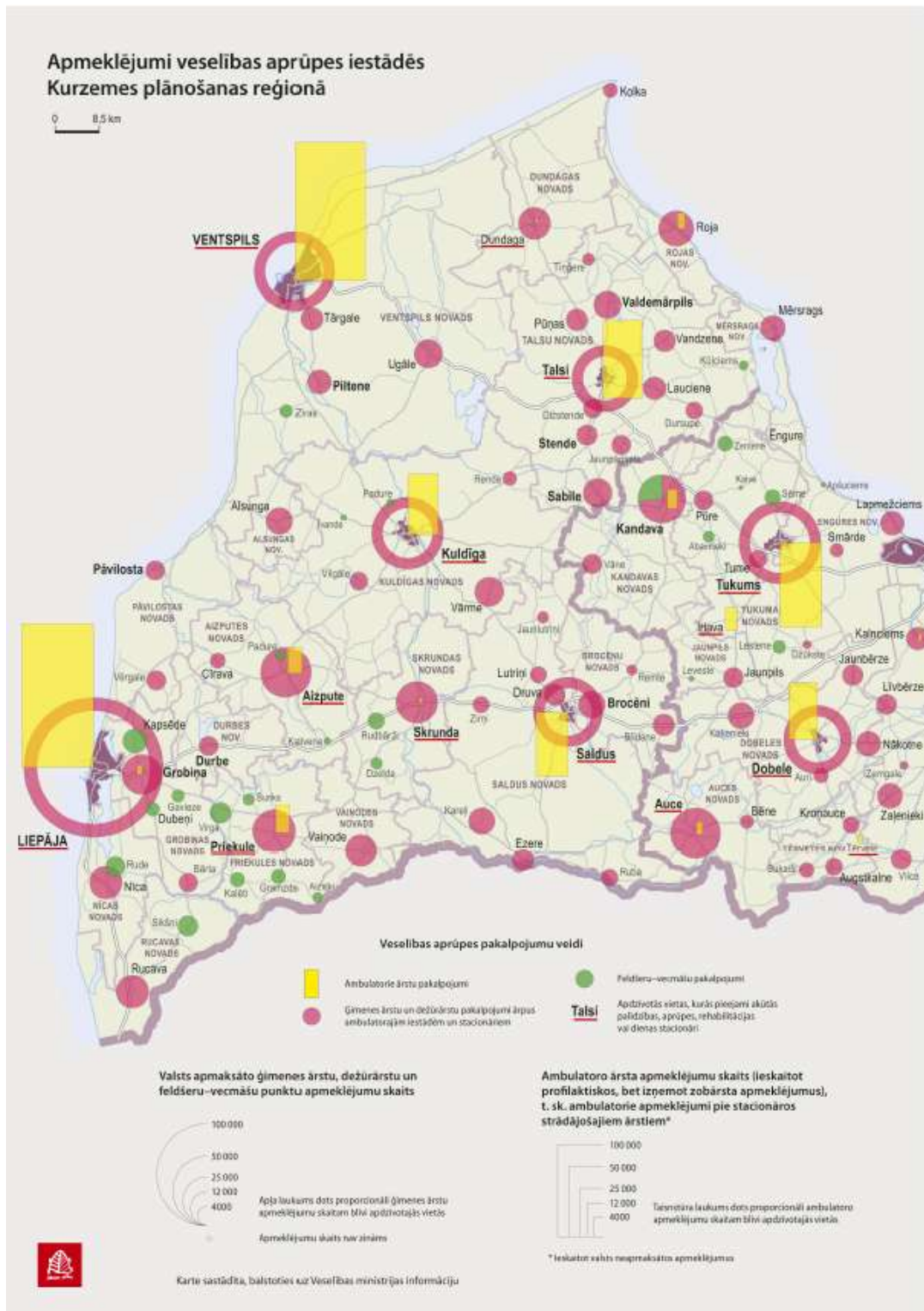
Latvijā politikas īstenošanu veselības aprūpes pieejamības nodrošināšanā pārrauga Nacionālais veselības dienests (NVD), Kurzemes plānošanas reģionā – NVD Kurzemes nodaļa.

Veselības aprūpes pakalpojumus iedzīvotājiem sniedz valsts, pašvaldību un privātās ārstniecības iestādes. Latvijā veselības aprūpi nodrošina primārā, sekundārā un terciārā līmenī:

- Primārā veselības aprūpe (PVA) - ir veselības aprūpes pakalpojumu kopums, ko primārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji sniedz personai ambulatorajās ārstniecības iestādēs vai personas dzīvesvietā.
- Sekundārā veselības aprūpe - veselības aprūpes pakalpojumu kopums, ko ārstniecības persona sniedz personai ambulatorajās ārstniecības iestādēs, stacionāro ārstniecības iestāžu ambulatorajās nodaļās, neatliekamās medicīniskās palīdzības iestādēs, ja tajās organizēta ambulatorās palīdzības sniegšana, dienas stacionāros, slimnīcā.
- Terciārā veselības aprūpe – augsti specializēta veselības aprūpe, kuru sniedz specializētos ārstniecības centros vai iestādēs vienas vai vairāku medicīnisko nozaru ārstniecības personas ar papildu kvalifikāciju (sertifikāciju noteiktā metodē).

Visvairāk veselības aprūpes pakalpojumus KPR iedzīvotāji izmanto republikas nozīmes pilsētās, kur koncentrējas plašāks un daudzveidīgāks aprūpes pakalpojumu klāsts. KPR raksturīgs lielāks aprūpes pakalpojumu blīvums ap Liepāju un Talsiem, bet pārējā reģionā aprūpes pakalpojumi pamatā pieejami reģionālas vai vietējas nozīmes centros (sk. 54.attēlu).

²⁴ Avots: IZM

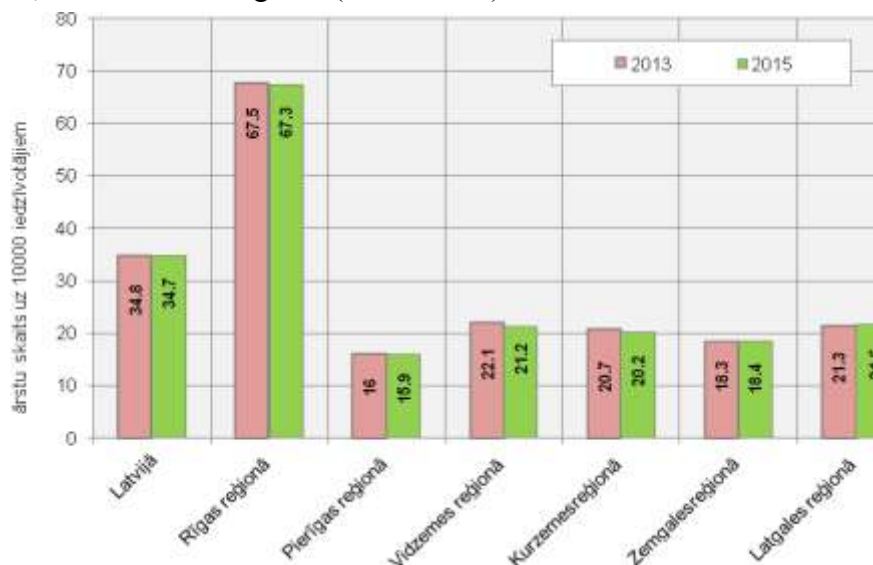

54.attēls Apmeklējumi veselības aprūpes iestādēs Kurzemes plānošanas reģionā. (Veselības ministrija, Grupa93 un Jāņa sēta)²⁵

Ļoti atšķirīgs ārstu skaits (ārsti bez zobārstiem, ar stažieriem un rezidentiem) uz 10 000 iedzīvotājiem ir Latvijas reģionos. Latvijā vidēji uz 10 000 iedzīvotājiem 2015.gadā bija 34,7 ārsti, šim rādītājam ir tendence samazināties, neskatoties uz to, ka kopējais iedzīvotāju skaits Latvijā arī sarūk. Šis rādītājs lielāks ir Rīgā un citās republikas nozīmes pilsētās, kur

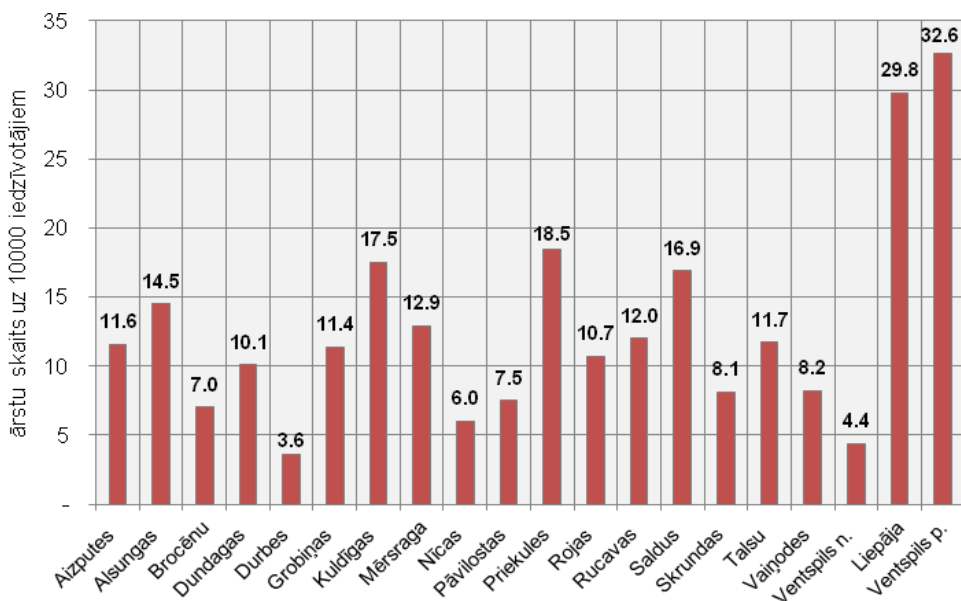
²⁵ Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" gala atskaite 1.pielikums „Veselības pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (18.02.2015.)

koncentrējas plašāki un daudzveidīgāki medicīnas pakalpojumi. Pārējos Latvijas reģionos tas ir krietni mazāks, arī Kurzemes reģionā (sk.55.attēlu).

55.attēls Ārstu skaits 10 000 iedzīvotājiem 2013. un 2015.gadā Latvijā un reģionos²⁶

Tāpat kā Latvijā, arī Kurzemes reģionā ārstu sadalījums ir nevienmērīgs. Lielāks ārstu skaits uz 10 000 iedzīvotājiem ir republikas nozīmes pilsētās Ventspilī (32,6) un Liepājā (29,8), vismazākais Durbes (3,6) un Ventspils (4,4) novados (sk.56.attēlu).

56.attēls Ārstu skaits 10 000 iedzīvotājiem 2015.gadā Kurzemes novados, Liepājā un Ventspilī²⁷

Ģimenes ārsti

Primāro veselības aprūpi (PVA) realizē PVA ārsta komanda, kurā ietilpst primārās veselības aprūpes ārsts un māsa. Par primārās veselības aprūpes ārstu šobrīd var strādāt ģimenes (vispārējās prakses) ārsti, pediatri un internisti (iekšķīgo slimību speciālisti). Kurzemes reģionā, pēc Nacionālā veselības dienesta datiem, 2016.gada pirmajā pusē bija reģistrēti 181

²⁶ Avots: SPKC, www.spkc.gov.lv/veselibas-aprupes-statistika/

²⁷ turpat

ģimenes ārsti, pediatri vai internisti (sk. 10.tabulu). NVA sarakstā apkopoti gan ārsti, kuriem ir sava prakse, gan arī ārsti, kuri strādā kā darba ņēmēji veselības centros.

Kopumā Kurzemes plānošanas reģionā ģimenes ārstu noslodze ir nedaudz mazāka par valstī vidēji noteikto optimālo -1500 pacientiem (No Ministru kabineta noteikumiem Nr. 1529²⁸ izriet ka, ģimenes ārstam nav ieteicams reģistrēt vairāk par 1800 pacientiem vai 800 pacientiem, kas nav sasnieguši 18 gadu vecumu). Uz vienu ģimenes ārstu Kurzemes reģionā vidēji bija reģistrēti 1468 pacientu, taču ģimenes ārsti nav vienlīdzīgi noslogoti. Kurzemes reģionā vidēji vismazākais reģistrēto pacientu skaits (mazāk kā 1000) bija Mērsraga un Pāvilostas novadā. Liepājas un Ventspils pilsētā vairākiem ģimenes ārstiem bija reģistrēti vairāk kā 2000 pacientu, līdzīgi bija arī dažiem ārstiem Aizputes, Grobiņas, Kuldīgas, Saldus un Talsu novadā. Taču daudziem primārās aprūpes ārstiem noslogojums bija mazāks. To ietekmē gan ģimenes ārsta prakses atrašanās vieta, gan iedzīvotāju skaits ārsta pamatdarbības teritorijā, gan ārstu savstarpējā konkurence piesaistot pacientus. Pēc reģistrēto pacientu skaita nevar viennozīmīgi analizēt situāciju par ārstu noslodzi, jo lielai daļai ģimenes ārstu ir reģistrēti arī nepilngadīgi pacienti. Vairākiem ģimenes ārstiem pamatdarbības teritorija apver vairākus Kurzemes reģiona novadus vai pilsētas, bet reģistrēto pacientu skaits norādīts kopīgs. Tas ietekmē precīzu datu uzskaiti un analīzi novadu un pilsētu griezumā.

10.tabula Ģimenes ārstu noslodze KPR (Nacionālā veselības dienesta dati)²⁹

Pašvaldība	Reģistrēto pacientu skaits uz 1.07.2016.	Ārstu skaits	Noslodze 1 ārstam
Aizputes novads	8601	6	1434
Alsungas novads	2137	2	1069
Brocēnu novads	4870	4	1218
Dundagas novads	3956	3	1319
Durbes novads	1374	1	1374
Grobiņas novads	8733	6	1456
Kuldīgas novads	24648	16	1541
Mērsraga novads	1953	2	977
Nīcas novads	2311	2	1156
Pāvilostas novads	1963	2	982
Priekules novads	4720	3	1573
Rojas novads	3811	3	1270
Rucavas novads	3177	2	1589
Saldus novads	26403	18	1467
Skrundas novads	4834	4	1209
Talsu novads	30547	20	1527
Vaiņodes novads	2650	2	1325
Ventspils novads	9245	5	1849
Liepāja	79408	51	1557
Ventspils	40333	29	1391
Kopā	265674	181	1468

²⁸ Avots: <http://likumi.lv/>

²⁹ Avots: www.vmnvd.gov.lv/

Latvijas Republikas likumdošana paredz iedzīvotāju nodrošināšanu ar primārās veselības aprūpes pakalpojumiem, kurus sniedz ģimenes ārsti. Teritorijās, kur iedzīvotāju nokļūšana pie ģimenes ārsta ir apgrūtināta satiksmes vai citu apstākļu dēļ, iedzīvotājiem ir pieejams ārsta palīgs (feldšeris). Feldšeris ir ārstniecības persona, kas nodrošina primārās veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu. Viņš veic pacientu aprūpi, piedalās ārstniecībā, nodarbojas ar pacientu izglītošanu veselības jautājumos, kā arī izmeklē pacientus, diagnosticē slimību un atbilstoši savai kvalifikācijai veic ārstēšanu.

Atsevišķās Kurzemes plānošanas reģiona daļās, kurās nav pieejami ģimenes ārsta pakalpojumi, tos pilda feldšeri, īpaši tas raksturīgs Dienvidkurzemē. Pēc Nacionālā veselības dienesta datiem feldšerpunkti 2016.sākumā bija Aizputes novadā (Kalvene, Laža), Grobiņas novadā (Medze, Dubeņi, Gavieze), Kuldīgas novadā (Padure), Nīcas novadā (Otaņķi), Priekules novadā (Bunka, Gramzda, Aizvīķi, Kalēti), Skrundas novadā (Dzelda, Rudbārži) un Talsu novadā (Ķūļciems).

Veselības aprūpe mājās

Valsts apmaksāti veselības aprūpes pakalpojumi tiek sniegti arī mājās, un tos sniedz sertificēta māsa vai feldšeris, kā arī medicīniskās rehabilitācijas speciālisti. Veselības aprūpi mājās organizē Nacionālais veselības dienests, slēdzot līgumus par tās realizāciju ar sertificētiem apakšuzņēmējiem. Kurzemes plānošanas reģionā pēc Nacionālā veselības dienesta datiem ir reģistrēti 22 mājas aprūpes pakalpojumu sniedzēji, kas aptver visus teritorijas novadus un pilsētas. Atsevišķi mājas aprūpes pakalpojumu sniedzēji darbojas ļoti nelielā teritorijā -vienā vai vairākos pagastos. Lielākie mājas aprūpes pakalpojumu sniedzēji ar visplašāko teritoriju ir SIA Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca (Ventspils pilsēta, Ventspils, Talsu, Rojas un Mērsraga novadi), SIA Liepājas reģionālā slimnīca (Liepājas pilsēta, Grobiņas, Durbes, Aizputes, Nīcas, Vaiņodes un Pāvilostas novadi) un SIA Kuldīgas slimnīca (Alsungas, Kuldīgas un Skrundas novadi).

Pēc apkopotajiem datiem pētījumā³⁰, Kurzemes reģionā starp pašvaldībām pastāv nevienmērīgs mājas apmeklējumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem. Lielākais mājas apmeklējumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem bija Alsungas un Rucavas novados (vairāk kā 20 apmeklējumi uz 1000 iedzīvotājiem), liels skaits bija arī Liepājas un Ventspils pilsētās, bet ļoti zems (0-2 apmeklējumi uz 1000 iedzīvotājiem) Vaiņodes, Durbes, Pāvilostas, Nīcas un Ventspils novados.

Ambulatorās un stacionārās medicīnas iestādes

Par ambulatoro veselības aprūpi uzskatāmi veselības aprūpes pakalpojumi, kurus pacients var saņemt ambulatori noteiktā laikā un vietā – poliklīnikās, veselības centros, slimnīcu ambulatorajās daļās un uzņemšanas nodaļās. Ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus var saņemt ambulatorās ārstniecības iestādes vai pie speciālista ārsta praksē. Kurzemes reģionā plašākais ambulatoro pakalpojumu piedāvājums ir slimnīcu ambulatorajās nodaļās (Liepājas reģionālā slimnīca, Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca, Kuldīgas slimnīca, Piejūras slimnīca, Priekules slimnīca u.c.) un veselības centros (Talsu veselības centrs, Saldus medicīnas centrs, Jaunliepājas primārās veselības aprūpes centrs u.c.)³¹.

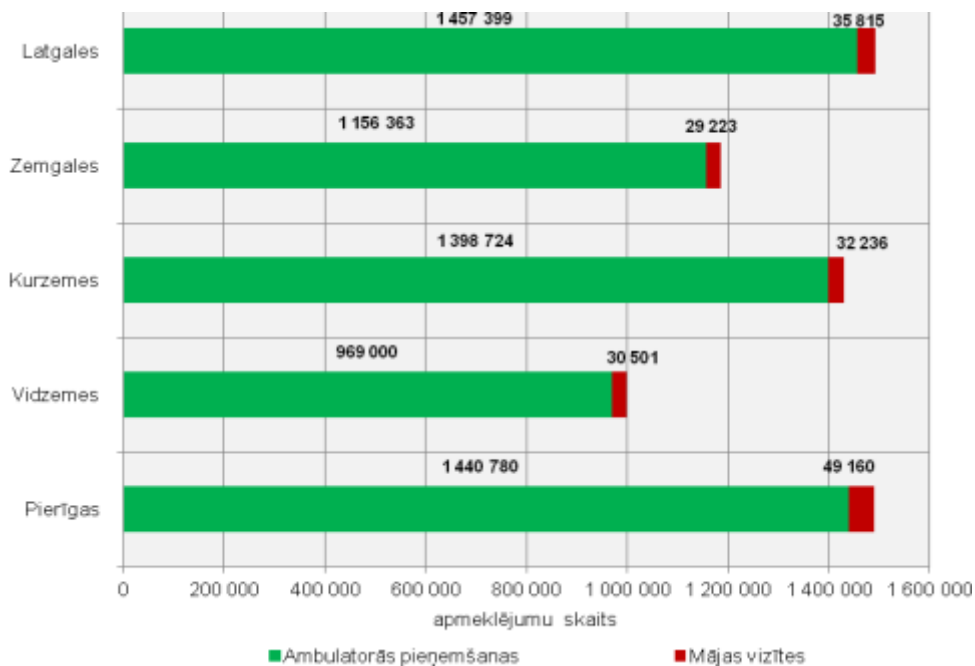
Ambulatorais apmeklējums ir viens izmeklēšanas vai konsultācijas gadījums pie ārstniecības personas (ārsts, ārsta palīgs, vecmāte, medicīnas māsa). Informācija par ambulatoro apmeklējumu skaitu sniegta par ambulatoro apmeklējumu skaitu atbilstoši novadā reģistrētajām

³⁰ Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" gala atskaite 1.pielikums „Veselības pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (18.02.2015.)

³¹ turpat

ārstniecības iestādēm. Ja novada iedzīvotājs devies pie ārsta uz ārstniecības iestādi citā novadā, tad šis apmeklējums ir reģistrēts tajā novadā, kur reģistrēta ārstniecības iestāde.

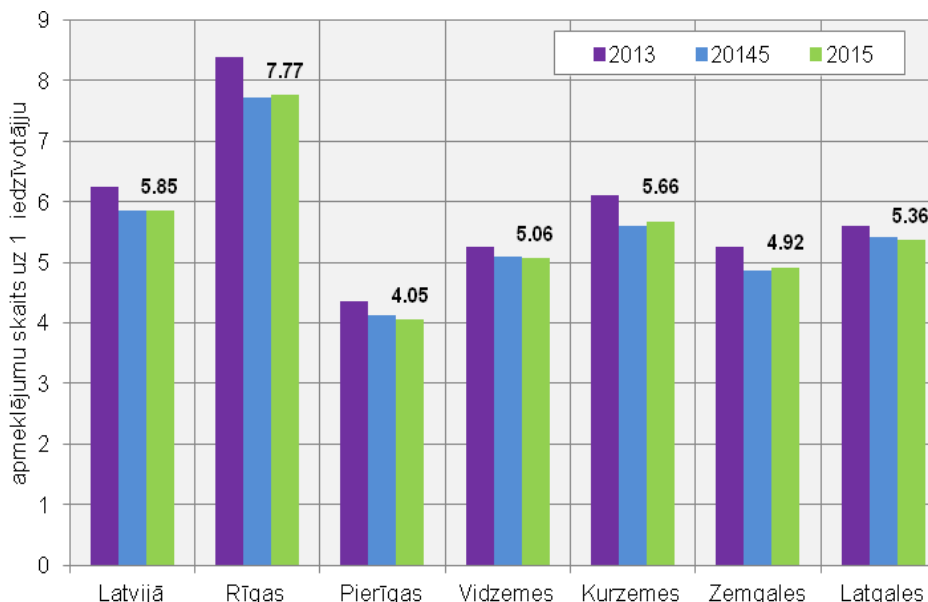
Kurzemes reģionā 2015.gadā pēc Slimību profilakses un kontroles centra datiem (turpmāk SPKC) bija 1,43 milj. ambulatorie apmeklējumi (t.sk. ambulatorās pieņemšanas un mājas vizītes), kas ir 12,4% no visiem Latvijas ambulatorajiem apmeklējumiem. 42,3% no Latvijas ambulatorajiem apmeklējumiem reģistrēti Rīgā. No reģioniem visvairāk Latgalē (12,9%) un Pierīgā (12,9%) - sk.57.attēlu. Ambulatoro apmeklējumu mazākais skaits bija Vidzemes reģionā – nedaudz mazāk kā 1 milj., (8,6% no kopējā skaita Latvijā). Mājas vizītes veido ļoti nelielu daļu no ambulatorajiem apmeklējumiem. Kurzemes reģionā tie ir 2,3% no visiem apmeklējumiem. Līdzīgi ir arī citos Latvijas reģionos (sk.57.attēlu).

57.attēls Ambulatoro apmeklējumu skaits Latvijas reģionos (bez Rīgas) 2015.gadā³²

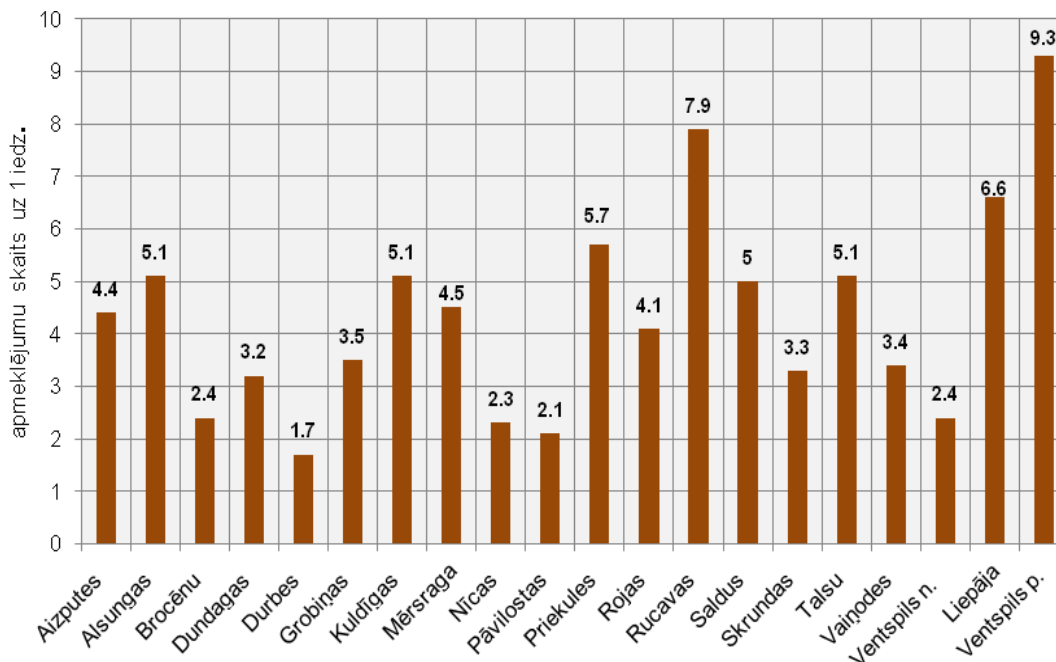
2015.gadā Latvijā vidēji uz 1 iedzīvotāju bija 5,9 ambulatoro apmeklējumi (t.sk. ambulatorās pieņemšanas un mājas vizītes). Kurzemes reģionā pēc SPKC datiem tas bija nedaudz mazāks kā Latvijā vidēji – 5,7 ambulatorās pieņemšanas (sk.58.attēlu). Vislielākais ambulatoro apmeklējumu skaits bija Rīgā, bet mazākais Pierīgas statistiskajā reģionā. Gan Latvijā vidēji, gan katrā no statistiskajiem reģioniem šis rādītājs ir nedaudz samazinājies laika posmā no 2013.gada līdz 2015.gadam -sk.58.attēlu.

³²Avots: <http://www.vmnvd.gov.lv/>

58.attēls Ambulatoro apmeklējumu skaits uz 1 iedzīvotāju 2015.gadā Latvija un statistiskajos reģionos³³

Kurzemes reģionā ambulatoro apmeklējumu skaits uz 1 iedzīvotāju vislielākais bija Ventspils pilsētā (9,3), Rucavas novadā (7,9) un Liepājas pilsētā (6,6). Atsevišķos novados (Durbes, Pāvilostas, Nīcas, Ventspils un Brocēnu) šis rādītājs nesasniedza pat 3 ambulatoros apmeklējumus uz 1 iedzīvotāju – sk. 59.attēlu

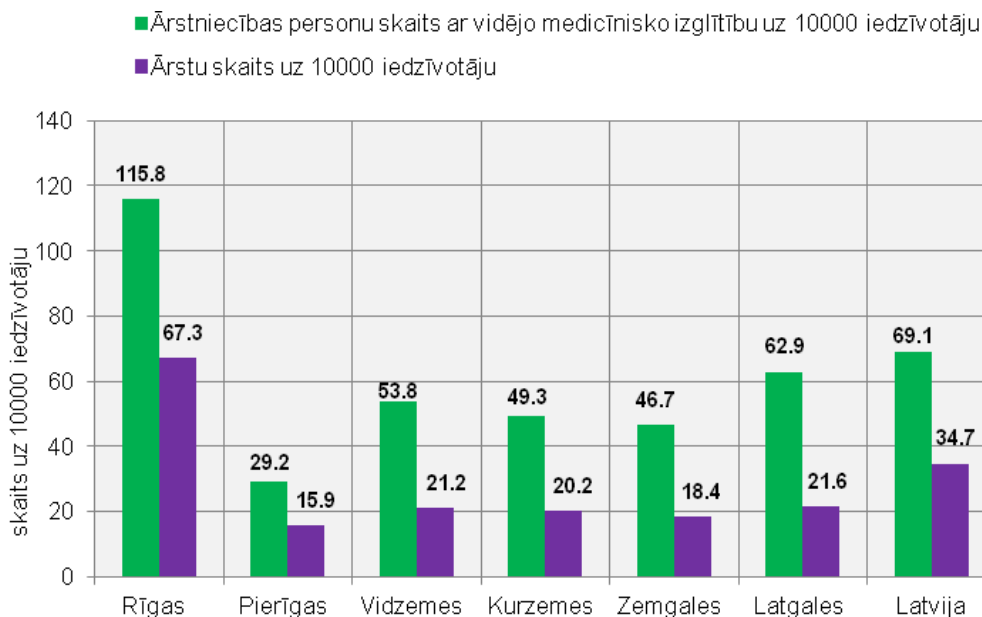
59.attēls Ambulatoro apmeklējumu skaits uz 1 iedzīvotāju 2015.gadā Kurzemes novados, Liepājā un Ventpilī³⁴

2015.gadā pēc SPKC datiem, Latvijā vidēji uz 10 000 iedzīvotāju bija 69 ārstniecības personas ar vidējo medicīnisko izglītību (ieskaitot speciālistus ar 1.un 2.līmeņa profesionālo augstāko izglītību un bakalaura grādu veselības aprūpē) un 35 ārsti (33% no medicīnas

³³ Avots: SPKC, www.spkc.gov.lv/veselibas-aprupes-statistika/

³⁴ turpat

darbiniekiem ir ārsti) -sk. 60.attēlu. Kurzemes reģionā ārstu īpatsvars attiecībā pret kopēju medicīnas darbinieku skaitu ir mazāks – 29% (uz 10 000 iedzīvotājiem 20,2 ārsti un 49,3 ārstniecības personas ar vidējo medicīnisko izglītību). Vislielākais ārstu īpatsvars no kopējā medicīnas darbinieku skaita ir Rīgā (37%) un Pierīgas statistiskajā reģionā (35,5%), mazākais – Latgales reģionā (25,6%).

60.attēls Medicīnas darbinieku un ārstu skaits uz 10000 iedzīvotāju 2015.gadā Latvijā un statistiskajos reģionos³⁵

Stacionāros tiek veikta pacientu ārstēšana ar atrašanos pastāvīgā ārstniecības personu aprūpē visu diennakti. Stacionārās aprūpes ietvaros tiek sniegti sekundārā un terciārā līmeņa ārstniecības pakalpojumi. Pakāpenisko reformu rezultātā slimnīcu skaits Latvijā ir ievērojami samazinājies. Daudzas no tām pārtapušas par dienas stacionāriem, citas – par sociālās aprūpes iestādēm. Vēl dažas – apvienotas juridiski, piemēram, „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” izveidota Ventspils slimnīcai pievienojot Talsu slimnīcu.

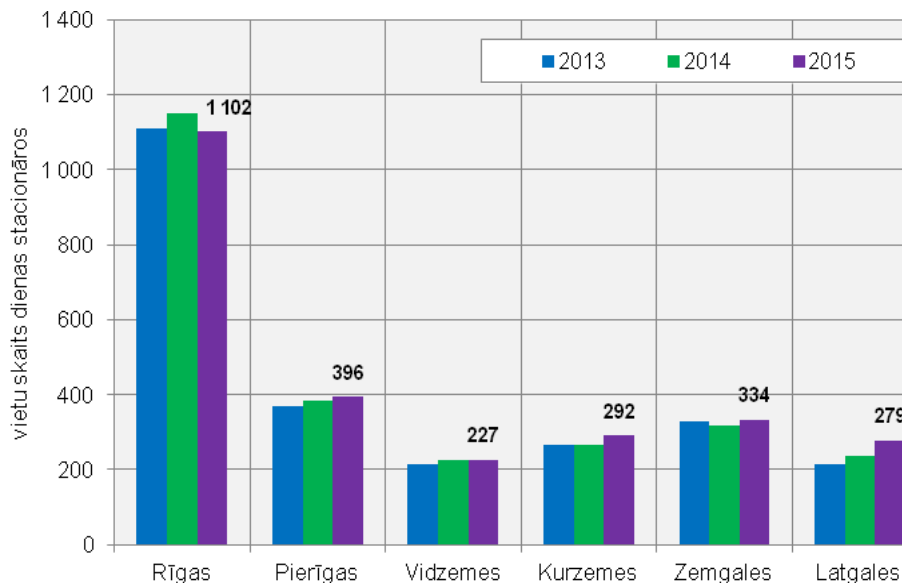
Kurzemes reģionā 2016.gadā Valsts apmaksāta stacionārā veselības aprūpe tiek sniegta SIA „Liepājas reģionālā slimnīca”, SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” un SIA „Kuldīgas slimnīca”. Valsts apmaksātus stacionāros pakalpojumus atbilstoši aprūpes slimnīcas tarifiem sniedz SIA „Saldus medicīnas centrs” un SIA „Priekules slimnīca”. Valsts apmaksātus specializētos stacionāros pakalpojumus nodrošina VSIA „Piejūras slimnīca” Liepājā³⁶. Liepājas reģionālā slimnīca un Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca reģiona daudzprofila slimnīcas, kas nodrošina iedzīvotājiem visaptverošu sekundāro un terciāro stacionāro veselības aprūpi un speciālistu sekundāro ambulatoro palīdzību.

Kurzemes reģiona slimnīcās (Liepājā, Ventspilī, Kuldīgā, Saldū, Talsos, Priekulē) tiek piedāvāti dienas stacionāra pakalpojumi. Dienas stacionārs ir mūsdienīga veselības aprūpes darba organizācijas forma – pacientam tā ir iespēja izmeklēt savu veselības stāvokli vienā dienā un bieži vien saņemt arī ātru ārstēšanu – nelielas operācijas vai manipulācijas, pāris stundas paliekot augstu kvalificēta medicīnas personāla uzraudzībā un vakarā doties mājās, lai ārstēšanos turpinātu pie sava ģimenes ārsta vai ambulatori. Vienkārši dienas stacionāra pakalpojumi pieejami arī Kuldīgas slimnīcas Aizputes filiālē, P/I „Skrundas veselības un sociālās aprūpes centrā” un SIA „Dundagas veselības centrs”.

³⁵ Avots: SPKC, www.spkc.gov.lv/veselibas-aprupes-statistika/

³⁶ Avots: <http://www.vmnvd.gov.lv/>

Gultu skaitam dienas stacionāros pēdējos gados ir tendence palielināties, šī tendence raksturīga gandrīz visos Latvijas statistiskajos reģionos -sk.61.attēlu. Kurzemes reģionā 2013.gadā dienas stacionāros bija 265 gultas vietas, tad jau 2015.gadā skaits ir palielinājies līdz 292 vietām.

61.attēls Vietu skaits dienas stacionāros Latvijas statistiskajos reģionos 2013.-2015.gadā³⁷

Neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādes

Neatliekamā medicīniskā palīdzība (NMP) Latvijā organizēta piecos reģionos ar centriem Kurzemei Kuldīgā (atbalsta centri Liepājā un Ventspilī), Zemgalei Jelgavā (atbalsta centrs Jēkabpilī), Rīgas reģionam Rīgā, Vidzemei Valmierā (atbalsta centri Cēsīs, Gulbenē un Madonā) un Latgalei Daugavpilī (atbalsta centrs Rēzeknē). Reģionu robežas daļēji sakrīt ar valstī noteiktajām plānošanas reģionu robežām.

Pēc Neatliekamās medicīnas dienesta datiem, 2015.gadā nogalē kopā KPR ir izvietotas 25 neatliekamās palīdzības brigādes:

- Aizputē - 1 brigāde;
- Alsungā- 1 brigāde;
- Dundagā- 1 brigāde;
- Ezerē- 1 brigāde;
- Kuldīgā- 2 brigādes;
- Liepājā- 5 brigādes;
- Nīcā- 1 brigāde;
- Pāvilostā- 1 brigāde;
- Priekulē- 2 brigādes;
- Rojā- 1 brigāde;
- Saldū- 2 brigāde;
- Skrundā- 1 brigāde;

³⁷Avots: SPKC, www.spkc.gov.lv/veselibas-aprupes-statistika/

- Talsos- 2 brigādes;
- Ugālē- 1 brigāde;
- Ventspilī- 3 brigādes.

Tās izvietotas, balstoties uz normatīvajos aktos noteikto prasību, ka neatliekamās palīdzības brigādei jāsasniedz izsaukuma vietu 15 minūšu laikā pilsētā un 25 minūšu laikā ārpus pilsētām. Līdz ar to izveidojusies nevienmērīga neatliekamo medicīnisko palīdzības brigāžu noslodze. Pēc pētījumā apkopotajiem datiem³⁸, lielākais izsaukumu skaits uz vienu NMD brigādi bija Kuldīgas un Liepājas brigādēm (vairāk kā 3000 gadā), kā arī Ventspils un Talsu brigādēm (vairāk kā 2000 gadā). Mazāks izsaukumu skaits (mazāk kā 500 gadā) bija brigādēm, kuras atrodas teritorijās ar mazāku iedzīvotāju skaitu, retāku apdzīvojumu- Pāvilosta, Nīca.

Pēc Neatliekamā palīdzības dienesta datiem, 2015. gadā Kurzemes reģionā bija 91,2% savlaicīgi izpildīti augstas prioritātes izsaukumi pilsētās (Latvijā vidēji pilsētās – 88,8%) un 82,8% lauku teritorijās (Latvijā vidēji – 82,5%)³⁹.

Nacionālais veselīgo pašvaldību tīkls

Sabiedrības veselības veicināšanai Latvijā dibināts Nacionālais veselīgo pašvaldību tīkls. KPR šajā tīklā ir vairākas pašvaldības:

- Kuldīgas novads;
- Liepājas pilsēta;
- Nīcas novads;
- Priekules novads;
- Rucavas novads;
- Skrundas novads⁴⁰.

Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla mērķis ir sekmēt labās prakses piemēru, pieredzes un ideju apmaiņu starp pašvaldībām, atbalstīt pašvaldības un sniegt tām metodoloģisku atbalstu dažādu sabiedrības veselības un veselības veicināšanas jautājumu risināšanā lokālā līmenī un paaugstināt pašvaldību darbinieku izglītību sabiedrības veselības un veselības veicināšanas jautājumos, tādējādi atbalstot veselības, labklājības un vienlīdzīgu iespēju attīstību reģionālajā līmenī.

Iesaistoties Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā, pašvaldības iegūst atpazīstamību un statusu, metodoloģisku un konsultatīvu atbalstu sabiedrības veselības veicināšanas programmu un darba plānu izstrādē pašvaldībā, iespēju piedalīties bezmaksas Pasaules Veselības organizācijas apmācībās un semināros, pieredzes apmaiņas braucienos uz Latvijas pašvaldībām, kā arī uz citu valstu Nacionālo veselīgo pilsētu/pašvaldību kustības dalībvalstīm, un iegūt jaunāko informāciju un materiālus par veselīgu dzīvesveidu un veselības veicināšanu.

³⁸ Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" gala atskaites 1.pielikums „Veselības pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (18.02.2015.)

³⁹ Avots: <http://www.nmpd.gov.lv/>

⁴⁰ Avots: SPKC, <http://www.spkc.gov.lv/nacionalais-veseligo-pasvaldibu-tikls-latvija/>

2.4.3. Sociālie pakalpojumi

Sociālo pakalpojumu mērķis ir nodrošināt dzīves kvalitāti un iekļaušanos sabiedrībā tai iedzīvotāju daļai, kuri nevar to izdarīt paši saviem spēkiem, un sniegt atbalstu krīzes situācijās. Sociālie pakalpojumi ietver sociālās aprūpes pakalpojumus personas dzīvesvietās, aprūpi ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, sociālās rehabilitācijas pakalpojumus personas dzīvesvietā un institūcijā un nodrošinājumu ar tehniskajiem palīgīdzekļiem. Sociālos pakalpojumus organizē valsts un pašvaldība, tās var dibināt savas iestādes to sniegšanai, vai arī deleģēt citām organizācijām pakalpojumu sniegšanu, tāpēc arī iespējami valsts, pašvaldības vai privātā sektora (nevalstiskās organizācijas, biedrības, privāti uzņēmumi) sniegti sociālie pakalpojumi. Pašvaldību uzdevums ir izveidot savā teritorijā sociālo dienestu, kas veic sociālo darbu, sniedz vai organizē sociālo palīdzību, sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas pakalpojumus. Sociālo pakalpojumu klāsts Kurzemes plānošanas reģionā apkopots 62.attēlā.

Sociālie dienesti

Tāpat kā visā Latvijā, arī Kurzemes plānošanas reģionā sociālais dienests ir katrā pašvaldībā. Visu novadu pašvaldībās ir sociālo dienestu attālinātie klientu pieņemšanas punkti, kas nodrošina sociālo pakalpojumu pieejamību vai to organizēšanu pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai.

Latvijas likumdošana paredz, ka sociālā dienestā ir jābūt vismaz trīs sociālā darba speciālistiem:

1. Sociālais darbinieks darbam ar ģimenēm un bērniem,
2. Sociālais darbinieks darbam ar pilngadīgām personām,
3. Sociālās palīdzības organizators.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums nosaka, ka, lai nodrošinātu iedzīvotāju vajadzību profesionālu izvērtēšanu un kvalitatīvu sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu, katrā pašvaldībā jābūt vismaz vienam sociālā darba speciālistam uz katriem tūkstoš iedzīvotājiem⁴¹. Kurzemes plānošanas reģionā kopumā 2015.gadā sociālajā dienestā bija 196 sociālā darba speciālisti, vidēji uz vienu sociālo darbinieku bija 1290 iedzīvotāji, tātad sociālo darbinieku skaits ir nepietiekams.

Pēc Labklājības ministrijas datiem, tikai 8 pašvaldībās iedzīvotāju skaits uz vienu sociālo darbinieku ir mazāk par tūkstoši – Brocēnu, Durbes, Pāvilostas, Priekules, Rucavas, Skrundas, Talsu un Ventspils novados (sk. 11.tabulu). Tomēr ir jāņem vērā arī novada platība, lai sociālie dienesti būtu pieejami visiem tā iedzīvotājiem. Kaut arī uz vienu sociālo darbinieku ir vairāk kā 1000 iedzīvotāji arī Alsungas un Nīcas novados, sociālo darbinieku skaits tajos ir pietiekams, jo, ja šajās pašvaldībās sociālo darbinieku skaits tiktu palielināts, tad uz 1 sociālo darbinieku būtu ievērojami mazāk kā 1000 iedzīvotāju. Pārējos novados sociālo darbinieku skaits ir nepietiekams, republikas pilsētās Liepājā un Ventpilī trūkst vairāk kā 20 darbinieku. Ventpilī uz vienu sociālo darbinieku ir vairāk kā 2000 iedzīvotāju. Kopumā KPR pašvaldībās trūkst 70 sociālo darbinieku.

⁴¹ Avots: www.likumi.lv/doc. Šeit un turpmāk šajā apakšnodaļā lietotas definīcijas no sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma.

62.attēls Sociālo pakalpojumu objekti Kurzemes plānošanas reģionā (LM dati, autori Grupa93 un Jāņa Sēta)⁴²

⁴² Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvotumam" gala atskaite 3.pielikums „Sociālo pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvotumam” (10.03.2015.)

11.tabula Sociālā darba speciālistu pietiekamība KPR pašvaldībās 2015.gadā (LM dati ⁴³)

Pašvaldības	Sociālā darba speciālisti	t.sk. sociālā darba speciālisti institūcijā, kas sniedz sociālos pakalpojumus un ir sociālā dienesta struktūrvienība	Sociālā darba speciālisti sociālajā dienestā	Iedz. skaits ⁴⁴	Iedz. sk. uz 1 SD	Atbilstība SPSP likumam ⁴⁵	Nepieciešamais sociālā darba speciālistu skaits līdz 1 SD /1000 iedz.
Liepāja	79	29	50	70812	1416	Neatbilst	21
Ventspils	24	9	15	36094	2406	Neatbilst	21
Aizputes novads	7	0	7	8770	1253	Neatbilst	2
Alsungas novads	1	0	1	1398	1398	Neatbilst	0
Brocēnu novads	7	0	7	5736	819	Atbilst	-1
Dundagas novads	3	0	3	4005	1335	Neatbilst	1
Durbes novads	4	1	3	2815	938	Atbilst	0
Grobiņas novads	5	0	5	8837	1767	Neatbilst	3
Kuldīgas novads	22	6	16	23695	1481	Neatbilst	7
Mērsraga novads	1	0	1	1568	1568	Neatbilst	1
Nīcas novads	3	0	3	3381	1127	Neatbilst	0
Pāvilostas novads	3	0	3	2682	894	Atbilst	0
Priekules novads	8	0	8	5484	686	Atbilst	-2
Rojas novads	7	4	3	3774	1258	Neatbilst	1
Rucavas n novads	4	1	3	1671	557	Atbilst	-1
Saldus novads	28	16	12	23866	1989	Neatbilst	12
Skrundas novads	6	0	6	5000	833	Atbilst	-1
Talsu novads	34	1	33	29197	885	Atbilst	-3
Vaiņodes novads	2	0	2	2450	1225	Neatbilst	1
Ventspils novads	15	0	15	11574	772	Atbilst	-3
Kurzemes reģionā vidēji					1290		

⁴³ Avots: <http://www.lm.gov.lv/> Valsts statistikas pārskatu kopsavilkums. Pārskati par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību novada/republikas pilsētas pašvaldībā 2015. gadā (Tabula 1.1.). Sociālā darba speciālistu skaits gada beigās

⁴⁴ Avots: CSP dati –2015.gada vidējais iedzīvotāju skaits

⁴⁵ Avots: www.likumi.lv/doc.

Ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas

Ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās ievieto personas, kuras nespēj sevi aprūpēt vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ. Tajās tiek ievietoti bāreņi vai bez vecāku apgādības palikuši bērni, bērni ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, personas ar garīga rakstura traucējumiem un veci cilvēki, kas nespēj sevi aprūpēt. Kurzemes plānošanas reģionā esošajās ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās uz 2015.gada 1.janvāri pakalpojumus saņēma 1708 personas, kas ir 13,1% no visām valstī ilgstošās aprūpes institūcijām ievietotām personām, gada beigās skaits bija nedaudz samazinājies-1675 (12,9%) - sk. 12. tabulu.

2015.gadā 12 Kurzemes plānošanas reģiona pašvaldībās atradās 18 ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas. Talsu novadā bija 4 institūcijas, Dundagas novadā – 3 institūcijas, Skrundas novadā atradās 2 institūcijas. Liepājā, Ventspilī, Aizputes, Brocēnu, Grobiņas, Kuldīgas, Pāvilostas, Saldus un Ventspils novados bija viena ilgstošās sociālās aprūpes institūcija. Viena no tām – Grobiņas novadā - bija valsts un līgumorganizāciju sociālās aprūpes centrs; četras – Liepājā, Ventspilī, Talsu un Ventspils novados – pašvaldību un citu organizāciju bērnu sociālās aprūpes centri; 13 – pašvaldību un citu organizāciju pilngadīgo personu sociālās aprūpes centri – sk.12.tabulu. 2004. gadā Kurzemes plānošanas reģionā bija 24 ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas, tātad kopumā to skaits ir nedaudz sarucis; sarucis ir tieši bērnu sociālās aprūpes centru skaits, no 9 institūcijām uz 4

12.tabula Ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas Kurzemes plānošanas reģionā 2015.gadā (LM dati ⁴⁶)

Pašvaldība	Institūcijas nosaukums	Institūcijās faktiski dzīvojošo personu skaits	
		uz 1.01.2015.	uz 31.12.2015.
Grobiņas novads	Valsts sociālās aprūpes centrs "Kurzeme"	756	741
Valsts un līgumorganizāciju sociālās aprūpes centri		756	741
Liepāja	Liepājas pilsētas Domes Sociālā dienesta Bērnumams	58	43
Talsu novads	Talsu novada Strazdes bērnu nams	23	17
Ventspils	Ventspils pilsētas domes Sociālā dienesta pansionāts un bērnu nams "Selga"	152	168
Ventspils novads	Ventspils novada bērnu nams "Stikli"	47	44
Pašvaldību un citu organizāciju bērnu sociālās aprūpes centri		280	272
Aizputes novads	SIA "Pansionāts Rokaiži"	130	119
Brocēnu novads	Brocēnu novada pašvaldības sociālās aprūpes centrs "Atpūtas"	49	49

⁴⁶ Avots: <http://www.lm.gov.lv/> Valsts statistikas pārskatu kopsavilkums. Pārskati par ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu novada/republikas pilsētas pašvaldībā 2015. gadā (Tabula 1.1.).

Pašvaldība	Institūcijas nosaukums	Institūcijās faktiski dzīvojošo personu skaits	
		uz 1.01.2015.	uz 31.12.2015.
Dundagas novads	Biedrība "Dundagas aprūpes nams - Stacija"	10	9
	Dundagas novada sociālā dienesta pansionāts "Jaundundaga"	9	7
	SIA "Dundagas veselības centrs"	19	23
Kuldīgas novads	Kuldīgas novada sociālās aprūpes centrs "Venta"	53	51
Pāvilostas novads	Nodibinājums "Fonds "Cilvēks cilvēkam""	52	51
Saldus novads	Veco ļaužu un invalīdu pansionāts "Ābeles"	53	51
Skrundas novads	Skrundas novada pašvaldības Aprūpes nams "Valtaiķi"	45	48
	Skrundas veselības un sociālās aprūpes centrs	5	4
Talsu novads	IK "Ārlavas pansionāts"	35	36
	Sabiles aprūpes biedrība "Kalmes"	13	15
	Talsu novada pašvaldības iestāde "Pansionāts Lauciene"	199	199
Pašvaldību un citu organizāciju pilngadīgo personu sociālās aprūpes centri		672	662
Kopā KPR:		1708	1675
Kopā valstī		13033	12984
% KPR		13,1	12,9

Kā alternatīva tradicionālajām sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām, tiek veidotas "Pusceļa mājas", kas ir sabiedrībā balstīts sociālais pakalpojums un kurās tās personas, kuras, uzlabojot savas sociālās un patstāvīgas dzīves prasmes, spētu dzīvot patstāvīgi vai ar nelielu atbalstu. Kurzemes plānošanas reģionā atrodas divas šādas mājas – Grobiņā un Zirās. Liepājā izveidots līdzīgs sociālais pakalpojums "Grupu māja (dzīvoklis)", kurā personām ar garīga rakstura traucējumiem tiek nodrošināts atbalsts sociālo problēmu risināšanā. Līdzīgi tiek veidotas arī "Jauniešu mājas", kas paredzētas bāreņiem līdz pat 24 gadu vecumam un palīdz sagatavoties patstāvīgai dzīvei. Kurzemes plānošanas reģionā ir trīs "Jauniešu mājas" – Ventspilī, Liepājā un Talsu novadā.

Aprūpe mājās

Aprūpe mājās ir sociālais atbalsts personām, kuras nespēj pašas sevi aprūpēt, tas tiek nodrošināts personas dzīvesvietā. Kurzemes plānošanas reģionā kopā 2015.gadā aprūpi mājās saņēmuši 992 klientiem tātad 53,3% no visiem sociālo aprūpi saņēmušajiem cilvēkiem - sk. 13.tabulu. Desmit pašvaldībās – Dundagas, Grobiņas, Mērsraga, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Saldus, Talsu, Vaiņodes un Ventspils novados – mājas aprūpi nav saņēmis neviens cilvēks. Liepājas pilsētā, Alsungas, Durbes, Rojas, Rucavas un Skrundas novados aprūpi mājās saņēmuši vairāk cilvēku, kā sociālās aprūpes institūcijās. Kuldīgas novadā ir gandrīz vienāds abus pakalpojumus saņēmušo klientu skaits. Pārējos novados vairāk klientu saņēmuši sociālo aprūpi institūcijās- sk.13.tabulu.

13.tabula Aprūpi mājās un aprūpi institūcijā saņēmušo klientu attiecības Kurzemes plānošanas reģionā 2015.gadā (LM dati ⁴⁷)

Pašvaldība	Klienti, kas saņem aprūpes mājās pakalpojumu	Klienti ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā
Liepāja	585	125
Ventspils	159	259
Aizputes novads	58	64
Alsungas novads	11	4
Brocēnu novads	4	28
Dundagas novads	0	29
Durbes novads	18	12
Grobiņas novads	0	36
Kuldīgas novads	76	78
Mērsraga novads	0	12
Nīcas novads	0	9
Pāvilostas novads	0	16
Priekules novads	0	17
Rojas novads	19	7
Rucavas novads	11	2
Saldus novads	0	82
Skrundas novads	51	25
Talsu novads	0	23
Vaiņodes novads	0	3
Ventspils novads	0	37
Kopā	992	868
% no visiem klientiem	53,3	46,7

⁴⁷ Avots: <http://www.lm.gov.lv/> Valsts statistikas pārskatu kopsavilkums. Pārskati par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību novada/republikas pilsētas pašvaldībā 2015. gadā (Tabulas 2.1.1. un 2.2.)

Sociālās rehabilitācijas institūcijas

1. Dienas aprūpes centri un specializētās darbnīcas

Dienas aprūpes centrs ir institūcija, kas dienas laikā nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, sociālo prasmju attīstību, izglītošanu un brīvā laika pavadīšanas iespējas personām ar garīga rakstura traucējumiem, invalīdiem, bērniem no trūcīgām ģimenēm un ģimenēm, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, kā arī personām, kuras sasniegušas vecumu.

Dienas centri Kurzemes plānošanas reģionā ir 14 pašvaldībās – Liepājas un Ventspils pilsētās, Aizputes, Brocēnu, Durbes, Grobiņas, Kuldīgas, Mērsraga, Rojas, Rucavas, Saldus, Skrundas un Talsu novados, no tiem 3 pašvaldībās – Liepājas pilsētā, Kuldīgas un Saldus novados pieejami dienas aprūpes centri personām ar garīga rakstura traucējumiem.

2. Krīzes centri un patversmes

Krīzes centrs ir sociālā institūcija, kurā tiek sniegta īslaicīga psiholoģiska un cita veida palīdzība krīzes situācijā nonākušām personām. Kurzemes plānošanas reģionā ir seši krīzes centri – Ventspilī, Aizputes, Kuldīgas, Saldus, Talsu un Vaiņodes novados.

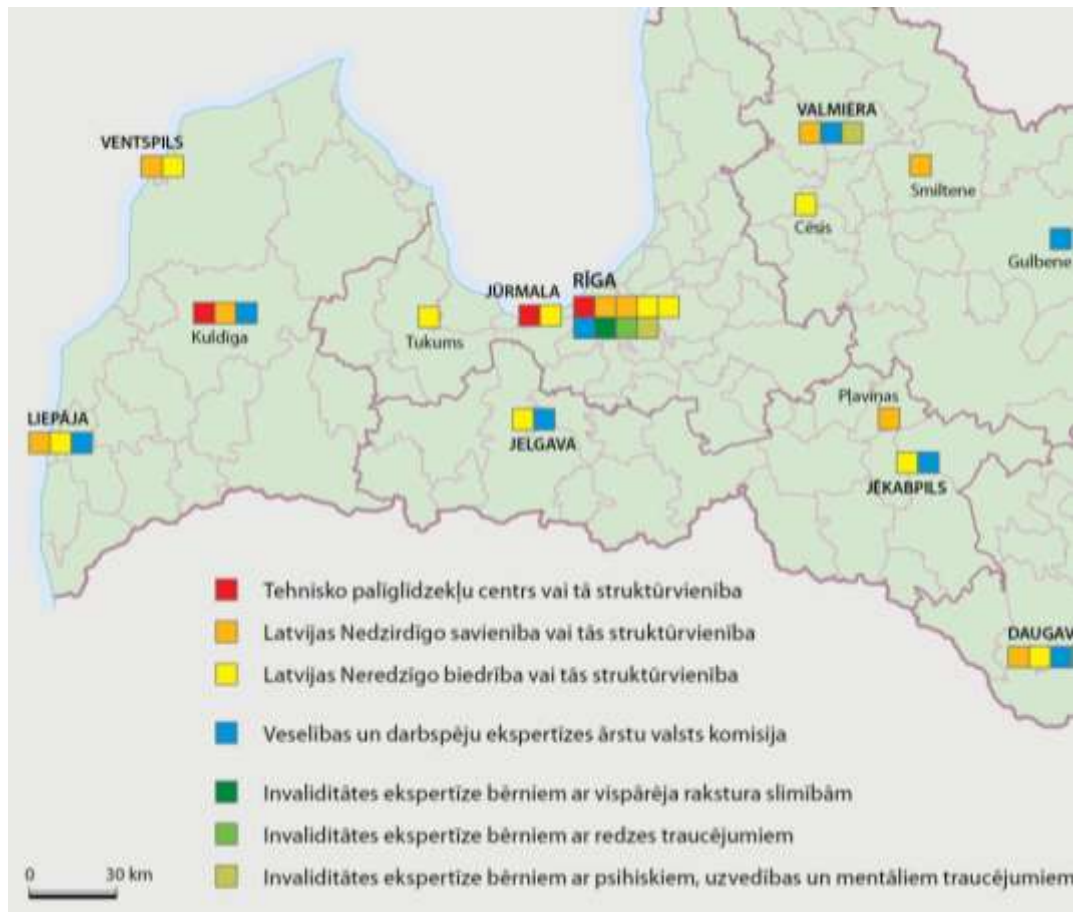
Nakts patversmes un patversmes ir sociālās institūcijas, kuras nodrošina īslaicīgu izmitināšanu vai naktsmītni, uzturu, personīgās higiēnas iespējas bez noteiktas dzīvesvietas vai krīzes situācijā nonākušām personām. Kurzemes plānošanas reģionā nakts patversmes atrodas Liepājas un Ventspils pilsētās, Talsu un Kuldīgas novados.

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija un Bāriņtiesas

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas struktūrvienība atrodas Liepājā. Bāriņtiesas līdzdarbojas lēmumu pieņemšanā par sociālās rehabilitācijas nepieciešamību personām, kas nav sasniegušas 18 gadu vecumu. Kurzemes plānošanas reģionā ir 20 bāriņtiesas, katrā pašvaldībā ir viena bāriņtiesa.

Sociālo pakalpojumu sasniedzamība

Pakalpojumu sasniedzamība ir būtiska sociālo pakalpojumu sastāvdaļa, it īpaši personām ar funkcionāliem traucējumiem. Papildus sasniedzamībai ir nozīmīga arī vides, informācijas, pakalpojumu un produktu pieejamība. Atsevišķos gadījumos nepieciešams specializēts transports vai asistents. Tāpēc ir nepieciešams plašs un visaptverošs sociālo pakalpojumu objektu tīkls. Vairāku sociālo pakalpojumu tīkls Kurzemes plānošanas reģionā nav pietiekams, piemēram, Kurzemes plānošanas reģionā divas Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (Liepājā un Kuldīgā) ir tehnisko palīglīdzekļu centrs (Kuldīgā), divas Neredzīgo biedrības struktūrvienības (Ventspilī un Liepājā), trīs Nedzirdīgo savienības struktūrvienības pakalpojums (Liepājā, Ventspilī un Kuldīgā) -sk. 63.attēlu .

63.attēls Sociālo pakalpojumu sasniedzamība redzes un dzirdes invalīdiem un personām ar kustību traucējumiem (Avots: Labklājības ministrija un Jāņa Sēta)

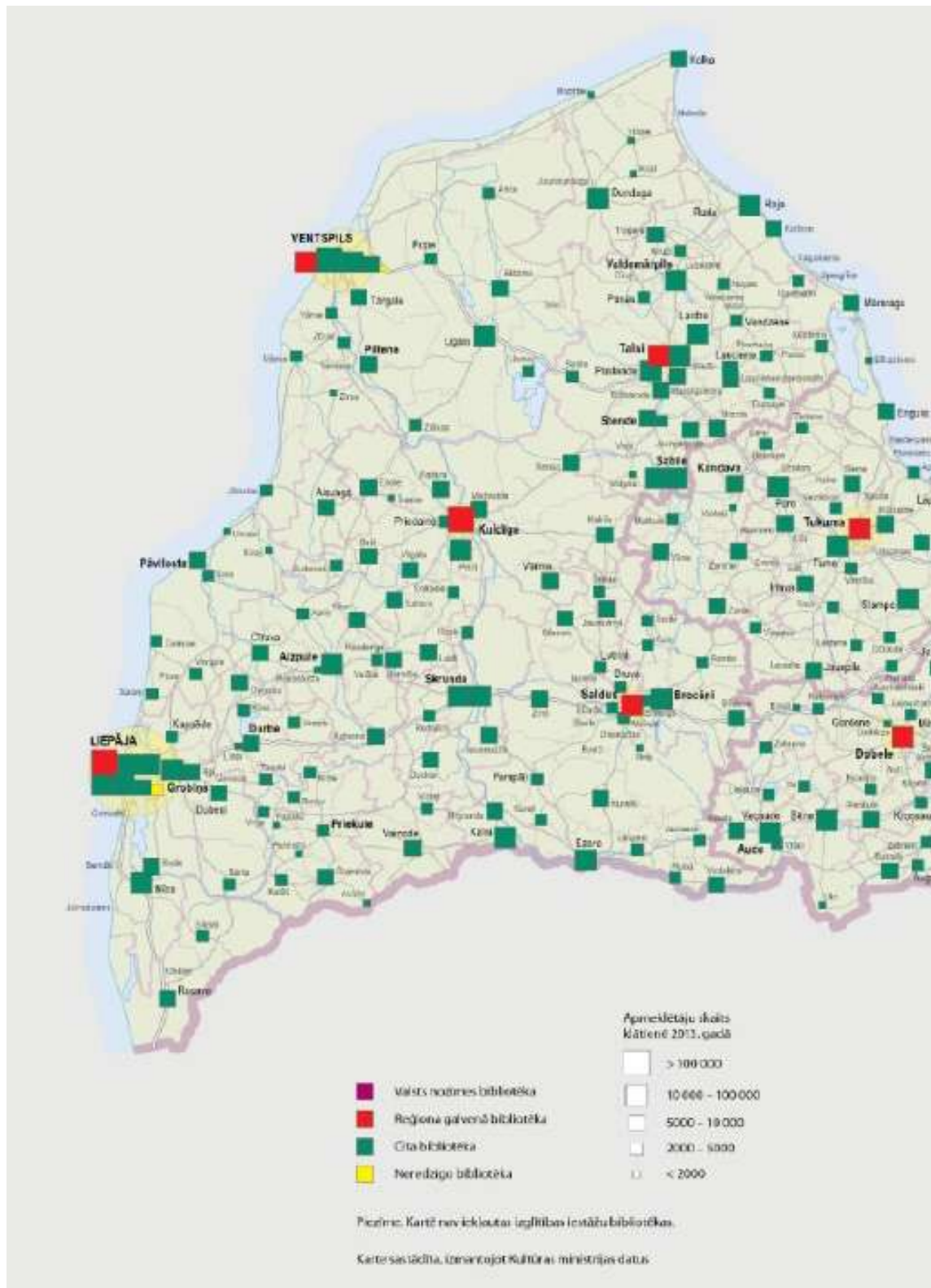
2.4.4. Kultūra

Kultūras pakalpojumi un to pieejamība veido katras vietas un indivīda identitāti, veicina tās atpazīstamību, kultūras mantojuma saglabāšanos un ilgtspējīgu attīstību. Kultūras pakalpojumu tīklu Kurzemes plānošanas reģionā veido bibliotēkas, kultūrizglītības iestādes, muzeji un arhīvi un kultūras centri.

Bibliotēkas

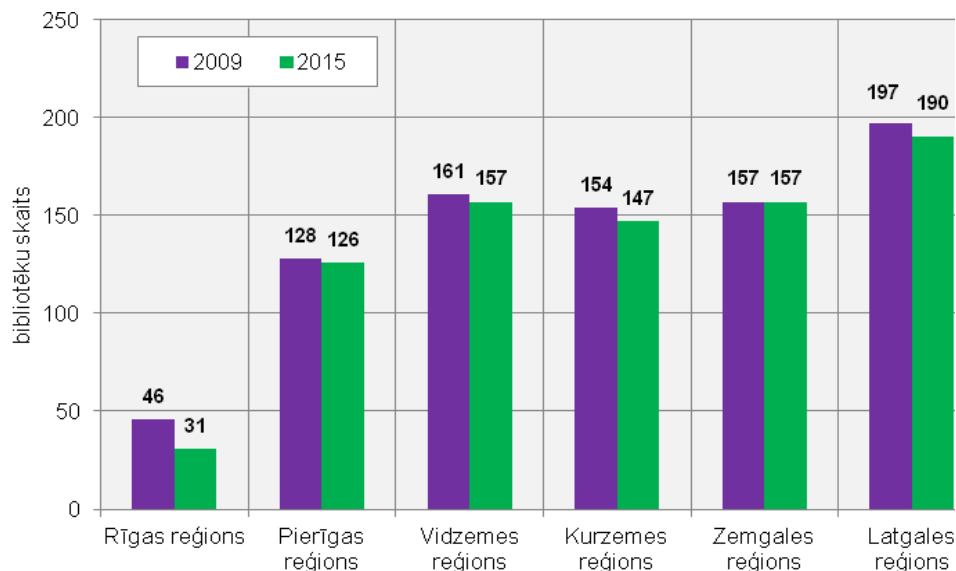
Kurzemes plānošanas reģionā, tāpat kā visā Latvijā, blīvāko kultūras iestāžu tīklu veido bibliotēkas. Kurzemes plānošanas reģionā 2015.gadā atradās 147 publiskās bibliotēkas, kas izvietotas pa visu reģiona teritoriju (sk. 64.attēlu), tātad platība uz 1 bibliotēku bija 93 km².

Bibliotēku skaitam gan Latvijā vidēji, gan arī katrā no statistiskajiem reģioniem ir tendence samazināties- 65.attēlu. Pēc CSP datiem Latvijā 2015.gadā bija 808 publiskās bibliotēkas (2009.gadā – 843), tātad skaits samazinājies par 4,2% (35 bibliotēkām). Visvairāk bibliotēku skaits sarucis Rīgā, Latgales un Kurzemes reģionos, bet Zemgales un Pierīgas reģionā skaita izmaiņu nav vai arī tās ir minimālas (sk.65.attēlu).

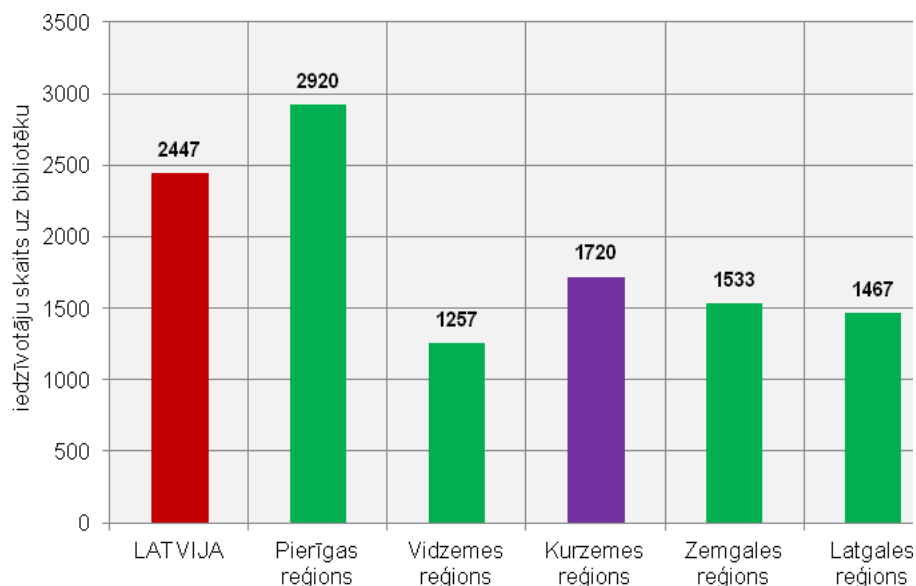
64.attēls Bibliotēku izvietojums Kurzemes plānošanas reģionā 2013.gadā (KM dati, autors Grupa93 un Jāņa Sēta)⁴⁸

⁴⁸ Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" 4. pielikums „Kultūras pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (10.03.2015.)

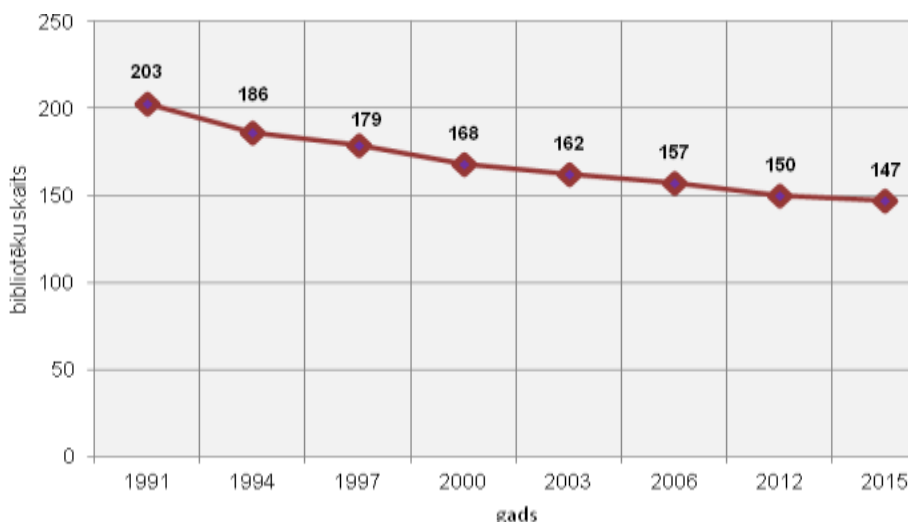
65.attēls Bibliotēku skaits Latvijas statistiskajos reģionos 2009. un 2015.gadā (CSP dati)

2015.gadā Kurzēmē vidēji uz 1 bibliotēku bija 1720 cilvēki, kas ir otrais zemākais rādītājs Latvijā, tikai Pierīgas reģionā ir vēl lielāks iedzīvotāju skaits uz 1 bibliotēku (66.attēlu). Uz 1 bibliotēku mazāks iedzīvotāju skaits bija Vidzemes, Latgales un Vidzemes reģionos.

66.attēls Iedzīvotāju skaits uz 1 bibliotēku Latvijā vidēji un reģionos 2015.gadā (CSP dati)

Bibliotēku skaitam gan Latvijā, gan arī Kurzemes reģionā ir tendence samazināties- 67.attēlu. 1991.gadā Kurzēmē bija 203 publiskās bibliotēkas, vislielākais skaita samazinājums bija līdz 2000.gadam, kad bija jau 168 bibliotēkas (par 35 bibliotēkām mazāk). 21.gs. sākumā bibliotēku skaits joprojām samazinās, taču skaita samazinājums ir mazāks (par 21 bibliotēkām mazāk). Kopumā laika posmā no 1991.gada bibliotēku skaits Kurzemes reģionā ir samazinājies par 56 bibliotēkām jeb 27,6%.

67.attēls Bibliotēku skaits Kurzemes reģionā 1991.- 2015.gadā (CSP dati)

Kurzemes plānošanas reģionā ir akreditētas 5 reģiona galvenās bibliotēkas:

- Kuldīgas Galvenā bibliotēka;
- Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka ;
- Saldus pilsētas bibliotēka;
- Talsu Galvenā bibliotēka;
- Ventspils bibliotēka.

Pēc pētījuma datiem⁴⁹, no visiem bibliotēku apmeklētājiem Kurzemes plānošanas reģionā 39% ir bijuši bērni un jaunieši, bet 61% - pieaugušo apmeklējumi, no tiem piektā daļa – 20% ir bijuši virtuālie apmeklējumi. 2013.gadā pēc apmeklētāju skaita četras no 20 lielākajām Latvijas bibliotēkām atrodas Kurzemes plānošanas reģionā- Ventspils Galvenā bibliotēka, Kuldīgas galvenā bibliotēka, Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka un Pārventas bibliotēka Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka Ventspilī.

Kurzemes reģiona galveno bibliotēku izmantošanas rādītāji 2015.gadā⁵⁰:

- Ventspils Galvenā bibliotēka – aktīvie lietotāji 5151; izsniegumu kopskaits- 253642; 181150 apmeklējumi (38,3 virtuālie apmeklējumi);
- Kuldīgas galvenā bibliotēka – aktīvie lietotāji 3364; izsniegumu kopskaits- 129228; 155975 apmeklējumi (34,3 % virtuālie apmeklējumi);
- Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka – lietotāji 5625; izsniegumu kopskaits- 221000; 173733 apmeklējumi (43,1% virtuālie apmeklējumi)
- Pārventas bibliotēka (Ventspilī) – aktīvie lietotāji 3776; izsniegumu kopskaits- 228637, 115367 apmeklējumi (1,6% virtuālie apmeklējumi)
- Saldus pilsētas bibliotēka – aktīvie lietotāji 4047; izsniegumu kopskaits- 139525; 62668 apmeklējumi (22,1% virtuālie apmeklējumi).

⁴⁹ Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" 4. pielikums „Kultūras pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (10.03.2015.)

⁵⁰ Pēc datiem Kultūras ministrijas Kultūras informācijas sistēmu centra e-pakalpojumā <http://www.kulturaskarte.lv/>

- Talsu Galvenā bibliotēka – aktīvie lietotāji 2703; izsniegumu kopskaits- 175520; 73664 apmeklējumi (13,5 % virtuālie apmeklējumi).

Kultūrizglītības iestādes

Kultūrizglītības iestādes Latvijā ir valsts, pašvaldības un privātā pārziņā; tās īsteno kultūras un mākslas programmas profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās un augstākās izglītības programmas.

Kultūrizglītības galvenā mērķauditorija ir skolēni. 10 gadu laikā Kurzemes plānošanas reģionā kultūrizglītības iestāžu skaits ir palicis gandrīz nemainīgs, veiktas dažu izglītības iestāžu reorganizācijas un apvienošanas (piemēram, kopš 2012.gada Kolka mūzikas skola pievienota Dundagas Mākslas un mūzikas skolai). Kurzemes plānošanas reģionā ir 27 kultūrizglītības iestādes, kurās mācās vairāk kā 4000 audzēkņu profesionālās ievirzes izglītības programmas līdztekus pamatskolas 1.-9.klasei un 345 audzēkņi profesionālās vidējās izglītības programmās (sk. 14.tabulu).

14.tabula Kultūrizglītības iestādes Kurzemes plānošanas reģionā 2015./2016.gadā ⁵¹

Pašvaldība	Kultūrizglītības iestāde	Audzēkņu skaits izglītības iestādē	
		Profesionālās ievirzes programmās	Profesionālās vidējās izglītības programmās
Aizputes novads	Aizputes mūzikas skola	120	
	Aizputes mākslas skola	102	
Alsungas novads	Alsungas mūzikas skola	80	
Dundagas novads	Dundagas Mākslas un mūzikas skola	174	
Grobiņas novads	Grobiņas Mūzikas un mākslas skola	82	
Kuldīgas novads	Ernesta Vīgnera Kuldīgas Mūzikas skola	203	
	Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskolas struktūrvienība – Kuldīgas mākslas skola	182	
Liepājas pilsēta	Emiļa Melngaiļa Liepājas mūzikas vidusskola	369	59
	Liepājas Mākslas un dizaina vidusskola	210	194
	Liepājas pilsētas 2.mūzikas skola	175	

⁵¹ Pēc datiem Kultūras ministrijas Kultūras informācijas sistēmu centra e-pakalpojumā <http://www.kulturaskarte.lv/>

Pašvaldība	Kultūrizglītības iestāde	Audzēkņu skaits izglītības iestādē	
		Profesionālās ievirzes programmās	Profesionālās vidējās izglītības programmās
Mērsraga novads	Mērsraga Mūzikas un mākslas skola	52	
Nīcas novads	Nīcas mūzikas skola	78	
Pāvilostas novads	Pāvilostas mākslas skola	45	
	Pāvilostas mūzikas skola	47	
Priekules novads	Priekules mūzikas un mākslas skola	157	
	Kalētu Mūzikas un mākslas skola;	72	
Rojas novads	Rojas Mūzikas un mākslas skola	110	
Saldus novads	Saldus mākslas skola	204	
	Saldus mūzikas skola	263	
	Nīgrandes mūzikas skola	78	
Skrundas novads	Skrundas mūzikas skola	82	
Talsu novads	Talsu Mākslas skola	99	
	Talsu Mūzikas skola	208	
	Sabiles mūzikas un mākslas skola	64	
	Valdemārpils Mūzikas un mākslas skola	71	
Vaiņodes novads	Vaiņodes mūzikas skola	64	
Ventpils novads	Ventpils novada Ugāles Mūzikas un mākslas skola	65	
	Ventpils novada Piltenes mūzikas skola	56	
Ventpils pilsēta	Ventpils Mākslas skola	174	
	Ventpils mūzikas vidusskola	393	92
Kopā		4079	345

No visām kultūrizglītības iestādēm Kurzemes plānošanas reģionā 2015.gadā bija trīs Kultūras ministrijas dibinātas vidējās profesionālās izglītības iestādes- Ventpils Mūzikas vidusskola, Emiļa Melngaiļa Liepājas mūzikas vidusskola un Liepājas mākslas vidusskola. Kopš 2016.gada Liepājā abas profesionālās izglītības iestādes ir apvienots vienā skolā un tiek izveidota Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola⁵². Pārējās kultūrizglītības iestādē tiek

⁵² Pēc Nacionālās izglītības iespēju datubāzes <http://www.niid.lv/>- Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola izveidota 1.09.2016., saskaņā ar MK rīkojumu NR.110 (4.03.2015.) reorganizējot Emiļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskolu un Liepājas Dizaina un mākslas vidusskolu. Skolai līdz 31.12.2016. tiks piešķirts profesionālās izglītības kompetences centra statuss.

piedāvātas profesionālas ievirzes izglītības programmas līdztekus pamatskolas 1.-9.klasei. Kultūrizglītības iestāžu izvietojums atspoguļots 68.attēlā. Kurzemes plānošanas reģionā ir 3 plānošanas reģioni, kuros nav pieejama kultūrizglītība – Brocēnu, Durbes un Rucavas novads. Skolēni no Brocēnu novada mācās Saldus mākslas skolā, Rucavā ir Nīcas mūzikas skolas filiāle. Durbes novadā kopš 2001.gada pie Ata Kronvalda Durbes vidusskolas darbojas Durbes novada domes Mūzikas studija⁵³ (nav VIIS akreditēto skolu sarakstā).

68.attēls Kultūrizglītības iestādes Kurzemes plānošanas reģionā 2013./14.m.g. (KM dati, autori Grupa93 un Jāņa Sēta)⁵⁴

Kopumā Latvijā kultūrizglītības audzēkņu skaits ir pieaudzis un turpmākās demogrāfiskās tendences paredz stabilu iedzīvotāju skaitu, tāpēc kultūrizglītības iestāžu tīkls varētu saglabāties esošais.

⁵³ Pēc Durbes novada pašvaldība datiem <http://www.durbe.lv/>

⁵⁴ Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" 4. pielikums „Kultūras pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (10.03.2015.)

Muzeji un arhīvi

Muzeju uzdevums ir saglabāt esošo kultūras mantojumu un izglītēt sabiedrību par to. Muzeju nozare Latvijā ir decentralizēta, ir valsts, pašvaldību, autonomi un privāti muzeji. Kurzemes plānošanas reģionā muzeji izvietoti visā tā teritorijā, vairāk koncentrējoties republikas un reģionālas nozīmes pilsētās. 5 novados nav akreditētu muzeju – Brocēnu, Durbes, Priekules, Skrundas, Vaiņodes un Ventspils novados (sk. 69.attēlu). Visvairāk muzeju ir Ventspils pilsētā, Aizputes novadā un Liepājas pilsētā (sk.15.tabulu).

69.attēls Muzeju izvietojums un to apmeklētāju skaits Kurzemes plānošanas reģionā īstenoto 2013. gadā (KM dati, autori Grupa93 un Jāņa Sēta)⁵⁵

⁵⁵ Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" 4. pielikums „Kultūras pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (10.03.2015.)

15.tabula Muzeji Kurzemes plānošanas reģionā 2015. gadā ⁵⁶

Pašvaldība	Muzejs	Muzeja veids	Apmeklētāju skaits	Izstāžu skaits
Aizputes novads	Aizputes novadpētniecības muzejs	reģionālais muzejs	4981	10
	Kazdangas muzejs	reģionālais muzejs	2978	6
	Apriķu muzejs	vispārējais muzejs	2509	6
	Dzērves skolas muzejs	krātuve un/vai ekspozīcija		
Alsungas novads	Alsungas muzejs	reģionālais muzejs		
Dundagas novads	Kubalu skola- muzejs	vēstures un arheoloģijas muzejs, etnogrāfijas un antropoloģijas muzejs	1066	7
Grobiņas novads	Bārtas muzejs	vēstures un arheoloģijas muzejs	1398	3
Kuldīgas novads	Kuldīgas novada muzejs	vēstures un arheoloģijas muzejs, reģionālais muzejs	28061	10
Mērsraga novads	Muzejs „Saieta nams”	privāts muzejs		
Nīcas novads	Muzejs „Nīcas senlietu krātuve”	krātuve un/vai ekspozīcija		
	Ekspozīcija „Jūrmalnieku senatne”	krātuve un/vai ekspozīcija		
Pāvilostas novads	Pāvilostas novadpētniecības muzejs	vispārējais muzejs	3161	5
	Vērgales pagasta muzejs	vēstures un arheoloģijas muzejs ekspozīcija	1507	7
Rojas novads	Rojas Jūras zvejniecības muzejs	reģionālais muzejs	4402	13
Rucavas novads	Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja struktūrvienība zvejnieka - zemnieka sēta "Vītolnieki"	krātuve un/vai ekspozīcija		

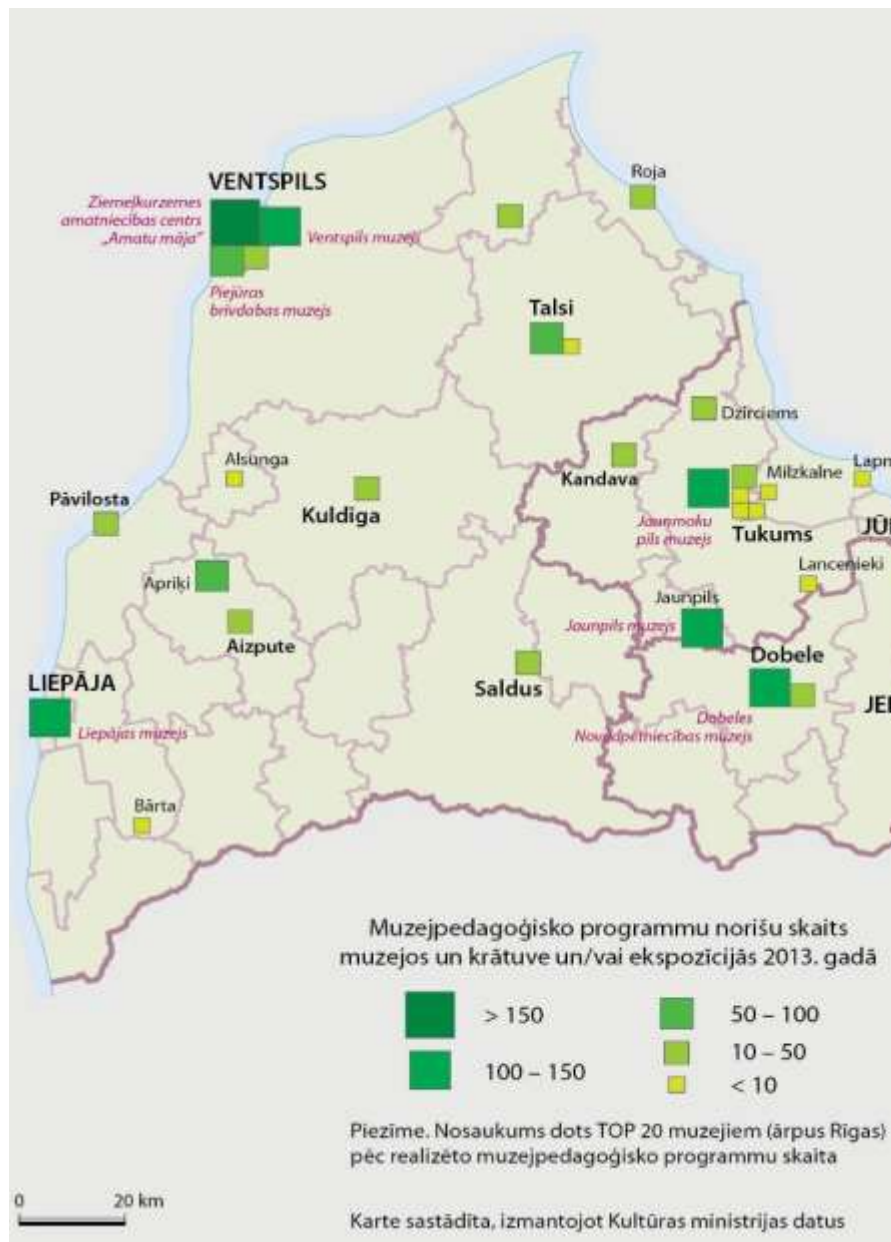
⁵⁶ Pēc datiem Kultūras ministrijas Kultūras informācijas sistēmu centra e-pakalpojumā <http://www.kulturaskarte.lv/>

Pašvaldība	Muzejs	Muzeja veids	Apmeklētāju skaits	Izstāžu skaits
Saldus novads	Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejs	mākslas muzejs, vēstures un arheoloģijas muzejs, reģionālais muzejs	11730	14
	Latvijas Kara muzeja nodaļa "O. Kalpaka muzejs un piemiņas vieta "Airītes"	vēstures un arheoloģijas muzejs		
Talsu novads	Talsu novada muzejs	reģionālais muzejs	14032	43
	Latvijas Lauksaimniecības muzejs	specializētais muzejs	4693	7
Liepājas pilsēta	Liepājas muzejs	reģionālais muzejs	41969	40
	Karostas Cietums	krātuve un/vai ekspozīcija		
	A/S "Liepājas Metalurģs" muzejs	krātuve un/vai ekspozīcija		
Ventspils pilsēta	Ventspils muzejs. Livonijas ordeņa pils	vēstures un arheoloģijas muzejs, reģionālais muzejs	38269	19
	Ventspils muzejs. Piejūras brīvdabas muzejs	vēstures un arheoloģijas muzejs, etnogrāfijas un antropoloģijas muzejs	101481	5
	Ventspils muzejs. Ziemeļkurzemes amatniecības centrs "Amatu māja"	krātuve un/vai ekspozīcija	11468	6
	Ventspils muzejs. Herberta Dorbes muzejs "Senču puteklī"	vēstures un arheoloģijas muzejs, specializētais muzejs	2277	1
	Zinātnes un tehnoloģiju muzejs "Kurzemes Democentrs"	zinātnes un tehnoloģiju muzejs		

Starp 20 apmeklētākajiem muzejiem Latvijā (ārpus Rīgas), kas atrodas pilsētās, 2013.gadā, bija 3 Kurzemes plānošanas reģionā esoši muzeji:

- Piejūras brīvdabas muzejs Ventspilī – trešais apmeklētākais muzejs Latvijā ar 110 246 apmeklētājiem;
- Liepājas muzejs – sestais apmeklētākais muzejs Latvijā ar 46 356 apmeklētājiem;
- Ventspils muzejs – septītais apmeklētākais muzejs Latvijā ar 43 332 apmeklētājiem.

Ja muzejā tiek īstenota muzejpedagoģiskās programmas, muzejs kļūst arī par nozīmīgu papildinājumu formālajai izglītībai. Bieži pastāv sakarība – jo vairāk muzejpedagoģisko programmu muzejā tiek īstenots, jo lielāks ir tā apmeklētāju skaits (sk. 70. attēlu).

70.attēls Īstenoto muzejpedagoģisko programmu skaits Kurzemes plānošanas reģionā 2013. gadā (KM dati, autori Grupa93 un Jāņa Sēta)⁵⁷

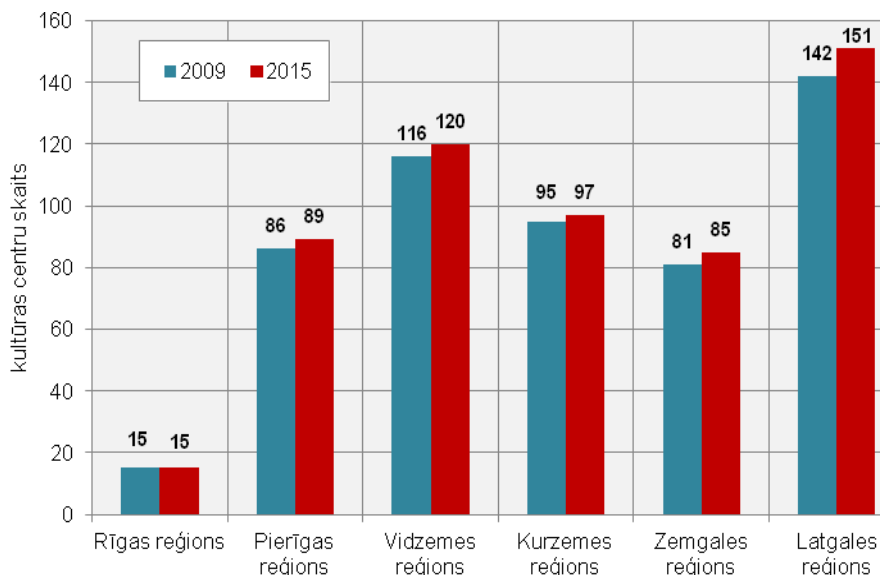
Kurzemes plānošanas reģionā atrodas arī divas Nacionālā valsts arhīva struktūrvienības - Liepājas zonālais valsts arhīvs, Ventspils zonālais valsts arhīvs.

⁵⁷ Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" 4. pielikums „Kultūras pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (10.03.2015.)

Kultūras centri

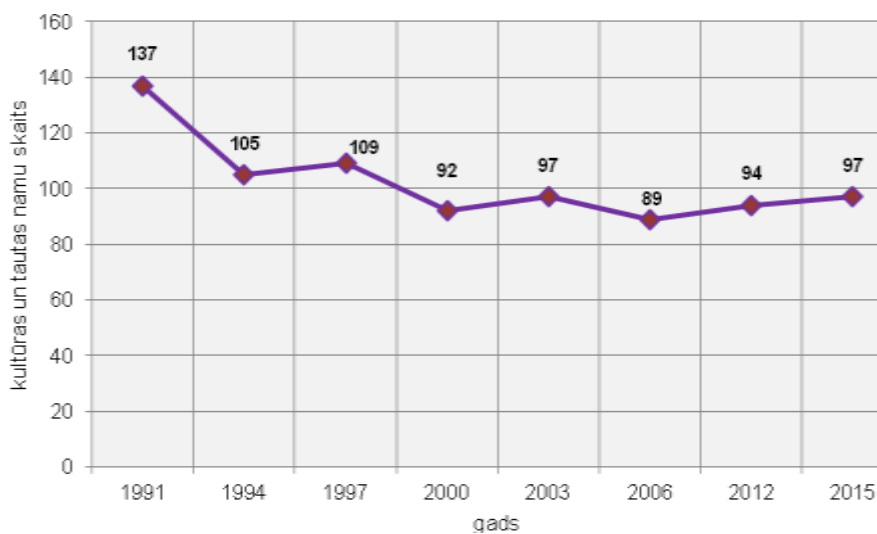
Kultūras centri bieži veidojušies uz vēsturisko kultūras jeb tautas namu bāzes un to galvenie uzdevumi ir organizēt kultūras pasākumus, nodrošināt kultūras un interešu izglītību un dot ieguldījumu Dziesmu svētku norisē.

Kurzemes plānošanas reģionā 2015. gadā bija 97 kultūras centri, kopš 2009. gada skaits ir palicis aptuveni tāds pats, ir par 2 kultūras centriem vairāk (sk. 71. attēlu). Lielāks kultūras centru skaits Latvijā ir Latgales un Vidzemes reģionos, bet šajos reģionos no 2009. gadā vairāk ir samazinājies kultūras centru skaits.

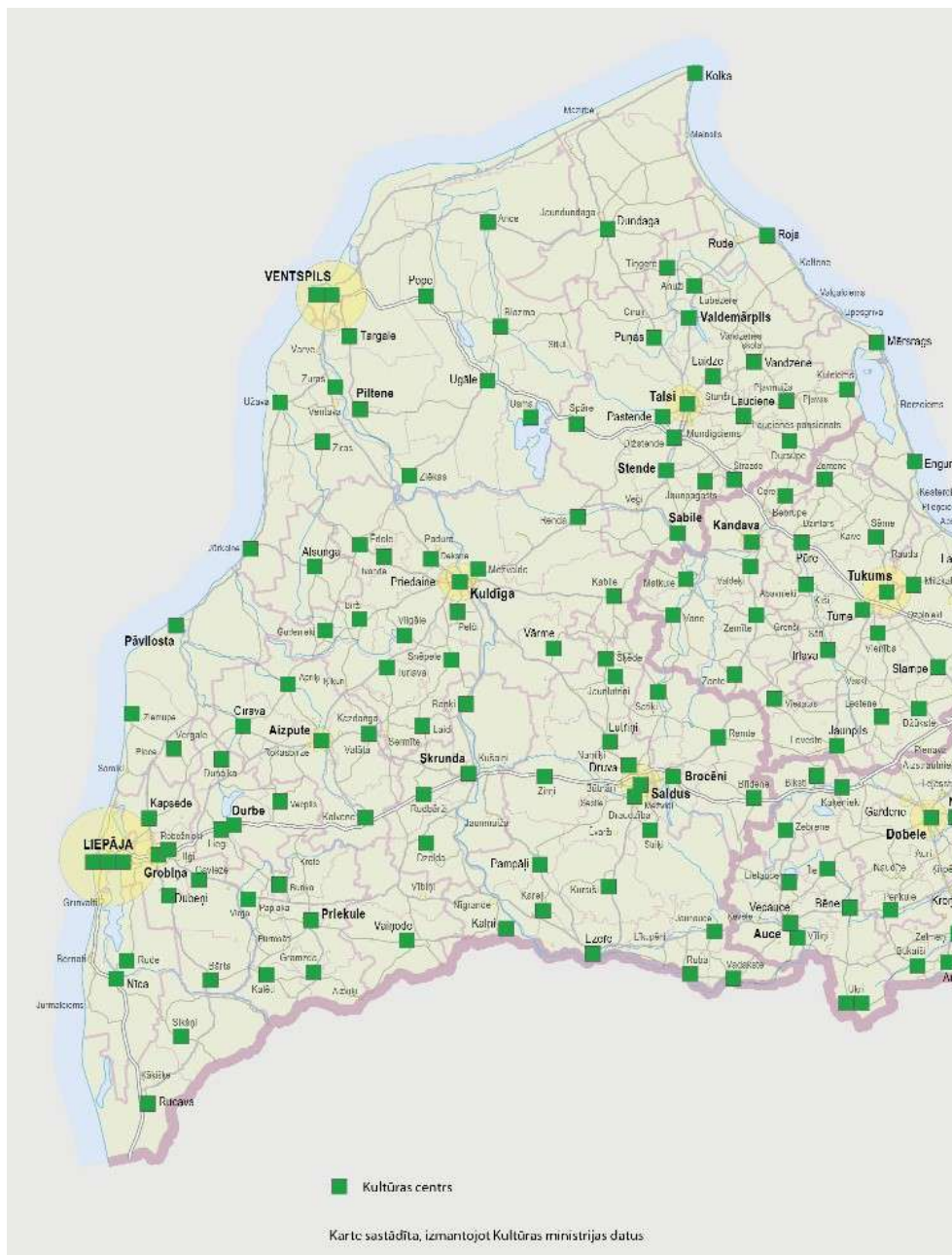
71.attēls Kultūras centru skaits Latvijas statistiskajos reģionos 2009. un 2015. gadā (CSP dati)

Kultūras un tautas namu skaits Kurzemes reģionā krietni lielāks bija 1991. gadā -137 centri, izteikti samazinājās līdz 1994. gadam (105 centri). Vēlākajos gados vērojamas skaita svārstības gan kultūras centru skaita palielināšanās, gan skaita samazināšanās – 72.attēlu.

72.attēls Kultūras un tautas namu skaits Kurzemes reģionā 1991.- 2015. gadā (CSP dati)

Kultūras centru izvietojums Kurzemes plānošanas reģionā ir diezgan vienmērīgs, retāk izvietoti kultūras centri Kurzemes ziemeļdaļā, kur retāks apdzīvojumš (sk.73.attēlu). Kurzemes plānošanas reģionā ir reģistrēti 107 kultūras centru objekti (bez kultūras un tautas namiem ar tiem saprot arī pagastu kultūras darba organizatoru vai kultūras pārvalžu struktūrvienību faktiskās darbības vietas, ja tās līdztekus kultūras centru darbībai arī organizē kultūras norises pasākumus novadā), kas ir 18% no visiem kultūras centru objektiem Latvijā.

73.attēls Kultūras centru izvietojums Kurzemes plānošanas reģionā 2013.gadā (autori Grupa93 un Jāņa Sēta)⁵⁸

⁵⁸ Avots: SIA "Grupa 93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" 4. pielikums „Kultūras pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem” (10.03.2015.)

2015.gadā⁵⁹ starp Latvijā apmeklētākajiem kultūras namiem bija Ventspils pilsētas domes Kultūras centrs (298,6 tūkst. apmeklējumu) un Kuldīgas Kultūras centrs (198,5 tūkst. apmeklējumu).

Īpaša uzmanība jāvērs arī uz kultūras centriem, kas atrodas novados bez reģionālas nozīmes pilsētām, bet tajos tapāt ir salīdzinoši augsts apmeklējums. Kurzemes plānošanas reģionā 2015.gadā šādi bija:

- Grobiņas kultūras nodaļa ar 64 tūkstošiem apmeklējumu;
- Brocēnu novada kultūras un izglītības centrs ar 20,9 tūkstošiem apmeklējumu;
- Rojas kultūras centrs ar 14,9 tūkstošiem apmeklējumu;
- Alsungas kultūras nams ar 12,6 tūkstošiem apmeklējumu;
- Skrundas kultūras nams ar 12 tūkstošiem apmeklējumu.

2.4.5. Sports

Sporta bāzu reģistrā⁶⁰ ir apkopota informācija par Kurzemes plānošanas reģionā reģistrētajām 204 sporta bāzēm ar 481 sporta objektiem, kas izvietotas pa visu reģiona teritoriju, īpaši koncentrējoties republikas nozīmes pilsētās un reģionālajos centros vai tiem tuvumā esošajās pilsētās (piemēram, Saldus un Brocēnu sporta objekti veido vienotu tīklu) -sk. 74.attēlu. Sporta objekti ir gan valsts, gan pašvaldību, gan privātpersonu īpašumā. Visvairāk ir pašvaldību sporta bāzes – 170, 26 sporta bāzes ir privātpašumā, 8 sporta bāzes ir valsts īpašumā, tās ir valsts īpašumā esošo profesionālo izglītības iestāžu sporta bāzes.

2004.gada sākumā Kurzemes plānošanas reģionā bija reģistrēti 430 sporta objekti, tātad sporta objektu daudzums ir pieaudzis. Sporta objektu skaits varētu būt lielāks nekā norādīts Sporta bāzu reģistrā, jo par daudzām sporta bāzēm informācija bija norādīta uz 2013.gadu, pa šiem gadiem sporta objektu skaits ir palielinājies.

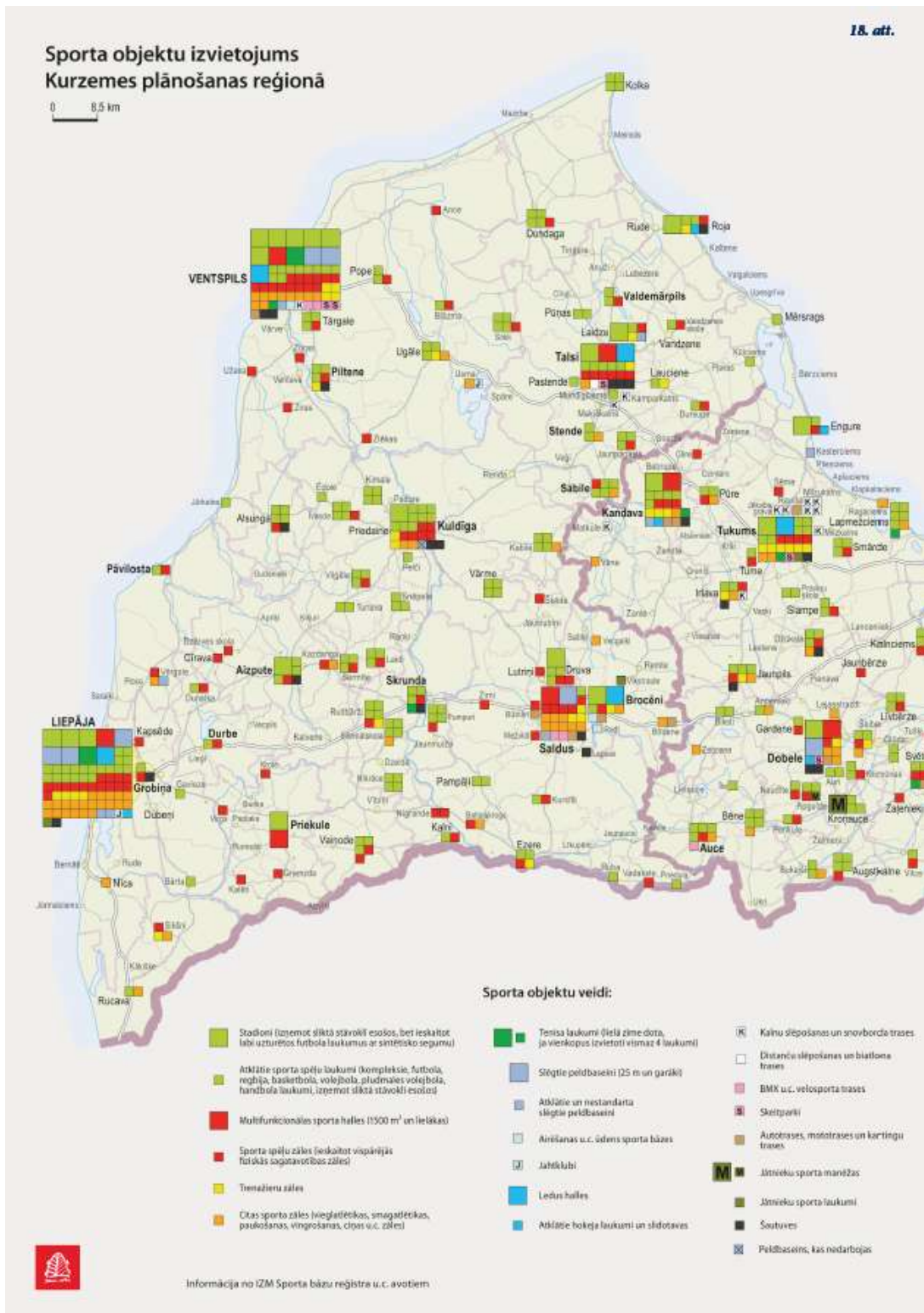
Vidēji uz 1 sporta objektu Kurzemes plānošanas reģionā ir 651 iedzīvotājs, un sporta bāzu blīvums ir 1 sporta bāze uz 73 km², kas ir viens no zemākajiem rādītājiem Latvijā⁶¹. Valstiskā līmenī izceļas Ventspils, kur pieejams daudzveidīgs un plašs sporta pakalpojumu klāsts, tā ir 3.vietā visā valstī (aiz Rīgas un Daugavpils) nozīmīgo sporta objektu nodrošināšanā. Pārējā Kurzemes plānošanas reģionā atrodas sporta objekti, kuri finansējuma trūkuma dēļ ir sliktā tehniskā stāvoklī vai slēgti.

Kurzemes plānošanas reģionā atrodas 5 multifunkcionālās sporta halles ar platību, kas lielāka par 1500 m² – Liepājā, Saldū, Talsos, Vaiņodē un Ventspilī. Multifunkcionālas halles trūkst Kuldīgā, lai tās būtu vienmērīgi pieejamas visā reģionā. Stadionu pieejami 10 pilsētās (Liepājā un Ventspilī atrodas vairāki stadioni, attiecīgi 3 un 6). Kaut arī reģionālajā centrā Saldū nav stadiona, tās tuvākā apkaimē – Brocēnos un Druvā – ir pieejami stadioni, kopumā stadioni ir pieejami visā reģionā. Ledus halles ir Brocēnos, Liepājā, Talsos un Ventspilī, peldbaseini, kas ir vismaz 25 m gari – viens Saldū, trīs Liepājā un divi Ventspilī. Gan ledus haļļu, gan peldbaseinu tīklu vajadzētu paplašināt, lai nodrošinātu to pieejamību.

⁵⁹ Pēc datiem Kultūras ministrijas Kultūras informācijas sistēmu centra e-pakalpojumā <http://www.kulturaskarte.lv/>

⁶⁰ Avots: <http://sportaregistrs.lv/>

⁶¹ Avots: IZM pētījums „Latvijas sporta infrastruktūras Nodrošinājuma analīze un sporta bāzu reģistra aktualizēšana” <http://www.izm.gov.lv/images/statistika/petijumi/>

74.attēls Sporta objektu izvietojums Kurzemes plānošanas reģionā (Avots: IZM un Jāņa sēta).

3. LAUKU TELPAS STRUKTŪRA

3.1. Apdzīvotās vietas

Lauku apdzīvojuma struktūru veido mazpilsētas, ciemi un viensētas, kas veido Kurzemes tradicionālo lauku ainavu un ir pamats lauku saimnieciskajai attīstībai (skat. 2.2. nodaļu).

3.2. Lauku un mežu areāli

Lauku areālos dominē lauksaimnieciskā darbība. Lauku areālus raksturo mežu, lauku, viensētu un lauku ciemu mija. Lielākoties tās ir mozaīkveida ainavas ar potenciāli lielu bioloģisko daudzveidību. Tomēr vērā ņemamas ir lauku vides/ ainavu atšķirības paugurainos un līdzenumu apvidos. Pauguraiņu lauku ainavas raksturojas ar lielu ekoloģisko apstākļu dažādību, tie mainās nelielos attālumos no vietas uz vietu. Tās ir daudzveidīgas un vizuāli pievilcīgas. Līdzenumu lauku ainavas ekoloģisko apstākļu ziņā viendabīgākas, tās veidojušās apvidos ar auglīgākām augsnēm vai arī vietās, kas izdevīgas izmantošanai sava novietojuma dēļ.

Lauku areāli koncentrējušies apvidos, kur vēsturiski ilgstoši dominējusi lauksaimnieciskā darbība. Areālu izvietojumu nosaka dabas apstākļu fons, kā arī zemes izmantošanas vēsture. Būtiski, ka šīs pašas pazīmes ir tās, kas nozīmīgi ietekmē zemju izmantošanas iespējas nākotnē.

Dabas apstākļu priekšnosacījumu ziņā būtiski atšķirīgas lauku teritorijas ir paugurainos un līdzenumu apvidos. Pauguraiņu lauku ainavas raksturojas ar lielu ekoloģisko apstākļu dažādību, tie mainās nelielos attālumos no vietas uz vietu. Tās ir ekoloģiski, bioloģiski daudzveidīgas un vizuāli pievilcīgas. Līdzenumu lauku ainavas ekoloģisko apstākļu ziņā viendabīgākas, tās veidojušās apvidos ar auglīgākām augsnēm vai arī vietās, kas izdevīgas lauksaimnieciskai izmantošanai sava novietojuma dēļ.

Reljefs un nogulumu lielā mērā nosaka zemes izmantošanas iespējas un raksturu. Lielos vilcienos šo sakarību atspoguļo divi apgūšanas tipi – (1) dabas apstākļu noteiktais un (2) novietojuma faktora noteiktais. Kurzemē pārstāvēti abi tipi. Pirmais pārsvarā augstienēs, bet otrais – Piejūras zemienē, kur dominē mazauglīgās smilts augsnes. Cilvēka saimnieciskā darbība šeit koncentrējusies gar upēm, kur laika gaitā izveidojušās pieupju ainavas un apdzīvojuma struktūras, kam ir lineāra konfigurācija, kā arī pilsētu tiešā tuvumā.

Otra pazīme, kas atšķir lauku areālu tipus, ir kolhozu laikā veiktā vienlaidus zemju meliorācija, ko pavadīja lauku masivizācija, daudzviet lielu klajumu veidošanās. Ja tādās vietās pārsvarā ir smilts augsnes, tad labvēlīga situācija augsnes vēja erozijas attīstībai. Piejūras zemienē vēja erozijas apdraudēti apvidi ir pie Ventpils un Liepājas. Arī pauguraiņu ainavās meliorācijas rezultātā vienkāršojusies telpiskā struktūra, samazinājusies daudzveidība, jo iznīcināti mazie ainavas elementi, kas nodrošināja tās (daudzveidības) pastāvēšanu. Līdz ar to pazeminās ainavu ekoloģiskā stabilitāte, attīstās augsnes erozijas procesi, pastiprinās vēja ietekme.

Pašreizējo lauku teritoriju raksturu nosaka šādi faktori:

- agrāk veiktā zemju nosusināšana un lauku masivizācija, kas kopumā samazina bioloģisko daudzveidību, ainavas ekoloģisko stabilitāti un rada apstākļus nelabvēlīgu procesu attīstībai (augšnes erozija, vietām pārpurvošanās, kultūraugu ražības pazemināšanās);
- jaunu ceļu būve, vietām veco likvidēšana;
- ciemu būvniecība laukos, lai koncentrētu tajos iedzīvotājus, likvidējot Latvijai tradicionālo viensētu apdzīvojumu;
- specifisku lauksaimniecības infrastruktūras objektu „uzkrāšanās” ainavu telpās: pašreiz daudzi no tiem ir neizmantoti vai graustu stāvoklī un vizuāli piesārņo ainavas.

Lauku telpas areālus ekoloģiskā un plānošanas skatījumā vēlams iedalīt divās kategorijās:

- plaši apvidi ar izteiktu lauksaimniecības zemju un lauksaimnieciskas darbības dominanci jeb agroainavas;
- lauku un mežu mozaīkas, kur dažādās attiecībās ir lauksaimniecības zemes un meži, un kuru izmantošana ir daudzveidīgāka.

Uz šīs pamatstruktūras projicējas zemes īpašumu jeb lauku saimniecību struktūra. Lauku teritorijas, kurās dominējošā loma teritoriāli/ vizuāli un ekonomiski ir lauksaimniecībai, Kurzemes reģionā lokalizējas šādi:

- Talsu – Valdemārpils apvidus Ziemeļkurzemē;
- Ventspils piepilsēta Ziemeļkurzemē;
- Lutriņu - Saldus apkārtnē Austrumkurzemē;
- Pampāļu – Vadakstes apkārtnē Austrumkurzemē;
- Cīravas – Gramzdas apvidus Rietumkurzemē.

Mežu areāli pārstāv lielos meža masīvus Piejūras zemienē un Ventas iekšplakā, galvenokārt smilšainos līdzenumos. Areālos dominē mežsaimnieciskā darbība, kam Kurzemē ir senas tradīcijas. Vietām mežvidos vērojamas apgūtas „salas”, vietām purvi (kā atsevišķu ainavas tipu tos var nodalīt citā mērogā) vai kāpu grēdas. Kopumā ņemot, meža ainavas ir bioloģiski daudzveidīgas, tomēr saimnieciskās darbības intensificēšanos pavada meža vides izmaiņas. Mazāki pārveidojumi skāruši mežus rezervātos un dabas liegumos.

Priekšstatu par meža areālu izvietojuma raksturu Kurzemes reģiona teritorijā sniedz 75.attēls. Lielākais meža īpatsvars pagastos ir Ziemeļkurzemē – Ventspils novada lielākajā daļā, Talsu novada nomalēs, Kuldīgas novada rietumu daļā un Saldus novada austrumu daļā.

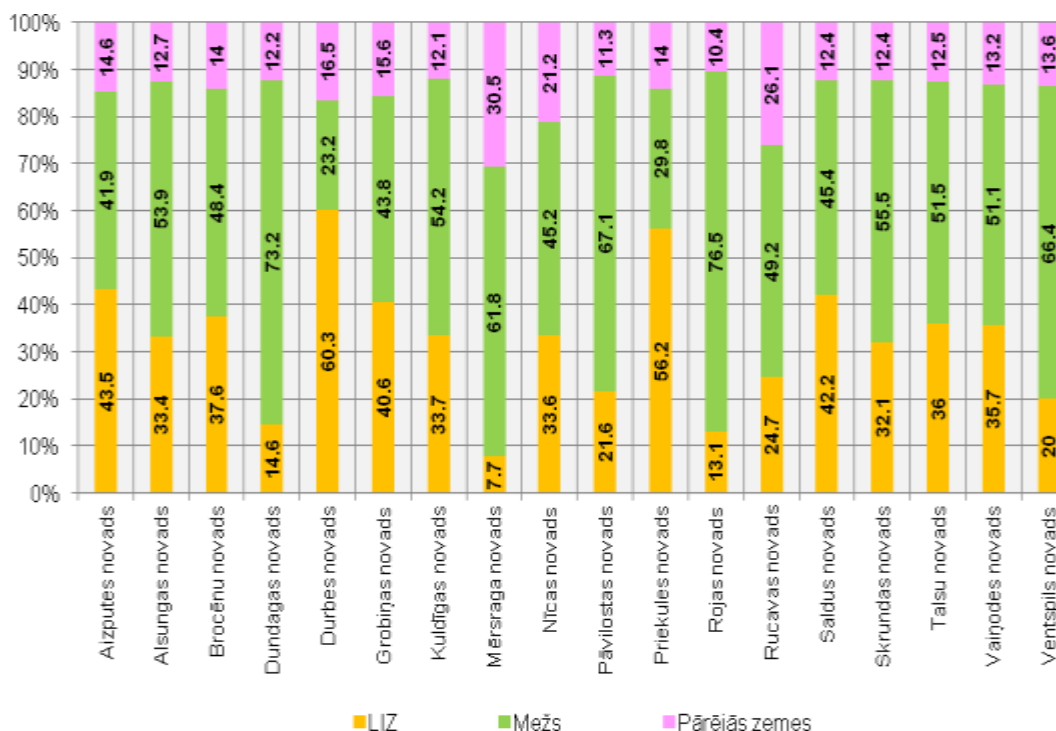

75.attēls. Kurzemes reģiona mežainums (KPR teritorijas plānojuma 2006.-2026.gadam I daļa „Esošā telpiskā struktūra”, autors: SIA „Reģionālo Studiju centrs”)

Mežainumu atspoguļo arī lielāko meža masīvu ģeogrāfiskā izvietojuma aina. Lielākie vienlaidus meža masīvi (neatkarīgi no īpašuma veida) atrodas Piejūras zemienē – no Rīgas līča piekrastes Talsu novadā līdz Lietuvas robežai Rucavas novadā, kā arī Kursas zemienē (masīvi Ventspils, Talsu un Kuldīgas novadu saskares apvidos).

Īpaši atzīmējams lielais mežu areāls Ziemeļkurzemē, kurā vienlaidus meža platības pārtrauc tikai lauksaimniecībā apgūto upju joslas, ceļi, kā arī apgūtās salas mežvidos, jeb mežvidu ainavas, ko iespējams izdalīt detalizētos plānošanas līmeņos. Tas turpinās līdz Skrundai, bet fragmentēti – līdz Nīgrandei. Atzīmējams Kurzemes Rīgas līča piekrastes meža areāls, kura robežas lielākoties sakrīt ar Piejūras zemienes (kā dabas rajona) robežām. Šajā areālā ietilpst arī Dundagas augstiene, kur mežu īpatsvars pārsniedz lauksaimniecības zemju īpatsvaru. Arī šeit mežus pārtrauc teritoriāli nelielas apgūtas salas. Baltijas jūras piekraste Piejūras zemienes robežās ir divi lieli meža areāli. Pirmais – apvidū starp jūras krastu un līniju Alsunga-Apriķi-Medze jeb Akmeņraga meža areāls. Otrais – Grobiņas novadā, kā arī Nīcas novadā austrumos no Liepājas ezera. Vērā ņemams viengabalains meža areāls ir t.s. Zvārdes meži (Zvārdes, Kursišu, Jaunauces pagasti), kuru veidošanos sekmēja bijušās PSRS armijas militārā poligona atrašanās šajā vietā⁶².

Pēc VZD datiem 2016. gada sākumā Kurzemes plānošanas reģionā meži aizņēma 7233 km² jeb 53,2% no teritorijas (Latvijā vidēji 47,2 %). Kurzemes reģiona novadi ir ar ļoti atšķirīgām mežu platībām. Lielākais mežu īpatsvars ir Rojas (76,5%), Dundagas (73,2%), Pāvilostas (67,1%) un Ventspils (66,4%) novados – sk.76.attēlu. Mazākais mežu platību īpatsvars ir Durbes (23,2%) un Priekules (29,8%) novados.

76.attēls. Zemes sadalījums pa zemes lietošanas veidiem Kurzemes reģiona novados (VZD dati uz 01.01.2016.)

Lielajos meža areālos notiek saimnieciskā darbība, taču ievērojamās platībās tā ir ierobežota vai pilnīgi noliegta (īpaši aizsargājamās teritorijās, vides un dabas resursu aizsargjoslās). Pēc platībām mazākie meža areāli mijas ar lauku areāliem un reģionālā skatījumā veido izteiktu

⁶² Avots: KPR teritorijas plānojuma 2006.-2026.gadam I daļa „Esošā telpiskā struktūra”, autors: SIA „Reģionālo Studiju centrs”

mozaīku. Meži ir viens no nozīmīgākajiem attīstības resursiem reģionā. Turklāt teritorijas mežainums jo īpaši pēdējās desmitgadēs pieaug, un ņemot vērā ilgtermiņa demogrāfiskās un ekonomiskās attīstības tendences, šāda tendence turpināsies. Līdz ar to meža resursa nozīme reģiona tautsaimniecībā turpinās pieaugt, gan nodrošinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, gan veidojot pieaugošu potenciālu kokapstrādes un ar to saistīto nozaru attīstībai, kā arī uz atjaunojamiem energoresursiem (biomasu) balstītas enerģētikas attīstībai.

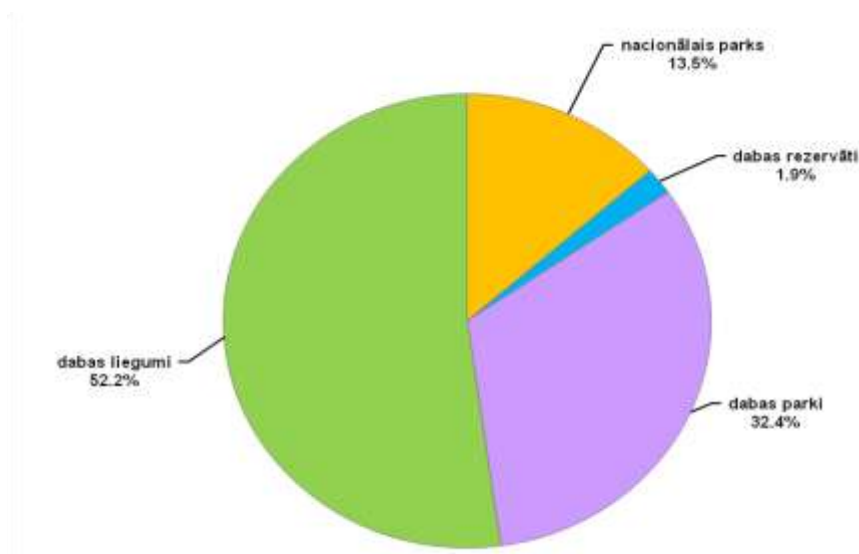
Lauksaimniecībā izmantojamā zeme (LIZ)- aramzeme, pļavas, ganības, augļu dārzi Kurzemes reģionā 2016.gada sākumā aizņēma 32,4% (Latvijā vidēji 36,5 %). Lielākas LIZ platības ir novados ar mazāku mežainumu- Durbes (60,3%) un Priekules (56,2%), liels LIZ īpatsvars ir arī citos Kurzemes D un DR daļas novados – Aizputes (43,5%), Saldus (42,2%) un Brocēnu (37,6%)- sk. 76.attēlu.

3.3. Dabas vērtību areāli

Kurzeme ir viens no dabas apstākļu ziņā interesantākajiem reģioniem Latvijā. To nosaka lielā dabas apstākļu dažādība – augstieņu un zemieņu mija, izteiktās reljefa formas – lielo upju ielejas, ezeraines un purvaines. Īpaša loma ir Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastei, kas ir unikāls dabas rajons Latvijā, ar īpatnējiem, tikai jūras piekrastēm raksturīgiem veidojumiem. Dabas apstākļu radīto dažādību pastiprina ilgstošās cilvēka saimnieciskās darbības norises, kuru ietekmē veidojušās bioloģiski un vizuāli daudzveidīgas kultūrainavas.

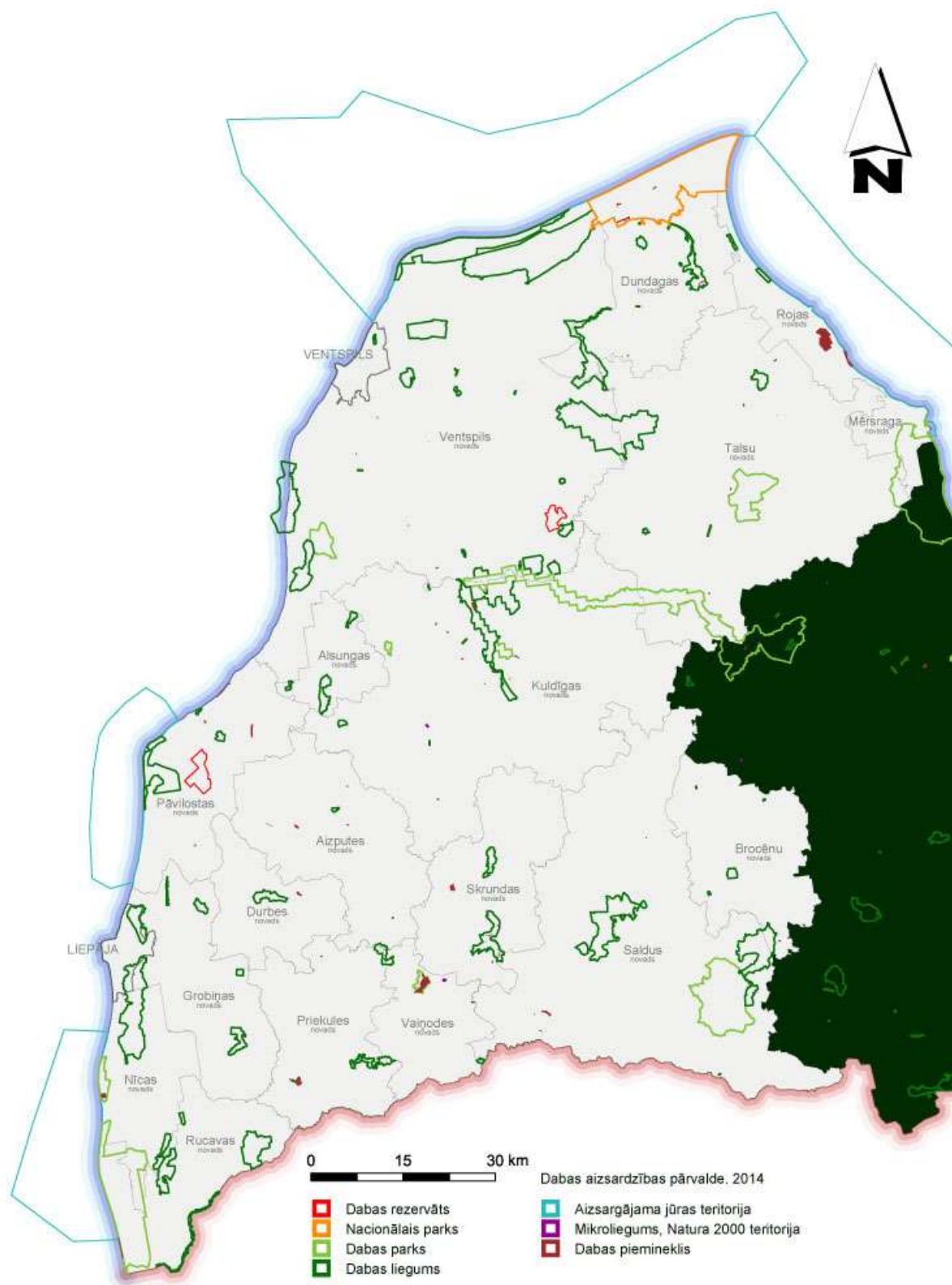
9% no Kurzemes reģiona kopplatības aizņem īpaši aizsargājamās teritorijas. Lielāko platības daļu aizņem dabas liegumi, dabas parki, dabas rezervāti un nacionālie parki (sk. 77.attēlu). 3.pielikumā apkopotas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Kurzemes reģionā, to platība, statuss, administratīvais dalījums. Pēc Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk –DAP) kopā reģionā izveidotas 119 aizsargājamās teritorijas (nekaitot dendroloģiskos stādījumus), no kurām:

- 2 dabas rezervāti – Grīņu un Moricsalas;
- 1 nacionālais parks – Slīteres;
- 1 mikroliegums – Dzirnietu pļava;
- 10 dabas parki;
- 61 dabas liegumi;
- 44 ģeoloģiskie vai ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi.

77.attēls Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sadalījums Kurzemes reģionā pēc to kopplatības (Avots: DAP, Ozols)

Visas īpaši aizsargājamās teritorijas ietilpst Natura 2000 tīklā, teritoriju izvietojums parādīts 78.attēlu.

78. attēls Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Kurzemes reģionā
(Avots: DAP)

3.4. Kultūrvēsturiskā mantojuma un ainavu vērtību areāli

Kultūrvēsturiskais mantojums ir plašāks jēdziens par kultūras un vēstures pieminekļu jēdzienu, kas pašreiz tiek biežāk lietots un uz kuru balstās pašvaldību plānojumos. Pēdējais aptver tos objektus, kas ņemti īpašā valsts aizsardzībā, bet pirmais nozīmē visu, ko cilvēki gadsimtu gaitā radījuši vidē un atstājuši mūsu paaudzēm kā mantojumu. Tie ir dažādi celtniecības objekti piekrastē - bākas, senās lauku sētas, senais ceļu tīkls ar ceļmalas krogiem, vietvārdi, nostāsti, teikas, mutvārdu vēstures liecības, kā arī kultūrainava kopumā (tā konkrētos apstākļos ietver visas atsevišķās vērtības).

Kurzemē uzmanību piesaista latviešu valodas dialektu un izlokšņu dažādība, par ko var pārliecināties arī sadzīvē, esot kādā no Kurzemes novadiem. Kurzemes ziemeļdaļā valda lībiskie dialekti, bet dienviddaļā – vidus dialekta kursiskās izloksnes, kā arī zemgaliskās izloksnes (Saldus novada dienvidu daļā un Otaņķu – Priekules apvidū).

Atšķirīgi ir arī mantotie etnogrāfiskie kompleksi, turklāt uzmanību piesaista tie, kas teritoriāli aizņem mazākas platības. Ar Kurzemes vārdu asociējas tādi Latvijai kultūrvēsturiski nozīmīgi apvidi un vietas kā Rucava, Nīca, Jūrmalciems, Bārta Dienvidkurzemē, Ķoniņu ciemi Rietumkurzemē (Turlavas pag.), Kuldīga, Durbe, Piltene, Ventspils - kā senpilsētas, Suitu novads, Baltijas jūras piekraste ar stāvkrastiem un kāpu grēdām, Ziemeļkurzemes piekraste, kas līdz 2. pasaules karam bija pēdējā lībiešu kompakti apdzīvotā teritorija.

Kurzemes reģionā ir nozīmīgi kultūrvēsturiskie areāli. Ievērojamākās no tām ir īpaši aizsargājamā kultūrvēsturiskā teritorija „Abavas ieleja”, Papes Ķoņu zvejnieku ciems un lībiešu kultūrvēsturiskā teritorija „Līvod rānda” Kurzemē, kā arī Kuldīgas pilsētas vēsturiskais centrs. Atzīmējamas nacionāli nozīmīgās teritorijas Kurzemē. Tās ir Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekraste, Slīteres nacionālais parks, Moricsalas un Grīņu rezervāti, daudzie dabas parki un dabas liegumi, kā arī kultūrvēsturiskās aizsargājamās teritorijas – Lībiešu krasts (oficiāli vairs nepastāv, bet nepieciešamība saglabāt lībiešu pēdas Ziemeļkurzemē saglabājas) un Abavas ieleja.

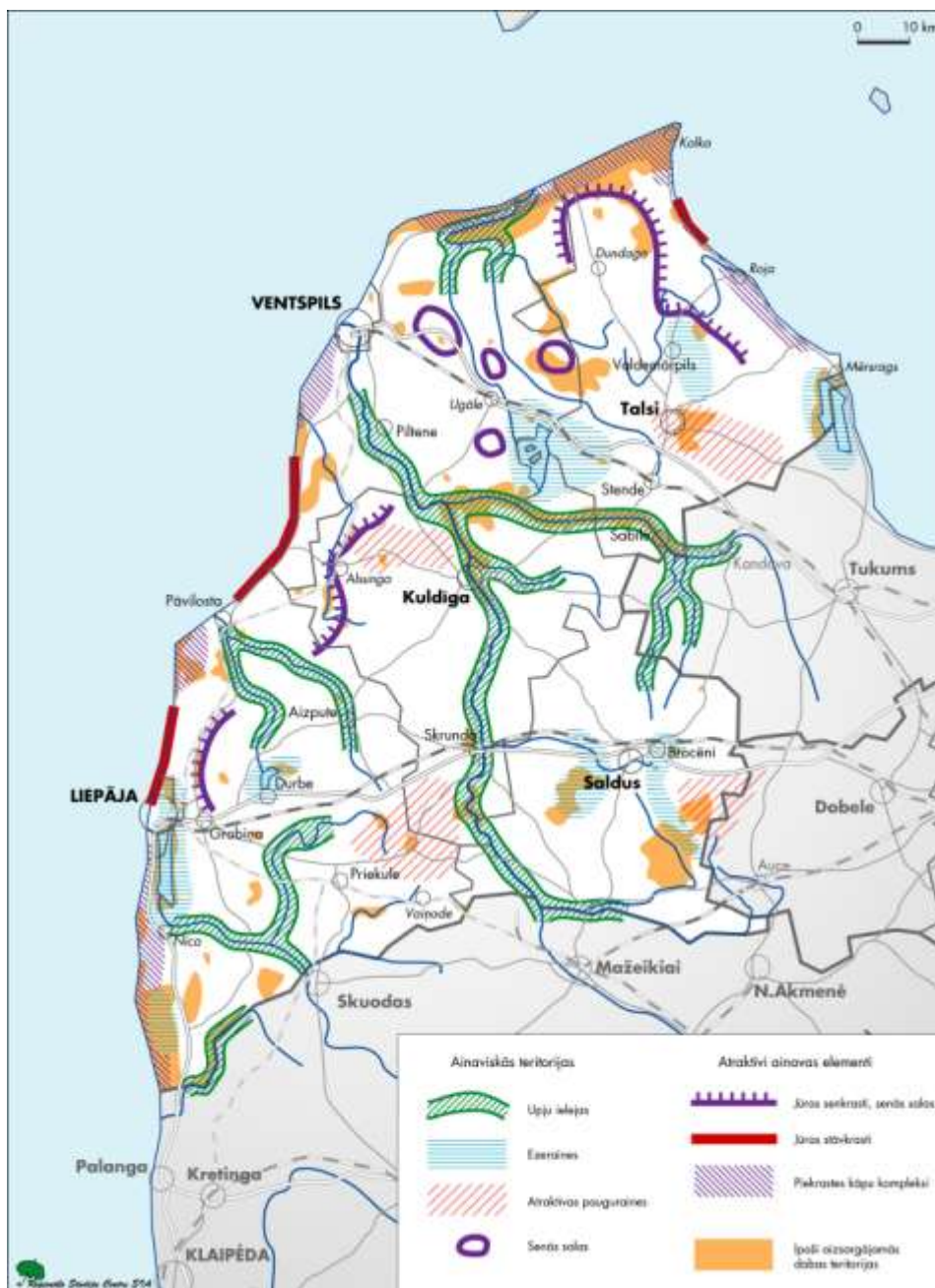
Nozīmīgs mantojums ir vietumis saglabājušās vēsturiskās lauku sistēmas – savdabīgie, teritoriālās aprisēs ģeometriskie, ar smilšu vaļņiem norobežotie lauki Piejūras zemienē (sevišķi labi saglabājušies Nīcas pagastā, kur to vietējā vārdā sauc par dumbieriem), akmenskrāvumi lauku malās Ziemeļkurzemē, senie tūrumdīķi, mežvidu ainavas jeb salas⁶³.

Pašreizējā aizsargājamo teritoriju sistēma orientējas pirmām kārtām uz biotopu un sugu aizsardzību, kā to prasa ES nosacījumi. Tai pašā laikā Kurzemes reģionā tāpat kā visā Latvijā, ir vērojamas ainaviski nozīmīgas vietas un areāli, kas pārstāv Latvijas apstākļiem raksturīgās kultūrainavas un atbilst vienotā dabas un kultūras mantojuma kategorijai (UNESCO Konvencija par Pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību). Reģions ir bagāts ar nozīmīgiem kultūrvēsturiskajiem areāliem un unikāliem arhitektūras un mākslas pieminekļiem, kuru bagātīgais nemateriālais kultūras mantojums ir pazīstams un novērtēts ne tikai Latvijā, bet arī pasaulē. 2009.gadā UNESCO Neatliekami glābjamo nemateriālās kultūras vērtību sarakstā tika iekļauta Suitu kultūrtelpa. 2011.gada sākumā arī nominācijas „Grobiņas arheoloģiskais ansamblis” un „Kuldīgas vecpilsēta Ventas senlejā” tika iekļautas UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā. Blakus īpaši uzsvērtajai bioloģisko vērtību aizsardzībai, ainaviska nozīme ir visām Kurzemes aizsargājamām teritorijām, kas atrodas piekrastē, kā arī upju ieleju (Abavas, Ventas, Ruņupes, Raņupes u.c.) aizsargājamām teritorijām, jo upju ielejas ir vietas, kur cilvēki senatnē apmetās vispirms (par to liecina, piemēram, pilskalnu izvietojums). Tas pats sakāms par kultūrainavām paugurainēs, piemēram, Talsu pauguraines un Embūtes pauguraines dabas parkos. Pārliecinošu informāciju par 2.

⁶³ Avots: KPR teritorijas plānojuma 2006.-2026.gadam I daļa „Esošā telpiskā struktūra”, autors: SIA „Reģionālo Studiju centrs”

pasaulē kara un padomju sistēmas ietekmi uz dabu, par senās kultūrainavas deformāciju sniedz Zvārdes mežu dabas parks.

Blakus jau aizsardzībā esošajām dabas teritorijām un vietām, uzmanību saista vairāki tikai Kurzemei raksturīgi dabas veidojumi, kam ir izcila kultūrvēsturiska un vizuāli estētiska nozīme (sk79.attēlu). Tās ir ezeraines jeb apvidi, kuros koncentrējas ezeri vai arī cilvēku veidotās ūdenstilpes – dīķi, kas Kurzēmē ir visai izplatīta parādība (tā ir gadsimtos pārmantota tradīcija). Uzmanību piesaista bioloģiski daudzveidīgie un ainaviski atraktīvie pauguraiņu apvidi plašākos areālos, salīdzinot ar esošo aizsargājamo teritoriju robežām. Piemēram, Rietumkurzemes augstienē tā ir Ēdoles pauguraine un Embūtes pauguraine. Uzmanība pievērsta arī upju ielejām, kas ietver sevī jau tagad aizsargājamus posmus. Ieleju ainavisko vērtību saglabāšana kļūst arvien aktuālāka, jo tieši ielejās jau pašreiz rodas pretrunas starp dabas aizsardzības un aktīvās attīstības tendencēm un izpausmēm.

79.attēls. Nozīmīgās ainaviskās teritorijas (Kurzemes plānošanas reģiona Teritorijas plānojuma 2006.-2026.gadam I daļa „Esošā situācija”)

Kartoshēmā parādīti tikai Kurzemei raksturīgie atraktīvie veidojumi, proti, izolēti, labi saskatāmi pacēlumi virs mežainajiem līdzenumiem, kas ir bijušas salas senajā Baltijas ledus ezerā (Pope, Puze, Āmeļi), kā arī šīs senās jūras krasta kraujas jeb senkrasti. Tās ir ne tikai izcilas dabas daudzveidības vietas, bet arī skatuvieta, no kurām pārredzama plaša apkārtnē⁶⁴.

3.5. Piekraste

Saskaņā ar Latvijas telpiskās attīstības perspektīvu (Latvijas Ilgtermiņa attīstības stratēģija-*LIAS2030*) Baltijas jūras piekraste ir viena no Latvijas lielākajām vērtībām, kur dabas un kultūras mantojuma saglabāšana jālīdzsvaro ar ekonomiskas attīstības veicināšanu. Piekrastes ciemi veido tradicionālo piekrastes ainavu un ir nacionālas nozīmes kultūrvēsturiskais mantojums.

Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes 2011.-2017.gadam tiek uzsvērts, ka īpaša piekrastes vērtība ir dabas dziednieciskie resursi un ainavas - gan mazpārveidotās jūras, krasta un dabisko mežu ainavas, gan ainavas, kas ir izveidojušās ciešā dabas un cilvēku darbības mijiedarbībā, piemēram, ainavas ar ostām, laivu piestātnēm, bākām, atklātās pļavu ainavas ar skatu uz jūru, apmežotās kāpas, tradicionālā zvejniekiemu apbūve. Dabas daudzveidība un salīdzinoši neskartā vide ir viena no nozīmīgākajām Kurzemes reģiona bagātībām, tomēr kā resurss tā ir salīdzinoši maz izmantota un līdz šim galvenokārt tiek izmantota galvenokārt tūrisma (t.sk. ekotūrisma) un rekreācijas attīstībai.

Baltijas jūras piekrastei no Papes līdz Pērkonei, no Lielirbes līdz Kolkai, no Kaltenes līdz Engurei ir starptautiska nozīme no jūras vides saglabāšanas viedokļa saskaņā ar Helsinku konvenciju (1974. un 1992. g.). Saskaņā ar Ramsāres konvenciju (1971.) ir noteikti starptautiskas nozīmes mitrāji Engures ezers (1995.g.) un Papes mitrāju komplekss (2002.g.).

Lai īstenotu Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes 2011.-2017.gadam, Nacionālās attīstības plānā 2014.-2020.gadam (*NAP2020*) attiecībā uz piekrasti ir paredzēts valsts atbalsts šādu uzdevumu īstenošanai:

- 1) lielo ostu pārvaldības sistēmas efektivizācija un atdeves palielināšanai, nepieciešamo ieguldījumu veikšana pamata infrastruktūras sakārtošanai un jaudu palielināšanai;
- 2) mazo ostu un uzņēmējdarbību veicinošas infrastruktūras attīstībai piekrastē;
- 3) uz eksportu orientētu tūrisma produktu veidošanai, izmantojot reģionu unikālo, dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, reģionos izveidoto infrastruktūru un kurortoloģijas pakalpojumu potenciālu;
- 4) zivsaimniecības, to tālākas apstrādes un pakalpojumu (t.sk. nišas produkti un pakalpojumi) attīstība.

2015.gada 1.janvārī stājās spēkā Zemes pārvaldības likums, kurā noteikts, ka jūras piekrastes josla ir teritorija, kurā ietilpst jūras piekrastes ūdeņi un jūras piekrastes sauszemes daļa. Jūras piekrastes ūdeņi ir akvatorija divu kilometru platumā no jūras krasta līnijas, bet jūras piekrastes sauszemes daļa - teritorija starp jūras krasta līniju un vietu, kuru sasniedz jūras augstākās bangas. Jūras piekrastes ūdeņu un piekrastes sauszemes daļas tiesiskais valdītājs ir pašvaldība.

2014.gadā tika uzsākta Valsts ilgtermiņa tematiskā plānojuma Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai izstrāde, kuru plānots pabeigt līdz 2015.gada beigām un saskaņot ar institūcijām. Piekrastes plānojums apstiprināts 2016.gada 16.novembra MK

⁶⁴ Avots: KPR teritorijas plānojuma 2006.-2026.gadam I daļa „Esošā telpiskā struktūra”, autors: SIA „Reģionālo Studiju centrs”

izbraukuma sēdē Liepājā ar MK 2016.gada 17.novembra rīkojumu Nr.692 „Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai”⁶⁵.

Kurzemes un Rīgas plānošanas reģioni izstrādāja Cilvēku drošības un glābšanas plānu, kas tiks iekļauts Piekrastes tematiskajā plānojumā.

2015.gadā tika uzsākta Jūras telpiskā plānojuma Latvijas Republikas teritoriālajos un ekskluzīvās zonas ūdeņos izstrāde. 2016.gada janvārī norisinājās plānojuma un vides pārskata 1.redakcijas publiskā apspriešana. Šobrīd notiek darbs pie jūras telpiskā plānojuma 1.redakcijas precizēšanas un plānojumu Ministru kabinetā paredzēts apstiprināt 2017.gadā.

Kurzemes piekrastes vērtības:

- senie zvejniekciemi, kas veido tradicionālo piekrastes ainavu un ir nacionālas nozīmes kultūrvēsturiskais mantojums;
- kultūras mantojums - ostas, bākas, nogrimušu kuģu vraki, tradicionālais dzīvesveids (zvejniecība, zivju apstrāde, darbs ostās), amatu prasmes, dialekti, vietvārdi un tradīcijas;
- dabas dziednieciskie resursi un ainavas – gan mazpārveidotās jūras, krasta un dabisko mežu ainavas, gan ainavas, kas ir izveidojušās ciešā dabas un cilvēku darbības mijiedarbībā, piemēram, ainavas ar ostām, laivu piestātnēm, bākām, atklātās pļavu ainavas ar skatu uz jūru, apmežotās kāpas, tradicionālā zvejniekciemu apbūve.

Piekrastes attīstības problēmas:

- vēsturisko gruntsgabalu sadalīšana savrupmāju un vasarnīcu būvniecībai neatgriezeniski iznīcina kultūrvēsturisko zvejniekciema apbūves raksturu un ainavu;
- samazinoties zvejas aktivitātēm izzūd ar zvejniecību saistīti elementi, kas raksturīgi piekrastes ainavā – zveju tīkli, laivas, tīklu būdas u.c.;
- lielākā piekrastes daļa ir apdzīvota tikai vasarā. Uzņēmējdarbībai ir sezonāls raksturs;
- atgūstot zemi privātīpašumā, zaudēta lielākā daļa pieeju jūrai;
- nesakārtota infrastruktūra – ceļi, komunikācijas, nepietiekama elektroenerģija.

Piekrastes attīstības iespējas:

- mūsdienu prasībām atbilstošas ostu infrastruktūras un mazo piestātņu attīstība;
- piekrastes zvejas attīstība - zvejnieku kooperatīvu izveide, piekrastes zvejas apvienošana ar tūrisma aktivitātēm (bušu makšķerēšana, kūpināšana u.tml.);
- kūrortsaimniecības un veselības tūrisma attīstība, izmantojot dabas dziednieciskos resursus - termālos ūdeņus, smiltis, priežu mežu u.c.;
- glābšanas un operatīvajiem dienestiem nepieciešamās infrastruktūras attīstība, nodrošinot tiem piekļuvi pludmalei;
- piebraucamo ceļu sakārtošana, lai līdz pludmalei nogādātu lielizmēra sporta inventāru – laivas, niršanas piederumus, paraplānus u.c.;
- kvalitatīvas publiskās tūrisma infrastruktūras attīstība (stāvlaukumi, atpūtas vietas, ceļi un gājēju celiņi, kas ved uz jūru, veloceliņi u.c.) saskaņā ar dabas aizsardzības prasībām, mazinot kāpu izbraukāšanu un izbradāšanu;
- velobraucēju infrastruktūras attīstība - EuroVelo13.

⁶⁵ Avots: <http://likumi.lv/ta/id/286733>

4. TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA UN MOBILITĀTE

Kurzemes reģionu šķērso Latvijas austrumu – rietumu multimodālais tranzīta koridors. Tajā ietilpst divas lielās ostas (Ventspils, Liepāja), trīs mazās ostas (Mērsrags, Roja, Pāvilosta), maģistrālie naftas cauruļvadi, valsts stratēģiskas nozīmes dzelzceļu un autoceļu līnijas, kas ostas savieno ar Rīgu, kā arī Liepājas un Ventspils lidostas.

4.1. Autoceļi

Valsts galvenie autoceļi A10 Rīga-Ventspils, A9 Rīga (Skulte)-Liepāja un A11 Liepāja-Lietuvas robeža (Rucava) -Klaipēda, kā arī Ventspils un Liepājas ostas un lidostas ir iekļautas Eiropas nozīmes transporta infrastruktūras pamattīklā TEN-T (sk. 80. attēlu).

80.attēls Valsts galvenie autoceļi Kurzemes reģionā (LVC karte)

Reģionā kopumā autoceļu tīkls ir labi attīstīts, bet to kvalitāte ir kopumā slikta, īpaši kritiskā stāvoklī ir valsts reģionālo autoceļi ar melno segumu, kam ir būtiska loma reģiona iekšējās sasniedzamības nodrošināšanā.

Saskaņā ar Latvijas ilgtermiņa attīstības stratēģiju *Latvija2030* ir noteikti galvenie starptautiskas un nacionālas nozīmes transporta koridori. Starptautiskas nozīmes transporta koridori, t.sk. TEN-T tīkls, nodrošinās sasaisti starp starptautiskas nozīmes attīstības centriem

Latvijā un kaimiņvalstīs, Kurzemes reģionā tie ir valsts galvenie autoceļi A9 Rīga (Skulte) – Liepāja un A10 Rīga-Ventspils. Nacionālas nozīmes transporta koridori savienos nacionālas nozīmes attīstības centrus ar starptautiskas un reģionālas nozīmes attīstības centriem, kā arī starptautiskajiem transporta koridoriem. Kurzemē nacionālas nozīmes transporta koridori ir A11 Liepāja–Lietuvas robeža (Rucava) -Klaipēda, kā arī P121 Tukums-Kuldīga caur Kabili, P112 Kuldīga–Aizpute–Līči un P108 Ventspils–Kuldīga⁶⁶ -(sk.81.attēlu).

Ceļš ar atdalītām kustības joslām Dual carriageway		Strasse mit getrennten Fahrbahnen Дорога с отделёнными полосами движения
Galvenais ceļš Main road		Hauptstrasse Главная дорога
Reģionālie ceļi Regional roads		Regionalstrassen Региональные дороги
Vietējie ceļi Local roads		Locale Strassen Местные дороги
Cietais segums Paved roads		Asphaltdecke Асфальтовое покрытие
Grants segums Gravel roads		Kieselsteindecke Гравийное покрытие
Prāmis Ferry		Fähre Паром

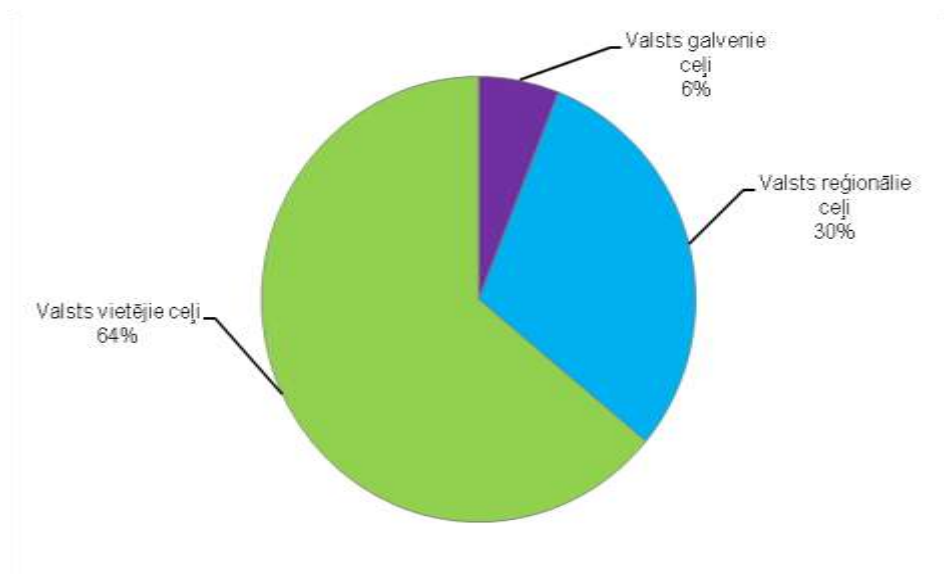

81.attēls Valsts autoceļu tīkls (karte „Jāņa sēta”)⁶⁷

⁶⁶ Avots: http://www.pkc.gov.lv/images/LV2030/Latvija_2030.pdf

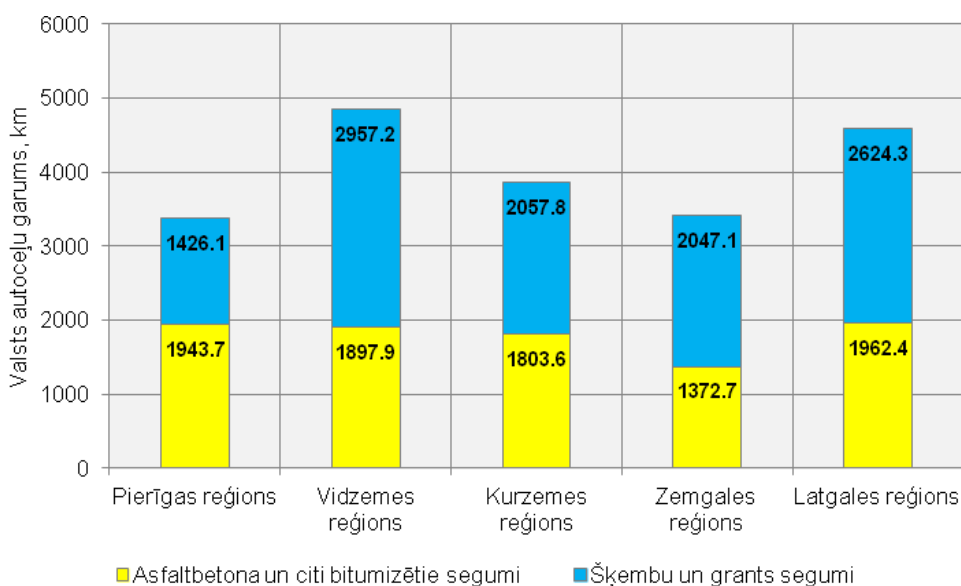
⁶⁷ Avots: <http://lvceli.lv/>

Kopējais valsts autoceļu garums Kurzemē ir 3859 km, no tiem 64% valsts vietējie autoceļi, 30% reģionālie autoceļi un 6% - valsts galvenie autoceļi (sk. 82.attēlu).

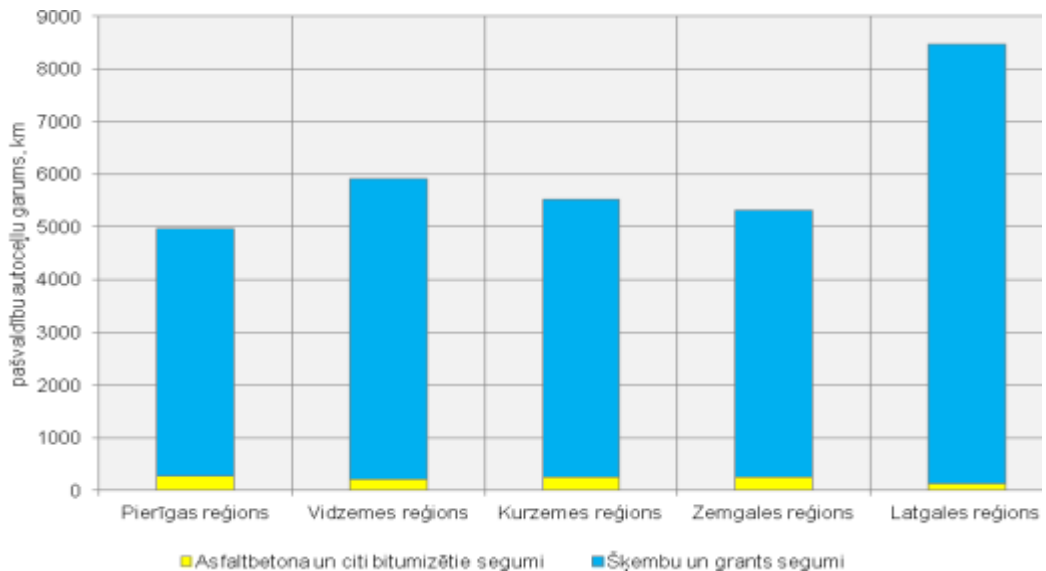
82.attēls Valsts autoceļu iedalījums Kurzemes reģionā % (LVC dati)

Pēc CSP datiem, Latvijā kopumā 2015.gadā bija 20 097 km valsts autoceļu, no tiem ar asfaltbetona segumu bija 44,7% no ceļiem. Kurzemes reģionā šis rādītājs bija nedaudz lielāks-46,7% valsts autoceļi bija asfaltēti. Lielākais valsts autoceļu garums bija Vidzemes un Latgales reģionos – sk. 83.attēlu. Vislielākais asfaltēto valsts autoceļu īpatsvars bija Pierīgas statistiskajā reģionā (57,7%), mazākais – Vidzemes reģionā (39,1%).

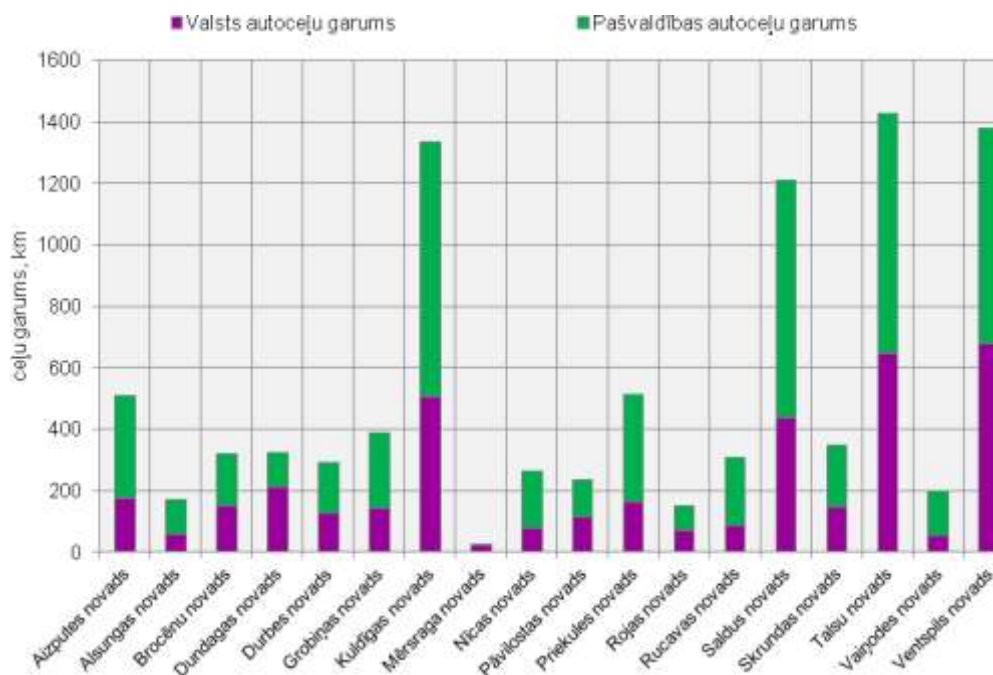
83.attēls Valsts autoceļu iedalījums pēc seguma Latvijas reģionos 2015.gadā (CSP dati)

Pašvaldības autoceļu kopējais garums Latvijā ir 30 183,5 km, asfaltbetona un citu bitumizēto segumu autoceļi aizņem tikai 3,7%. Pašvaldības autoceļu garums lielākais ir Latgales reģionā (sk.84.attēlu), taču asfaltēto ceļu īpatsvars ir vismazākais – 1,4%. Kurzemes reģionā pašvaldības autoceļu garums ir 5528,5 km, no tiem asfaltēti -4,5%.

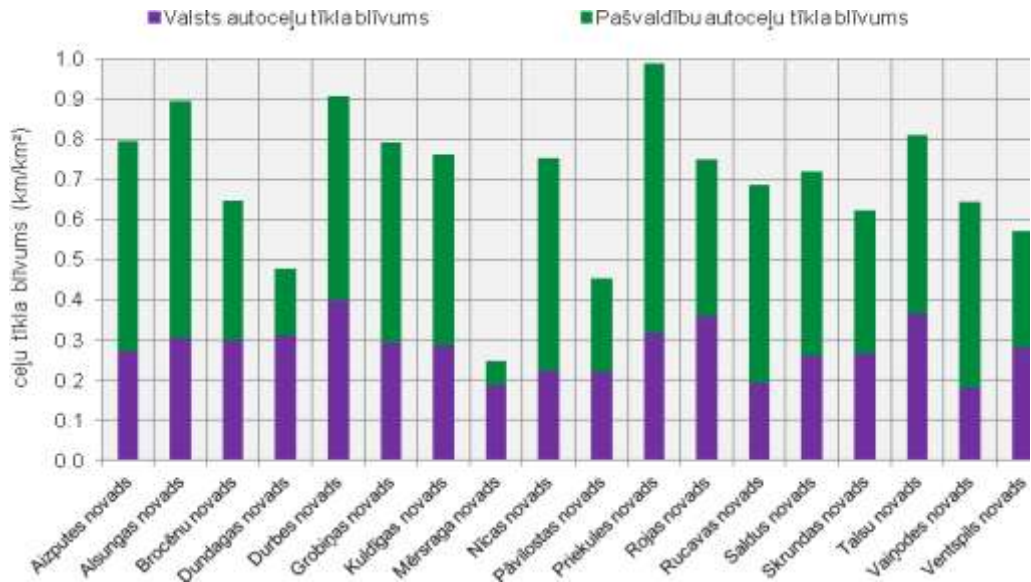
84.attēls Pašvaldību autoceļu iedalījums pēc seguma Latvijas reģionos 2015.gadā (CSP dati)

Valsts un pašvaldības ceļu garums lielāks ir platības ziņā lielākajos Kurzemes reģiona novados – Talsu (1425,2 km), Ventspils (1377,9 km), Kuldīgas (1334,6 km) un Saldus novadā (1210,1 km) – sk.85. attēlu.

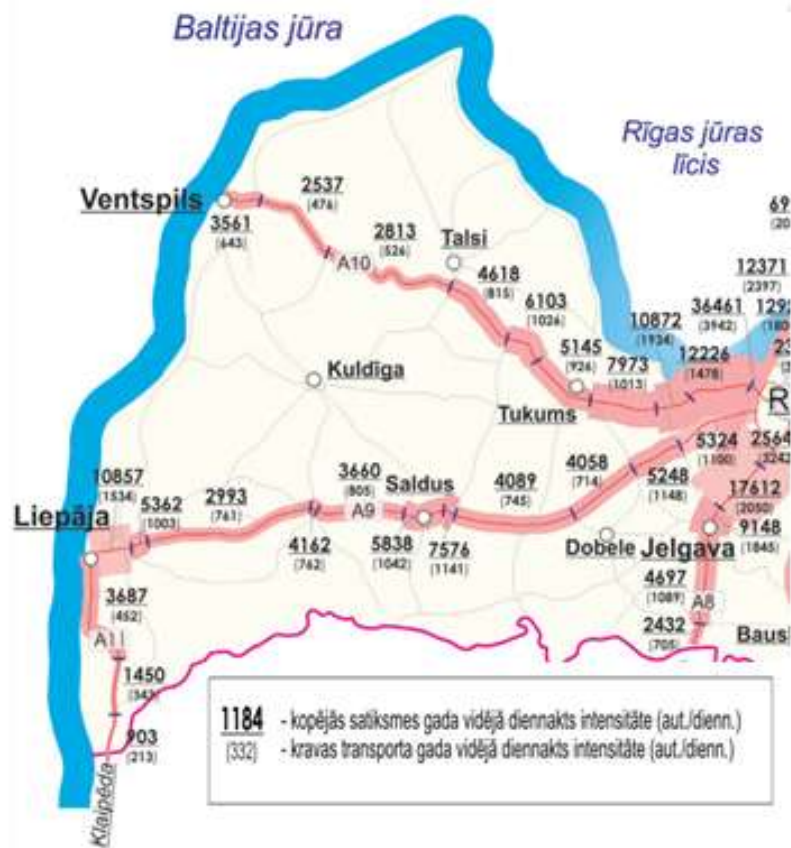
85.attēls Valsts un pašvaldību autoceļu garums Kurzemes reģiona novados 2015.gadā (CSP dati)

Ļoti atšķirīgs ir valsts un pašvaldību autoceļu blīvums dažādos Kurzemes reģiona novados. Lielākais ceļu blīvums ir Priekules un Durbes novadā (vairāk kā 0,9 km/km²), vismazākais – Mērsraga novadā (0,25 km/km²) - (sk.86.attēlu). Valsts autoceļu tīkla blīvums Kurzemes reģiona novados vidēji ir 0,29 km/km², mazākais - 0,18 km/km² Vaiņodes novadā, lielākais - 0,4 km/km² Durbes novadā. Gandrīz visos Kurzemes reģiona novados pašvaldību autoceļu blīvums ir lielāks par valsts autoceļu blīvumu, Kurzēmē vidēji tas ir 0,41 km/km². Vislielākais pašvaldību autoceļu blīvums ir Priekules (0,67 km/km²), vismazākais – Mērsraga novadā (0,06 km/km²).

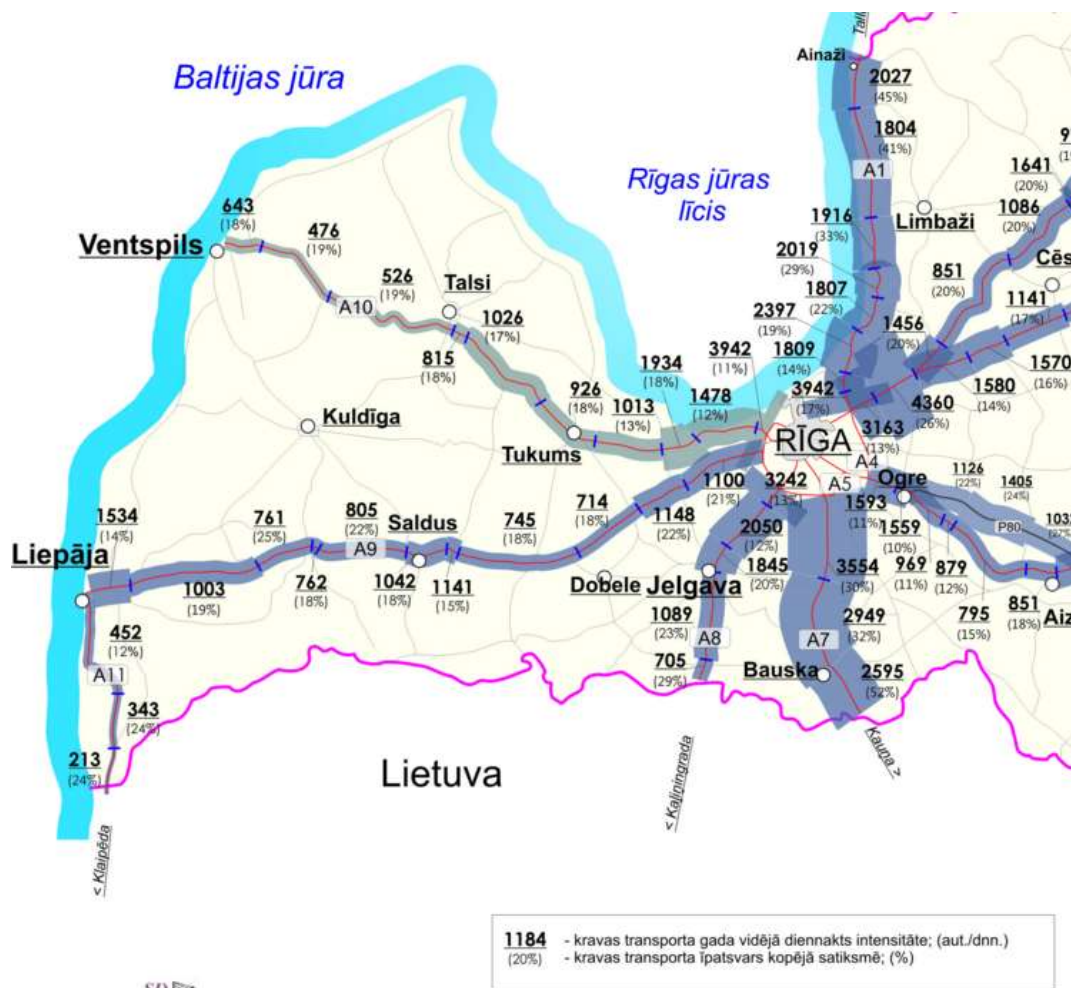
86.attēls Valsts un pašvaldību autoceļu blīvums (km/km²) Kurzemes reģiona novados 2015.gadā (RAIM aprēķins)

Dominējošās automašīnu plūsmas Kurzemes reģionā ir uz valsts galvenajiem autoceļiem starp lielajām pilsētām A9 Rīga (Skulte)- Liepāja, A10 Rīga-Ventspils, kā arī A11 posmā Liepāja-Nīca (sk.87.attēlu). Automašīnu plūsma ar katru gadu uz galvenajiem ceļiem pie lielajām pilsētām kļūst intensīvāka. Ja 2014.gadā uz A9 pie Liepājas bija vidēji 10534 automašīnas diennaktī, tad 2015.gadā jau 10857 a/dn. Līdzīga tendence vērojama arī uz A9 Saldus-Brocēni (2014.g. – 7287 a/dn., 2015.g. -7576 a/dn).

87.attēls Vidējā diennakts satiksmes intensitāte 2015.gadā valsts galvenajos autoceļos Kurzemes reģionā (LVC dati)

2015.gadā kravas transporta vidējā diennakts satiksmes intensitāte lielākā bija uz A9 dažādos ceļa posmos (sk. 88.attēlu). Vislielākā bija posmā Liepāja- Grobiņa (1534 a/dn), taču intensitāte bija mazāka kā 2014.gadā -1685 a/dn, intensitāte mazāka bija arī posmā no 96 km līdz 101,3 km (2015.g.-1042 a/dn., 2014.g.- 1175 a/dn). Kravas transporta intensitāte 2015.gadā palielinājusies A9 posmā pie Saldus (no 94,8 līdz 96 km)- 2014.g.1020 a/dn., 2015.g. – 1141 a/dn. Uz pārējiem valsts galvenajiem ceļiem Kurzemes reģionā kravas transporta plūsmas intensitāte ir mazāka. Gandrīz visos Kurzemes reģiona valsts galvenajos ceļos kravas transports veido mazāk kā 1/5 no visas diennakts vidējās autotransporta plūsmas. Vislielākais kravas transporta īpatsvars vidējā diennakts satiksmes plūsmā bija uz valsts galvenā ceļa A11 Liepāja–Lietuvas robeža (Rucava) pie Lietuvas robežas (24 %).

88.attēls Kravas transporta vidējā diennakts satiksmes intensitāte 2015.gadā valsts galvenajos autoceļos Kurzemes reģionā (LVC dati)

Pēc Latvijas valsts ceļu datiem par satiksmes intensitāti, 2015.gadā Kurzemes reģionā pa valsts reģionālajiem autoceļiem lielākā automašīnu plūsma vidēji diennaktī bija uz P120 Talsi - Stende – Kuldīga ceļa posmā Talsi - A10 (4898 a/dn), P118 Kuldīgas apvedceļš ceļa posmā P116 - P108 (4637 a/dn), P125 Talsi - Dundaga – Mazirbe ceļa posmā Talsi - P126 (3483 a/dn), P108 Ventspils - Kuldīga – Saldus posmā Ventspils - P111(3047 a/dn), P119 Kuldīga - Alsunga – Jūrkalne posmā Kuldīga - V1290 (2967 a/dn) Gandrīz visos no šiem valsts reģionālajiem autoceļiem 2015.gadā automašīnu plūsma vidēji diennaktī ir palielinājusies salīdzinot to ar 2014.gada satiksmes intensitāti. Kravu transports uz šiem ceļiem veido nedaudz vairāk kā 10% no kopējās automašīnu plūsmas diennaktī⁶⁸.

⁶⁸ Avots: <http://lvceli.lv/informacija-un-dati/#satiksmes-intensitate>.

Vairāki Kurzemes reģiona ceļi ir iekļauti Valsts autoceļu sakārtošanas programmā 2014.-2020.gadam. Vairākos posmos paredzēta Valsts galveno autoceļu (A9, A10) un Valsts reģionālo autoceļu (P120, P108, P112, P106, P116) rekonstrukcija (NAP2020 finansējums, t.sk. ES Kohēzijas fonda un valsts budžeta finansējums), kā arī valsts galveno autoceļu (A9, A10, A11) un reģionālo autoceļu seguma atjaunošana un rekonstrukcija ar Valsts budžeta finansējumu. Ar NAP2020 budžeta finansējumu no 2014.-2020.gadam paredzēta arī atsevišķu valsts vietējo autoceļu segu un tiltu atjaunošana Kurzemes reģionā⁶⁹.

Kurzemes reģionā par ES Kohēzijas fonda (NAP2020) finansējumu notiek Valsts galvenā autoceļa A9 Rīga (Skulte)- Liepāja segas rekonstrukcija (sk.89.attēlu) vairākos ceļa posmos⁷⁰:

- no 97,58 km līdz 113,13 km (kopā 15,55 km) būvdarbi 2015.-2016.gadā;
- no 163,28 km līdz 185,8 km (kopā 22,52 km) būvdarbi no 2015.gada beigām līdz 2018.gada beigām.

89.attēls Valsts galveno autoceļu segu rekonstrukcija Kurzemes reģionā 2014.-2020.gadā ES Kohēzijas fonda (NAP2020) finansējums (LVC karte)

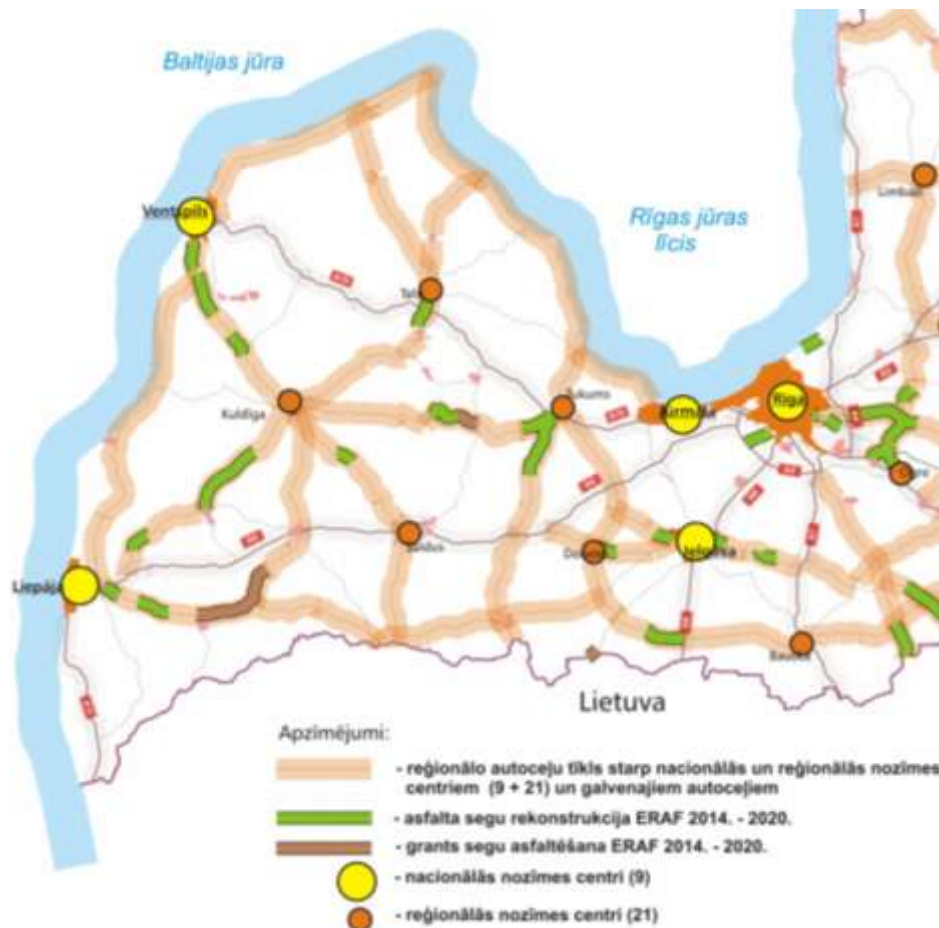
Lielā satiksmes intensitāte, t.sk. kravu pārvadājumu pieaugums reģionā nosaka valsts reģionālo autoceļu slikto tehnisko kvalitāti. Kurzemes reģionā 38% no asfaltētajiem reģionālajiem autoceļiem ir ļoti sliktā stāvoklī un 17% - sliktā stāvoklī, bet 59% no reģionālo autoceļu ar

⁶⁹ Avots: http://lvceli.lv/wp-content/uploads/2015/06/Valsts-autocelusakartprogr_2014_2020_projekts_150513.pdf

⁷⁰ Avots: Satiksmes ministrija, VAS „Latvijas Valsts ceļi”- „Valsts autoceļu sakārtošanas programma 2014. – 2020. gadam”

grants segumu kopgaruma ir sliktā stāvoklī. Valsts autoceļu sakārtošanas programmā 2014. – 2020. gadam iekļauti Kurzemes reģiona valsts reģionālie autoceļi, kuriem rekonstrukcija ir ar ES ERAF (NAP2020) finansējumu (sk.90.attēlu).

Notiek vai tiek plānota vairāku reģionālo autoceļu posmu ar melno segumu rekonstrukcija - P120 Talsi - Stende – Kuldīga, P108 Ventspils - Kuldīga – Saldus, P112 Kuldīga - Aizpute – Līči un P106 Ezere - Embūte – Grobiņa. Reģionālo autoceļu posmu ar grants segumu rekonstrukcija- 2017.-2020.gadā plānota P106 Ezere - Embūte – Grobiņa un P116 Kuldīga - Skrunda – Embūte (2015.-2016.gadā) ⁷¹.

90.attēls Valsts reģionālo autoceļu rekonstrukcija Kurzemes reģionā 2014.-2020.gadā ES ERAF (NAP2020) finansējums (LVC karte)

Autoceļu remontdarbu prioritātes tiek saņemtas arī no Latvijas plānošanas reģioniem. Tie apkopo savu pašvaldību pieteikumus un sakārto tos prioritārajā kārtībā. Ņemot vērā plānošanas reģionu noteiktās prioritātes un pamatojoties uz autoceļu tīkla stāvokļa novērtējumu, mērījumiem autoceļu tīklā (satiksmes intensitāte un sastāvs, segumu līdzenums u.c. parametriem) un segu izbūves vēstures datiem, atbilstoši apstiprinātam darba uzdevumam un metodikai, LVC speciālisti katru gadu izstrādā autoceļu rekonstrukcijas un atjaunošanas trīs gadu programmas ⁷².

⁷¹ Avots: Satiksmes ministrija, VAS „Latvijas Valsts ceļi”- „Valsts autoceļu sakārtošanas programma 2014. – 2020. gadam”

⁷² Avots: <http://lvceli.lv/>

2016.gadā autoceļu būvdarbi Kurzemes reģionā notiek gan uz valsts galvenajiem autoceļiem, gan uz reģionālajiem un vietējiem ceļiem (sk. 91.attēlu). Valsts galvenā autoceļa A11 Liepāja–Lietuvas robeža (Rucava) rekonstruētais 23 km garais posms 2016.gada septembrī tika pabeigts un nodots ekspluatācijā. Uz vairākiem valsts reģionālajiem ceļiem Kurzemes reģionā 2016.gadā notika gan pārbūves projekti, gan seguma atjaunošanas un virsmas apstrādes darbi, dažādi darbi tika veikti arī uz vietējiem ceļiem (sk. 16.tabulu).

91.attēls 2016.gadā paredzētie ceļu būvdarbi Kurzemes reģionā (LVC karte)

16.tabula Autoceļu būvdarbi 2016. gadā Kurzemes plānošanas reģionā⁷³

Nr.	Autoceļa Nr.	Autoceļa nosaukums	km no	km līdz	km kopā	Darbu veids
Valsts galvenie autoceļi						
1.	A11	A11 Liepāja-Lietuvas robeža (Rucava)	21,85	45,02	23,17	Pārbūve (KF 2014-2020)
Valsts reģionālie autoceļi						
1.	P120	Talsi - Stende - Kuldīga posmā Talsi - Stende	1,56	10,91	9,35	Pārbūve (ERAF 2014.2020)
2.	P130	P130 Līgas – Kandavas – Veģi	13.950; 14.800	14.250; 15.300	0,80	Pārbūve

⁷³ Avots: <http://lvceli.lv/>

Nr.	Autoceļa Nr.	Autoceļa nosaukums	km no	km līdz	km kopā	Darbu veids
3.	P112	P112 Kuldīga- Aizpute-Līči	54,800	61,540	6,74	Seguma atjaunošana
4.	P111	P111 Ventspils (Leči)- Grobiņa	21,700	27,300	5,60	Seguma atjaunošana
5.	P134	P134 Pievedceļš Liepājas lidostai	0,000	2,419	2,42	Seguma atjaunošana
6.	P51	P51 Ventspils pievedceļš	0,000	1,900	1,90	Pārbūve
7.	P111	Ventspils (Leči) - Grobiņa	0,00	10,61	10,61	Virsmas apstrāde
8.	P129	Talsu apvedceļš	0	6,72	6,72	Seguma atjaunošana
9.	P118	Kuldīgas apvedceļš	0	3,19	3,19	Virsmas apstrāde
10.	P128	Sloka-Talsi	71,98	73,87	1,89	Virsmas apstrāde
11.	P123	Zlēkas-Ugāle	0,14	3,32	3,18	Virsmas apstrāde
12.	P126	Valgale-Roja	2,91	5,5	2,59	Virsmas apstrāde
13.	P108	Ventspils-Kuldīga- Saldus	81,61	94,31	12,70	Virsmas apstrāde
14.	P117	Skrunda-Aizpute	4,76	7,44	2,68	Virsmas apstrāde
15.	P117	Skrunda-Aizpute	12,63	14,88	2,25	Virsmas apstrāde
16.	P117	Skrunda-Aizpute	21,65	24,74	3,09	Virsmas apstrāde
17.	P111	Ventspils (Leči)- Grobiņa	82	85,68	3,68	Seguma atjaunošana
Valsts vietējie autoceļi						
1.	V1402	Stende – Sabile - Pūces	3,00	5,55	2,55	Virsmas apstrāde
2.	V1168	Nīgrande – Atvases - Vaiņode	1,00	4,20	3,20	Virsmas apstrāde
3.	V1294	Kurmāle - Ieras	0,00	3,85	3,85	Virsmas apstrāde
4.	V1325	Usma - Amjūdze	0,00	0,40	0,40	Virsmas apstrāde
5.	V1334	Usmas stacija - Usmas skola	0,22	5,19	4,97	Virsmas apstrāde
6.	V1286	V1286 Graudupe - Ozoli	0,00	4,50	4,50	Virsmas apstrāde
7.	V1197	Aizpute – Ilmāja	0,00	7,00	7,00	Grants seguma atjaunošana
8.	V1200	Tebra – Kazdanga - Cildi	0,03	4,00	3,97	Grants seguma atjaunošana
9.	V1289	Ķikuri - Alsunga	0,96	5,10	4,14	Grants seguma atjaunošana

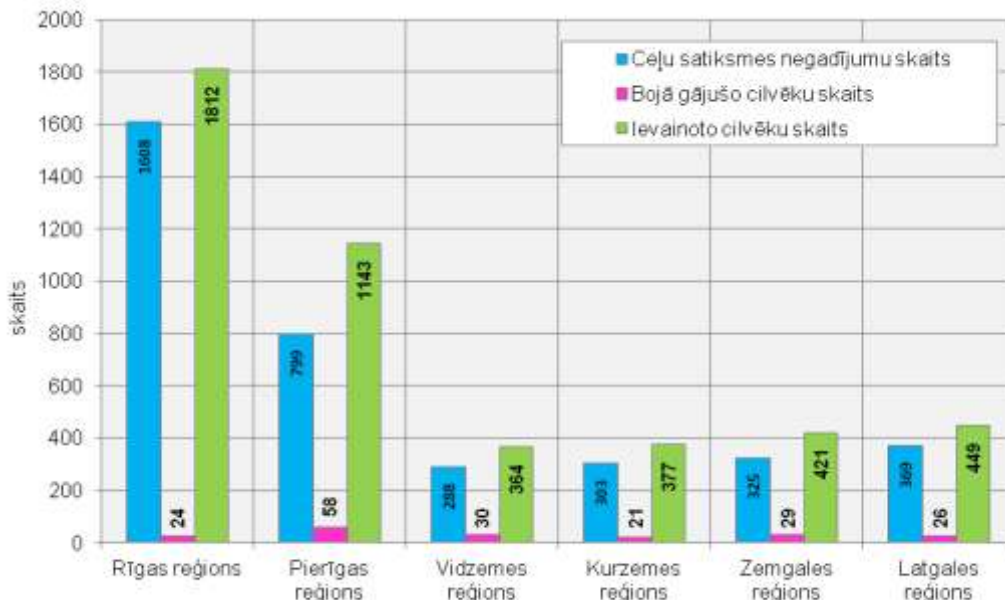
Nr.	Autoceļa Nr.	Autoceļa nosaukums	km no	km līdz	km kopā	Darbu veids
10.	V1411	Valdemārpils - Pope	20,00	23,32	3,32	Grants seguma atjaunošana
11.	V1175	Jaunauce - Vadakste	5,00	9,80	4,80	Grants seguma atjaunošana
Tilti						
1.	V1345	Ugāle-Zūru dzirnavas (Vēždūka)	14,10	14,10	0,00	Pārbūve
Satiksmes drošības projekti						
1.	A10	Autopieturas būves nojaukšanas un autobusu pieturu labiekārtošana uz a/c A10 Rīga - Ventspils, (Ugāle)	151,10	151,10	0,000	

Valsts autoceļa uzturēšanas klasi nosaka, ņemot vērā autoceļa klasifikāciju un transportlīdzekļu satiksmes intensitāti. Arī pašvaldības autoceļa uzturēšanas klasi nosaka, ņemot vērā transportlīdzekļu satiksmes intensitāti. Kurzemes reģionā ziemas sezonā valsts galvenajiem un reģionālajiem ceļiem tiek izdalītas A1, B un C uzturēšanas klases (sk.92.attēlu).

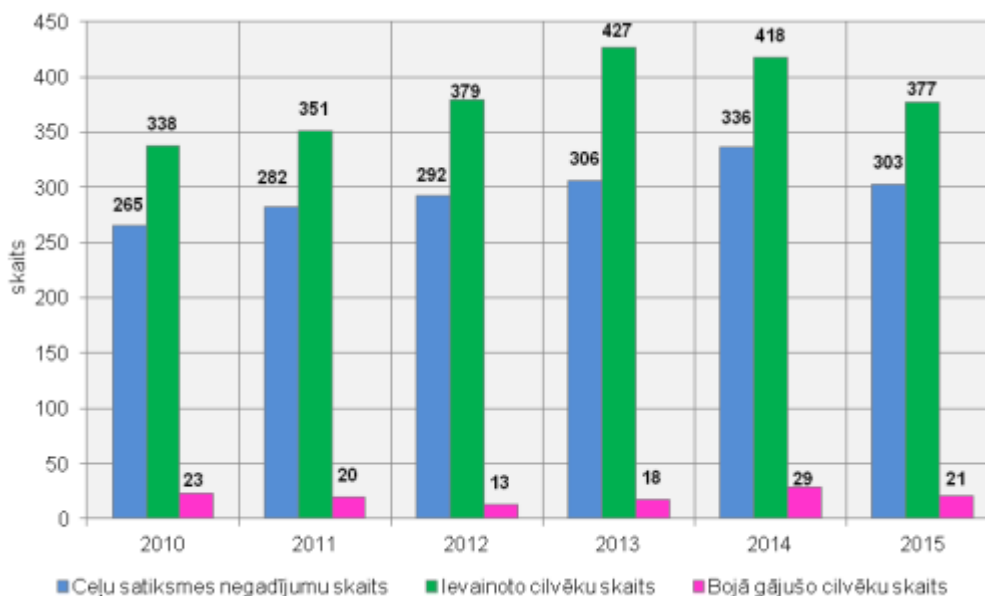
92.attēls Valsts galveno un reģionālo autoceļu uzturēšanas klases Kurzēmē 2015./2016. gada ziemā (LVC karte)

2015.gadā ceļu satiksmes negadījumu skaits un ievainoto cilvēku skaits lielākais bija Latvijas statistiskajos reģionos ar lielāku iedzīvotāju skaitu un automašīnu braukšanas intensitāti – Rīgā un Pierīgas reģionā (65% no visiem Latvijā reģistrētajiem satiksmes negadījumiem un ievainoto cilvēku skaita). Kurzemes reģionā bija 303 satiksmes negadījumi (8,2% no Latvijā reģistrētā) un 377 ievainoti cilvēki (8,3%). Kurzēmē ceļa satiksmes negadījumos bojā gāja 21 cilvēks (11,2%), tas ir zemākais rādītājs Latvijā – 93.attēlu.

93.attēls Ceļu satiksmes negadījumi Latvijas statistiskajos reģionos 2015.gadā (CSP dati)

Kurzemes reģionā 2015.gadā, salīdzinot ar 2013.un 2014.gadu, ceļu satiksmes negadījumu un ievainoto cilvēku skaits ir samazinājies, taču pirms tam ir bijuši gadi, kad šie rādītāji ir bijuši vēl zemāki (sk.94.attēlu). Bojā gājušo cilvēku skaits ir svārstīgs, taču 2015.gadā tas ir bijis krietni mazāks kā 2014.gadā.

94.attēls Ceļu satiksmes negadījumi Kurzemes reģionā 2010.-2015.gadā (CSP dati)

Pilsētu apvedceļu attīstība

2012.-2013.gadā Saldus pilsētai ir veikta apvedceļa iespējamības izpēte, un, sadarbojoties ar pašvaldību, ir noteikta Saldus pilsētas perspektīvā apvedceļa izpētes teritorija, kā arī noteikts apvedceļa ekonomiski attaisnojams izbūves gads – orientējoši 2020.gads. Nozīmīga loma ekonomisko aprēķinu pozitīvam rezultātam ir SIA „Cemex” kravas transporta plūsmai⁷⁴. 2016.gadā iespējamajai apvedceļa trasei ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam⁷⁵.

Liepājas pilsētas ģeogrāfiskais novietojums starp Baltijas jūru un Liepājas ezeru nerada iespēju izveidot tiešu pilsētas apvedceļu. Līdz ar to ir izskatīta iespēja izmantot kā iespējamo Liepājas pilsētas apvedceļu esošo vietējās nozīmes autoceļu V1222- Nīca- Otaņķi- Grobiņa. Skiču projekta ietvaros ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums. Esošais autoceļš V1222 savieno divus valsts galvenos autoceļus A9 Rīga (Skulte)- Liepāja un A11 Liepāja-Lietuvas robeža (Rucava). Vietējās nozīmes autoceļu pamatā izmanto iedzīvotāji darba un sadzīves braucieniem un vietējo kravu un pasažieru pārvadājumiem. Projektā plānota autoceļa V1222 rekonstrukcija par valsts reģionālas nozīmes autoceļu, kuru pēc attiecīgo fizisko parametru nodrošināšanas tā ģeogrāfiskais novietojums ļauj izveidot par Liepājas apvedceļu. Rekonstruētais autoceļš nodrošinātu papildus vietējai satiksmei starpvalstu kravu pārvadājumus, kravu pārvadājumus valsts robežās un pasažieru pārvadājumus maršruta Klaipēda- Rīga un Klaipēda- Ventspils posmā Nīca-Grobiņa.⁷⁶

2013.gadā ir uzsākta Ugāles apvedceļa iespējamības izpēte. Izpētes projekta izstrādes gaitā tiks precizēta Ugāles perspektīvā apvedceļa izpētes teritorija, kā arī noteikts apvedceļa ekonomiski attaisnojams būvniecības gads (visticamāk, tas būs pēc 2030.gada).⁷⁷

4.2. Ostas

Kurzemes reģionā ir divas lielās ostas – Liepājas un Ventspils osta, un trīs mazās – Pāvilostas, Rojas un Mērsraga osta.

Ventspils un Liepājas ostas ir iekļautas Eiropas nozīmes transporta infrastruktūras pamattīklā TEN-T. Lielās ostas kā Baltijas jūras reģiona mēroga transporta mezglu punkti nodrošina sauszemes un jūras sasaisti un savienojumu ar ārējo tirgu. Abās ostās ir pieejamas lielas platības preču uzglabāšanai, noliktavām, loģistikai un rūpnieciskajiem objektiem. Ostām ir plašas teritorijas rezerves, kuras var izmantot loģistikas operāciju paplašināšanai un attīstībai.

Abām ostām, bet jo īpaši Liepājai, ir labi attīstīta dzelzceļa sistēma ostas teritorijā. Izbūvējot dzelzceļa atzaru uz Karostu, Liepājas ostā būtiski ir palielinājies kravu apgrozījums.

Kurzemes ostas ir izteikti orientētas uz eksportu, it sevišķi Ventspils, kur vairāk kā 90 % no apgrozījuma veido eksporta kravas. Pēc pievienotās vērtības dominē preces ar zemu pievienoto vērtību, piemēram, nafta, kokmateriāli.

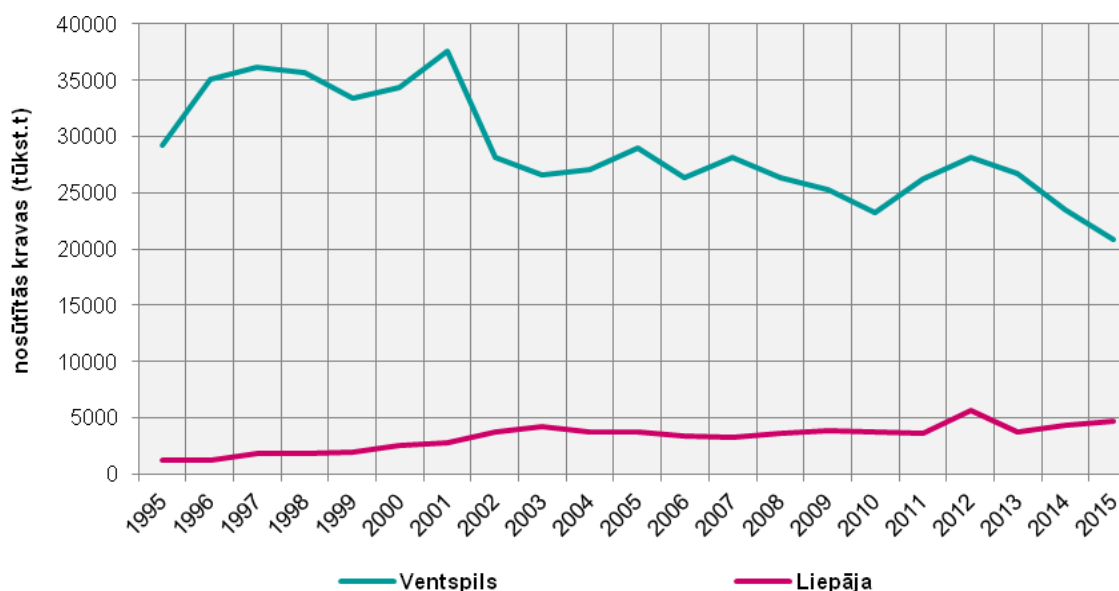
Liepāja un Ventspils kopā ar Rīgas ostu nodrošina lielāko daļu no tranzīta kravu pārvadājumiem Latvijā. Kravu nosūtīšanā un saņemšanā dominē Ventspils osta – kopējais kravu apgrozījums pēc CSP datiem bija 22,5 milj. t. 2015.gadā (sk. 95. un 96.attēlu).

⁷⁴ LR Satiksmes ministrijas 17.02.2014. vēstule Nr.15-01/731 Kurzemes plānošanas reģionam „Par informācijas sniegšanu Kurzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentu izstrādei

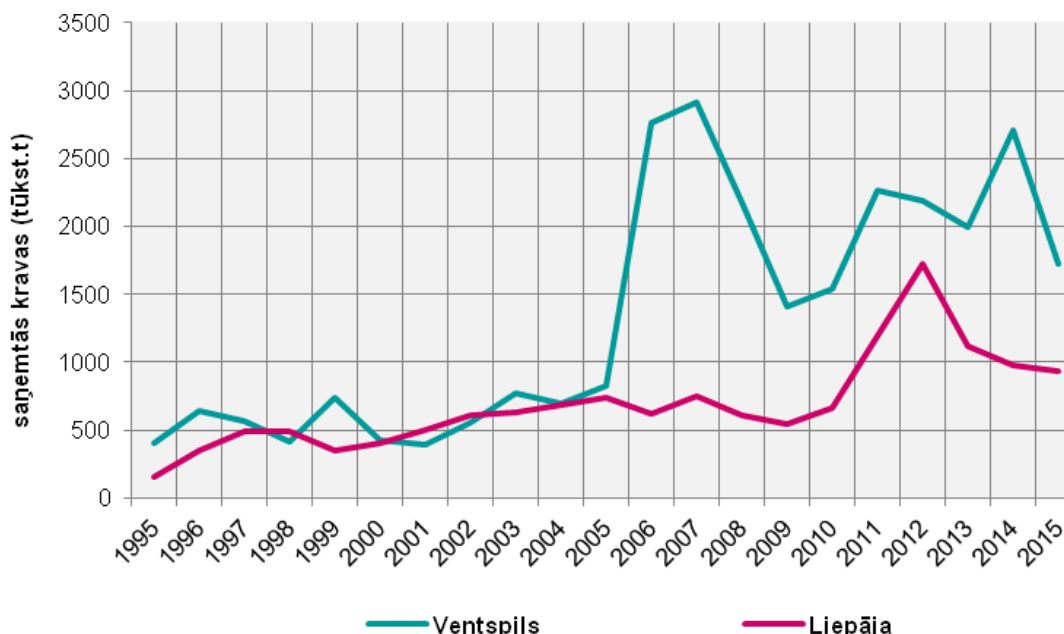
⁷⁵ Saldus apvedceļa iespējamās būvniecības jaunā trasē ietekmes uz vidi novērtējums <http://www.eiropprojekts.lv/Saldus/>

⁷⁶ LR Satiksmes ministrijas 17.02.2014. vēstule Nr.15-01/731 Kurzemes plānošanas reģionam „Par informācijas sniegšanu Kurzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentu izstrādei

⁷⁷ Turpat

95.attēls Ar jūras transportu nosūtītās kravas Kurzemes lielākajās ostās, tūkst. t (CSP dati)

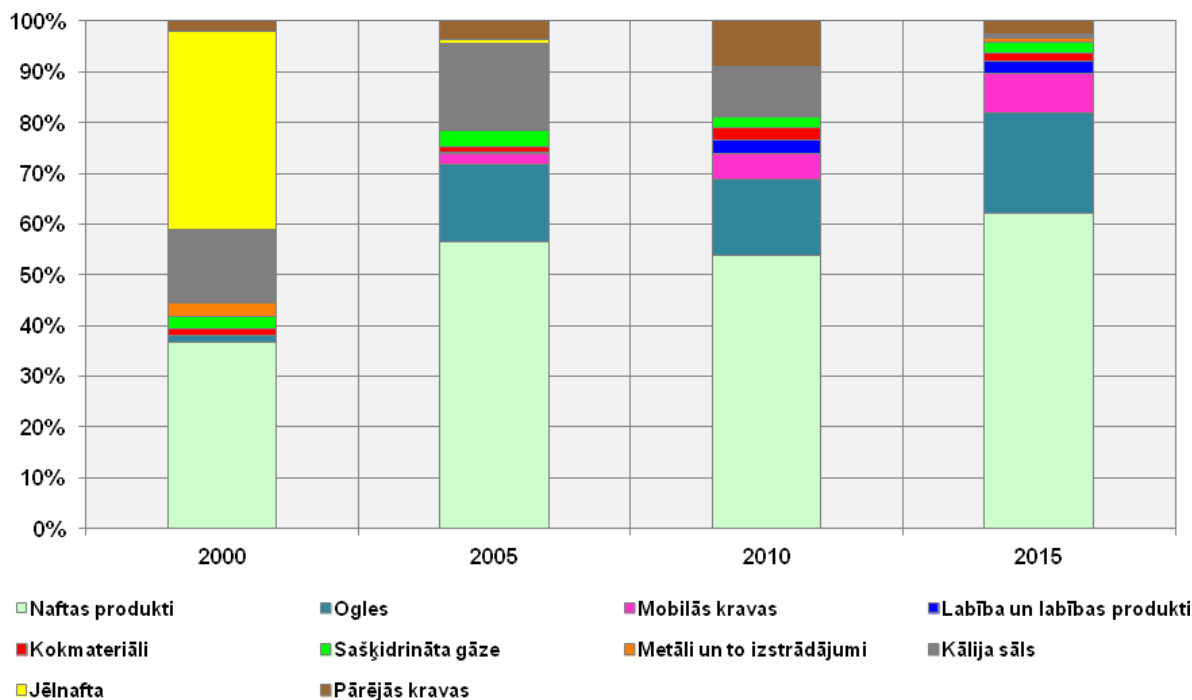
96.attēls Ar jūras transportu saņemtās kravas Kurzemes lielākajās ostās, tūkst. t (CSP dati)

Ventspils brīvosta ir viena no lielākajām neaizsalstošām ostām Baltijas jūrā un viena no lielākajām ostām Eiropā, kas specializējusies šķidro kravu pārvadājumos. Ventspils kapacitāte ir ap 75 miljoniem tonnu gadā. Nozīmīgākās kravas ir: nafta, naftas produkti, kālija sāls, ķīmiskie produkti un ģenerālkraavas. Tā ir lielākais naftas terminālis.

Lai samazinātu atkarību no naftas tranzīta Ventspils ostā tiek attīstīta ģenerālo, ro-ro un konteinerkravu apgrozījuma palielināšanai nepieciešamā infrastruktūra. Laika posmā no 2000.gada ir izteikti samazinājusies jēlnaftas un kālija sāls kravu nosūtīšana, bet palielinājusies ogļu un mobilo kravu nosūtīšana (sk. 97.attēlu). 2015. gadā kravu nosūtīšanā dominēja naftas produkti (62%), ogles (19,8%) un mobilās kravas (7,9%).

Ventspils ostā darbojas pasaulē otrais lielākais kālija sāls pārkraušanas terminālis AS *Kālija parks*. Tur var tikt pārkrauti līdz pat 20% no pasaules kālija sāls tirdzniecības apjoma. Katastrofāli rādītāji ir AS *Kālija parks*, kur 2015. gada laikā pārkrauti tikai 142 tūkstoši tonnu, kas ir par 91% jeb 1,4 miljoniem tonnu mazāk nekā 2014.gadā. Tas nozīmē, ka AS *Kālija*

ports 2015.gadā izmantoti tikai 2% kopējās iespējamās jaudas. AS “Kālija parks” pārkrauto kravu apjoms ir samazinājies no 4,4 miljonu tonnām 1997. gadā līdz 0,14 miljonu tonnām 2015.gadā, tas ir, samazinājies 31,43 reizes. 2016.gada 5.februārī Ventspils brīvdostas valde izteica brīdinājumu AS „Kālija parks”, kurā ilgstoši nenotiek kravu apstrāde solītajā apjomā ⁷⁸.

97.attēls Kravu apgrozījums Ventspils ostā 2000, 2005., 2010. un 2015. gadā (CSP dati)

Prāmju satiksmes operatori Ventspils brīvdostā, galvenokārt, orientējas uz ro-ro kravas transportēšanu, taču arvien lielāku lomu ieņem pasažieru pārvadāšana. 2015.gadā ar prāmjiem Ventspils brīvdostā ieradusies vai aizbraukuši 105 143 pasažieri (2014.gadā – 82 952 pasažieri), kas ir lielākais prāmju pasažieru skaits viena gada laikā Ventspils ostas vēsturē ⁷⁹.

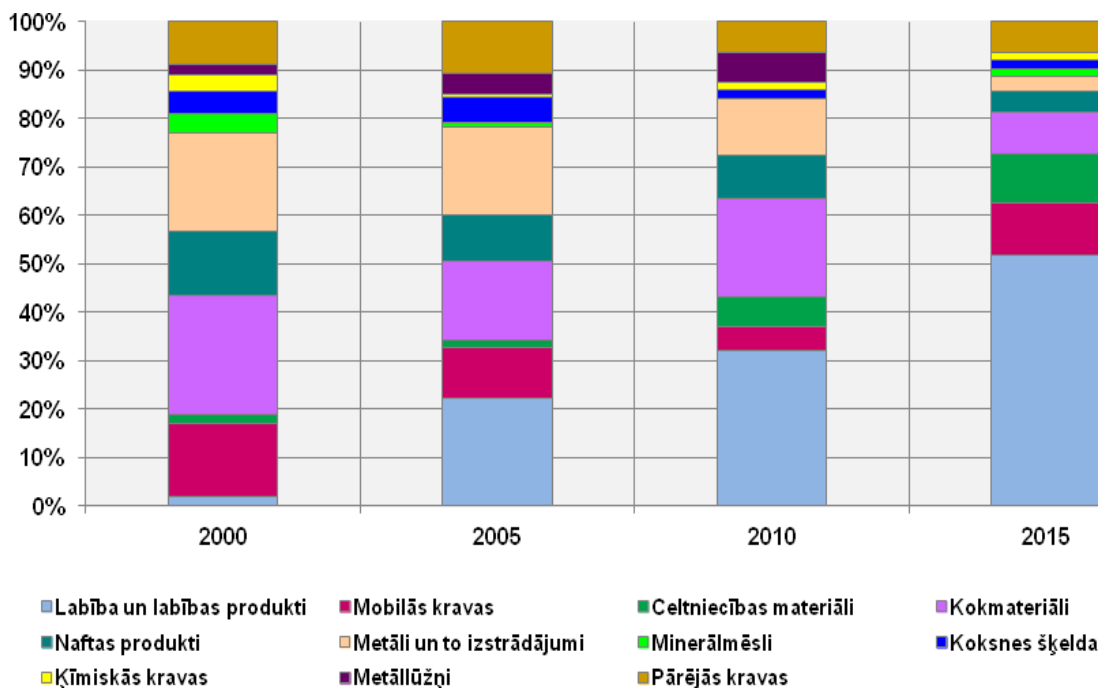
Liepājas osta attīstās kā multifunkcionāla komerciāla osta ar kombinētu ģenerālo kravu, konteineru, šķidro kravu un gāzes terminālu. Pēc jaudas un ostas teritorijas Liepājas osta ir daudz mazāka par Ventspils ostu. Maksimālā jauda tiek lēsta ap 7 milj. tonnu gadā. Laika posmā no 2000.gada izteikti palielinājušies labības un labības produktu kravas apgrozījumi, bet samazinājušies metāla un to izstrādājumu, kokmateriālu un naftas produktu apgrozījumi (sk. 98.attēlu).

2015. gadā Liepājas ostas kompānijas pārkrāvušas 5 611 442 tonnas dažādu kravu jeb par 5,9 % vairāk nekā gadu iepriekšējā gadā. Lielāko kravu apgrozījumu- 70 % veido beramkravas (2015.gadā pārkrautas 3924 tūkst. t. beramkravu, tajā skaitā 79 % labība un labības produkti, 15% celtniecības materiāli), 24% veido ģenerālkraavas (2015.gadā pārkrautas 1325 tūkst. t. ģenerālkraavu, tajā skaitā 63% ro-ro kravas, 35% kokmateriāli) un 6% veido lejamkravas (2015.gadā - 362,8 tūkst.t. lejamkravu, tajā skaitā 46% naftas produkti, 38% jēlnafta). Liepājas ostā 2015.gadā apkalpoti 1343 kuģi, bet iebraukuši un izbraukuši 39782 pasažieri ⁸⁰.

⁷⁸ <http://www.portofventspils.lv/>

⁷⁹ turpat

⁸⁰ <http://liepaja-sez.lv/lv/>

98.attēls Kravu apgrozījums Liepājas ostā 2000.,2005., 2010. un 2015.gadā (CSP dati)

Ventspils brīvosta piedāvā regulāru prāmju satiksmi uz Zviedriju (Nīneshamna) un Vāciju (Travenminde). Arī Liepājas ostā darbojas divas kravas - pasažieru prāmju līnijas uz Zviedriju (Nīneshamna) un Vāciju (Travenminde).

Latvijā ir 7 tā saucamās mazās ostas, no kurām trīs atrodas Kurzemē: Pāvilosta, Roja un Mērsrags.

Mazo ostu kravu apgrozījumu veido galvenokārt kokmateriāli (papīrmalka, zāģmateriāli, kūdra un koksnes šķelda) un zivju produkcija, ir ierobežots salīdzinājumā ar lielajām jūras ostām, bet tas aug. Blakus tam attīstās zivju pārstrāde un jūras tūrisms. Šīm ostām ir būtiska nozīme apkārtējo teritoriju ekonomiskajā attīstībā. Tomēr problēmas saistās ar pievadceļu trūkumu un nepietiekošām enerģētiskajām jaudām.

Pāvilostas osta funkcionē tikai kā zvejas un jahtu osta, nodrošinot nozvejoto zivju pārkraušanu.

Kurzemē ir labs attīstības potenciāls jahtu burāšanai, nepieciešama infrastruktūras izveide, jo ir teicami priekšnoteikumi jahtu ostu tīkla attīstībai. Visu ostu (arī lielo ostu) attīstības plānos ir paredzēta jahtu sektora attīstība, īpašu uzmanību pievēršot infrastruktūras rekonstrukcijai. Jahtu tūrisma attīstības priekšnoteikums ir jahtu ostu integrācija vienotā tīklā ar Igaunijas un Lietuvas ostām, veidojot kopīgu jahtu tūrisma un biznesa areālu. Būtiska nozīme jahtu nozares attīstībai ir jahtu tūrisma pārrobežu sadarbība un ostu integrācija sauszemes transporta infrastruktūrā. Īstenojot pārrobežu sadarbības pasākumus, Latvijas ostām paveras iespējas iekļauties Baltijas jūras jahtu ostu tīklā. Lielākā iekšzemes ūdeņu jahtu piestātne ir Usmas ezerā.

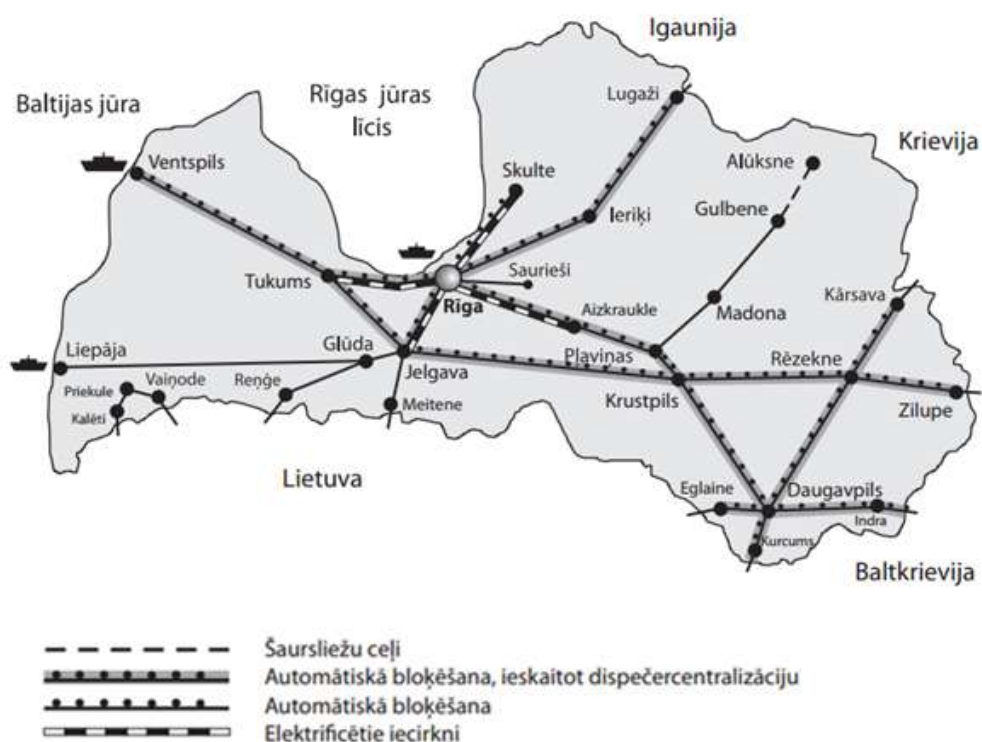
Mazajās ostās kopumā apgrozījums ir ļoti ierobežots salīdzinājumā ar lielajām jūras ostām, bet tas pastāvīgi aug. Ostu darbības attīstība sevišķi Rojā un Mērsragā ir attīstījušas ekonomisko dzīvi šo ostu tuvumā, un šo ostu kravu pārkraušanas apjomi ieņem arvien nozīmīgāku vietu Latvijas saimniecībā, ar darbu tiek nodrošināti iedzīvotāji, tiek sakārtota un uzlabota ceļu un dzelzceļu infrastruktūra. Strauji augot Mērsraga ostas kā kravas ostas kapacitātei un apgrozījumam un ostas teritorijā attīstoties industriālajam parkam un loģistikas centram, tā var kļūt par daudzfunkcionālu ostu un reģiona nozīmes saimniecisko pakalpojumu sadales centru. Mērsraga ostu nākotnē var izveidot par speciālo ekonomisko zonu. Tam viens no priekšnoteikumiem ir autoceļa Stende-Mērsrags izveide par kravas autotransportam piemērotu automaģistrāli, kas ļautu izmantot kravu transporta pa dzelzceļu sniegtās iespējas. Tieši reģiona

nozīmes ostu kravu apgrozījuma pieaugumam ir svarīga nozīme apkārtējo teritoriju attīstībā – tiek sakārtoti ceļi un infrastruktūra, radītas jaunas darbavietas, veicināta ekonomiskā attīstība.

Ostām ir liela nozīme ekonomiskās aktivitātes veicināšanā ne tikai konkrētajā ostas pilsētā, bet arī visā reģionā. Investīcijas ostu infrastruktūras uzlabošanā pozitīvi ietekmēs kuģošanas drošību, mazinās vides piesārņojuma risku un veicinās gan mazo, gan lielo ostu apkārtējās vides sakārtotību un ekonomiskās situācijas uzlabošanu (jaunu uzņēmējdarbību veidošanās, darba vietas iedzīvotājiem, u.c.).

4.3. Dzelzceļi

Kurzemes reģionu šķērso stratēģiskas nozīmes austrumu-rietumu dzelzceļa koridora iecirkņi Tukums - Ventspils (129,5 km), Jelgava - Liepāja (196,6 km), Glūda - Reņģe (60 km). Reģionālas nozīmes dzelzceļa iecirkņi Liepāja - Priekule (39,3km) un Kalēti - Priekule - Vaiņode (47,4 km) ir slēgti (sk. 99. attēlu).

99.attēls Latvijas dzelzceļu shēma⁸¹

Dzelzceļa tīkls pamatā sastāv no viensliežu posmiem. Tas ir izveidojies 19.gadsimta beigās un vēsturiski ir bijis orientēts uz Liepājas un Ventspils ostu savienojumu ar Krieviju tranzīta pārvadājumu vajadzībām.

Lai arī dzelzceļš šķērso lielāko daļu reģiona lielo centru (izņemot Kuldīgu un Talsus), šobrīd pasažieru pārvadājumi tiek veikti vienīgi līnijā Rīga - Jelgava – Liepāja (sk.100.attēlu). Maršrutā Rīga - Jelgava – Liepāja kopš 2015.gada atjaunoti pasažieru pārvadājumi vienu reizi nedēļā (piektdienās Rīga – Liepāja, svētdienās Liepāja- Rīga). Savukārt dzelzceļa līnijā Ventspils - Tukums II pasažieru satiksme ir slēgta.

⁸¹ Avots: Latvijas dzelzceļa Finanšu direkcija, Komunikācijas direkcija „Galvenie darba rādītāji 2015”

100.attēls Pasažieru pārvadājumi pa dzelzceļu Latvijā 2016.gadā ⁸²

Tā kā reģiona lielākās jūras ostas ir ar tranzīta raksturu nozīmīgu lomu ieņem dzelzceļa kravu pārvadājumi, intensīvi pārvadājumi notiek no NVS valstīm uz reģiona ostām - Ventspilī un Liepājā, savukārt reģiona nozīmes mazās ostas - Roja, Mērsrags un Pāvilosta - ir bez dzelzceļa savienojuma. Arī agrākā Ventspils-Liepāja dzelzceļa līnija ir slēgta un šobrīd starp tām nav dzelzceļa savienojuma, savienojuma nav arī ar ostām Lietuvā un Kaļiņingradas apgabalā.

Kravu operācijas tiek veiktas dzelzceļa iecirkņa Ventspils - Tukums stacijās: Ventspils, Ugāle, Stende un Sabile; iecirkņa Jelgava - Liepāja stacijās: Liepāja, Brocēni, Saldus, Skrunda, Kalvene.

Agrāk izmantotās dzelzceļa līnijas („Liepāja - Ventspils”, „Liepāja - Priekule”, „Priekule - Kalēti” un „Priekule - Vaiņode”) ir slēgtas satiksmei un šobrīd ir saglabātas kā infrastruktūras koridori, kas nākotnē var būt nepieciešami⁸³. Transporta attīstības pamatnostādņu 2014.-2020. gadam (turpmāk – TAP2020) 7.sadaļā „Turpmākās rīcības plānojums” paredzēts pasākums 3.4. „Valsts politikas (īpašumtiesības, finansējums utt.) izstrāde kustībai slēgtu vai maznoslogotu transporta infrastruktūras (ceļu, dzelzceļa) posmu un dzelzceļa pievedceļu apsaimniekošanai”. Ņemot to vērā, LR Satiksmes ministrija ir uzsākusi šo valsts politikas izstrādi un turpmākās rīcības variantus tiek plānots apspriest gan ar VAS „Latvijas dzelzceļš”, gan arī ar visām tām valsts un pašvaldību institūcijām, kuru atbildību un intereses skar attiecīgās dzelzceļa līnijas.

VAS “Latvijas dzelzceļš” (LDz) 2016.gada oktobrī prezentēja Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācijas programmas iecerī, tostarp plānoto gaitu un ieguvumus tautsaimniecībai, kā arī vīziju par loģistikas nozares ilgtermiņa attīstību Latvijā. Pirmajā posmā no 2019. līdz 2023.gadam paredzēts elektrificēt arī līnijas Daugavpils-Krustpils, Rēzekne-Krustpils, Krustpils- Jelgava un Jelgava-Ventspils (sk. 101.attēlu). Savukārt pēc 2023.gada plānots rast risinājumu posmā Jelgava-Liepāja, izskatot tā dēvētā “zaļā transporta koridora” izveides iespējas. Patlaban Latvijā elektrificēti ir 257 km (14%), 2019.-2030.gadā plānots elektrificēt 839 km (59%)⁸⁴.

⁸² Avots: <https://www.pv.lv/lv/vilcienu-kustibas-saraksti/>

⁸³ LR Satiksmes ministrijas 17.02.2014. vēstule Nr.15-01/731 Kurzemes plānošanas reģionam „Par informācijas sniegšanu Kurzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentu izstrādei.

⁸⁴ Avots: <http://www.ldz.lv/lv>

101.attēls Latvijas dzelzceļu elektrifikācijas programma (LDz karte⁸⁵)

4.4. Lidostas, lidlauki

Kurzemes lidostas šobrīd attīstās kā vispārējās aviācijas lidostas no hobiju, tūrisma, biznesa attīstības viedokļa. Ventspils un Liepājas lidostas ir TEN-T visaptverošā tīkla elementi.

SIA „Aviosabiedrība „Liepāja”” un SIA „Ventspils lidosta” lidlaukiem ir piešķirts valsts nozīmes civilās aviācijas lidlauku statuss un ir noteiktas minēto lidlauku robežas⁸⁶. Liepājas un Ventspils pilsētas pašvaldības kopā ar lidostām ir apņēmušās veikt pasākumus gaisa pārvadātāju piesaistei regulāru lidojumu veikšanai.⁸⁷

Kurzemes teritorijas izmantošanas attīstībā var tikt pastiprināta mazo lidlauku nozīmība, palielinoties maza izmēra lidaparātu satiksmes intensitātei. Pagaidām bijušie mazie lidlauki praktiski netiek izmantoti vai arī tiek piemēroti citām vajadzībām. Saskaņā ar LR Satiksmes ministrijas datiem Kurzemē to ir 6 – „Cīrava”, „Kuldīga”, „Snēpele”, „Talsi”, „Vainode”, „Ventspils”, „Saldus”, lai arī šādu bijušo mazo lidlauku jeb nosēšanās laukumu ir vairāk, piemēram, tie ir arī pie Durbes un Priekules.

⁸⁵ Avots: <http://www.ldz.lv/>

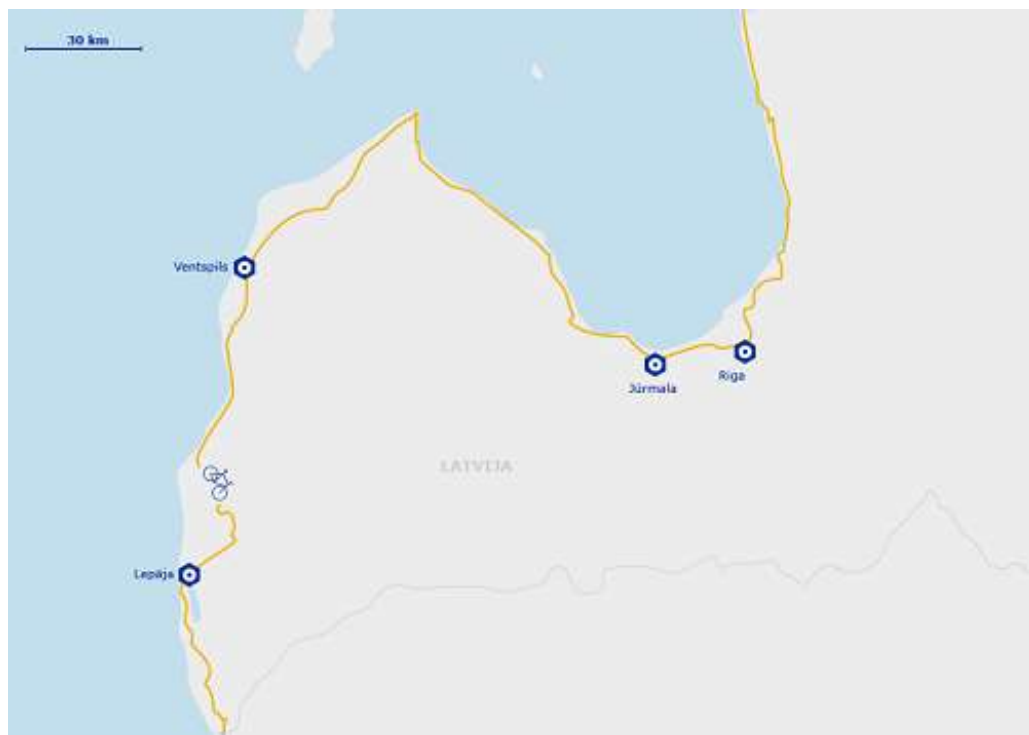
⁸⁶ Ministru kabineta 2011.gada 5.jūlija noteikumi Nr.536 „Noteikumi par sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Ventspils lidosta" lidlauka statusu, lidlauka teritorijas robežām un šīs teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu” un Ministru kabineta 2011.gada 5.jūlija noteikumi Nr.537 „Noteikumi par sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Aviosabiedrība "Liepāja"" lidlauka statusu, lidlauka teritorijas robežām un šīs teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu”

⁸⁷ LR Satiksmes ministrijas 17.02.2014. vēstule Nr.15-01/731 Kurzemes plānošanas reģionam „Par informācijas sniegšanu Kurzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentu izstrādei.

4.5. Veloceliņi

Kurzemes reģions ir iekļauts divos no piecpadsmit Eiropas velo maršrutiem. *EuroVelo10* šķērso Lejaskurzemi un caur Abavas senleju aizved ceļotājus līdz Jūrmalai un Rīgai, savukārt, *EuroVelo13* maršruts iet gar Baltijas jūru un Rīgas jūras līča piekrasti. Reģiona lielākajās pilsētās Liepājā un Ventspilī ir ievērojami paplašinājies veloceliņu tīkls, kas iekļaujas Eiropas līmeņa velomaršrutos (*EuroVelo10* un *EuroVelo13*). Arī citās lielākajās pilsētās (Kuldīgā, Talsos, Saldū u.c.) tiek attīstīta veloinfrastruktūra.

EuroVelo13 Iron Curtain Trail jeb *EuroVelo13 „Dzelzs priekšvara”* maršruta kopējais garums ir 10 400 km un tā maršruts ved cauri 20 dažādām valstīm. Maršruts iezīmē simbolisko robežu starp Austrumiem un Rietumiem - teritorijas, kādās Eiropa bija sadalīta vairāk kā pusgadsimtu Aukstā kara laikā, lieliski atspoguļojot unikālas vēstures liecības un šobrīd mazāk zināmus tūrisma apskates objektus. Maršruts Latvijā vijās 562 km garumā (sk. 102. attēlu) un no Latvijas projekta partneri ir Vidzemes Tūrisma asociācija un Tūrisma Attīstības Valsts aģentūra. 2015.-2016. gadā VARAM izstrādāja Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastei, kurā ietverts arī *EuroVelo13* velomaršruts kā piekrastes attīstības pamatass. Kurzemē *EuroVelo13* maršruts ved gar jūras krastu 375 km garumā un tas iet no Lietuvas robežas uz Jūrmalcietu- Liepāju- Pāvilosta- Jūrkalne- Ventspils- Kolka- Roja – Mērsrags (tālāk virzās uz Enguri, Jūrmalu u.t.t. uz Vidzemi)⁸⁸.

102.attēls EuroVelo 13 maršruts Latvijas teritorijā⁸⁹

EuroVelo10 maršruts „Apkārt Baltijas jūrai” ved visapkārt Baltijas jūrai, Latvijā tas ir 680 km garumā. Kurzemē maršruts virzās gar jūras krastu 476 km garumā, pietājot lielākajās ostas pilsētās Liepājā un Ventspilī, kā arī piekrastes zvejniekciemos. Vietām maršruts atvērās no jūras, ļaujot iepazīt mazās un romantiskās Kurzemes mazpilsētas – Kuldīgu, Talsus, Sabili u.c. (sk.103.attēlu). *EuroVelo10* maršruts Kurzemē: Lietuvas robeža- Nīca- Liepāja-

⁸⁸ Avots:<http://www.velokurzeme.lv/lv/buklets/>

⁸⁹ Avots: <http://www.eurovelo13.com/countries/latvia>

Pāvilosta- Jūrkalne- Alsunga- Ēdole- Kuldīga- Ventspils- Kolka- Roja- Talsi- Sabile (tālāk virzās uz Kandavu, Tukumu, Jūrmalu u.t.t.)⁹⁰.

103.attēls EuroVelo10 maršruts Latvijas teritorijā⁹¹

Velotūrisma attīstībai Kurzemē ir nepieciešama *EuroVelo10* un *EuroVelo13* ieviešana realitātē, veloceļu tīklojumu izveide savienojumi starp pilsētām, dabas teritorijām un ievērojamākiem tūristu piesaistes objektiem. Nepieciešams attīstīt velo stāvvietas un velo draudzīgus pakalpojumus. Kā potenciāls velotraspējums varētu tikt izmantotas bijušās dzelzceļa līnijas.

Projekta „Velomaršrutu tīkla attīstība un uzlabošana Centrālbaltijas teritorijā” („*CentralBalticCycling*”) ietvaros Kurzemes tūrisma asociācija izdeva „Velomaršrutu ceļvedi. Kurzeme” (kartes sagatavoja karšu izdevniecība „Jāna sēta”). Ceļvedī apkopoti 35 velomaršruti Kurzemē (sk.104.attēlu). Kurzemes reģionā ir vairāki vietējie velomaršruti („Talsu pauguraines velomaršruts” Nr. 554., „Abavas senlejas velomaršruts” Nr.555., „Apkārt Usmas ezeram” Nr. 559., „Ventas ielejas velomaršruts” Nr.563., „Pāvilostas jūras loks” Nr.571. u.c.). Kurzemē ir arī izveidots Zaļo ceļu velomaršruts (veidojušies vai speciāli labiekārtoti bijušo dzelzceļa līniju vietās), posmā Mazirbe –Sīkrags. (sk.104.attēlu).

⁹⁰ Avots: <http://www.velokurzeme.lv/lv/buklets/>

⁹¹ Avots: <http://www.eurovelo.com/en/eurovelos/eurovelo-10/countries/latvia>

104. attēls Kurzemes velomaršrutu karte („Jāna sēta” karte)⁹²

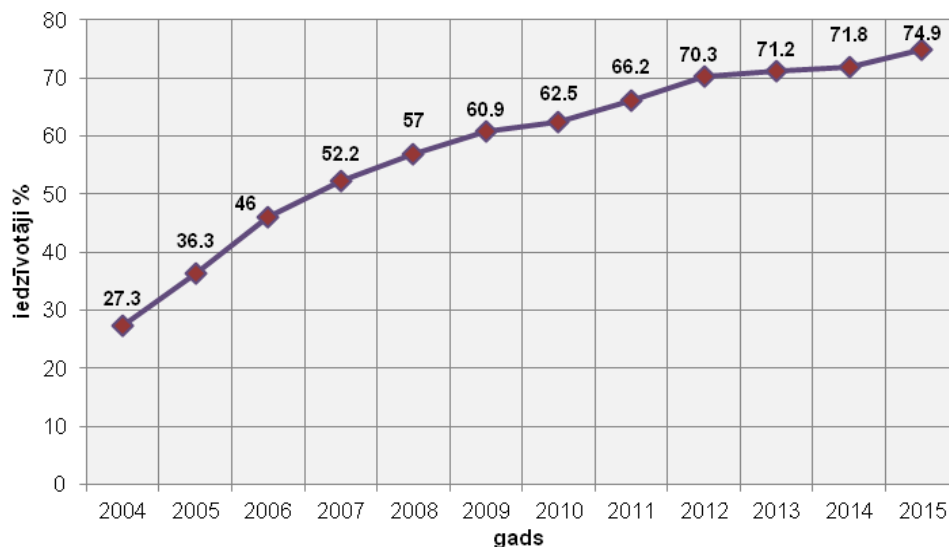
Kopumā reģionālais veloceliņu tīkls veidojas lēni un fragmentāri, jo tam nav atbalsta valsts politikas līmenī. ES ceļu satiksmes drošības pamatnostādņēs 2011.-2020.gadam ir noteikts mērķis - līdz 2020. gadam (salīdzinot ar 2010.gada datiem) par 50% samazināt bojā gājušo skaitu ES. Lai uzlabotu satiksmes drošību, Latvijai ir jārealizē pasākumi, kas fiziski atdala dažādas ceļu satiksmes dalībnieku grupas, piemēram, tālāk attīstot velosipēdistu/gājēju ceļu tīklu u.c., kā arī jāveic satiksmes organizācijas un satiksmes drošības uzlabošanas pasākumi – jārada droša un mobila vide visiem ceļu satiksmes dalībniekiem. Pilnveidojot ceļu infrastruktūru, īpaši jāizvērtē visu satiksmes dalībnieku pārvietošanās iespējas, tai skaitā arī velobraucēju, un jāturpina attīstīt veloceliņu tīklu gan kā ikdienas pārvietošanās, gan tūrisma un atpūtas elementu. Lai panāktu fizisku atdalīto veloceliņu sistemātiska tīkla izveidi, valsts autoceļu rekonstrukcijas projektos nepieciešams iekļaut veloceliņu risinājumus jau projektēšanas līmenī (vismaz to valsts autoceļu rekonstrukcijas projektos, kas iekļauti starptautiskajos velotūrisma *EuroVelo* maršrutos). Viena no satiksmes drošības lielākajām problēmām reģionā ir velobraucēji uz valsts autoceļiem, turklāt velobraucēju skaits ar katru gadu palielinās, īpaši tas attiecas uz *EuroVelo13*, kas ved gar Baltijas jūras piekrasti.

⁹² Avots: <http://www.velokurzeme.lv/>

4.6. IKT tīkls

Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) nozare ar katru gadu dod lielāku devumu Latvijas ārējā tirdzniecībā. Palielinās gan IKT produktu eksporta un importa vērtība absolūtajās summās, gan IKT nozares īpatsvars valsts ārējās tirdzniecības struktūrā %. Ja 2010.gadā IKT nozare veidoja 5,8 % no kopējā Latvijas eksporta, tad 2015.gadā tā veidoja jau 11,4%⁹³.

Valstī pieaug komunikāciju pakalpojumu, t.sk. datorpakalpojumu skaits, kā arī strauji palielinās interneta lietotāju skaits (sk. 105.attēlu).

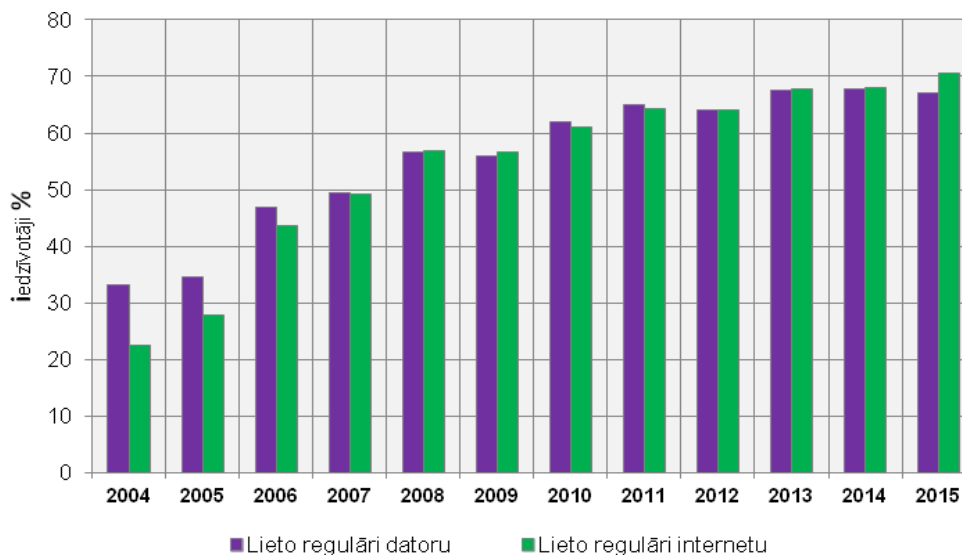
105.attēls Latvijas iedzīvotāji, kuri regulāri (vismaz reizi nedēļā) lieto internetu, % gada sākumā (CSP dati)

Kopš 2004.gada Kurzemes reģionā, tāpat kā visā Latvijā, ļoti izteikti palielinājies gan datoru, gan interneta lietotāju % skaits. 2004.-2006. gadā datoru lietotāju skaits ir krietni lielāks kā interneta lietotāju skaits. Arī kopš 2010.gada Kurzemes reģionā audzis gan datora (67,1% lietotāju 2015.gadā, jeb 5 procentpunktu kāpums), gan interneta (70,6% lietotāju, jeb 9,5 procentpunktu kāpums) lietotāju īpatsvars⁹⁴. Sākot ar 2013.gadu Kurzemes reģionā interneta lietotāju īpatsvars pārsniedzis datora lietotāju īpatsvaru, norādot uz to, ka cilvēki arvien biežāk internetu izmanto arī citās ierīcēs, piemēram, mobilajos tālruņos (skat. 106.attēlu).

2010. gadā fiksētie platjoslas piekļuves pakalpojumi bija brīvi pieejami blīvi apdzīvotās vietās Latvijā – Rīgā, lielākajās pilsētās un pagastu centros, kur pakalpojumus un to kvalitāti nodrošināja vairāki komersanti un to savstarpējā konkurence. Savukārt lauku teritorijās, lai arī interneta pieslēgums bija pieejams, datu pārraides ātrums bija nepietiekams mūsdienu interneta iespēju pilnvērtīgai izmantošanai un tā uzlabošanai bija nepieciešami apjomīgi kapitālieguldījumi, kuru veikšanā komersanti nebija ieinteresēti, retās apdzīvotības un klientu skaita dēļ, jo šādi ieguldījumi atmaksātos ļoti ilgā laika posmā.

⁹³ Aprēķins pēc CSP datiem

⁹⁴ CSP dati

106.attēls Iedzīvotāji Kurzemes reģionā, kuri regulāri lieto datoru un internetu, % no iedzīvotāju kopskaita (CSP dati)

2012.gadā Ministru kabinetā ir apstiprināta „Nākamās paaudzes platjoslas elektronisko sakaru tīklu attīstības koncepcija 2013. - 2020.gadam”, kurā ietverti rīcības virzieni stratēģijā „Eiropa 2020” noteiktā mērķa - uzlabot eiropiešu piekļuvi ātram un īpaši ātram internetam – sasniegšanai. Atbilstoši stratēģijai 2020. gadā jebkuram Latvijas iedzīvotājam ir jābūt iespējai abonēt interneta piekļuves pakalpojumu ar lejupielādes ātrumu ne mazāku par 30 Mbit/s.

Lai nodrošinātu platjoslas elektronisko sakaru pakalpojumu vienlīdzīgu pieejamību visā valsts teritorijā, 2012.gadā sāka un tiek īstenota valsts atbalsta programma par nākamās paaudzes tīkliem lauku teritorijās. Tās īstenotāja ir VAS “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”. Programma tiek īstenota divās kārtās un tās ietvaros paredzēts izbūvēt elektronisko sakaru optiskā tīkla „vidējo jūdzi” un izveidot optiskā tīkla piekļuves punktus teritorijās, kurās neviens elektronisko sakaru komersants nesniedz un tuvāko triju gadu laikā neplāno sniegt interneta piekļuves pakalpojumus ar datu pārraides ātrumu vismaz 30 Mbit/s (turpmāk – "baltās" teritorijas).

2015.gada augustā ir pabeigta 1.kārta, kuras īstenošanas rezultātā „baltajās” teritorijās ir izbūvēti 1813 km elektronisko sakaru “vidējās jūdzes” optisko kabeļu trases un izveidoti aptuveni 177 optiskā tīkla piekļuves punkti⁹⁵.

Lai panāktu Latvijas teritoriju līdzsvarotu attīstību, pieslēgumu punktu izveidei ir jāatbilst kritērijam, ka katrā plānošanas reģionā plānotajām investīcijām procentuāli pret plānotajām kopējām investīcijām piekļuves punktu un optisko kabeļu izbūvei ir jābūt sekojošām⁹⁶ :

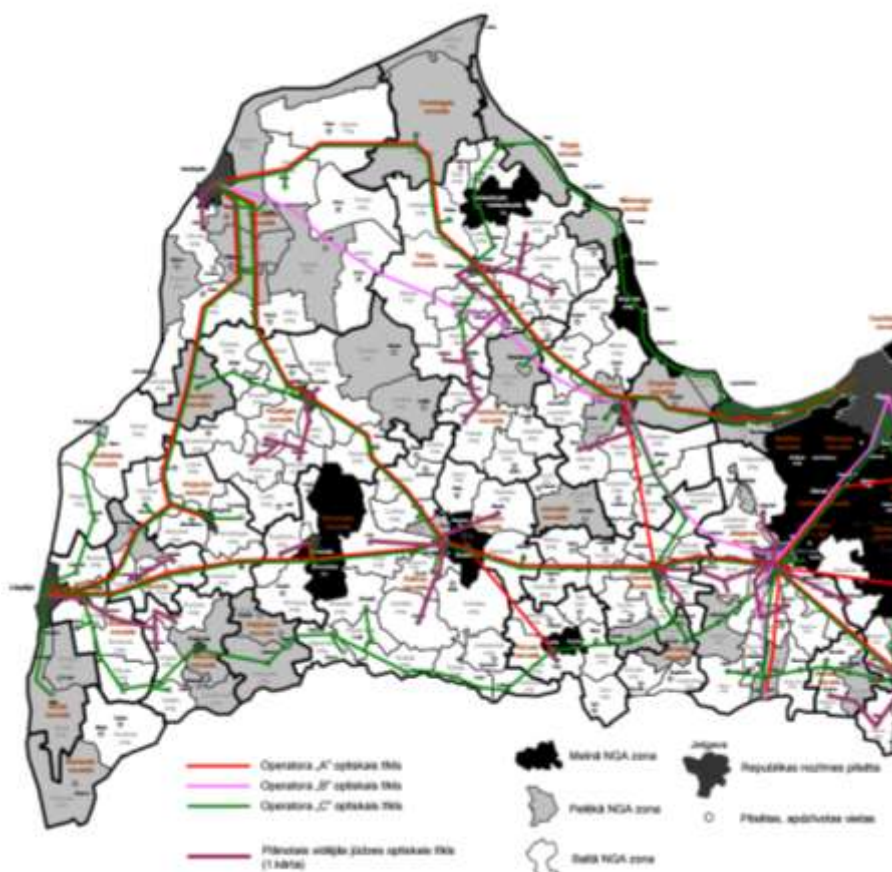
- Latgales plānošanas reģionam ir vismaz 20%;
- Rīgas plānošanas reģionam ir vismaz 5%;
- Kurzemes plānošanas reģionam ir vismaz 15%;
- Vidzemes plānošanas reģionā ir vismaz 15% ;
- Zemgales plānošanas reģionam ir vismaz 15%.

⁹⁵ Satiksmes ministrijas dati, <http://www.sam.gov.lv/sm/>

⁹⁶ Avots: <http://www.lvrta.lv/platjoslas-projekts.html>

Projekta „Nākamās paaudzes elektronisko sakaru tīklu attīstība lauku reģionos” ietvaros ir izbūvēta platjoslas optiskā tīkla infrastruktūra un Kurzemes reģionā 1.kārtā ir izveidoti 30 optiskā tīkla piekļuves punkti⁹⁷ (sk.107.attēlu):

- Aizputes novadā -1 punkts (Rokasbirze);
- Brocēnu novadā -1 punkts (Remte);
- Durbes novadā - 3 punkti (Raibāmuiža, Lieģi, Vecpils);
- Grobiņas novadā -1 punkts (Gavieze);
- Kuldīgas novadā- 6 punkti (Vilgāle, Dekšne, Padure, Mežvalde, Snēpele, Turlava);
- Priekules novadā - 3 punkti (Bunka, Paplaka, Virga);
- Saldus novadā - 6 punkti (Kursīši, Draudzība, Ēvarži, Mežvidi, Butnāri, Striķi);
- Skrundas novadā - 1 punkts (Rudbārži);
- Talsu novadā - 7 punkti (Valgale, Lauciene, Dursupe, Strazde, Lādzere, Vandzene, Spāre);
- Ventspils novadā - 1 punkti (Vārve).

107.attēls Esošā maģistrālā optiskā tīkla infrastruktūra un vidējās jūdzes optiskā tīkla izvēršana „baltajās” NGA⁹⁸ zonās 1.kārta (SM karte⁹⁹)

⁹⁷ Avots: <http://www.lvrta.lv/1-k257rta.html>

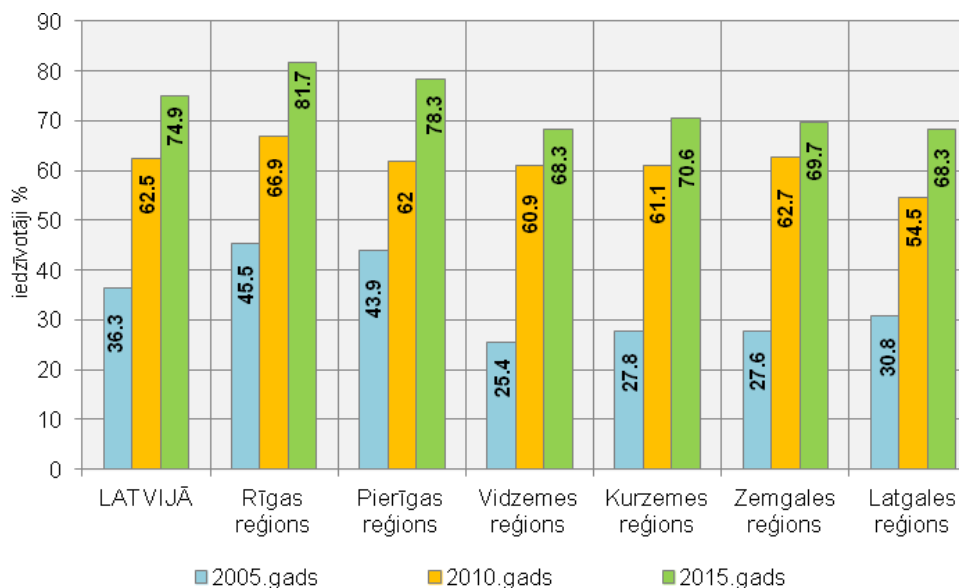
⁹⁸ Nākamās paaudzes piekļuves kabeļtīkli (NGA)- pilnībā vai daļēji no optiskās šķiedras elementiem sastāvoši platjoslas piekļuves tīkli, kas galalietotājiem spēj nodrošināt interneta piekļuves pakalpojumus ar uzlabotiem datu pārraides parametriem salīdzinājumā ar esošajiem vara kabeļu tīkliem (pēc Elektronisko sakaru likuma)

⁹⁹ Avots: http://www.sam.gov.lv/images/modules/items/PDF/item_3513_Kartev12_Backhaul_fiber_1_posms

No 2016.gada līdz 2020 gadam paredzēts realizēt projekta 2.kārtu ar optisko kabeļu trasēm un piekļuves punktiem Latvijā 221 vietā. Kurzemes reģionā optiskā tīkla piekļuves punkti plānoti 33 vietās¹⁰⁰:

- Brocēnu novadā- 2 punkti (Emburga, Satiķi);
- Dundagas novadā – 1 punkts (Kolka);
- Durbes novadā – 2 punkti (Dunalka, Līguti);
- Kuldīgas novadā – 4 punkti (Laidi, Renda, Kabile, Gudenieki);
- Pāvilostas novadā – 1 punkts (Saka);
- Priekules novadā – 2 punkti (Gramzda, Audari);
- Rucavas novadā – 2 punkti (Rucavā, Sikšņi);
- Saldus novadā – 4 punkti (Jaunlutriņi, Šķēde, Vadakste, Jaunauce);
- Skrundas novads – 3 punkti (Kušaiņi, Dzelda, Raņķi);
- Talsu novadā – 2 punkti (Tiņģere, Kūļciems);
- Vaiņodes novadā – 1 punkts (Vībiņi);
- Ventspils novadā – 9 punkti (Ugāle, Puze, Ance, Užava, Usma, Zlēkas, Ziras, Karaļciems/Ūdrande, Jūrkalne).

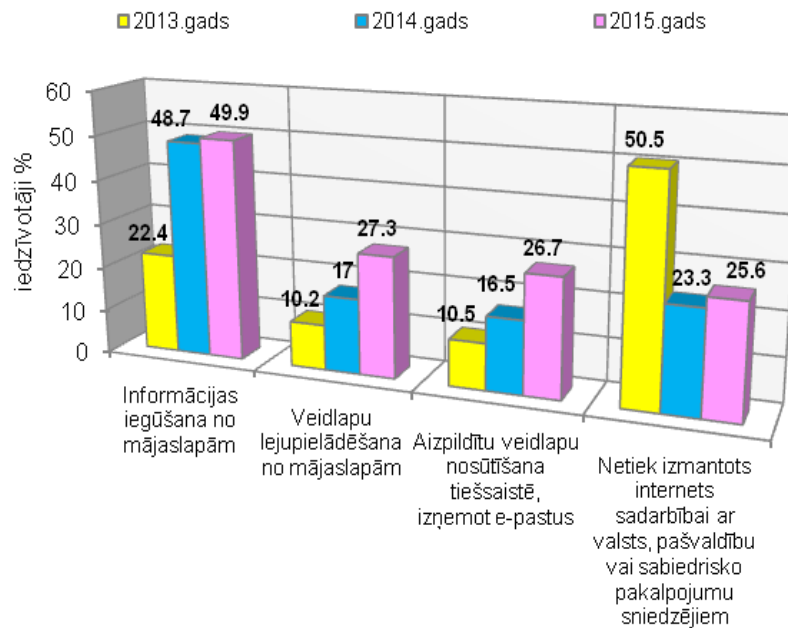
Pēdējo desmit gadu laikā gan Latvijā vidēji, gan katrā no statistiskajiem reģioniem izteikti palielinājies interneta lietotāju skaits. Latvijā vidēji regulāri (vismaz reizi nedēļā) internetu 2015.gadā lietoja 74,9% no iedzīvotāju skaita, Kurzemes reģionā šis rādītājs ir zemāks, bet tas ir lielāks nekā Latgales un Zemgales statistiskajos reģionos (sk.108.attēlu).

108.attēls Iedzīvotāji Latvijā un statistiskajos reģionos, kuri regulāri (vismaz reizi nedēļā) lieto internetu, % no iedzīvotāju kopskaita (CSP dati)

Kurzemes reģionā divu gadu laikā no 2013.gada līdz 2015.gadam vairāk kā uz pusi (no 50,5% līdz 25,6%) sarucis personu skaits, kas neizmanto internetu sadarbībai ar valsts, pašvaldību vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem (sk. 109.attēlu). Šajā laika periodā audzis gan personu skaits, kas internetu izmanto informācijas iegūšanai no mājaslapām, gan veidlapu lejupielādēšanai un nosūtīšanai tiešsaistē.

¹⁰⁰ Avots: <http://www.lvrta.lv/1-k257rta.html>

109.attēls Sadarbība ar valsts vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem izmantojot internetu, Kurzemes reģionā, % no iedzīvotāju kopskaita (CSP dati)

4.7. Sabiedriskais transports

Pastāvošais reģionālās nozīmes maršrutu tīkls pamatā ir veidots kā koncentrisks radiālo svārstveida maršrutu tīkls ap nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem - Liepāju, Ventspili, Kuldīgu, Saldus un Talsiem. Pārsvārā gadījumos koncentriskie radiālie maršruti nodrošina arī lielāko apdzīvoto vietu savstarpējo sasaisti, taču šāda maršrutu organizācija nenodrošina pakāpenisku pakāpjveida centru sasniedzamību atbilstoši jaunajam administratīvajam iedalījumam¹⁰¹.

Pastāvošais Kurzemes reģiona reģionālais vietējās nozīmes maršrutu tīkls pamatā nodrošina gan novadu centru, gan apdzīvoto vietu, kurās izvietojas pagastu pārvaldes, un apdzīvoto vietu ar 200-500 iedzīvotājiem sasaisti ar nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem.

Atbilstoši NAP2020 transporta politikas mērķis ir konkurētspējīga, ilgtspējīga, komodāla transporta sistēma¹⁰², kas nodrošina augstas kvalitātes mobilitāti, efektīvi izmantojot resursus, t.sk. ES fondus. Ilgtspējīgas transporta sistēmas vīzija:

- kvalitatīva transporta infrastruktūra (labi ceļi, elektrificēts dzelzceļš, ērta TEN-T sasaiste ar pilsētām, lidosta „Rīga” kā centrālais gaisa satiksmes centrs reģionā);
- augsts satiksmes drošības līmenis;
- transporta un loģistikas pakalpojumi, kas rada priekšnosacījumus citu nozaru attīstībai, nodrošina darbavietas un ievērojamu pienesumu pakalpojumu eksporta apjoma pieaugumā;

¹⁰¹ Avots: Kurzemes transporta organizācijas un pārvaldības stratēģija, izstrādāja: SIA „NK konsultācijas” un SIA „AC konsultācijas” 2009.gadā Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansētā individuālā projekta Nr. LV0076 „Komunālās saimniecības sistēmas modeļu izveide Kurzemes reģionā” aktivitātes Nr.2 „Administratīvās un institucionālās darbības modeļa izstrāde integrētas sabiedriskā transporta pakalpojumu sistēmas izveidei Kurzemes reģionā” ietvaros.

¹⁰² Komodāla transporta sistēma -viena vai vairāku transporta veidu kombinēšana, lai optimāli un ilgtspējīgi izmantotu resursus.

- pieejams sabiedriskais transports, kas nodrošina sasniedzamību visā Latvijas teritorijā (ērta, vienota sabiedriskā transporta sistēma, panākot autobusu un dzelzceļa pārvadājumu savstarpēju saskaņotību).

NAP2020 izvirzīts mērķis līdz 2020.gadam panākt sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšanu vienotā autobusu un vilcienu maršrutu tīklā, nodrošinot lauku iedzīvotājiem iespējas nokļūt reģionālas nozīmes attīstības centros, un no tiem nacionālas nozīmes attīstības centros un galvaspilsētā (pagastu savienojums ar 21+9, vismaz divas reizes dienā). Lai to īstenotu, Transporta attīstības pamatnostādņēs 2014. – 2020.gadam Satiksmes ministrija sadarbībā ar Autotransporta Direkciju, plānošanas reģioniem un pašvaldībām plāno īstenot šādas aktivitātes:

- 1) sabiedriskā transporta pieejamības un pievilcības veicināšana;
- 2) uzlabojot sabiedriskā transporta infrastruktūru izveidojot multimodālos pārsēšanās punktus, izveidojot „noliec un brauc” parku sistēmu;
- 3) integrējot dzelzceļa transportu Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta tīklā;
- 4) sasaistot reģionālos sabiedriskā transporta maršrutus ar pilsētu maršrutiem;
- 5) visiem reģionālajiem pārvadājumiem maršrutos, kuri tiek veikti valsts pasūtījuma ietvaros, ieviešot pēc vienotiem principiem veidotu tarifu;
- 6) ieviešot vienoto biļeti visos sabiedriskā transporta veidos;
- 7) veicot iedzīvotāju aptauju par pārvietošanās nepieciešamību.

Atbilstoši Sabiedriskā transporta pakalpojumu likumā noteiktai kompetencei VSIA „Autotransporta direkcija” (turpmāk - ATD) veic sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšanas un maršrutu tīkla pārzināšanas funkciju reģionālās nozīmes maršrutos un attiecīgo republikas pilsētu pašvaldības pilsētu nozīmes maršrutos. Sabiedriskā transporta pakalpojumi tiek organizēti saskaņā ar valsts un pašvaldību pasūtījumu.¹⁰³

Pārvadāto pasažieru skaits regulārajos pasažieru pārvadājumos Latvijā samazinās. Pēc ATD datiem, 2015.gadā Latvijā tika pārvadāti 239 milj. pasažieru, kas ir par 4% mazāk kā 2013.gadā (249 milj. pasažieru). 2013.gadā 78,8 % bija pilsētu pārvadājumi, 13,4% reģionālie autobusu pārvadājumi un 7,8% reģionālie dzelzceļa pārvadājumi, 2015.gadā -79,7 % pilsētu pārvadājumi, 13,2% reģionālie autobusu pārvadājumi un 7,1% reģionālie dzelzceļa pārvadājumi. Lielāks skaita un īpatsvara samazinājums ir reģionālajiem pārvadājumiem. Pasažieru skaita samazinājuma iemesli reģionālajos pārvadājumos tiek vērtēti ar kopējām iedzīvotāju skaita izmaiņām un labklājības līmeņa paaugstināšanos, kad pārvietošanās tiek nodrošināta ar citiem transporta veidiem (pārsvarā vieglais transports). 2015.gadā reģionālas nozīmes pārvadājumos ar autobusiem biļešu ieņēmumu segums pār izmaksām Latvijā vidēji veidoja tikai 39,3%, Kurzemes reģionā šis rādītājs bija vēl zemāks – 36,6% (zemāks bija Latgales (31,8%) un Vidzemes (31,2%) reģionā)¹⁰⁴.

¹⁰³ Avots: Satiksmes Ministrija, <http://www.sam.gov.lv/sm/>

¹⁰⁴ Pēc ATD datiem, http://www.atd.lv/sites/default/files/Info_2015_gads_25022016_precizets_29082016.pdf

Sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu ar autobusiem reģionālās nozīmes maršrutu tīkla daļā “Kurzeme” nodrošina 6 lotes:

- Ventspils lote (Ventspils novads);
- Talsu lote (Talsu, Dundagas, Mērsraga, Rojas novads);
- Kuldīgas lote (Skrundas, Kuldīgas un Alsungas novads);
- Saldus lote (Saldus un Brocēnu novads);
- Aizputes lote (daļa no Grobiņas novada, daļa no Durbes novada, Pāvilostas novads, Aizputes novads);
- Priekules lote (Vaiņodes, Priekules, Rucavas, Nīcas, daļa no Grobiņas novada, daļa no Durbes novada).

2015.gada oktobrī tika izsludināts konkurss par sabiedriskā transporta nodrošināšanu Latvijā 243 maršrutos, kuri iekļauti deviņās lotēs – Ventspils, Kuldīga, Saldus, Aizpute, Priekule u.c. Latvijā. Pēc 2020.gada plānots veidot vienotu maršrutu tīklu visā Latvijā, nedalot atsevišķi starppilsētu un vietējos maršrutos, tāpēc līgumi ar attiecīgajiem pārvadātājiem tiks slēgti līdz 2020.gada beigām. AS „Liepājas autobusu parks” ir ieguvusi tiesības sniegt sabiedriskā transporta pakalpojumus lotē Aizpute un Priekule, SIA „Tukuma auto” – Kuldīga un Saldus lotēs. Lotē Ventspils atkārtoti tiks sludināts atklātais konkurss¹⁰⁵. Ventspils lotē sabiedrisko transportu nodrošina „SIA Sabiedriskais autobuss”, Talsu lotē – „Talsu autotransports”.

VSIA „Autotransporta direkcija” 2016.gadā uzsākusi kartogrāfijas veidošanas rīka (SGIS) izstrādi sabiedrisko transportlīdzekļu maršrutu digitalizācijas nodrošināšanai. 2015.gadā plānošanas reģioni ir pabeiguši pieturvietu apsekošanu un ietveršanu Autotransporta direkcijas izstrādātajā datubāzē.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Avots: Autotransporta direkcija, <http://www.atd.lv/lv/jaunumi/>

¹⁰⁶ Avots: Autotransporta direkcija

5. VIDES INFRASTRUKTŪRA

5.1. Atkritumu apsaimniekošana

Atkritumu apsaimniekošanas kārtību Latvijā nosaka Atkritumu apsaimniekošanas likums, atbilstoši tam atkritumi tiek iedalīti bīstamajos atkritumos (atkritumi, kuriem piemīt viena vai vairākas īpašības, kas padara tos bīstamus cilvēku dzīvībai un veselībai, videi, kā arī personu mantai, un kuri atbilst atkritumu klasifikatorā noteiktajām bīstamo atkritumu kategorijām) un sadzīves atkritumos (visi pārējie atkritumi, kuri netiek klasificēti kā bīstamie atkritumi).

Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanu ir atbildīgas pašvaldības, savukārt bīstamo atkritumu apsaimniekošana ir valsts pārziņā.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam mērķis ir samazināt radīto atkritumu daudzumu, novērtēt atkritumus kā resursu un sekmēt to pārstrādi, mazināt atkritumu negatīvo ietekmi uz vidi un cilvēku, un samazināt apglabājamo atkritumu daudzumu.

Latvija ir iedalīta 10 atkritumu apsaimniekošanas reģionos, Kurzemes plānošanas reģiona teritorijā pilnībā, vai daļēji atrodas 3 no atkritumu apsaimniekošanas reģioniem- Ventspils, Liepājas un Piejūras reģioni (skat. 110. attēlu).

110. attēls Atkritumu apsaimniekošanas reģioni un poligoni Latvijā 2015.gadā (VARAM karte¹⁰⁷)

Liepājas atkritumu apsaimniekošanas reģionā saražotos atkritumu apjomus no 2000.gada apsaimnieko SIA "Liepājas RAS". Liepājas RAS apsaimnieko Liepājas reģiona atkritumu apsaimniekošanas poligonu „Kivītes” Grobiņas novadā un slēgto atkritumu izgāztuvi „Šķēde”,

¹⁰⁷ Avots: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/apsaimniekosana/info/?doc=6789

kurā līdz 2013.gada februārim tika veikta biogāzes ieguve un elektroenerģijas ražošana. Uzņēmuma darbības pamatuzdevums ir poligona darbības nodrošināšana. Poligona „Ķīvītes” darbības princips paredz, ka bioloģiski noārdāmie atkritumi tiek apglabāti atsevišķi no inertajiem atkritumiem energošūnās, kurās tiek veicināta biogāzes rašanās. Iegūto biogāzi izmanto elektroenerģijas ražošanā. Poligona kopējā ietilpība 20 gadu laikā (projektētā) 398 638 tonnas ¹⁰⁸.

2014.gadā Liepājas reģionā darbību ir atsācis arī poligons "Dūmiņi", kura operators bija SIA "Baltijas auto pluss". Kopš 2015.gada decembra operators ir SIA „Viduskurzemes AAO”. Darbības atļaujā ir gan azbestu saturošo atkritumi, gan arī būvniecības atkritumu apglabāšana. Poligona kopējā ietilpība 20 gadu laikā (projektētā) 180 000 tonnas ¹⁰⁹.

Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģionu apsaimnieko SIA „Ventspils Labiekārtošanas kombināts”, darbojas sadzīves atkritumu poligons „Pentuļi”, kurā tiek nogādāti Ventspils pilsētas, Ventspils novada un daļa Kuldīgas novada iedzīvotāju atkritumi (sk. 17.tabulu). Tas izveidots jau 2004.gadā un 2013.gadā poligons tika būtiski uzlabots - izveidots atkritumu mehāniskās priekšapstrādes centrs (atkritumu priekšapstrādē tiek iegūta organiskā viela, savukārt pārējie atkritumi tiks nodoti otrreizējai pārstrādei), kā arī uzstādīta atkritumu glabāšanas laikā radušās biogāzes savākšanas sistēma ar sadedzināšanas lāpu. Poligons atrodas Ventspils novada Vārves pagastā. Poligona kopējā ietilpība 20 gadu laikā (projektētā) 261 594 tonnas ¹¹⁰.

Par Piejūras reģiona atkritumu uzglabāšanu rūpējas 2009. gadā atklātais poligons „Janvāri”, tas atrodas Talsu novada Laidzes pagastā. Poligona apsaimniekotājs ir SIA „Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība „Piejūra”. Poligona kopējā ietilpība 20 gadu laikā (projektētā) 490 000 tonnas ¹¹¹. Visas reģionā esošās likumdošanai neatbilstošās izgāztuves ir slēgtas.

Pašvaldību sadalījums pa atkritumu apsaimniekošanas reģioniem apkopots 17.tabulā. Pārsvārā katru no pašvaldībām apsaimnieko viens atkritumu apsaimniekošanas reģions, vienīgi Kuldīgas novada teritorija sadalīta starp visiem 3 atkritumu apsaimniekošanas reģioniem.

17.tabula Atkritumu apsaimniekošana Kurzemes plānošanas reģiona novados un pilsētās

Novadi un pilsētas	Iedzīvotāji ¹¹²	Platība, km ²	Atkritumu apsaimniekošanas reģions
Aizputes novads	9396	640.2	Liepājas AAR
Brocēnu novads	6376	498.5	
Durbes novads	3005	320.7	
Grobiņas novads	9528	490.2	
Liepāja	78144	60.37	
Nīcas novads	3521	350.8	
Pāvilostas novads	2928	515	

¹⁰⁸ pēc VARAM „Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020. gadam”

¹⁰⁹ turpat

¹¹⁰ turpat

¹¹¹ turpat

¹¹² Pēc PMLP datiem uz 01.01.2016.

Novadi un pilsētas	Iedzīvotāji ¹¹²	Platība, km ²	Atkritumu apsaimniekošanas reģions
Priekules novads	5875	519.7	Liepājas AAR
Rucavas novads	1832	449	
Saldus novads	26296	1683.3	
Skrundas novads	5343	553.2	
Vaiņodes novads	2656	307.3	
Kuldīgas novads	25254	1756.7	Sadalās starp Liepājas, Piejūras un Ventspils AAR
Dundagas novads	4354	675.6	Piejūras AAR
Rojas novads	4115	200.5	
Mērsraga novads	1712	109	
Talsu novads	31954	1763	
Alsungas novads	1513	190	Ventspils AAR
Ventspils	39861	55.4	
Ventspils novads	12361	2466.4	
Kopā:	158019	13604.9	

Visvairāk atkritumu tiek apglabāti poligonā „Ķīvītes“, kas atrodas Liepājas atkritumu apsaimniekošanas reģionā- 35824, 1 t, vairums no tiem ir nešķiroti sadzīves atkritumi- 30,4 tūkst. t (sk.18.tabulu). Mazāk atkritumu tiek apglabāti poligonos „Janvāri“ (27,6 tūkst t) un „Pentuļi“ (3,2 tūkst. t). Poligonā „Dūmiņi”, kur darbības atļaujā ir gan azbestu saturošo atkritumi, gan arī būvniecības atkritumu apglabāšana, apglabātas 1,3 tūkst.t (no tām 41,9% bīstamie atkritumi).

18.tabula Apglabāto atkritumu daudzumi un veidi Kurzemes plānošanas reģiona teritorijā esošajos poligonos, 2014.gadā ¹¹³

Poligons	Atkritumu nosaukums	Norāde par atkritumu bīstamību	Atkritumu daudzums, t
Dūmiņi	Keramikas izstrādājumu, ķieģeļu, flīžu un celtniecības produktu atkritumi (pēc termiskās apstrādes)		3.38
	Citi azbestcimenta ražošanas atkritumi, kuri neatbilst 101309 klasei		1.06

¹¹³ Avots: LVĢMC

<http://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Atkritumi/statistika/Poligonu%20p%C4%81rskats%202014.pdf>

Poligons	Atkritumu nosaukums	Norāde par atkritumu bīstamību	Atkritumu daudzums, t
Dūmiņi	Citi kompozītu cementa materiāli, kuri neatbilst 101309 vai 101310 klasei		31.92
	Cementa atkritumi un nogulsnes		32.50
	Citi šīs grupas atkritumi		26.30
	Betons		26.10
	Ķieģeļi		12.72
	Augsne un akmeņi, kas neatbilst 170503 klasei		235.06
	Azbestu saturoši būvmateriāli ⁷	Bīstami	530.83
	Būvmateriāli uz ģipša bāzes, kuri neatbilst 170801 klasei		4.48
	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei		363.61
	Kopā poligonā		1267.96
Janvāri	Patēriņam vai apstrādei nederīgi materiāli		18.92
	Azbestu saturošie būvmateriāli ⁷	Bīstami	87.34
	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei		91.12
	Drēbes		15.45
	Nešķīroti sadzīves atkritumi		27394.36
	Kopā poligonā		27607.19
Ķīvītes	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei		5352.79
	Azbestu saturošie būvmateriāli ⁷	Bīstami	69.00
	Nešķīroti sadzīves atkritumi		30402.31
	Kopā poligonā		35824.1
Pentuļi	Kurtuvju pelni		323.63
	Azbestu saturošie būvmateriāli ⁷	Bīstami	73.42
	Patēriņam vai apstrādei nederīgi materiāli		7.75
	Liela izmēra atkritumi		2816.12
	Kopā poligonā		3220.92

Reģionā ir izvietoti bīstamo atkritumu pārstrādes uzņēmumi Liepājā - SIA „Lampu demerkurizācijas centrs” (nodarbojas ar dzīvsudraba saturošu izdegušo spuldžu pārstrādi), AS „Brocēni” (sērskābā gudrona, atstrādāto eļļu un nolietoto riepu utilizēšana), Liepājas SEZ

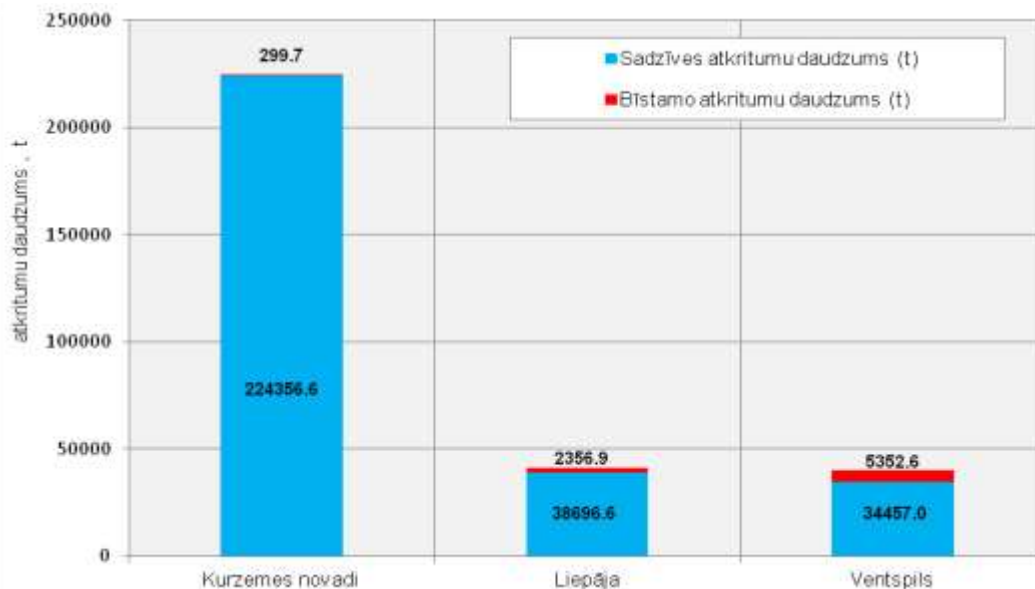
(attīra ūdeņus, kas ir piesārņoti ar naftas produktiem), Liepājas Centrālajā slimnīcā (bīstamo medicīnas atkritumu apsaimniekošana, sašķirošana un nodošana pārstrādei „BAO-Bīstamo atkritumu organizācijai”).

Analizējot datus par radīto sadzīves un bīstamo atkritumu daudzumu (no organizācijām, kuras ir atskaitījušās ar Valsts statistisko pārskatu „Nr.3 - Pārskats par atkritumiem”) 2015.gadā teritoriālā griezumā, konstatējams, ka lielākais sadzīves atkritumu daudzums bija Priekules novadā, Liepājas un Ventspils pilsētās (sk.19.tabulu). Kurzemes reģionā kopā bija 14,9% no Latvijas sadzīves atkritumu apjoma. Radītais bīstamo atkritumu daudzums izteikti lielāks bija republikas pilsētās Ventspilī (66,8 % no Kurzemes reģiona) un Liepājā (29,4 %) – sk.111.attēlu.

19.tabula Radītais atkritumu daudzums Kurzemes reģiona pašvaldībās no organizācijām, kuras ir atskaitījušās ar Valsts statistisko pārskatu „Nr.3 - Pārskats par atkritumiem” par 2015.gadu¹¹⁴

Administratīvā teritorija	Sadzīves atkritumu daudzums (t)	Bīstamo atkritumu daudzums (t)
Aizputes novads	1940.4	4.806
Brocēnu novads	31405.6	27.907
Dundagas novads	870.534	
Durbes novads	151.84	
Grobiņas novads	7095	30.976
Kuldīgas novads	1162.35	20.152
Liepāja	38696.6	2356.93
Mērsraga novads	1448.73	0.211
Nīcas novads	31565.6	2.789
Pāvilostas novads	109.47	0.76
Priekules novads	53026.9	2.622
Rojas novads	5033.15	0.778
Rucavas novads	77.37	
Saldus novads	43763	119.376
Skrundas novads	16895.4	
Talsu novads	16606.8	30.87
Vaiņodes novads	372.852	6.989
Ventspils	34457	5352.64
Ventspils novads	12831.7	51.416
Kopā	284678	8009.22

¹¹⁴ Avots: LVĢMC, https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/3-A%20parskats_2015.pdf

111. attēls Radītais sadzīves un bīstamo atkritumu daudzums Kurzemes reģiona novados, Liepājas un Ventspils pilsētās 2015.gadā¹¹⁵

5.2. Degradētās teritorijas

Eiropas izpratnē degradētās teritorijas ir pamestas, nelietderīgi vai nepietiekami izmantotas vai brīvas zemes, kuras var negatīvi ietekmēt, bet var arī neietekmēt vidi, kuru izmantošana iepriekšējos nolūkos ir pārtraukta vai mazinājusies un tirgus bez lielākas vai mazākas iejaukšanās no ārpuses nav spējis to atgriezt lietošanā¹¹⁶.

Latvijā ar terminu “degradētās teritorijas” tiek saprastas piesārņotās vai potenciāli piesārņotās vietas, kuras ir:

- Rūpniecības atkritumu izgāztuves;
- Sadzīves atkritumu izgāztuves;
- Degvielas uzpildes stacijas un naftas bāzes;
- Bīstamo ķīmikāliju un pesticīdu noliktavas;
- Lopkopības kompleksi, cūku fermas, putnu un lopu fermas;
- Bijušās militārās Padomju Savienības armijas teritorijas;
- Pamestās rūpniecības un dzīvojamā sektora ēkas, u.c.

Atbilstoši Zemes pārvaldības likumam degradēta teritorija ir teritorija ar izpostītu vai bojātu zemes virskārtu vai pamesta apbūves, derīgo izrakteņu ieguves, saimnieciskās vai militārās darbības teritorija.

Saskaņā ar Zemes pārvaldības likumu vietējā pašvaldība teritorijas attīstības plānošanas dokumentos apbūvei prioritāri paredz degradētās teritorijas. Likumā ir iekļauti arī zemes degradācijas novēršanas pasākumi, kuru mērķis ir novērst degradācijas cēloņus un sekas, lai sekmētu ilgtspējīgu zemes izmantošanu. Saskaņā ar tiem vietējā pašvaldība teritorijas attīstības plānošanas dokumentos nosaka un atzīmē degradētās teritorijas, kā arī paredz nepieciešamos zemes izmantošanas nosacījumus. Savukārt, teritorijas, kurās konstatētas augsnes degradācijas

¹¹⁵ Avots: LVĢMC, https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/3-A%20parskats_2015.pdf

¹¹⁶ Avots: Degradētās teritorijas. Rokasgrāmata. Starpdisciplinārs mācību līdzeklis degradēto teritoriju atjaunošanai – Mācību līdzeklis Latvijai un Lietuvai. Izdevējs: VŠB-Ostravas Tehniskās universitātes Būvniecības fakultāte.

pazīmes, ir izmantojamas tā, lai ierobežotu turpmāku augsnes degradāciju un nodrošinātu augsnes auglības saglabāšanu.

Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrāciju nodrošina Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs (turpmāk – LVĢMC), reģistrā ir pieejama informācija par vairāk kā 3500 piesārņotajām vai potenciāli piesārņotajām vietām.

Arī Kurzemes plānošanas reģionā ir daudz degradēto teritoriju - bijušie militārie vai rūpnieciskie objekti/teritorijas (piemēram, Priekules lidlauks, Paplakas garnizons, Vaiņodes lidlauks, Skrundas lokators, radioastronomijas centrs, Karostas kanāls Liepājā u.c.), pamestas industriālās zonas, sadzīves atkritumu izgāztuves u.c.. Svarīga būtu šo teritoriju sakopšana un revitalizācija, lai tās neradītu apdraudējumu apkārtējai videi un būtu iespējams tās atkal nodot saimnieciskās darbības veikšanai.

5.3. Riska teritorijas

Paaugstinātas bīstamības objekti

Saskaņā ar Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likumu, paaugstinātas bīstamības objekts ir ēkas vai inženierbūves, kuras tiek izmantotas saimnieciskā vai citā veidā, kas saistīts ar enerģijas ražošanu un uzkrāšanu, elektromagnētisko starojumu, ugunsnedrošu, sprādzienbīstamu, bīstamu ķīmisku vielu un maisījumu, bīstamo atkritumu, augu karantīnas organismu, bioloģiski aktīvu un radioaktīvu vielu, kodolmateriālu un to atkritumu pārstrādi, apstrādi, ražošanu, lietošanu, uzglabāšanu un transportēšanu¹¹⁷.

Atbilstoši kaitējuma iespējamam apjomam paaugstinātas bīstamības objektus iedala trijās bīstamības grupās: valsts nozīmes objekti, reģionālas nozīmes objekti un vietējas nozīmes objekti¹¹⁸.

Kā valsts nozīmes paaugstinātas bīstamības objekti Kurzemes novadā uzskatāmi, piemēram, Ventspils un Liepājas dzelzeļa stacijas, SIA “DG-Termināls” (naftas un ķīmisko produktu termināls) u.c. Savukārt reģionālas nozīmes paaugstinātas bīstamības objekti ir, piemēram, SIA “GI Termināls”, SIA “GLEN OIL” (naftas produktu pārkraušanas komplekss Liepājā) u.c.

Paaugstināta ekoloģiskā riska teritorijas¹¹⁹

Paaugstināta ekoloģiskā riska teritorijas ir šādas:

- jūras krasta noskalošanās jeb erozijas, kā arī upju krastu erozijas paaugstinātas bīstamības vietas vai krastu posmi;
- vēja izpūtumu jeb eolo procesu iespējamība smilšainajos jūras krastos;
- polderu teritorijas, kur pastāv paaugstināta applūduma risks;
- paaugstināta applūšanas riska teritorijas;
- upes vai to posmi, kur atrodas piesārņojuma risks no vietām un objektiem, kas atrodas to krastos vai sateces baseinā;
- jūras ūdens infiltrācija pazemes ūdeņos Liepājas apkārtnē;

¹¹⁷ Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likums (spēkā no 01.10.2016.)
<http://likumi.lv/ta/id/282333-civilas-aizsardzibas-un-katastrofas-parvaldisanas-likums>

¹¹⁸ Objekta riska grupas kritēriji tiek definēti 18.09.2007. MK noteikumi Nr.626 „Noteikumi par paaugstinātas bīstamības objektu noteikšanas kritērijiem un šo objektu īpašnieku (valdītāju, apsaimniekotāju) pienākumiem riska samazināšanas pasākumu nodrošināšanai“.

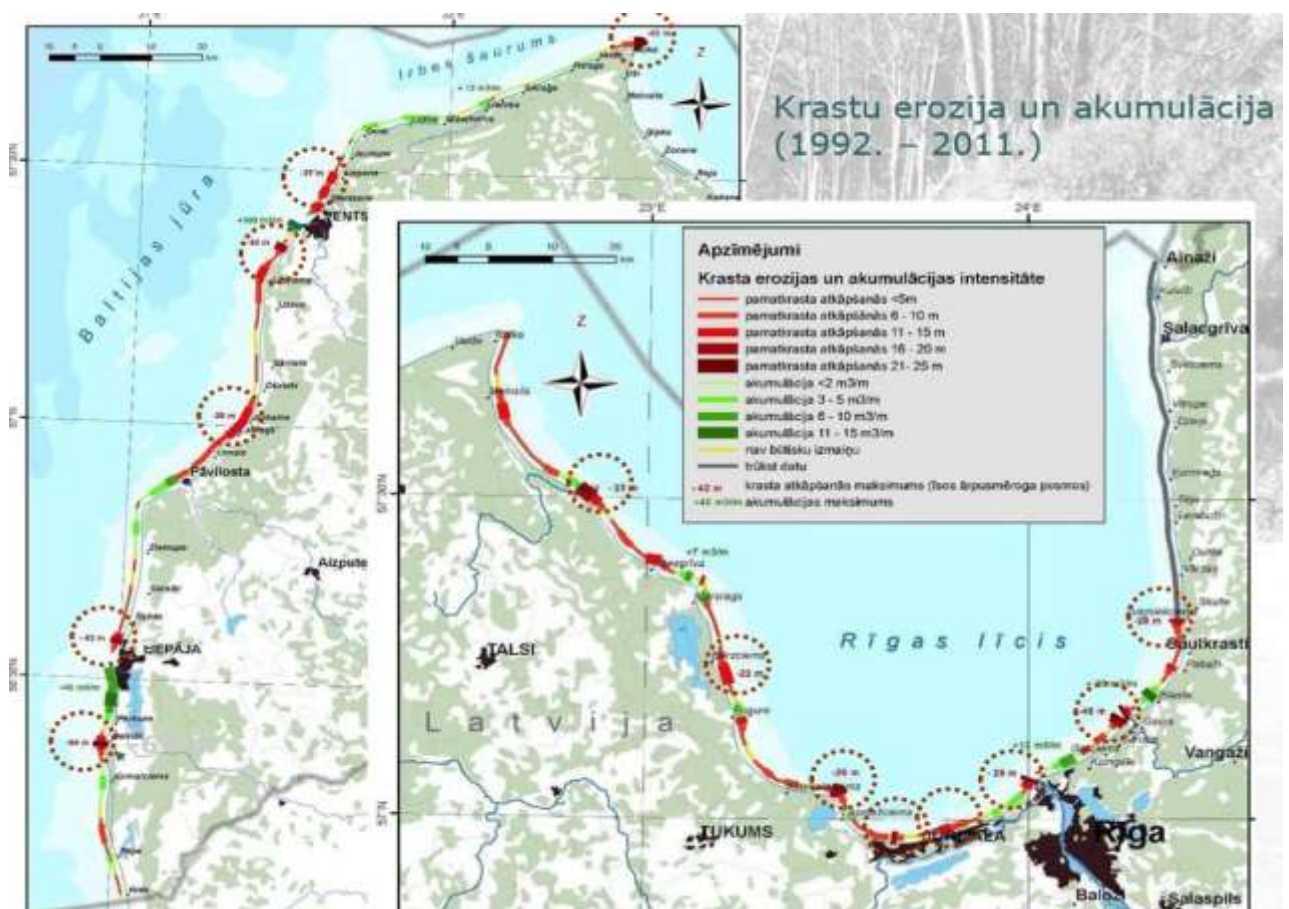
¹¹⁹ Kurzemes plānošanas reģiona Teritorijas plānojums 2006.-2026.gadam I daļa „Esošā situācija”

- pazemes ūdeņu piesārņošanas augsta riska teritorijas; to lokalizācija atkarīga no ģeoloģiskās uzbūves, galvenokārt no ūdeni nesošo iežu slāņu aizsargātības pakāpes;
- karsta parādību izplatības areāli, ko nosaka ģeoloģiskā uzbūve;
- seismiskā riska teritorijas – vietas, kur pastāv zemestrīču iespējamība;
- paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas – galvenokārt saistās ar priežu mežu izplatības areāliem;
- gaisa piesārņojuma risks pārrobežas pārnesei ietekmē. Areāls noteikts pēc fitoindikācijas metodes pagājušā gadsimta 90 to gadu otrajā pusē (LZA Bioloģijas institūta materiāli).

Krasta erozijas teritorijas

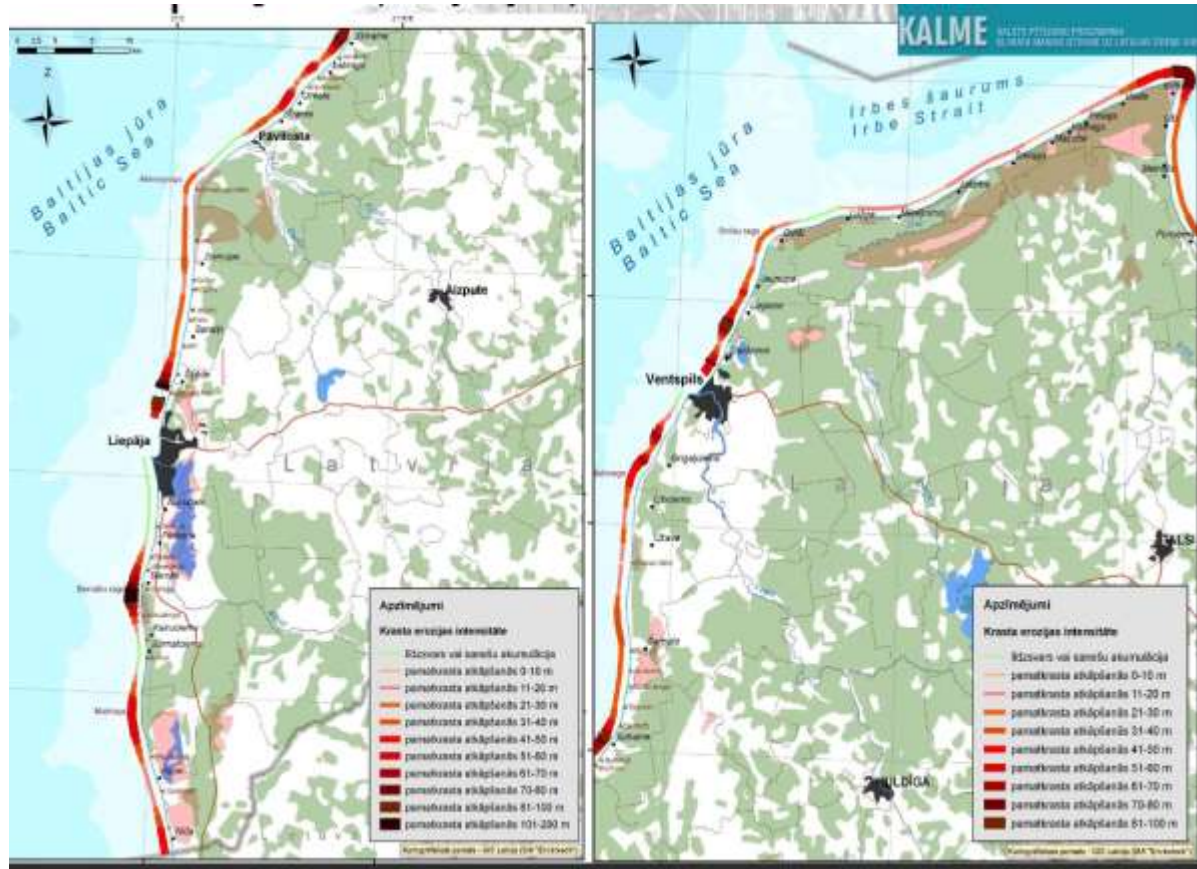
Krasta erozija no vienas puses ir dabisks process, ūdens un sauszemes joslas mijiedarbība, kā rezultātā notiek krasta līnijas izmaiņas, no otras puses erozija rodas arī cilvēku darbības rezultātā – būvniecības sauszemē un jūras akvatorijā, tūristu un atpūtnieku radītās slodzes uz piekrastes augāju un kāpu reljefu dēļ u.c.

Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē erozija vienmēr bijusi aktuāla problēma. Kā redzams 112.attēlā krasta erozijas ietekmē laika posmā no 1992.-2011. gadam krasta līnija atsevišķos apgabalos atkāpusies par 40 un vairāk metriem (Bernātos pat par 64 metriem). Visstraujākā krasta erozija Kurzemē novērota Bernātu ragā, Jūrkalnē, Staldzenē un Kolkas ragā, kur krasta līnija atkāpjas par vidēji 1,6-3 metriem gada laikā.

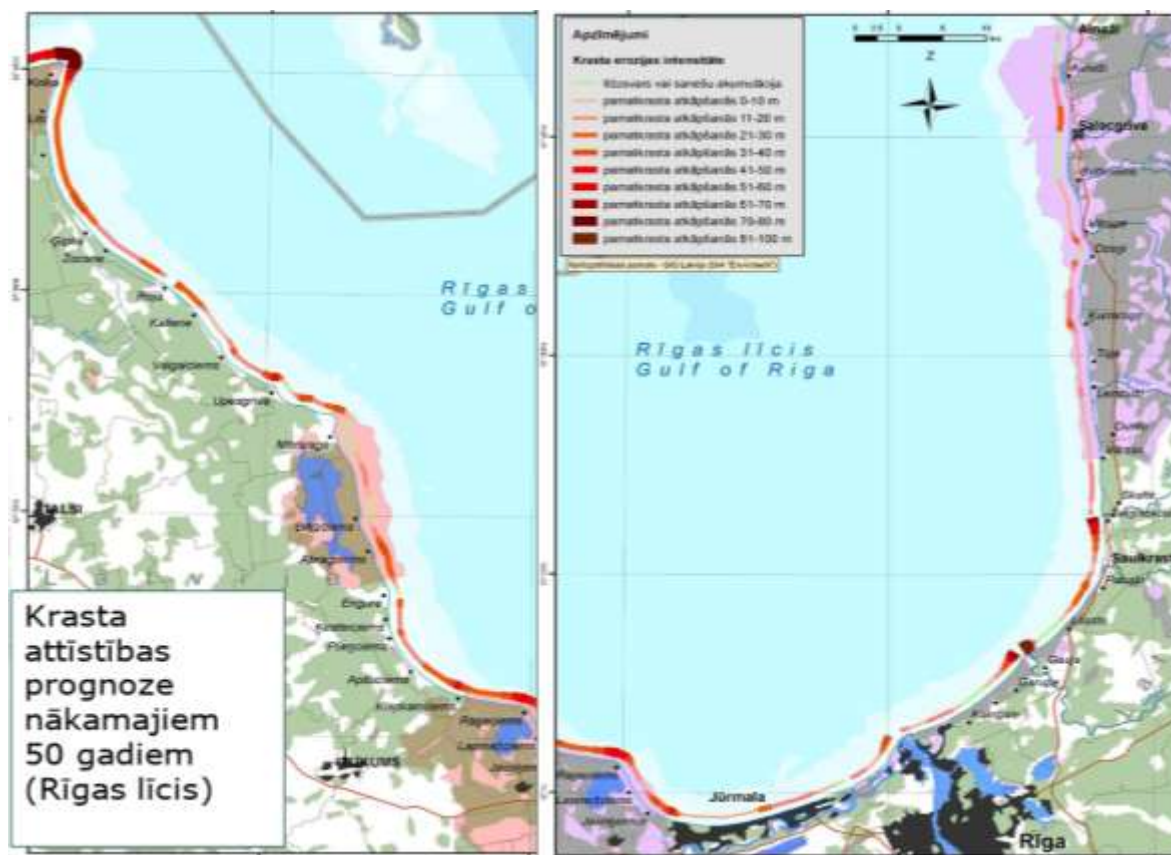

112.attēls Krastu erozija un akumulācija Latvijā (1992.-2011.g.) (Avots: biedrība „Baltijas krasti”, Jāņa Lapinska prezentācija „Jūras krasti Latvijā“)

Mainīgā klimata rezultātā sagaidāms, ka Latviju aizvien biežāk skars spēcīgas vētras, kas ietekmēs krasta erozijas procesus Latvijā. Valsts pētījumu programmas „KALME” veiktā pētījuma rezultāti liecina, ka krasta atkāpšanās tempi nākotnē pieaugs. Kā redzams 113. un 114. attēlā, līdz 2060. gadam tiek prognozēts, ka atsevišķos posmos krasta līnija var atkāpties pat 100-200 metru tālumā. Visapdraudētākās ir vietas, kur jau šobrīd vērojama augsta krasta erozijas pakāpe- Bernātu rags, Kolkas rags u.c.

113..attēls Jūras krastu atkāpšanās prognozes (2058.-2060. gadam) (Avots: biedrība „Baltijas krasti”, Jāņa Lapinska prezentācija „Jūras krasti Latvijā“)

114.attēls Jūras krastu atkāpšanās prognozes (2058.-2060. gadam) (Avots: biedrība „Baltijas krasti”, Jāņa Lapinska prezentācija „Jūras krasti Latvijā“)

Plūdu riska teritorijas

Plūdu apdraudētās teritorijas pēc to izcelsmes iedalāmas divās pamata grupās¹²⁰:

- 1) teritorijas, kuras applūst dabas apstākļu ietekmes rezultātā (palu ūdeņu vai jūras uzplūdu dēļ);
- 2) teritorijas, kuru applūšanu var izraisīt cilvēku darbības ietekme.

Pie dabiskajām plūdu apdraudētajām teritorijām pieskaita palieņu teritorijas, kas applūst palu vai plūdu gadījumā, un jūras uzplūdu apdraudētās teritorijas, kurās stipru vēju laikā jūras ūdeņi ieplūst upju ietekās un piejūras ezeros, kā arī jūras krastu erozija un ar to saistīta applūšana. Ventas upes baseina apgabalā, īpaši līdzenajās piejūras teritorijās, ievērojamas zemes platības apdraud jūras uzplūdi. Pie augstiem ūdens līmeņiem Baltijas jūrā paaugstinās Papes un Liepājas ezeru ūdens līmenis, kas savukārt izsauc tiem piegulošo platību applūšanu. Līdzīga situācija ir Baltijas jūrā ietekošo upju grīvās (Sakas, Užavas, Ventas, Irbes u.c. mazāku upju grīvās).¹²¹

Lai mazinātu plūdu risku un to izraisītās negatīvās sekas, ir nepieciešams sistēmiski veikt plūdu riska pārvaldību applūstošajās un plūdu riskam pakļautajās teritorijās. Tādēļ Eiropas

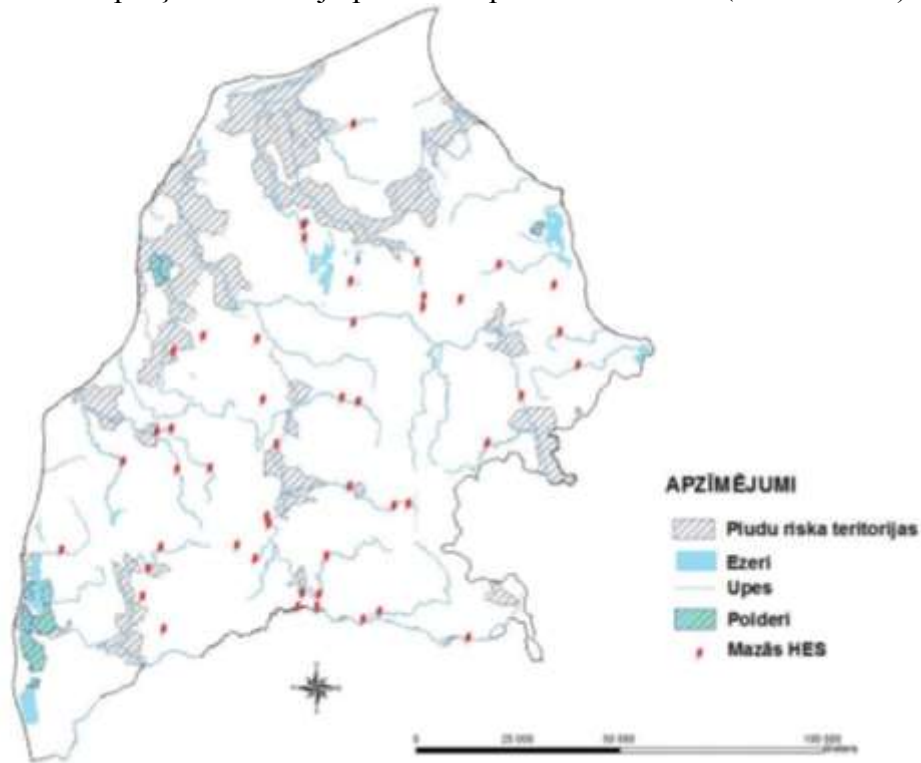
¹²⁰ Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma 2008.-2015.gadam, apstiprināta ar Ministru kabineta 2007.gada 20.decembra rīkojumu Nr.830

¹²¹ Avots: LVĢMC,

http://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Udens/Ud_apsaimn/UBA%20plani/Pludu_riska_parvaldibas_plans_Ventas_UBA_final.pdf

Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/60/EK par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību uzdeva dalībvalstīm veikt plūdu riska sākotnējo novērtējumu, pamatojoties uz to noteikt plūdu apdraudētās teritorijas katrā upju baseinu apgabalā un šīm teritorijām sagatavot iespējamo plūdu postījumu un plūdu riska kartes, kā arī plūdu riska pārvaldības plānus.

Kurzemes plānošanas reģions ietilpst Ventas upju baseinu apgabalā (turpmāk-UBA) un tam ir izstrādāts „Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānam un plūdu riska pārvaldības plānam 2016.-2021.gadam”¹²². Atbilstoši plūdu risku novērtējumam Kurzemes reģionā Ventas apgabalā plūdu riskam pakļauto teritoriju platība ir aptuveni 2000 km² (sk.115.attēlu).

115. attēls Ventas upju baseinu apgabala plūdu riska teritorijas¹²³

Atbilstoši Direktīvas (2007/60/EK) prasībām attiecībā uz nacionālas nozīmes Plūdu riska teritoriju noteikšanu, Ventas UBA ir noteiktas 8 šādas teritorijas (sk. 116.attēlu).

Nacionālās nozīmes plūdu riska teritorijas Ventas upju baseinu apgabalā¹²⁴:

- Užavas polderi- Užavas upe;
- Ventspils- Venta (Baltijas jūra);
- Liepājas ezera polderi- Liepājas ezers;
- Pāvilosta- Saka (Baltijas jūra);
- Engures ezera polderi – Engures ezers;
- Papes ezera polderis- Papes ezers;
- Bārtas upes lejtece –Bārta;
- Liepāja- Baltijas jūra.

¹²²Avots: LVĢMC, <http://www.meteo.lv/>

¹²³ Avots: LVĢMC, http://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Udens/Ud_apsaimn/UBA%20plani/Pludu_riska_parvaldibas_plans_Ventas_UBA_final.pdf

¹²⁴ turpat

116.attēls Ventas upju baseinu apgabala nacionālas nozīmes plūdu riska teritorijas¹²⁵

5.4. Vides kvalitāte

Gaisa kvalitāte

Lai aizsargātu cilvēku veselību un vidi, 2009.gada 3.novembrī ir pieņemti MK noteikumi Nr.1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”, kas nosaka gaisu piesārņojošo vielu pieļaujamo līmeni vidē. Šo vielu līmenis gaisā raksturo gaisa kvalitāti.

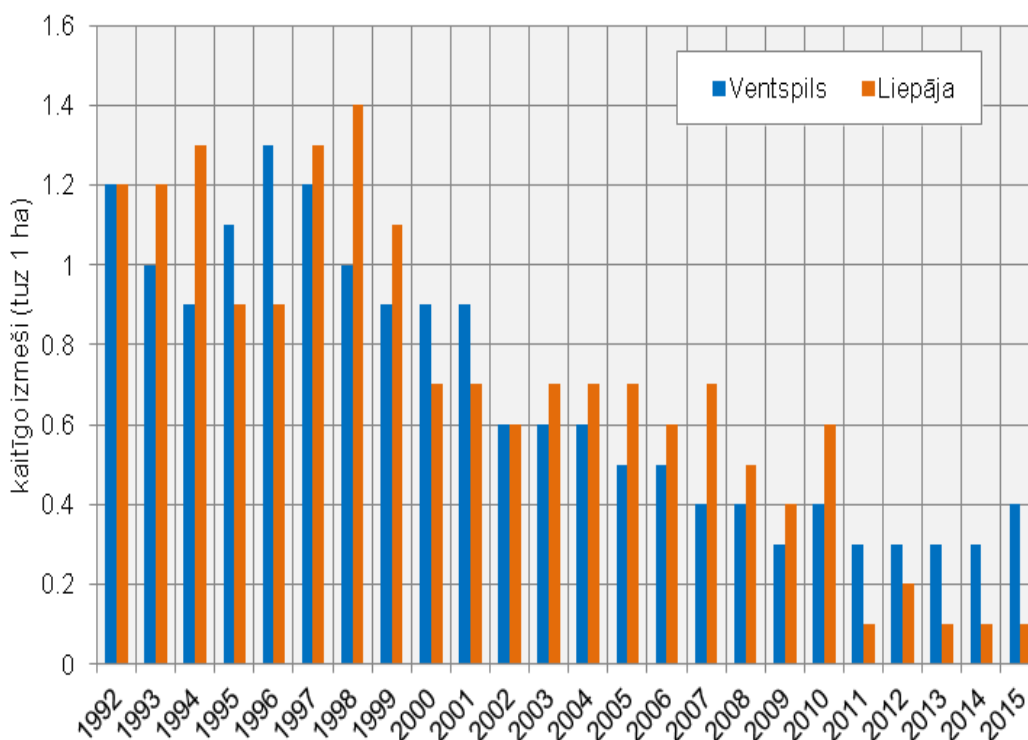
Gaisa kvalitāti Latvijā kopumā var uzskatīt par labu. Laika periodā no 2004.-2010.gadam visā Latvijas teritorijā netika novēroti SO₂, ozona un CO piesārņojošo vielu robežlielumu pārsniegšanas gadījumi cilvēku veselības aizsardzībai.¹²⁶

¹²⁵ Avots: LVGMC

http://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Udens/Ud_apsaimn/UBA%20plani/Pludu_riska_parvaldibas_plans_Ventas_UBA_final.pdf

¹²⁶ Avots: <http://www.meteo.lv>

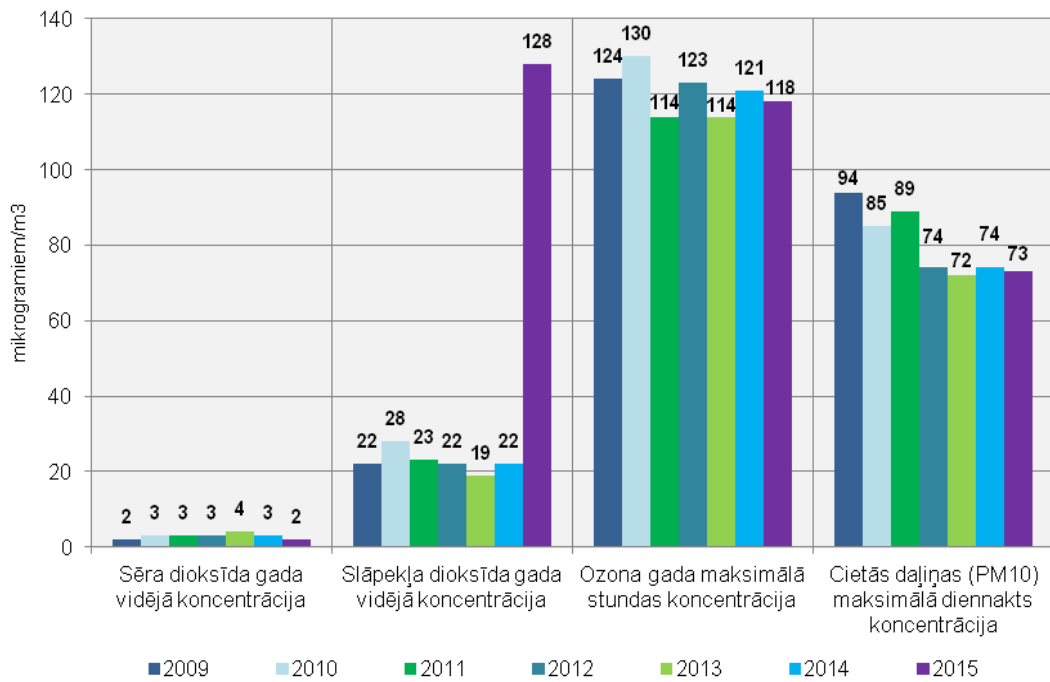
Kaitīgo vielu izmešu daudzums atmosfērā no stacionārajiem avotiem Ventspilī un Liepājā pilsētās pēdējos gados ir izteikti samazinājies, īpaši tas raksturīgs ir Liepājai (sk.117.attēlu).

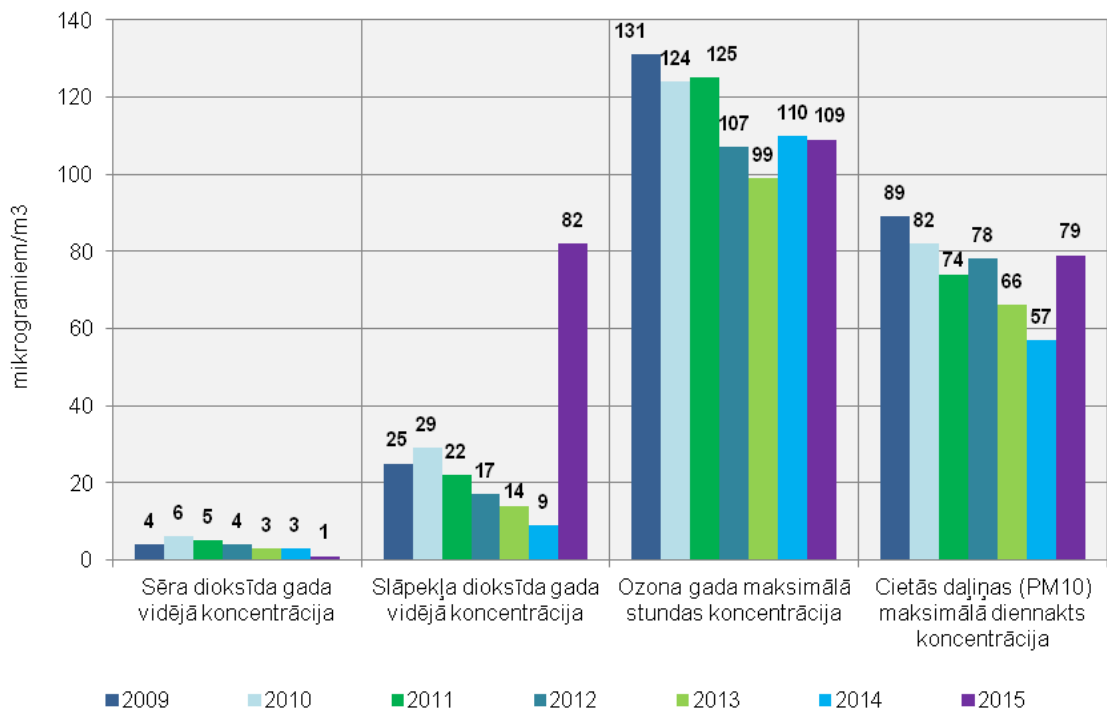
117.attēls Kaitīgo vielu izmešu daudzuma izmaiņas atmosfērā no stacionārajiem avotiem Ventspilī un Liepājā (vidēji uz 1 hektāru pilsētas zemju, tonnās) (CSP dati)

118. un 118.attēlā redzami gaisa kvalitāti raksturojošie rādītāji Liepājā un Ventspilī 2009.-2015. gadā. 7 gadu laikā Liepājā nedaudz uzlabojušies ir divi no četriem apskatītajiem rādītājiem, bet sēra dioksīda gada vidējās koncentrācijas apjoms ir bijis ar nelielām izmaiņām. Ventspilī sēra dioksīda gada vidējā koncentrācija ar katru gadu samazinās (2015.gadā -1 mikrogramms/m³). Gan Liepājā, gan Ventspilī izteikti palielinājusies ir slāpekļa dioksīda gada vidējā koncentrācija gaisā, ko ietekmē intensīvas satiksmes palielināšanās. Ventspilī 2015.gadā palielinājies cieto daļiņu PM10 (daļiņas, kas ir mazākas par desmit mikroniem) piesārņojums. PM10 ir viens no galvenajiem gaisa piesārņojumiem Latvijā. Galvenie piesārņojuma avoti ir transports, sadedzināšanas iekārtas, rūpnieciskie procesi un pārrobežu pārnese. Pilsētās lielu PM10 gaisa piesārņojumu rada ielu kaisīšana ar pretslīdes materiālu. Ozona gada maksimālā stundas koncentrācija 2015.gadā nedaudz samazinājusies gan Liepājā, gan Ventspilī. Piezemes atmosfērā, kurā uzturas dzīvās būtnes, paaugstināta ozona koncentrācija ir nozīmīgs gaisa piesārņojums. Ozons ir fotoķīmiskā smoga galvenā kaitīgākā sastāvdaļa un tā daudzumu ietekmē autotransports.

Vides politikas definētais mērķis līdz 2020.gadam ir samazināt gaisa piesārņojuma ietekmi uz iedzīvotājiem un ekosistēmām līdz līmenim, kas nerada draudus veselībai un neizraisa ekosistēmu degradāciju. Prasību minimums šā mērķa sasniegšanai ir spēkā esošo gaisa kvalitātes normatīvu izpilde un faktiskā emisiju apjoma samazināšana zem emisijas griestu līmeņa

118.attēls Gaisa kvalitāti raksturojošie rādītāji Liepājā, O. Kalpaka ielā 34, mikrogrami/m³ (2009.-2015.g.) (CSP dati)

119. attēls Gaisa kvalitāti raksturojošie rādītāji Ventspilī, Talsu/Tārgales ielu krustojumā, mikrogrami/m³ (2009.-2015.g.) (CSP dati)

Ūdens kvalitāte

Saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu Latvijas teritorija tiek iedalīta četros upju baseinu apgabalos (skat. 120.attēlu). Kurzemes reģions ietilpst Ventas upju baseina apgabalā.

120.attēls Upju baseinu apgabali Latvijā (Avots: VARAM, „Būtiski ūdeņu apsaimniekošanas jautājumi Latvijas upju baseinos”)

Šobrīd spēkā ir Ventas upes baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.-2015.gadam, bet šobrīd tiek izstrādāts Ventas upes baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2016.-2021.gadam, kurā ir apzināti būtiskie ūdeņu apsaimniekošanas jautājumi.

Visus par būtiskiem atzītos ūdeņu apsaimniekošanas jautājumus var saistīt ar vienu no trim cilvēku darbības veidiem vai to sekām:

- 1) **piesārņojums** – gan no izkliedētajiem un punktveida avotiem (piemēram, lauksaimniecības zemēm vai apdzīvoto vietu notekūdeņu attīrīšanas iekārtām), gan no kaimiņu valstīm ar ūdeņiem ienestais;
- 2) **ūdenstilpju un ūdensteču hidroloģiskie un morfoloģiskie pārveidojumi** - meliorācijas, upju regulējumu, polderu un ostu izveides rezultātā;
- 3) **virszemes ūdeņu** tieša vai pastarpināta **izmantošana dzeramā ūdens ieguvē**.

Kā būtiski ūdens apsaimniekošanas jautājumi Ventas upes baseinā tika konstatēti:

- lauksaimniecības radītā izkliedētā piesārņojuma ietekme;
- ievērojamas drenēto lauksaimniecībā izmantojamo zemju platības upes sateces baseinā;
- lauksaimniecībā izmantojamo zemju īpatsvars vairākos ūdensobjektos un ar to saistītais minerālmēslu lietošanas daudzums;
- pārrobežu piesārņojums no Lietuvas.

Savukārt izstrādājot jauno apsaimniekošanas plānu par slodzēm, kas rada būtisku risku ūdeņu stāvoklim Latvijā kopumā atzītas:

- lauksaimniecības noteču piesārņojums;
- piesārņotās vietas.

Par slodzēm, kas rada vidēju risku noteiktas:

- plūdi un pali;
- ar atkritumu apsaimniekošanu saistītās darbības;
- piesārņojums ar bīstamām vielām;
- pārrobežu piesārņojums;
- krastu un gultnes pārveidojumi;
- gaisa piesārņojums;
- mazo HES darbība.

Lai iegūtu informāciju par risku radošajām slodzēm Latvijas upju baseinos, VARAM ir veikusi pašvaldību aptauju. Aptaujas anketās pašvaldībām tika lūgts prioritāšu secībā norādīt trīs aktuālākās problēmas, kas saistītas ar virszemes un pazemes ūdeņu izmantošanu, aizsardzību un apsaimniekošanu (iespējamie atbilžu varianti netika norādīti). Atbildes uz šo jautājumu sniegtas visās aizpildītajās anketās, ļoti bieži minētas vairāk nekā trīs problēmas.

Aktuālākās problēmas Ventas upju baseinā ir sekojošas¹²⁷:

- Notekūdeņu novadīšana no apdzīvotām vietām (5 jeb 28%)
- Eitrofikācija (sanesumi) (4 jeb 22%)
- Virszemes ūdens (lietus ūdens, drenāžas ūdens, sniega kušanas ūdens) nonākšana centralizētās kanalizācijas sistēmās (3 jeb 17%)
- Meliorācijas sistēmu trūkums (2 jeb 11%)
- Plūdi (1 jeb 6%)
- Netamponēti dziļurbumi (1 jeb 6%)
- Slikta dzeramā ūdens kvalitāte (1 jeb 6%)
- Erozijs (1 jeb 6%)

Uz Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma piesaisti pretplūdu aktivitātēm 2014.–2020.gada plānošanas periodā varēs pretendēt pašvaldības, iestādes vai komersanti, kuriem, pamatojoties uz normatīvajiem aktiem, ir jānodrošina pretplūdu pasākumi. Īstenojamajām pretplūdu aktivitātēm jābūt saskaņā ar nacionālajiem plānošanas dokumentiem plūdu risku pārvaldības jomā. Atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likumam upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu ietvaros līdz 2015.gada beigām tiks izstrādāts Plūdu riska pārvaldības plāns. Šobrīd vēl ir spēkā Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma 2008.–2015.gadam.

5.5. Vides monitorings

Vides monitorings saskaņā ar Vides aizsardzības likumu ir sistemātiski, regulāri un mērķtiecīgi vides stāvokļa, sugu un biotopu, kā arī piesārņojuma emisiju novērojumi, mērījumi un analīze, ar mērķi noteikt vides stāvokli, izvērtēt tendences un perspektīvu, izstrādāt vides politikas pasākumus un novērtēt līdzšinējo pasākumu lietderību un efektivitāti.

Jaunā Vides monitorings programma 2015.-2020. gadam sastāv no 4 nodaļām:

- I Gaisa un klimata pārmaiņu monitoringa programma;
- II Ūdeņu monitoringa programma;
- III Zemes monitoringa programma;
- IV Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programma.

¹²⁷ Avots: VARAM, „Būtiski ūdeņu apsaimniekošanas jautājumi Latvijas upju baseinos”, 2014.g.

Gaisa un klimata pārmaiņu monitoringa programmas ietvaros tiek veikts gaisa kvalitātes monitoringa, tādējādi LVĢMC iegūst datus par atmosfēras gaisa kvalitāti un par radioaktivitāti gaisā. Atmosfēras gaisa kvalitātes monitoringa mērķis ir nodrošināt valsts un starptautiskās vides pārvaldes institūcijas ar informāciju par gaisa kvalitāti pilsētās, tai skaitā ar informāciju par normatīvu pārsniegšanas gadījumiem.

Kurzemes reģionā esošās gaisa monitoringa stacijas 121 attēlā. Ventspilī atrodas 2 stacijas un abas tās ir pilsētas fona stacijas (raksturo gaisa kvalitāti pilsētā - rādiusā apmēram no 100 m līdz 1 km). Liepājā izvietotā stacija mēra transporta piesārņojuma avotu ietekmi (atrodas pilsētā, blakus ielām, automaģistrālēm ar dažādu autotransportu kustības daudzumu dienā (līdz 2000, 2000-10 000, >10000 automašīnām). Savukārt Rucavā atrodas lauku fona stacija jeb reģionālā līmeņa GAW/EMEP novērojumu stacija (raksturo gaisa kvalitāti lauku rajonos – vietās, kas atrodas 10 līdz 50 km no lielajiem emisijas avotiem).

Amulā atrodas ICP-Water stacija, kuras mērķis ir noteikt skābā lietus un gaisa piesārņojuma ietekmi uz ūdensobjektiem. Savukārt Rucavas ICP (Integrētās monitoringa stacijas) vispārīgais mērķis ir noteikt sauszemes un saldūdeņu ekosistēmu stāvokli un prognozēt izmaiņas ilglaicīgā perspektīvā, kas rodas gaisa piesārņojuma, īpaši slāpekļa un sēra savienojumu, ietekmes rezultātā.

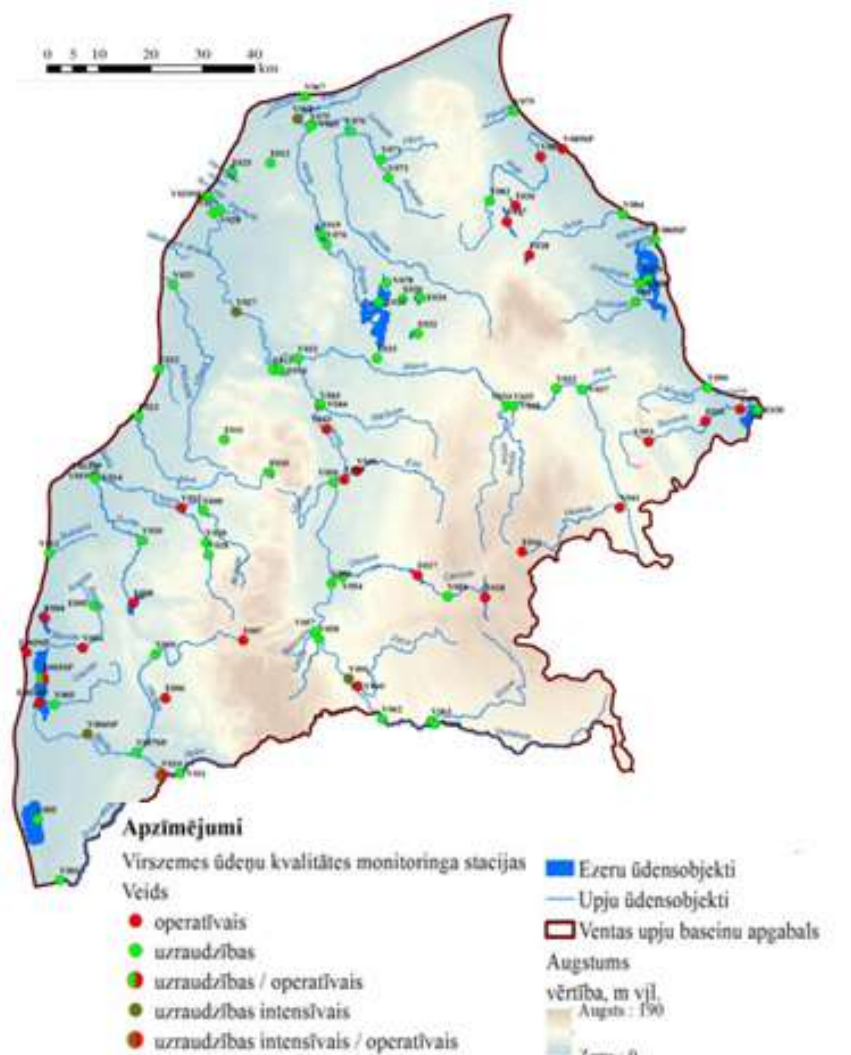

121.attēls Gaisa, nokrišņu un ICP Integrated Monitoring un ICP Waters kvalitātes novērojumu tīkls (Avots: Vides monitoringa programma 2015.-2020. gadam)

Ūdeņu monitoringa programmā izšķir virszemes, pazemes, jūras vides un lauksaimniecības noteču monitoringa programmas.

Virszemes ūdeņu monitoringa programmas īstenošanas ietvaros LVGMC iegūst datus par virszemes ūdens objektu ekoloģisko un ķīmisko stāvokli un hidroloģisko režīmu, kā arī par Latvijas lielāko upju, ezeru un atsevišķu dzeramā ūdens ņemšanas vietu radioaktivitāti. Virszemes ūdeņu monitoringa mērķis ir nodrošināt informāciju par virszemes ūdensobjektu ekoloģisko un ķīmisko kvalitāti un mākslīgu vai stipri pārveidotu ūdensobjektu ekoloģisko potenciālu un ķīmisko kvalitāti. Virszemes ūdeņu stāvokļa monitoringu iedala uzraudzības, operatīvajā un pētniecības monitoringā¹²⁸.

Virszemes ūdeņu kvalitātes monitoringa stacijas Ventas upju baseina apgabalā 2015.-2020. gadā apskatāmas 122.attēlā. Kā redzam visvairāk ir uzraudzības tipa monitoringa stacijas, to uzdevums ir iegūt informāciju, lai novērtētu ūdensobjektu pašreizējo stāvokli vai ekoloģisko potenciālu un noteiktu antropogēnās slodzes ietekmi, lai optimizētu monitoringa programmu, lai noteiktu virszemes ūdensobjektu tipam atbilstošu etalonstāvokli un lai iegūtu informāciju par dabiskajiem apstākļiem un antropogēno darbību, kas izraisa virszemes ūdens kvalitātes izmaiņas ilgākā laikā.

122.attēls Virszemes ūdeņu kvalitātes monitoringa stacijas Ventas upju baseina apgabalā 2015.-2020. gadā (Avots: Vides monitorings programma 2015.-2020. gadam)

¹²⁸ 2004.gada 17.februāra MK noteikumi Nr.92 „Prasības virszemes ūdeņu, pazemes ūdeņu un aizsargājamo teritoriju monitoringam un monitoringa programmu izstrādei”

Īpaša monitoringa kārtība ir aizsargājamo teritoriju ūdeņu monitoringam. Kurzemes reģionā neatrodas virszemes ūdensobjekti, kuros notiek dzeramā ūdens ieguve. Dzeramais ūdens no šiem ūdensobjektiem tiek piegādāts vairāk nekā 30 tūkstošiem iedzīvotāju. Līdzīgi ir ar monitoringu 53 īpaši jutīgo nitrātu teritoriju ūdeņu monitoringa stacijās virszemes ūdeņu kvalitātes monitoringa programmas ietvaros - Ventas upju baseina apgabalā neviens ūdensobjekts neatrodas īpaši jutīgajā teritorijā.

Savukārt pazemes ūdeņu monitoringam jānodrošina dati par pazemes ūdensobjektu stāvokli. Tas ir galvenais un stratēģiskais monitoringa mērķis jebkurā monitoringa programmas perioda gadā. Sasniegt labu pazemes ūdeņu stāvokli visos ūdensobjektos vai ūdensobjektu grupās un novērtēt risku šī mērķa nesasniegšanai ir pazemes ūdeņu resursu apsaimniekošanas galvenais mērķis. Pazemes ūdeņu monitoringa primāri tiek veikts ūdensobjektu līmenī, vienlaicīgi integrējot upju baseina apgabalu apsaimniekošanas kopējā stratēģijā vides kvalitātes mērķu sasniegšanai.

Šajā monitoringa programmā izdalīti sekojoši pazemes ūdeņu monitoringa veidi:

- 1) pazemes ūdeņu kvantitatīvā stāvokļa monitorings;
- 2) pazemes ūdeņu ķīmiskās kvalitātes monitorings (uzraudzības, operatīvais);
- 3) ķīmiskā stāvokļa atbilstības monitorings;
- 4) iespējamo piesārņojošo vielu koncentrāciju tendenču monitorings.

Pazemes ūdeņu kvalitātes monitoringa tīkls aptver 30 avotus un 218 urbumus. Kopā ir 53 kvalitātes monitoringa stacijas. Pazemes ūdeņu kvantitatīvā monitoringa tīkls aptver 60 stacijas, kurās kopā ir 305 urbumi. Pazemes ūdeņu kvalitātes novērojumu tīkls Kurzemes reģionā 2015.-2020. gadam aplūkojams 123.attēlā.

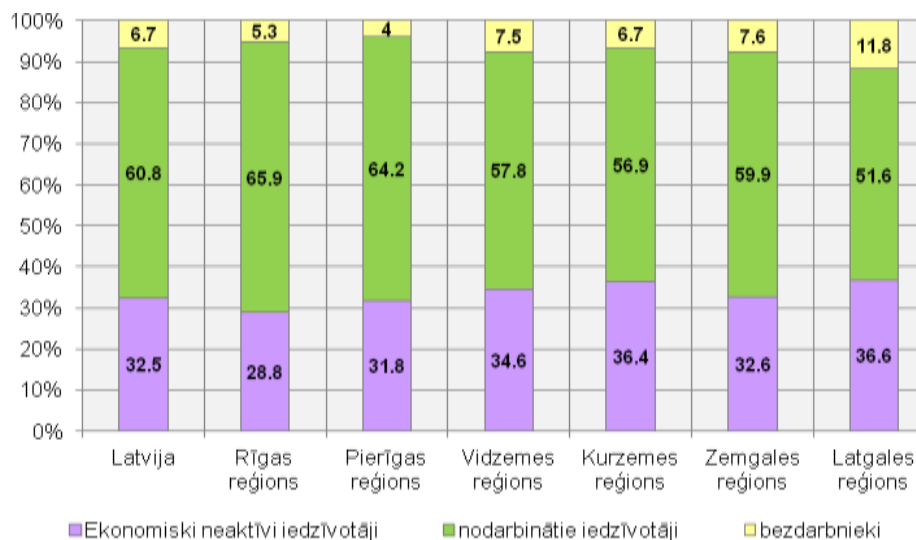
123.attēls Pazemes ūdeņu kvalitātes novērojumu tīkls 2015.-2020. gadam (Avots: Vides monitoringa programma 2015.-2020. gadam)

6. UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪBA

6.1. Nodarbinātība un bezdarbs

Ekonomiskā aktivitāte

Iedzīvotājus pēc to ekonomiskās aktivitātes statusa iedala ekonomiski aktīvajos (nodarbinātie un bezdarbnieki) un ekonomiski neaktīvajos (skolēni, studenti, nestrādājošie pensionāri u.c.). Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji ir abu dzimumu personas, kuras pārskata periodā piedāvā savu darbu materiālo vērtību ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai. Ekonomiski aktīvos iedzīvotājus veido nodarbinātie un bezdarbnieki, kuri aktīvi meklē darbu.¹²⁹ Pēc CSP datiem 2015.gadā Latvijā ekonomiskie aktīvie iedzīvotāji bija 67,5% (no tiem nodarbinātie 60,8%, bezdarbnieki 6,7%), lielākais ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars bija Rīgas reģionā, bet mazākais – Latgales reģionā (sk.124.attēlu).

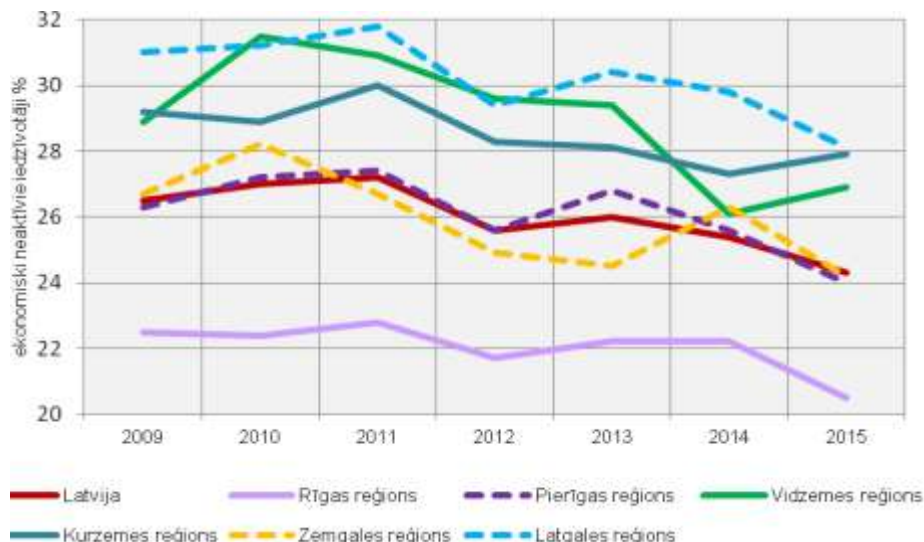

124.attēls Iedzīvotāju iedalījums pēc ekonomiskās aktivitātes statusa Latvijas reģionos 2015.gadā, % (CSP dati)

Kurzemes reģionā ir viens no lielākajiem ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju rādītājiem Latvijā, tas ir krietni lielāks kā vidēji Latvijā (Kurzemē – 27,9%, Latvijā -24,3%) – sk. 125.attēlu. 2015.gadā lielāks bija vienīgi Latgales reģionā – 28,1%. Ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju īpatsvars visos Latvijas reģionos vislielākais bija ekonomiskās lejupslīdes laikā 2009.-2011.gadā, bet vismazākais 2012.gadā– sk. 125.attēlu.

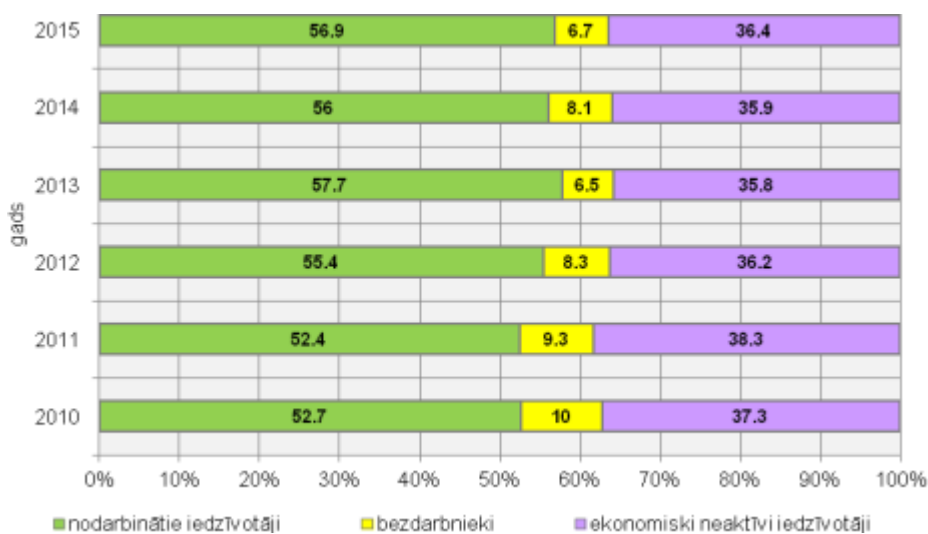
Lielāko daļu no visiem ekonomiski neaktīvajiem iedzīvotājiem veido jaunieši 15–24 gadu vecumā, kuri pārsvarā vēl mācās vai studē, un vecāka gadagājuma iedzīvotāji 65–74 gadu vecumā, kad ekonomiskā aktivitāte samazinās līdz ar pensijas vecumu sasniegšanu. Ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju rādītājs daļēji var norādīt uz neregistrēto izbraukušo iedzīvotāju skaitu vai ēnu ekonomikas līmeni reģionā.

¹²⁹ Avots: CSP

125.attēls Ekonomiski neaktīvo iedzīvotāji Latvijas reģionos no 2009.gada līdz 2015.gadam, % (CSP dati)

Kurzemes reģionā laika posmā no 2011.gada līdz 2015.gadam vērojams, ka ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju īpatsvars samazinās (2011.g.- 38,3%, 2015.g.- 36,4%), bet nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars palielinās (2011.g. – 52,4%, 2015.g.- 56,9%) – sk. 126.attēlu.

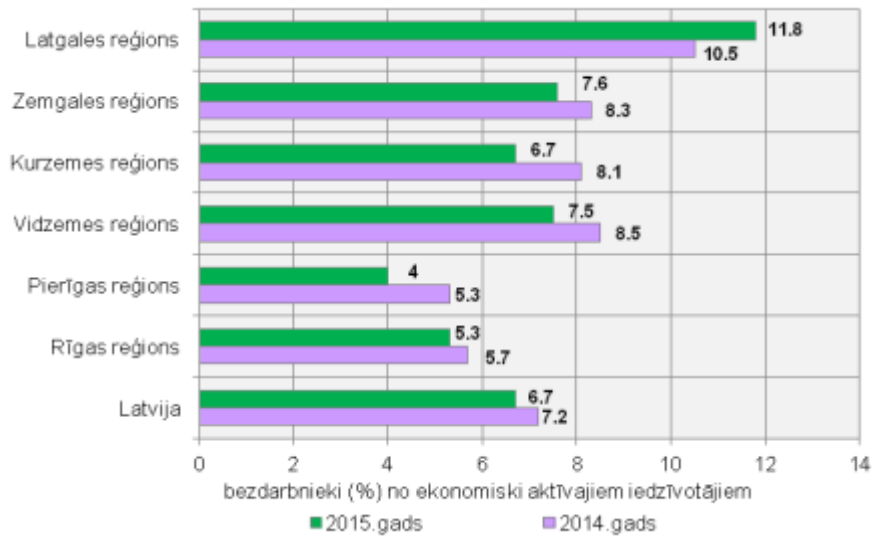
126.attēls Iedzīvotāju iedalījums pēc ekonomiskās aktivitātes statusa Kurzemes reģionā, % (CSP dati)

Bezdarba līmenis

Viens no galvenajiem Kurzemes reģiona teritorijas attīstības pamatrādītājiem ir bezdarba līmenis. Bezdarba līmenis ir bezdarbnieku īpatsvars atbilstošās vecuma grupas ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā un to izsaka procentos. Bezdarbnieki (gan Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrētie, gan neregistrētie) ir personas (15-74 gadu vecumā), kuras nestrādā un nav pagaidu prombūtnē no darba, pēdējo četru nedēļu laikā aktīvi meklēja darbu un tā atrašanās gadījumā bija gatavas nekavējoties (tuvāko divu nedēļu laikā) sākt strādāt¹³⁰. Pēc CSP datiem, 2015.gadā Kurzemes reģionā bezdarbnieku īpatsvars bija tāds pats kā Latvijā vidēji, mazāks

¹³⁰ Avots: CSP

bija vienīgi Rīgas un Pierīgas reģionos, pēdējos gados tam ir tendence samazināties (sk.127.attēlu).

127.attēls Bezdarbnieki (%) no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem Latvijas reģionos (CSP dati)

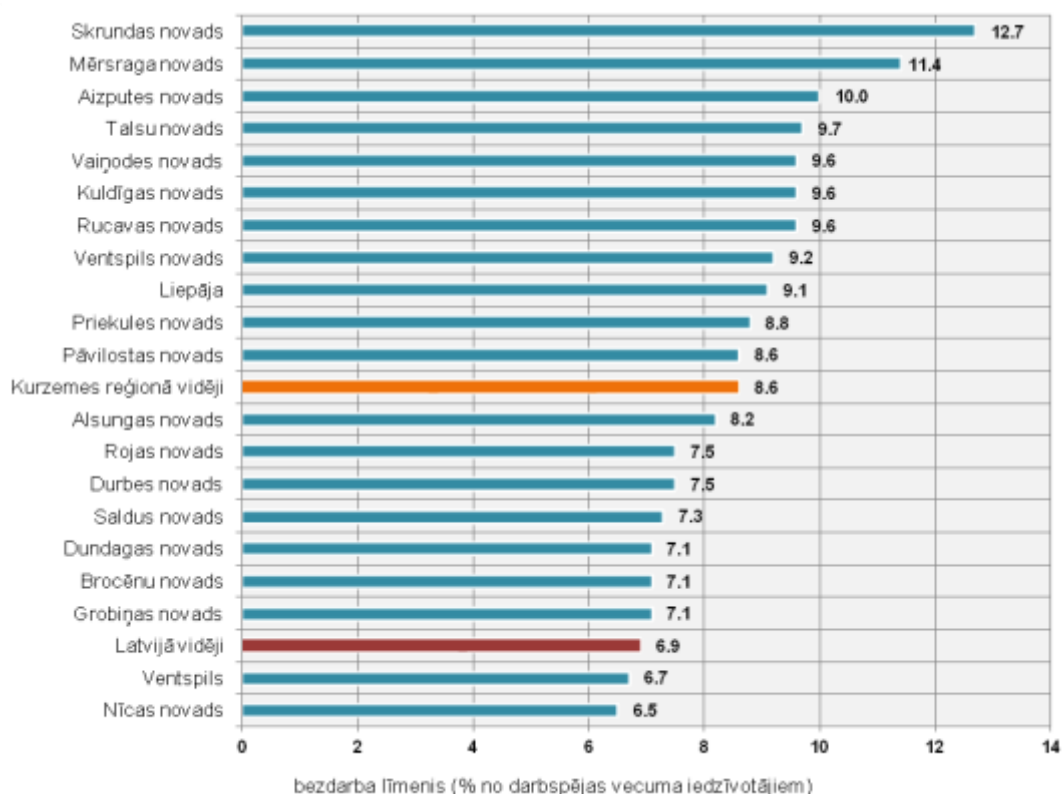
Bezdarba cēloņi ir saistīti gan ar paša bezdarbnieka spēju konkurēt darba tirgū (izglītība, pieredze un prasmes), gan dažādiem ārējiem faktoriem (sezonāla rakstura tirgus izmaiņas, darbinieku skaita samazināšana, ekonomiskā lejupslīde u.c.). Pēc NVA datiem 2016.gada janvārī Latvijā vidējais bezdarba līmenis¹³¹ bija 6,9%, bet Kurzemes reģionā 8,6%. Augstākais bezdarba līmenis (virs 10% atzīmes) Kurzemes reģionā 2016.gada sākumā bija Skrundas, Mērsraga un Aizputes novados. Zemākais bezdarba līmenis Kurzemes reģionā 2016.gada sākumā bija Nīcas novadā un Ventspils pilsētā (skat. 128.attēlu).

Kurzemes reģionā bezdarba līmeņa palielināšanos ietekmēja gan produkcijas noieta kritums Krievijas tirgos, īpaši zivju pārstrādes nozarēs, gan „Liepājas metalurga” maksātnespēja. 2015.gadā 2.pusē palielinājās bezdarbnieku skaits vairākos piejūras novados (Mērsraga, Dundagas un Pāvilostas novados), kas saistīts ar zivju produkcijas importa aizliegumu Krievijā un tāpēc notika vēl lielāks darbinieku samazinājums zivrupniecības nozarē. ES sankcijas ietekmēja piensaimniecības un mašīnbūves nozari, arī trikotāžas un metālapstrādes uzņēmumus.

Bezdarba līmeņa izmaiņas Kurzemes reģiona pašvaldībās laika posmā no 2011.janvāra līdz 2016.gada jūnijam apkopotas 20.tabulā. Tabulā izmantoti NVA mājas lapā¹³² norādītie dati. Kurzemes reģionā, tāpat kā citur Latvijā, bezdarbam raksturīgas sezonālas svārstības. Pārsvārā bezdarba līmenis ziemas mēnešos (t.sk. janvārī) ir lielāks nekā vasarā (t.sk. jūnijā). Bezdarba līmeņa pieaugumu veido sezonas darbu veicēji profesijās, kas ziemas mēnešos ir mazāk pieprasītas: neklasificēti strādnieki, ēku būvniecības strādnieki, zemes racēju un tiem līdzīgu mašīnu operatori, lauksaimniecības un mežsaimniecības mašīnu, mehānismu un iekārtu operatori u.c. Atsevišķās pašvaldībās (Mērsraga, Rojas, Dundagas) bezdarba līmenis ir palielinājies vasaras mēnešos, kas ir saistīts zivju pārstrādes uzņēmumu darbības specifiku un produkcijas noieta kritumu Krievijas tirgū.

¹³¹ Bezdarba līmenis = $\frac{\text{bezdarbnieku skaits}}{\text{iedzīvotāju skaits darbības vecumā}} \times 100$

¹³² Avots: NVA, <http://www.nva.gov.lv/>

128.attēls Bezdarba līmenis Kurzemes reģiona pašvaldībās 2016.gada sākumā, % (NVA dati)

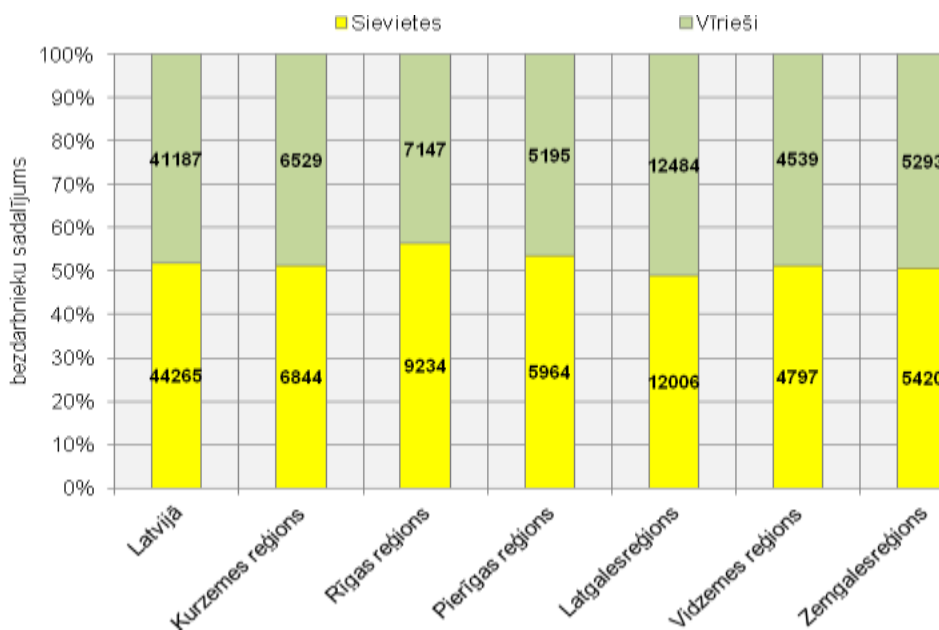
20.tabula Bezdarba līmenis Kurzemes reģiona pašvaldībās, Kurzemes reģionā un Latvijā vidēji no 2011.gada janvāra līdz 2016.gada jūnijam (NVA dati)

Pašvaldība	2011.g. janv.	2011.g. jūn.	2012.g. janv.	2012.g. jūn.	2013.g. janv.	2013.g. jūn.	2014.g. janv.	2014.g. jūn.	2015.g. janv.	2016.g. janv.	2016.g. jūn.
Liepāja	11.8	9.9	9.1	8.0	8.2	7.4	10.9	10.0	10.0	9.1	9.0
Ventspils	9.3	7.2	7.2	6.0	6.7	5.7	6.4	5.6	7.5	6.7	5.6
Aizputes novads	13.2	10.3	10.6	9.3	10.9	8.8	11.0	8.8	10.2	10.0	8.3
Alsungas novads	14.3	11.7	10.1	8.7	11.8	9.2	8.8	8.7	9.0	8.2	7.2
Brocēnu novads	12.5	10.3	9.5	8.3	9.7	6.7	6.6	5.9	7.1	7.1	5.8
Dundagas novads	8.3	5.3	5.4	4.0	4.9	8.4	4.6	11.7	5.3	7.1	10.9
Durbes novads	9.3	7.2	6.9	5.8	6.9	5.6	7.8	5.6	5.5	7.5	6.4
Grobiņas novads	9.0	7.2	7.1	5.6	6.6	5.8	7.6	6.4	7.0	7.1	5.9
Kuldīgas novads	14.5	12.3	11.7	10.8	12.3	10.8	11.1	9.5	10.0	9.6	8.4
Mērsraga novads	8.4	8.5	6.7	4.1	6.0	6.4	5.0	6.1	4.2	11.4	7.3
Nīcas novads	9.3	8.2	7.4	5.8	7.5	5.7	6.4	5.0	5.4	6.5	5.4
Pāvilostas novads	8.9	6.7	6.0	5.6	7.5	5.9	6.4	5.7	6.4	8.6	5.4
Priekules novads	16.2	14.2	11.5	10.5	12.6	11.0	12.2	11.0	10.5	8.8	8.7
Rojas novads	8.6	7.6	5.9	5.3	4.9	6.8	4.2	11.9	7.1	7.5	10.7

Pašvaldība	2011.g. janv.	2011.g. jūn.	2012.g. janv.	2012.g. jūn.	2013.g. janv.	2013.g. jūn.	2014.g. janv.	2014.g. jūn.	2015.g. janv.	2016.g. janv.	2016.g. jūn.
Rucavas novads	13.9	9.9	10.3	9.7	11.2	10.6	12.3	9.6	9.4	9.6	7.2
Saldus novads	11.7	10.7	10.1	9.0	9.5	7.5	7.5	6.6	7.4	7.3	6.1
Skrundas novads	16.9	14.1	14.0	13.0	14.1	12.4	13.1	10.2	12.0	12.7	10.5
Talsu novads	12.9	9.8	9.8	8.0	9.7	7.9	8.7	8.0	8.2	9.7	7.6
Vainodes novads	16.7	15.6	12.7	13.4	15.8	13.8	14.2	11.8	11.5	9.6	8.8
Ventspils novads	10.6	9.1	8.9	7.3	8.8	6.9	8.4	6.8	8.4	9.2	7.0
Kurzemes reģions	11.8	9.7	9.2	8.0	8.9	7.7	9.1	8.3	8.7	8.6	7.6
Latvijā vidēji	11.1	9.6	9.0	8.0	8.3	7.3	7.6	6.7	6.9	6.9	6.3

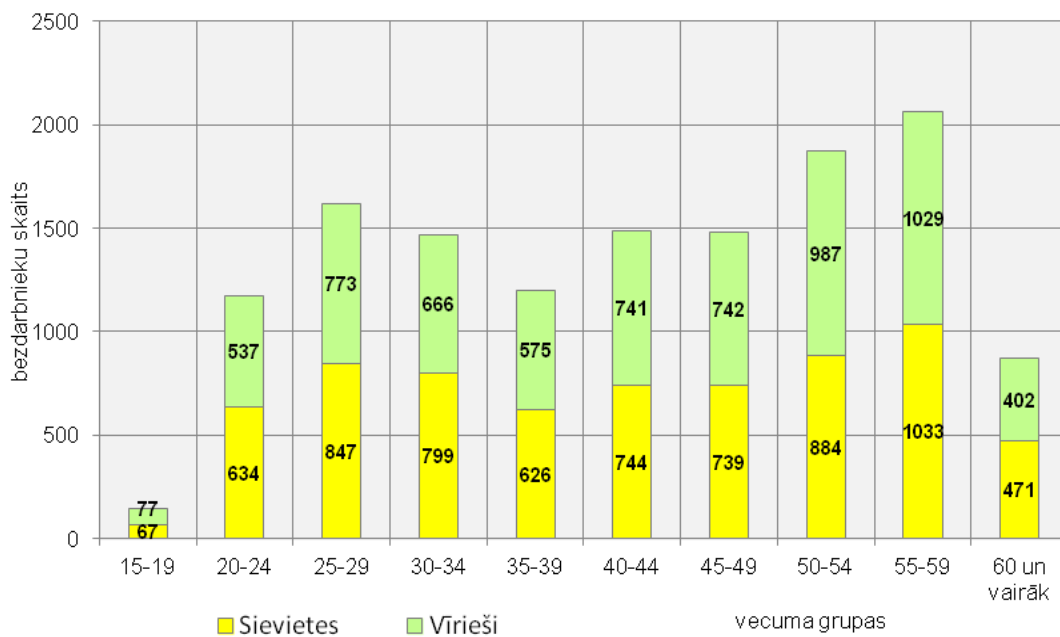
Bezdarbnieka statistiskais portrets

Pēc NVA datiem, 2016.gada janvārī Latvijā vidēji 51,8% bezdarbnieki bija sievietes, Kurzemes reģionā nedaudz mazāk – 51,2%. Vislielākais sieviešu pārsvars bezdarbnieku grupā bija Rīgas un Pierīgas reģionos, attiecīgi 56,4% un 53,4%. Vienīgais reģions, kur bija lielāks vīriešu īpatsvars bezdarbnieku grupā, bija Latgale – sk. 129.attēlu.

129.attēls Bezdarbnieku sadalījums pēc dzimuma Latvijas reģionos 2016.gada sākumā (NVA dati)

130.attēlā atspoguļots Kurzemes reģiona bezdarbnieku sadalījums 2016.gada sākumā pa dzimuma un vecuma grupām. Skaitliski vislielākās ir vecuma grupas no 50 līdz 59 gadiem. Pārsvarā visās vecuma grupās lielāks ir sieviešu īpatsvars, taču vecuma grupās 15- 19, 45-49 un 50-54 gadi nedaudz lielāks ir vīriešu bezdarbnieku skaits (sk. 130.attēlu). Tā kā visaugstākā ekonomiskā aktivitāte ir iedzīvotājiem vecumā no 25 līdz 54 gadiem, tad arī bezdarbnieku skaits šajā vecuma grupā ir vislielākais (aptuveni divas trešdaļas no kopējā bezdarbnieku skaita), bet vienu trešdaļu veido jaunieši un vecāka gadagājuma iedzīvotāji. Jaunieši un seniori saskaras ar vislielākajām problēmām darba meklējumos: jauniešu iespējas atrast darbu ietekmē pieredzes trūkums un zems izglītības līmenis, savukārt senioriem nākas saskarties ar diskrimināciju darba tirgū vecuma dēļ.

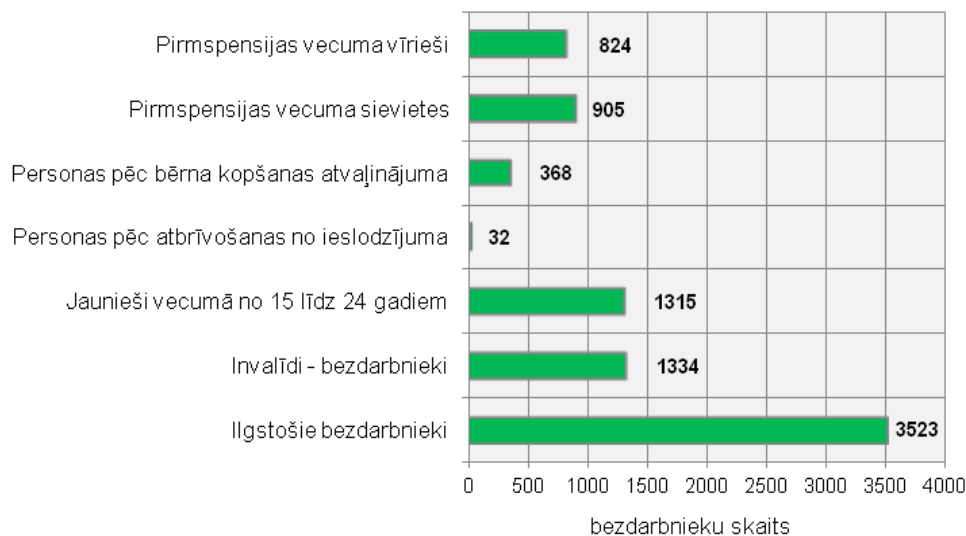
130.attēls Bezdarbnieku sadalījums pa vecuma un dzimuma grupām Kurzemes reģionā 2016.gada sākumā (NVA dati)

Bezdarbnieku skaita salīdzinājums Kurzemes reģionā pa dzimuma un vecuma grupām 2009. un 2015.gadā parādīts 21.tabulā. Kurzemes reģionā ir pieaudzis bezdarbnieku īpatsvars pirmspensijas vecuma grupās. Lielākais bezdarbnieku skaits koncentrējies 50-54 un 55-59 gadu vecuma grupās, attiecīgi 15% un 16% no visiem bezdarbniekiem. Salīdzinot ar 2009.gadu par 4 procentpunktiem sarucis 20-24 gadu veco bezdarbnieku īpatsvars.

21.tabula Bezdarbnieku skaita sadalījums pa vecuma grupām Kurzemes reģionā (NVA dati)

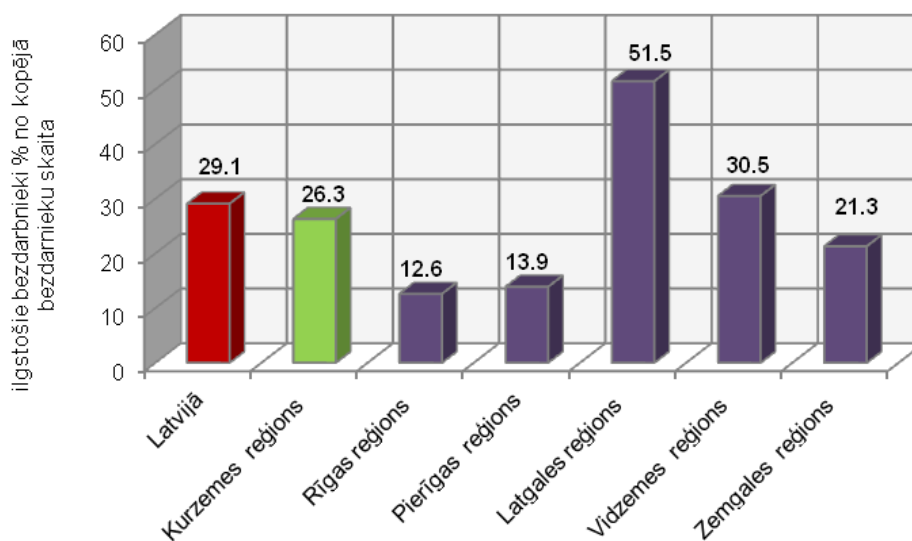
Vecuma grupa	2009.gads				2015.gads			
	Sieviete	Vīrietis	Kopā	Vec. gr. % no kopskaita	Sieviete	Vīrietis	Kopā	Vec. gr. % no kopskaita
15 - 19	136	93	229	2	89	79	168	1
20 - 24	797	645	1442	14	715	523	1238	10
25 - 29	639	529	1168	11	893	614	1507	12
30 - 34	627	516	1143	11	790	516	1306	10
35 - 39	580	563	1143	11	700	492	1192	9
40 - 44	552	566	1118	11	747	674	1421	11
45 - 49	651	670	1321	13	748	691	1439	11
50 - 54	680	648	1328	13	971	913	1884	15
55 - 59	678	543	1221	12	1126	1016	2142	16
60 un vairāk	199	171	370	4	374	320	694	5
Kopā	5539	4944	10483	100	7153	5838	12991	100

Apkopojot datus par bezdarba līmeni, īpaša uzmanība tiek pievērsta bezdarbnieku sadalījumam pa problēmgrupām- ilgstošie bezdarbnieki, pirmspensijas vecuma grupas bezdarbnieki, invalīdi – bezdarbnieki, jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem u.c. 2016.gada sākumā Latvijā lielākās mērķgrupas no bezdarbnieku kopskaita bija bezdarbnieki vecumā virs 50 gadiem un vairāk (36,8%), kā arī ilgstošie bezdarbnieki (29,1%), invalīdi-bezdarbnieki (9,8%) un jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem (8,4%). Kurzemes reģionā situācija bija līdzīga (bezdarbnieki vecumā virs 50 gadiem un vairāk- 35,9%, ilgstošie bezdarbnieki- 26,3%, invalīdi-bezdarbnieki -10% un jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem -9,8%), bezdarbnieku skaits problēmgrupās parādīts 131.attēlā.

131.attēls Bezdarbnieku sadalījums pa problēmgrupām Kurzemes reģionā 2016.gada sākumā (NVA dati)

Ilgstoši bezdarbnieki ir personas, kuras ir bez darba 12 mēnešus un ilgāk, aktīvi meklē darbu un tā atrašanās gadījumā ir gatavas sākt strādāt tuvāko 2 nedēļu laikā. Pēc NVA apkopotās informācijas 2016.gada sākumā, lielākais ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars ir vērojams Latgales reģionā (51,5%), bet mazākais - Rīgas (12,6%) un Pierīgas reģionā (13,9%). Kurzemes reģionā ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars (26,3%) bija nedaudz mazāks kā vidēji Latvijā- sk. 132.attēlu.

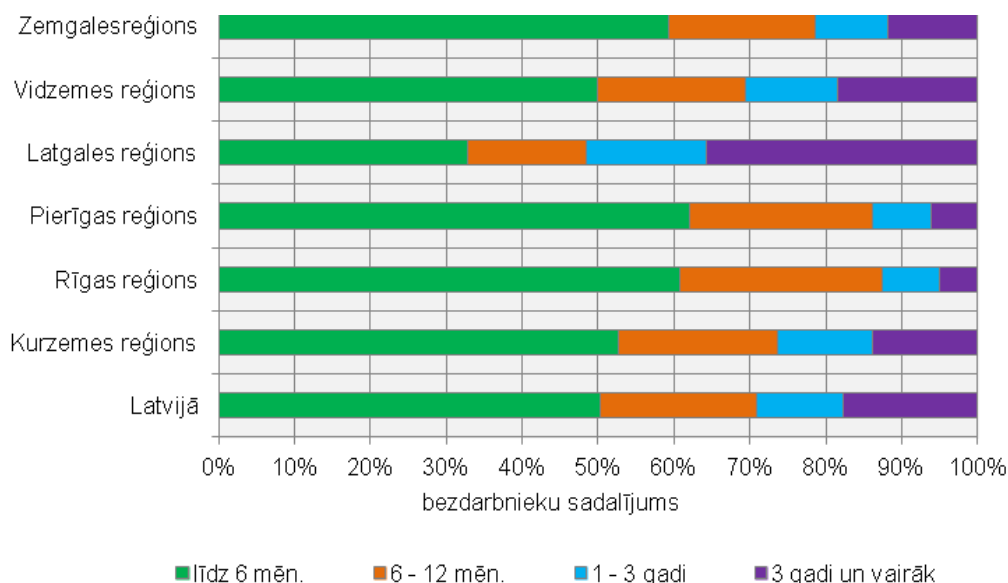
132.attēls Ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars % no kopējā bezdarbnieku skaita Latvijā un reģionos 2016.gada sākumā (NVA dati)

22.tabulā parādīts bezdarbnieku skaits Kurzemes reģionā 2009.un 2015.gadā sadalījumā pēc bezdarba ilguma un dzimuma. Šajā laika posmā ir palielinājies ilgstošo bezdarbnieku skaits. Sarucis bezdarbnieku īpatsvars, kas bez darba atrodas līdz 6 mēnešu ilgu laika posmu (51% 2015.gadā, salīdzinājumā ar 75% 2009.gadā). Ievērojami ir pieaudzis bezdarbnieku īpatsvars, kas ir bez darba 1-3 gadus (par 13 procentpunktiem) un vairāk kā 3 gadus (no 1% 2009.gadā līdz 11% 2015.gadā, jeb 10 procentpunktiem). Tas liecina par bezdarbnieka statusā nonākušo personu nespēju iekļauties darba tirgū, kam iemesli var būt dažādi. 2015.gadā lielāks bija sieviešu skaits visās bezdarba ilguma grupās (2009. gadā līdz 6 mēnešiem lielāks bija vīriešu skaits).

22.tabula Bezdarbnieku skaits sadalījumā pēc bezdarba ilguma Kurzemes reģionā (NVA dati)

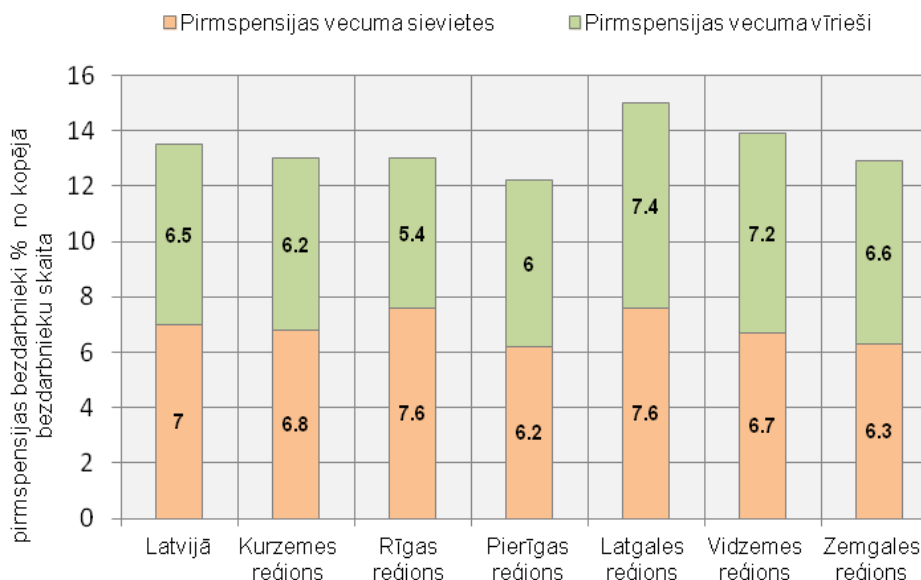
Bezdarba ilgums	2009. gads				2015. gads			
	Sieviete	Vīrietis	Kopā	% no kopskaita	Sieviete	Vīrietis	Kopā	% no kopskaita
Līdz 6 mēn.	3777	4119	7896	75	3430	3159	6589	51
6 - 12 mēn.	1242	590	1832	17	1494	1015	2509	19
1 - 3 gadi	475	205	680	6	1325	1193	2518	19
3 gadi un vairāk	45	30	75	1	904	471	1375	11
Kopā	5539	4944	10483	100	7153	5838	12991	100

2016.gada sākumā Latvijā 50,3% bezdarbnieku bezdarba ilgums bija līdz 6 mēnešiem, Kurzemes reģionā īslaicīgo bezdarbnieku bija vēl vairāk – 52,3% (sk.133.attēlu). Joprojām Kurzemes reģionā palielinās bezdarbnieku skaits, kuriem bezdarba ilgums pārsniedz 3 gadus (13,8%), taču tas ir krietni mazāks kā Latgales un Vidzemes reģionos.

133.attēls Bezdarbnieku sadalījums pēc bezdarba ilguma Latvijas reģionos 2016.gada sākumā (NVA dati)

Par pirmspensijas vecuma bezdarbniekiem tiek uzskatītas personas, kurām līdz valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamā vecuma sasniegšanai atlikuši ne vairāk kā pieci gadi ¹³³. Pirmspensijas vecuma grupas lielākais bezdarbnieku īpatsvars no kopējā bezdarbnieku skaita 2016.gada sākumā bija Latgalē (15%, t.sk. 7,6% sievietes), bet mazākais Pierīgas reģionā (12,2%, t.sk. 6,2% sievietes) – sk.134. attēlu. Kurzemes reģionā pirmspensijas bezdarbnieku īpatsvars bija nedaudz mazāks kā vidēji Latvijā - Kurzemes reģionā 13% (t.sk. 6,8% sievietes), Latvijā 13,5% (t.sk. 7% sievietes).

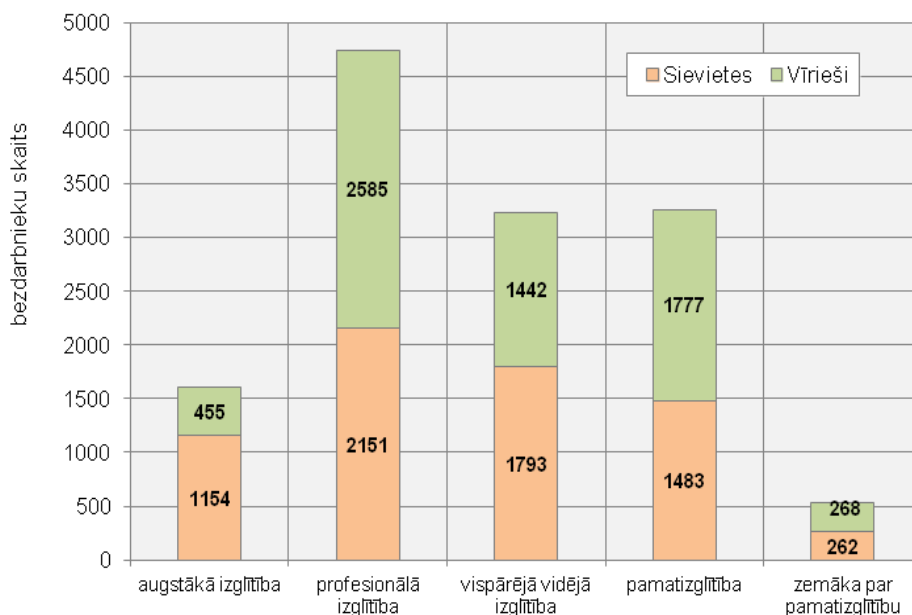
134.attēls Pirmspensijas bezdarbnieku īpatsvars % no kopējā bezdarbnieku skaita Latvijā un reģionos 2016.gada sākumā (NVA dati)

Visaugstākais nodarbinātības līmenis ir personām ar augstāko izglītību, bet viszemākais personām ar pamata vai zemāku izglītību. Ekonomiskās lejupslīdes laikā nodarbinātības līmenis personām ar augstāko izglītību samazinājās lēnākā tempā nekā iedzīvotājiem ar vispārēji vidējo, profesionālo vai arodizglītību.

Reģistrēto bezdarbnieku kopskaitā Latvijā 2016.gada janvāra beigās lielāko īpatsvaru veido bezdarbnieki ar profesionālo izglītību – 37,6%, kas lielākoties (72,0%) ir vecumā 40 gadi un vairāk. Kurzemes reģionā arī lielākais bezdarbnieku skaits ir ar profesionālo izglītību (35,4%, t.sk. vīrieši 19,3%), kā arī ar pamatizglītību (24,4%, t.sk. vīrieši 13,3%) un vispārējo vidējo izglītību (24,2%, t.sk. sievietes 13,4%). Kurzemes reģionā 13% no bezdarbniekiem bija ar augstāko izglītību, šajā grupā sieviešu skaits ir krietni lielāks par vīriešu skaitu – sk.135.attēlu. Iegūtajam izglītības līmenim ir ļoti liela nozīme darba tirgū, ko pierāda sakarība – jo augstāks izglītības līmenis, jo zemāks bezdarba līmenis.

Visvairāk bezdarbnieku gan 2015.gadā, gan 2009.gadā bija ar profesionālo izglītību - 35% (skat. 23.tabulu). Otro un trešo vietu 2015.gadā ieņēma vispārējās vidējās izglītības (25%) un pamatizglītības (24%) iestāžu absolventi. Par 3 procentpunktiem paaugstinājies arī bezdarbnieku skaits ar augstāko izglītību. 72,8% no bezdarbniekiem ar augstāko izglītību ir sievietes.

¹³³ Pēc NVA sniegtās informācijas- 2016.gadā no vecuma 57 gadi un 9 mēneši līdz 62 gadi un 9 mēneši

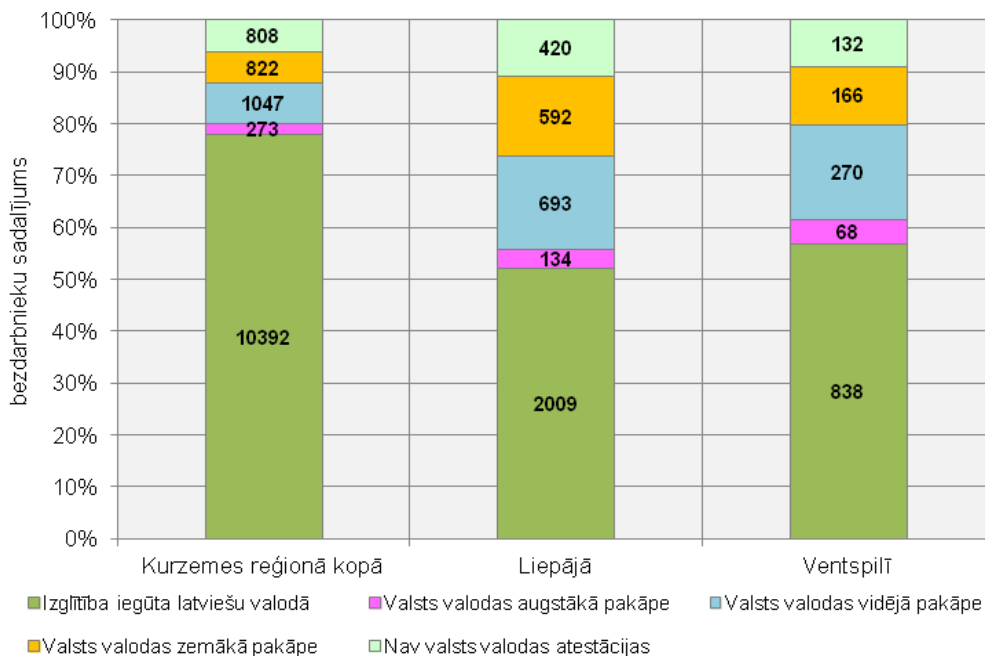

135.attēls Bezdarbnieku sadalījums pa izglītības līmeņiem Kurzemes reģionā 2016.gada sākumā (NVA dati)

23.tabula Bezdarbnieku skaits sadalījumā pēc izglītības Kurzemes reģionā (NVA dati)

Izglītības grupa	2009. gads				2015. gads			
	Sieviete	Vīrietis	Kopā	% no kopskaita	Sieviete	Vīrietis	Kopā	% no kopskaita
Augstākā izglītība	666	294	960	9	1104	412	1516	12
Profesionālā izglītība	1832	1840	3672	35	2269	2328	4597	35
Vispārējā vidējā izglītība	1667	1272	2939	28	1927	1339	3266	25
Pamatizglītība	1186	1396	2582	25	1584	1524	3108	24
Zemāka par pamatizglītību	178	132	310	3	268	233	501	4
Nav norādīta	10	10	20	0	1	2	3	0
Kopā	5539	4944	10483	100	7153	5838	12991	100

Valsts valodas prasmes var ietekmēt darbā iekārtošanās iespējas. Kurzemes reģionā pārsvarā tā nav aktuāla problēma, jo lielākajai daļai iedzīvotāju latviešu valodas prasmes problēmas nesagādā. Nedaudz atšķirīga situācija ir reģiona lielajās pilsētās- Liepājā un Ventspilī, kur ir lielāks iedzīvotāju skaits ar nepietiekami labām latviešu valodas prasmēm. Liepājā gandrīz 50% no bezdarbniekiem izglītība nav iegūta latviešu valodā, Ventspilī – 44%. Lielākās problēmas ar darba atrašanu ir tiem bezdarbniekiem, kuriem valsts valodas atestācijā iegūta vidējā un zemākā pakāpe – sk. 136.attēlu.

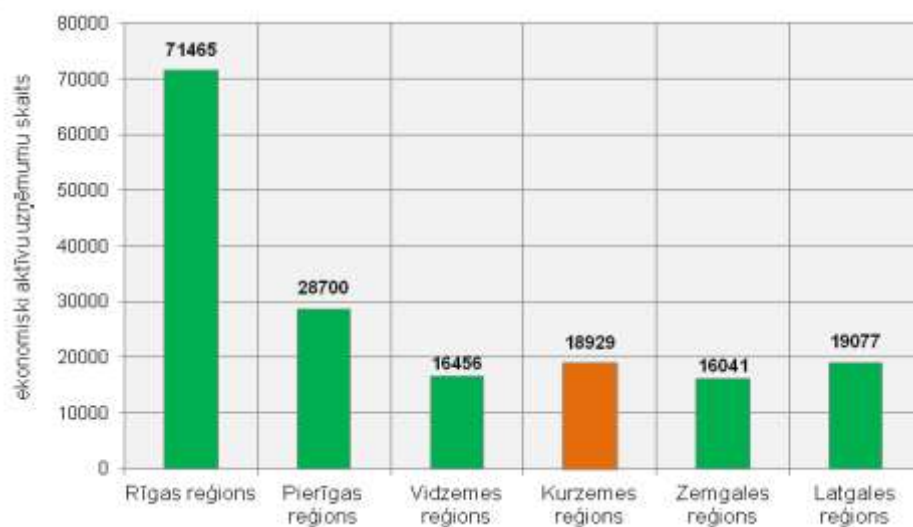

136.attēls Bezdarbnieku sadalījums pēc valsts valodas prasmes Kurzemes reģionā, Liepājas un Ventspils pilsētās 2016.gada sākumā (NVA dati)

6.2. Iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte

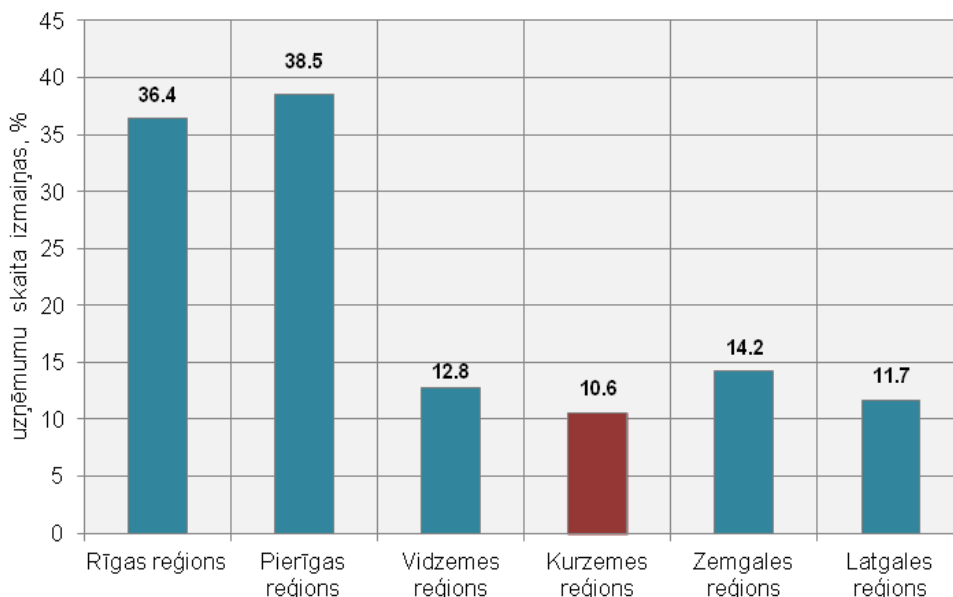
Ekonomiski aktīvo tirgus sektora statistikas vienību skaits raksturo iedzīvotāju ekonomisko aktivitāti reģionā. Tirgus sektora uzņēmumi ir pašnodarbinātās personas, individuālie komersanti, komercsabiedrības un zemnieku un zvejnieku saimniecības.

Saskaņā ar CSP datiem 2010.gadā valstī darbojās 135 967 ekonomiski aktīvo tirgus sektora statistikas vienību, no tām Kurzemes reģionā – 17 119, jeb 12,6% no visiem Latvijas. 2015.gadā tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits valstī bija palielinājies par 25,5%, jeb 34 701 vienībām, bet Kurzemē - par 10,6% jeb 1810 vienībām. Vislielākais tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits ir Rīgas un Pierīgas statistiskajos reģionos (sk.137. un 138. attēlu).

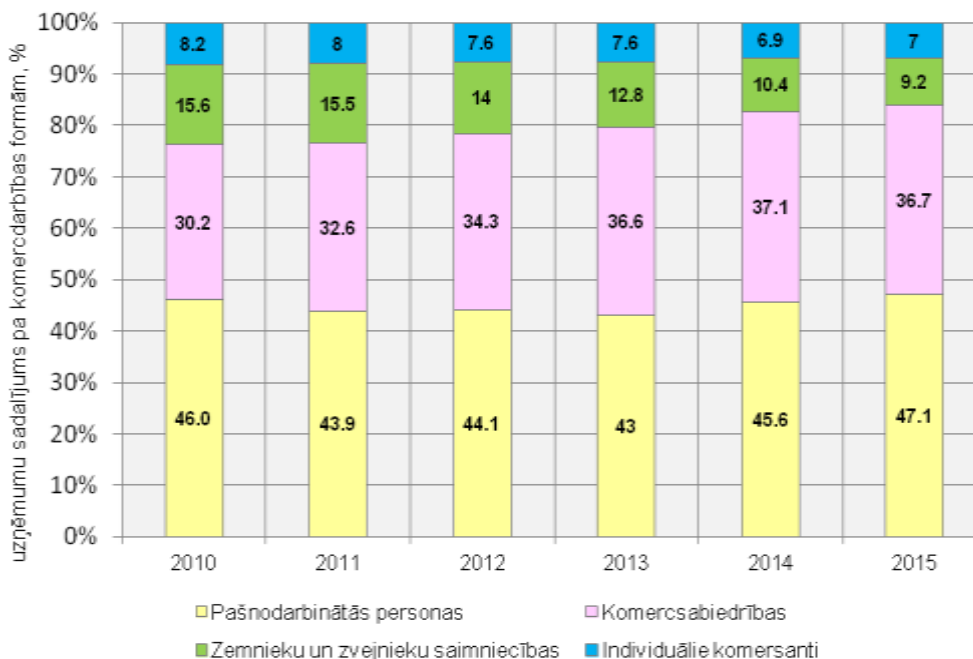
137.attēls Tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits 2015.gadā (CSP dati)

Laika periodā no 2010. līdz 2015.gadam tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits visos Latvijas reģionos ir palielinājies. Kurzemes reģionā uzņēmumu skaita izmaiņas ir bijušas vismazākās Latvijā – 10,6%. Pārējos statistiskajos reģionos uzņēmumu skaita pieaugums ir bijis lielāks. Vislielākais tas ir Pierīgas (38,5%) un Rīgas (36,4%) reģionos - sk.138.attēlu.

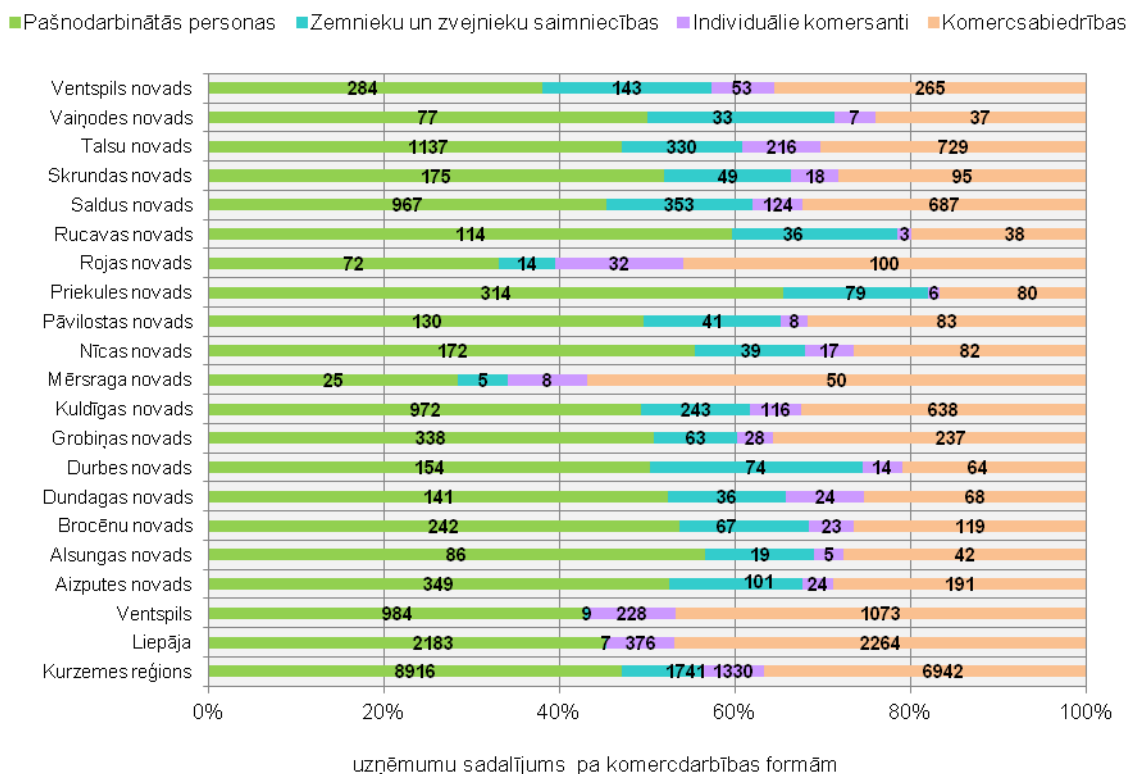
138.attēls Tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita izmaiņas 2010.-2015.gadam, % (CSP dati)

Kurzemes reģionā 2015.gadā 47,1% no tirgus sektora ekonomiski aktīvajām vienībām bija pašnodarbinātās personas, 36,7% - komercsabiedrības, 9,2% - zemnieku un zvejnieku saimniecības, 7% - individuālie komersanti (sk. 139.attēlu). Laika posmā no 2010 gada līdz 2015.gadam vērojams, ka samazinās zemnieku un zvejnieku saimniecību īpatsvars, bet palielinās – pašnodarbināto personu un komercsabiedrību sadalījums.

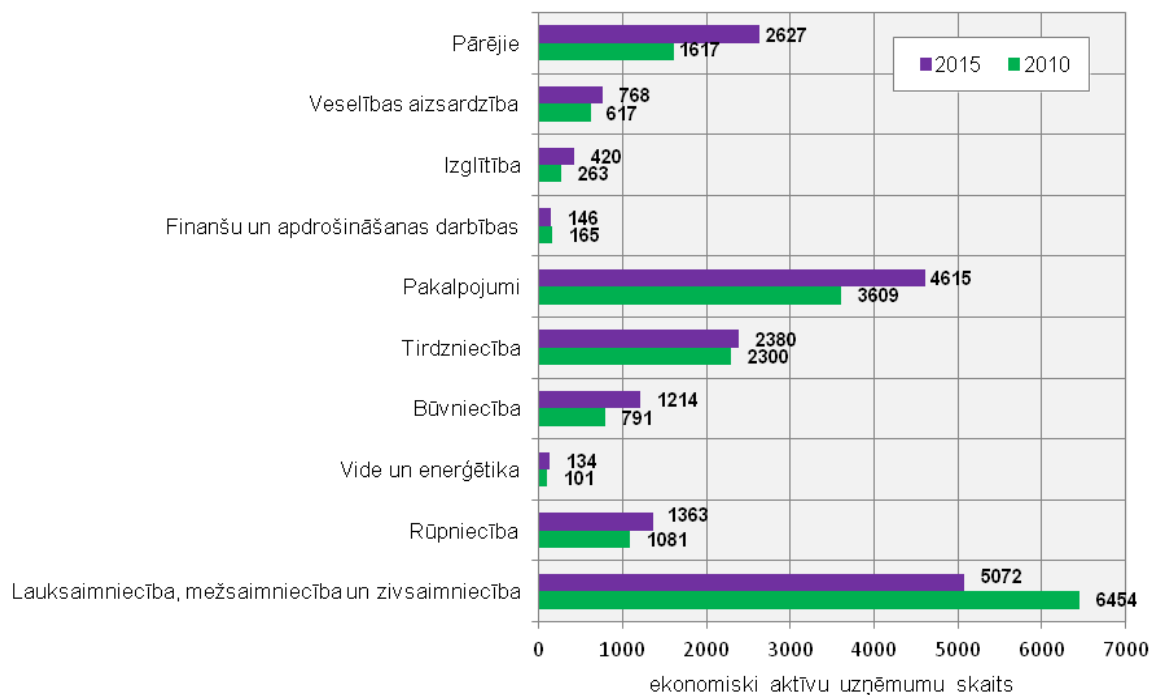
139.attēls Ekonomiski aktīvo tirgus sektora uzņēmumu sadalījums pa komercdarbības formām Kurzemes reģionā 2010. -2014.gadā, % (CSP dati)

Kurzemes reģiona pašvaldībās 2015.gadā bija ļoti dažāds uzņēmumu sadalījums pa komercdarbības formām. 140. attēla ir dots gan uzņēmumu skaits, gan īpatsvars pa komercdarbības formām 2015. gadā katrā no Kurzemes reģiona pašvaldībām. Vislielākais pašnodarbināto personu īpatsvars ir Priekules un Rucavas novados, bet mazākais Mērsraga un Rojas novados. Toties komercsabiedrību īpatsvars šajās pašvaldībās, kā arī Liepājas un Ventspils pilsētās ir vislielākais (sk.140.attēlu). Zemnieku un zvejnieku saimniecību skaitam un % sadalījumam Kurzemes reģionā ir tendence samazināties. Vienīgās pašvaldības, kurās zemnieku un zvejnieku saimniecību bija vairāk kā 20% ir Durbes un Vaiņodes novadi.

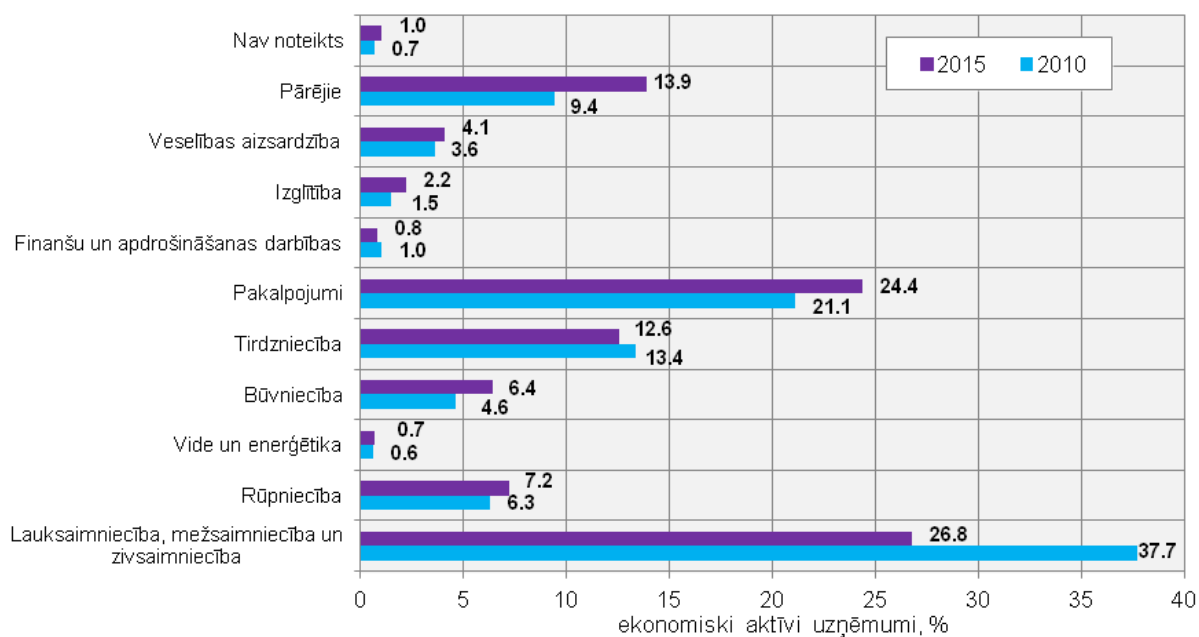
140.attēls Ekonomiski aktīvo tirgus sektora uzņēmumu sadalījums pa komercdarbības formām Kurzemes reģiona pašvaldībās 2015.gadā, % (CSP dati)

Kurzemes reģionā 2015.gadā vislielākais ekonomiski aktīvo tirgus sektora uzņēmumu skaits nodarbojās lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības jomās (5072 uzņēmumi), taču no 2010. gada šāda veida uzņēmumu skaits ir samazinājies par 1382 vienībām jeb 21,4% (sk.141.attēlu). Lielākajai daļai no citiem ekonomiski aktīvo tirgus sektora uzņēmumu veidiem ir tendence palielināties. Vislielākais skaitliskais pieaugums bija pakalpojumu uzņēmumiem, to skaits ir palielinājies no 3609 līdz 4615 vienībām jeb par 27,9%.

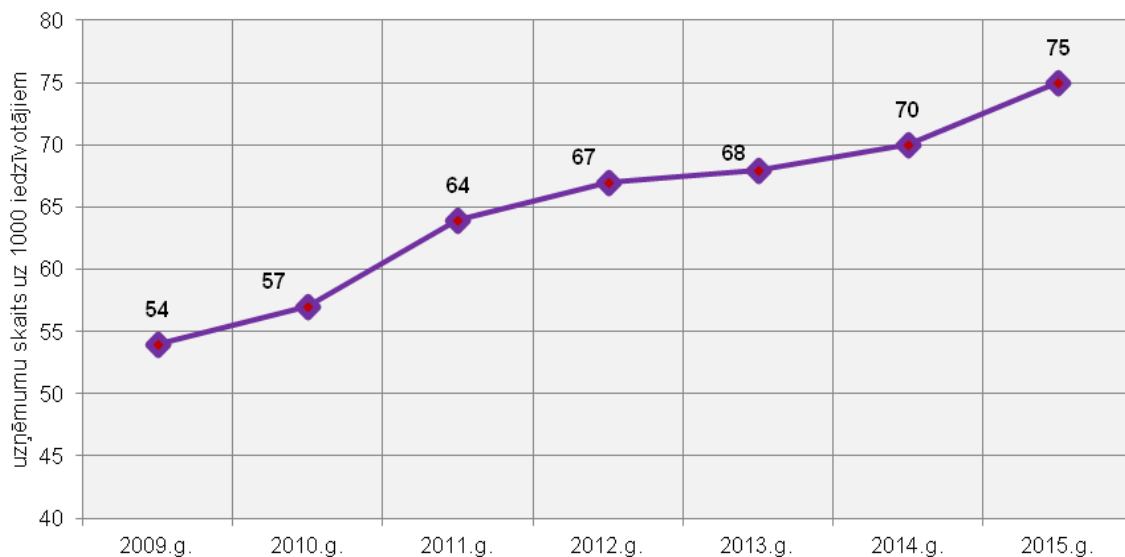
141.attēls Ekonomiski aktīvi tirgus sektora uzņēmumi sadalījumā pa galvenajiem darbības veidiem Kurzemes reģionā 2010. un 2015.gadā (CSP dati)

Kurzemes reģionā 2015.gadā joprojām vislielākais ekonomiski aktīvo tirgus sektora statistikas vienību skaits nodarbojas lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības jomās, taču salīdzinot ar 2010.gadu īpatsvars šajā jomā ir sarucis par vairāk kā 10 % – no 37,7% uz 26,8% (sk142. attēlu). Pakalpojumu jomā vērojama pretēja tendence – īpatsvars palielinājies no 21,1% uz 24,4%. 2015. gadā palielinājies uzņēmumu īpatsvars darbības grupās, kurām nav noteikts darbības veids vai arī pieder pie pārējiem uzņēmumiem. Nelielas % izmaiņas vērojamas arī pārējos darbības veidos.

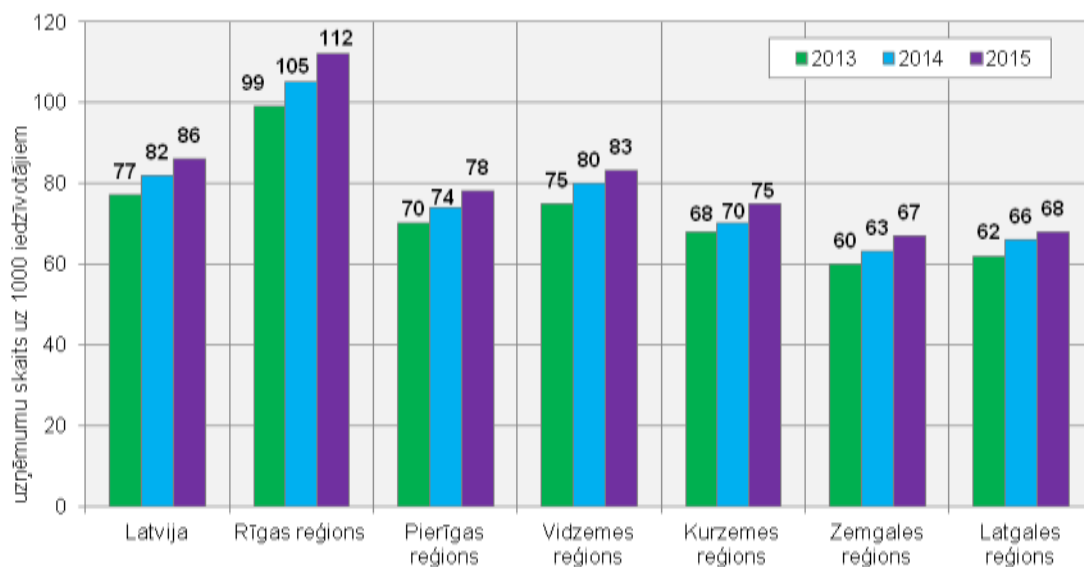
142.attēls Ekonomiski aktīvi tirgus sektora uzņēmumi sadalījumā pa galvenajiem darbības veidiem Kurzemes reģionā 2010. un 2015.gadā, % (CSP dati)

Arī tirgus sektora ekonomiski aktīvo vienību skaits Kurzemes reģionā uz 1000 iedzīvotājiem ir palielinājies. Kā redzams 143.attēlā tas pakāpeniski pieaudzis ik gadu un 2015. gadā bija jau 75 tirgus sektora ekonomiski aktīvās vienības uz 1000 iedzīvotājiem.

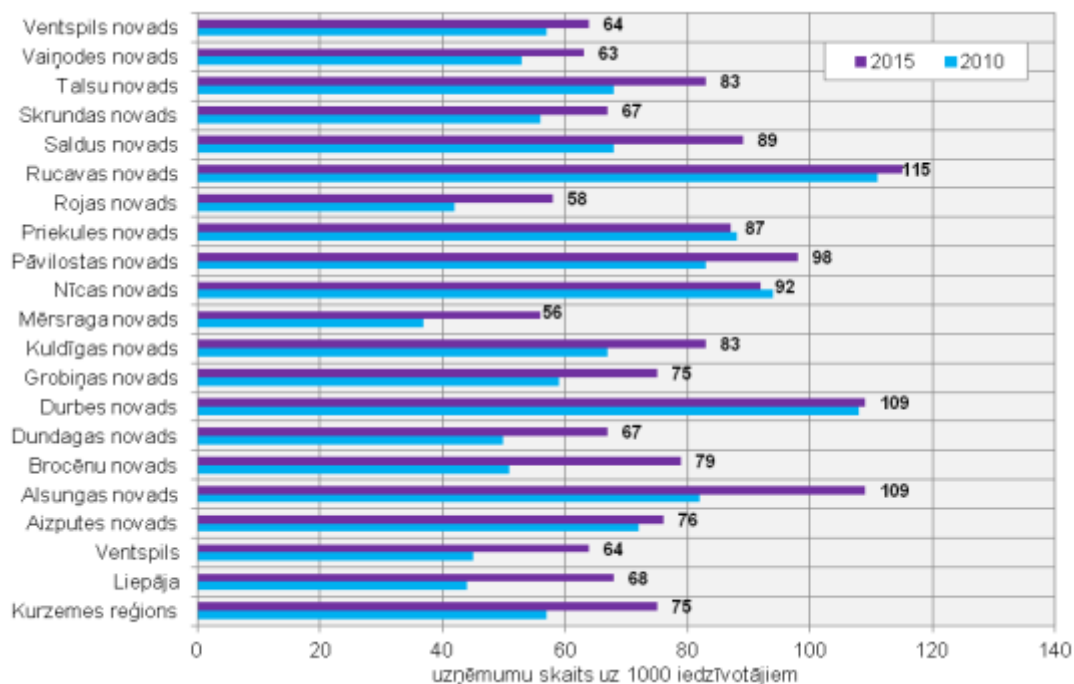
143.attēls Tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita dinamika Kurzemes reģionā uz 1000 iedzīvotājiem 2009-2015.gadā (CSP dati)

Latvijā vidēji 2015.gadā bija 86 tirgus sektora ekonomiski aktīvie uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem. Vislielākais tas bija Rīgas reģionā, mazākais - Zemgales un Latgales reģionos (sk.144.attēlu). Kurzemes reģionā tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem bija mazāks kā vidēji Latvijā.

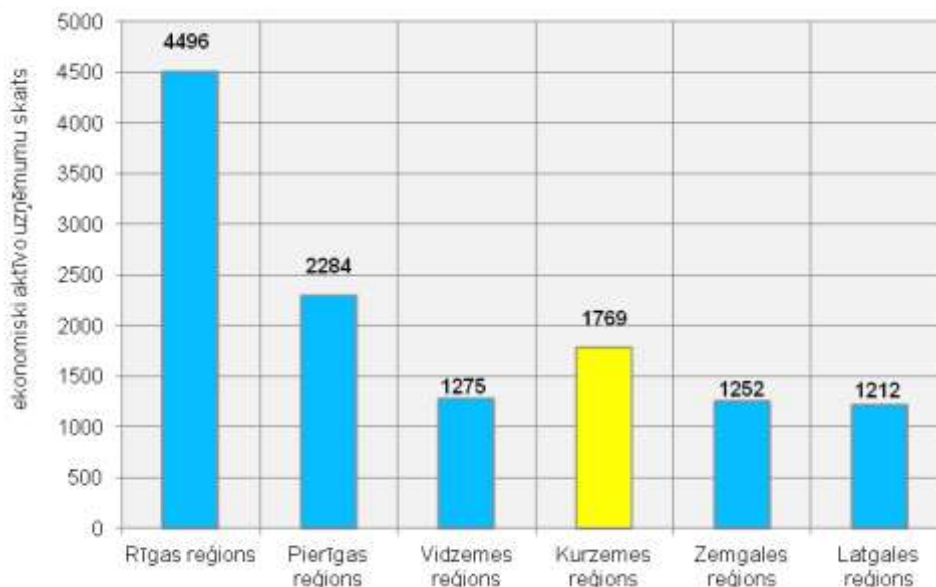
144.attēls Tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem Latvijas statistiskajos reģionos 2013.-2015. gadā (CSP dati)

Vislielākais tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem Kurzemes reģionā 2015.gadā bija Rucavas, Alsungas un Durbes novadā, bet zemākais – Mērsraga un Rojas novadā (sk.145.attēlu). Gandrīz visās Kurzemes reģiona pašvaldībās uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem laika posmā no 2010. gada līdz 2015.gadam ir palielinājies, nedaudz samazinājies ir tikai Nīcas un Priekules novadā.

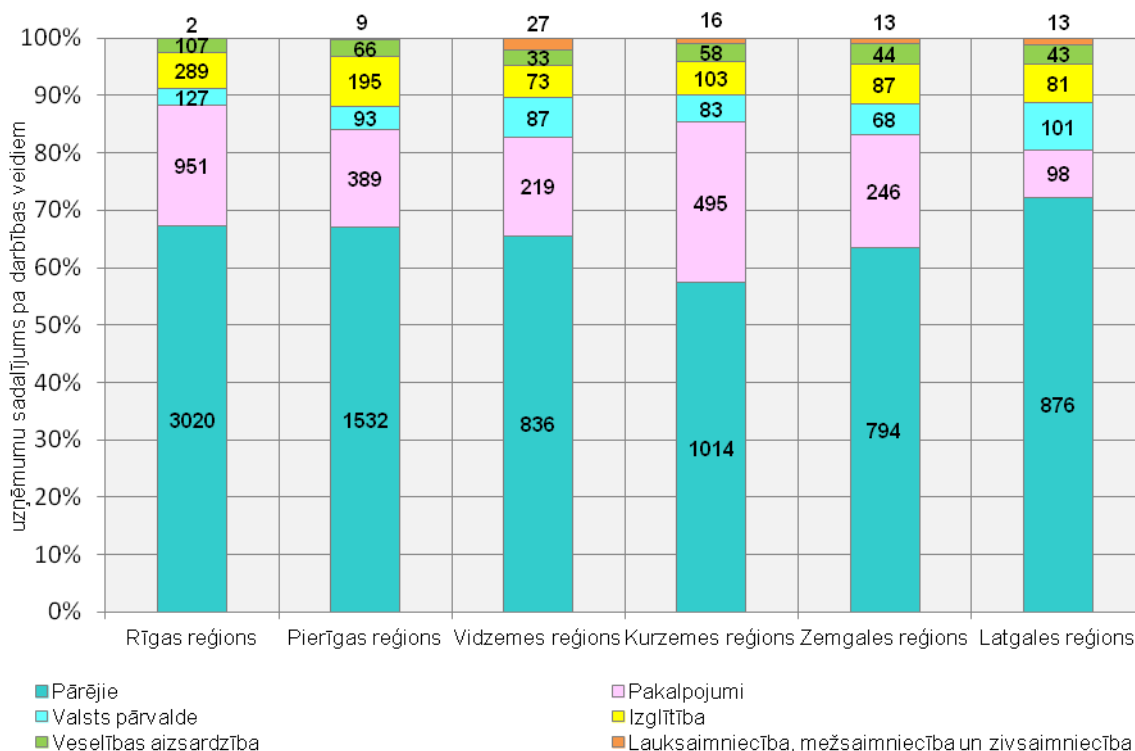
145.attēls Tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem 2010.un 2015. gadā Kurzemes reģiona pašvaldībās (CSP dati)

Ārpus tirgus sektora uzņēmumi ir komercsabiedrības, fondi, nodibinājumi un biedrības, valsts budžeta iestādes un pašvaldību budžeta iestādes. 2015.gadā Kurzemes reģionā bija 1769 ārpus tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi, lielāks skaits bija vienīgi Rīgas un Pierīgas statistiskajos reģionos (sk.146.attēlu).

146.attēls Ārpus tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits 2015.gadā (CSP dati)

Kurzemes reģionā 2015.gadā ārpus tirgus sektora ekonomisko uzņēmumu sadalījumā pa darbības veidiem lielākās grupas veidoja pārējie uzņēmumi (57,3%) un pakalpojumu uzņēmumi (28%) - (sk.147.attēlu). Citos Latvijas statistiskajos reģionos pārējie uzņēmumi veidoja vēl lielāku % daļu no kopējā ārpus tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita, taču pakalpojumu uzņēmumu īpatsvars bija mazāks. Visos statistiskajos reģionos ļoti maz ārpus tirgus sektora ekonomiski aktīvu uzņēmumu bija lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā, arī veselības aizsardzībā, izglītībā un valsts pārvaldē – sk. 147.attēlu.

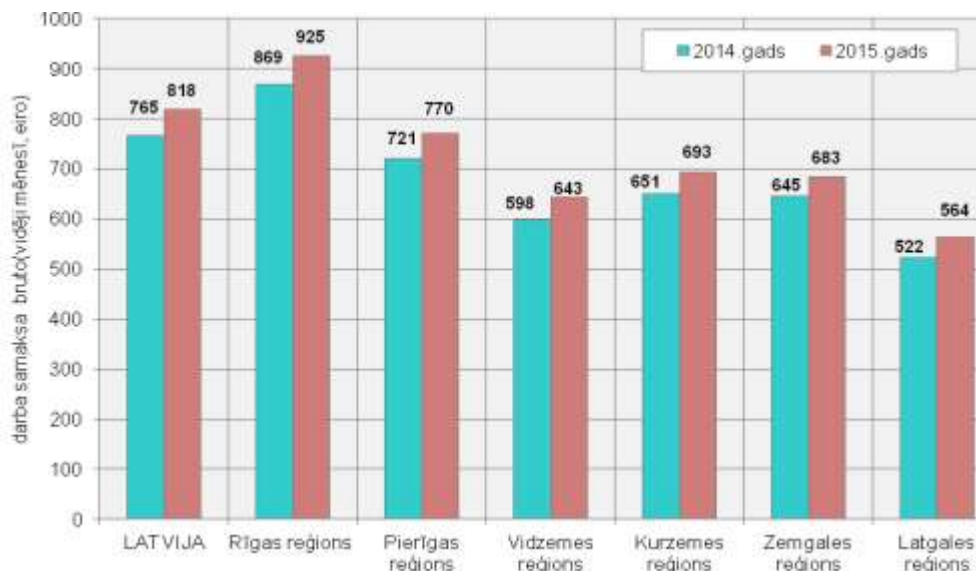

147.attēls Ārpus tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu sadalījums pa darbības veidiem statistiskajos reģionos 2015.gadā (CSP dati)

6.3. Iedzīvotāju labklājība

Iedzīvotāju labklājības līmeņa noteikšanai nepieciešams izmantot dažādus rādītājus, par vienu no galvenajiem uzskatāma iedzīvotāju darba samaksa.

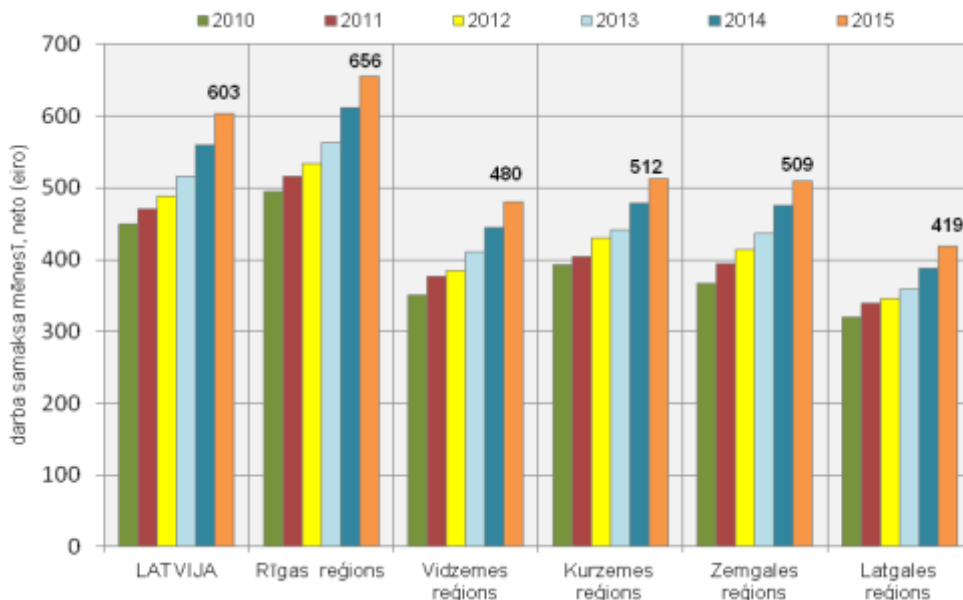
Pēc CSP datiem, 2015. gadā mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā sasniedza 818 eiro. Gada laikā tā pieauga par 6,9% jeb 53 eiro, saglabājot tādu pašu pieauguma tempu kā 2014. gadā, kad kāpums bija straujākais kopš Latvijas ekonomikas atkopšanās. 2015. gadā vidējā bruto darba samaksa palielinājās visos Latvijas reģionos (sk.148.attēlu). Latgales reģionā, kur vidējā darba samaksa ir viszemākā valstī, un Vidzemē algas pieauga visstraujāk- attiecīgi par 8,1 % un 7,5 %. Kurzemes reģionā darba samaksas pieaugums bija par 6,5%. Tāpat kā iepriekšējos gados visaugstākā mēneša vidējā bruto darba samaksa 2015. gadā bija Rīgas statistiskajā reģionā - 925 eiro.

148.attēls Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijas statistiskajos reģionos 2014.un 2015.gadā, EUR (CSP dati)

Vidējā neto darba samaksa bija 603 eiro jeb 73,7 % no bruto algas, un gada laikā tā pieauga straujāk nekā atalgojums pirms darba nodokļu nomaksas - par 7,6 %. Reālā neto darba samaksa, ņemot vērā patēriņa cenu kāpumu par 0,2 %, gada laikā pieauga par 7,4 %. 2015. gada sākumā mainījās arī valstī noteiktā minimālā alga -no 320 līdz 360 eiro (pieaugums par 12,5 %), kas ietekmēja vidējās algas pārmaiņas ¹³⁴.

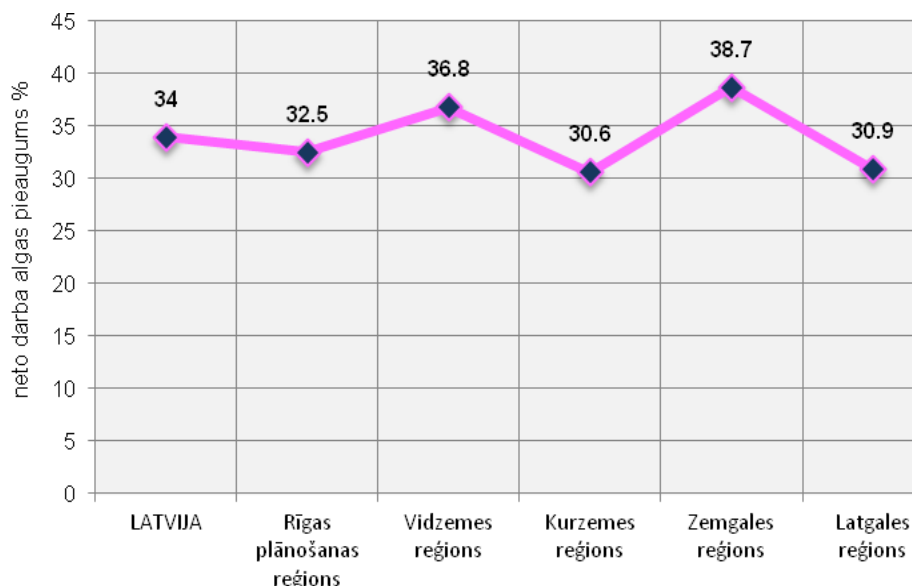
Kurzemes plānošanas reģionā vidējā neto darba samaksa 2015. gadā bija 512 eiro, augstāka tā bija vienīgi Rīgas plānošanas reģionā - 656 eiro, tomēr tā joprojām atpaliek no Latvijas vidējā rādītāja - 603 eiro (sk. 149.attēlu).

149.attēls Strādājošo mēneša vidējā neto darba samaksa Latvijas plānošanas reģionos 2010.-2015.gadā, EUR (CSP dati)

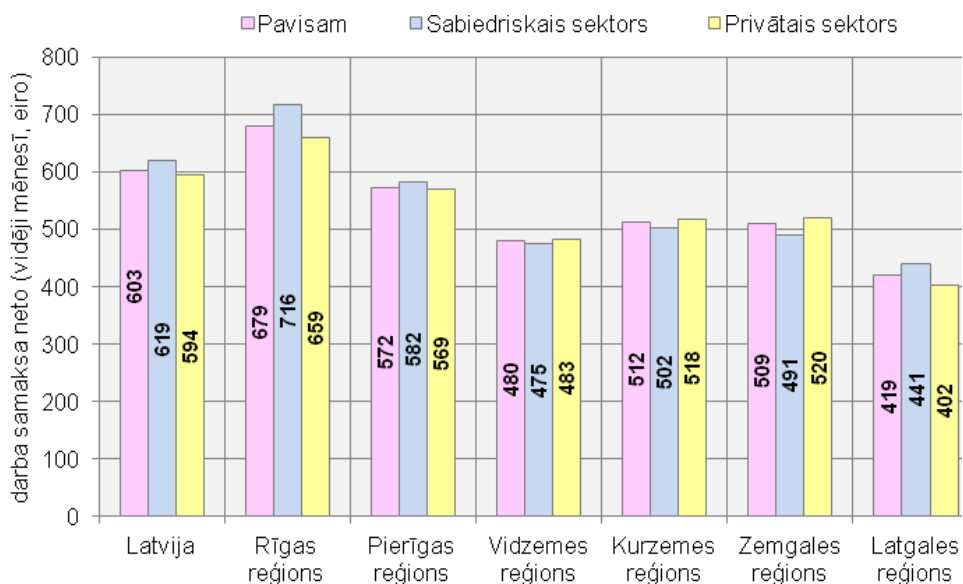
¹³⁴ CSP dati

Darba samaksa Kurzemes reģionā pieaugusi pakāpeniski no gada uz gadu, laika posmā no 2010. līdz 2015. gadam tā pieaugusi par 30,6%, tas ir zemākais pieaugums Latvijā. Latvijā kopumā strādājošo mēneša vidējās neto darba samaksas pieaugums bija 34%, vislielākais bija Zemgales (38,7%) un Vidzemes (36,8%) reģionos – sk.150.attēlu.

150.attēls Strādājošo mēneša vidējās neto darba samaksas pieaugums Latvijas plānošanas reģionos 2010.-2015.gadā, % (CSP dati)

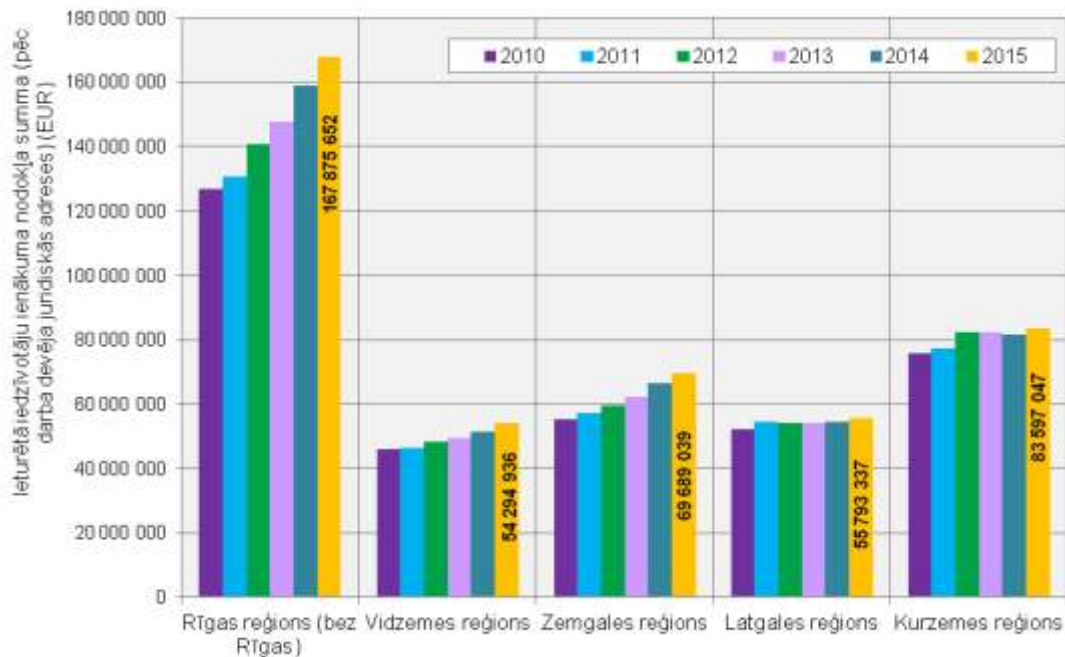
Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa atšķirīga bija sabiedriskajā un privātajā sektorā. Neto darba samaksa Latvijā kopumā lielāka bija sabiedriskajā sektorā -619 eiro (sk. 151.attēlu), tas bija par 4,2 % vairāk kā privātajā sektorā. Vislielākā atšķirība bija Rīgā- par 8,6% neto samaksa sabiedriskajā sektorā bija lielāka kā privātajā sektorā. Taču Kurzemes reģionā strādājošo mēneša vidējā neto darba samaksa privātajā sektorā bija par 3,2% lielāka nekā sabiedriskajā sektorā. Līdzīgi bija Vidzemes un Zemgales reģionos, kur privātajā sektorā darba samaksa neto bija lielāka kā sabiedriskajā sektorā (attiecīgi 1,7% un 5,9%).

151.attēls Strādājošo mēneša vidējā neto darba samaksa 2015.gadā Latvijas statistiskajos reģionos sabiedriskajā un privātajā sektorā, EUR (CSP dati)

Kurzemes reģionā ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) summa (pēc darba devēja juridiskās adreses) 2015. gadā bija 83 597 047 eiro, tā bija lielāka kā Latgales, Vidzemes un Zemgales reģionos - sk. 152.attēlā. Vislielākā IIN summa 2015.gadā bija Rīgas pilsētā (741 029 845 eiro) un Rīgas reģionā (167 875 652 eiro).

Laika posmā no 2010.gada līdz 2015.gadam ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa Latvijas reģionos bija palielinājusies. Vislielākais IIN pieaugums 2015.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, bija Rīgas reģionā (bez Rīgas pilsētas) – 32,4%, Zemgales reģionā (26,4%) un Rīgas pilsētā (23,6%). Kurzemes reģionā IIN palielinājies par 10,5%, vismazākais pieaugums bija Latgales reģionā- 6,6%.

152.attēls Ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa (pēc darba devēja juridiskās adreses) Latvijas statistiskajos reģionos 2010.-2015.gadā (EUR, VID dati RAIM)

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāju skaits (pēc darba ņēmēja deklarētās dzīvesvietas) gan Kurzemes reģionā kopā, gan republikas pilsētās Liepājā un Ventspilī laikā no 2013.gada līdz 2015.gadam ir nedaudz samazinājies (sk.153.attēlu).

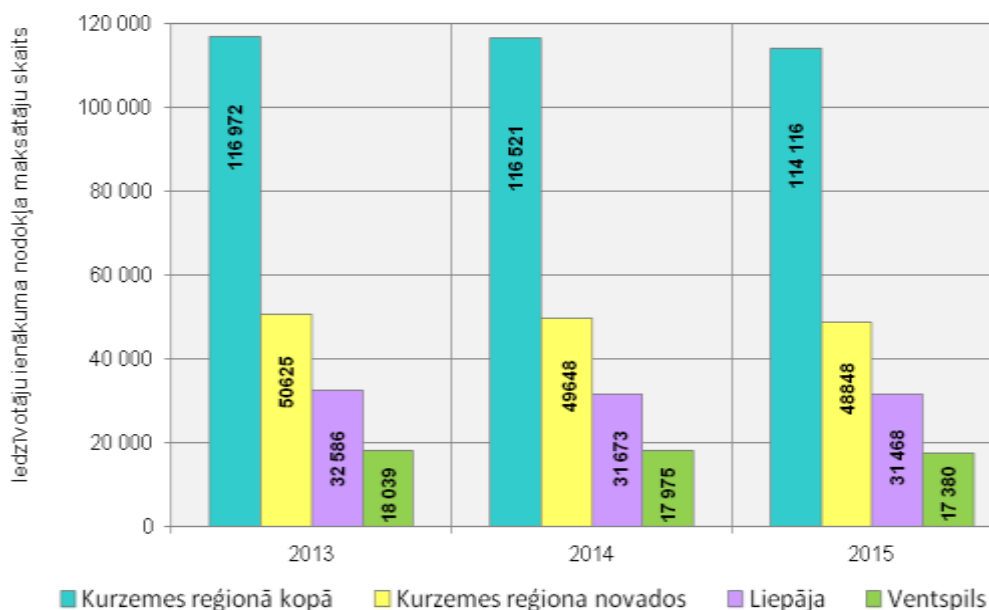
24.tabulā apkopoti dati par 2013.-2015.gadu gan par iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāju skaitu pēc darba ņēmēja deklarētās dzīvesvietas, gan pēc uzņēmuma reģistrācijas vietas. IIN maksātāju skaits pēc uzņēmuma reģistrācijas Kurzemes reģionā kopā bija diezgan stabils, ar nelielām izmaiņām katrā gadā. Lielā daļā novadu maksātāju skaits ir palielinājies, lielākais skaits samazinājums bija Liepājas pilsētā.

Lielākais iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāju skaits (pēc darba ņēmēja deklarētās dzīvesvietas) Kurzemes reģiona novados ir teritorijās ar lielāko iedzīvotāju skaitu – Talsu, Saldus un Kuldīgas novados (sk. 154.attēlā). Lielākajā daļā novadu nodokļu maksātāju skaits ir nedaudz samazinājies, bet atsevišķos novados (Kuldīgas, Brocēnu, Priekules, Pāvilostas un Vaiņodes) nedaudz palielinājies.

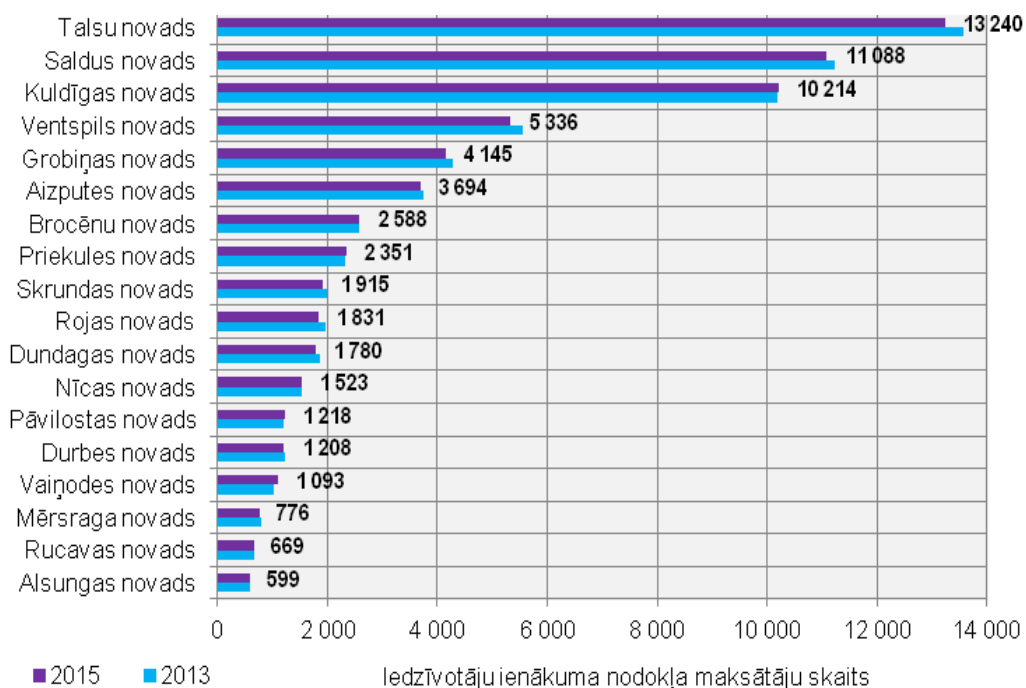
24.tabula Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāju skaits Kurzemes reģiona pašvaldībās 2013.-2015.gadā (VID dati RAIM¹³⁵)

Pašvaldība	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāju skaits pēc darba ņēmēja deklarētās dzīvesvietas (cilv.)			Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāju skaits pēc uzņēmuma reģistrācijas vietas (cilv.)		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Aizputes novads	3 738	3 788	3 694	207	221	242
Alsungas novads	601	606	599	44	46	42
Brocēnu novads	2 574	2 634	2 588	149	156	167
Dundagas novads	1 868	1 863	1 780	78	76	79
Durbes novads	1 220	1 259	1 208	93	103	106
Grobiņas novads	4 284	4 227	4 145	246	259	258
Kuldīgas novads	10 196	10 239	10 214	736	755	738
Liepāja	32 586	31 673	31 468	2 343	2 335	2 311
Mērsraga novads	804	787	776	41	45	45
Nīcas novads	1 524	1 516	1 523	111	112	122
Pāvilostas novads	1 205	1 252	1 218	87	94	93
Priekules novads	2 314	2 405	2 351	108	106	111
Rojas novads	1 968	1 925	1 831	118	121	122
Rucavas novads	669	677	669	71	71	69
Saldus novads	11 228	11 348	11 088	865	885	870
Skrundas novads	1 998	2 011	1 915	130	124	120
Talsu novads	13 575	13 733	13 240	864	872	872
Vaiņodes novads	1 036	1 078	1 093	45	50	45
Ventspils	18 039	17 975	17 380	1 088	1 088	1 090
Ventspils novads	5 545	5 525	5 336	270	278	291
Kurzemes reģionā	116 972	116 521	114 116	7 694	7 797	7 793

¹³⁵ Avots: www.raim.gov.lv/

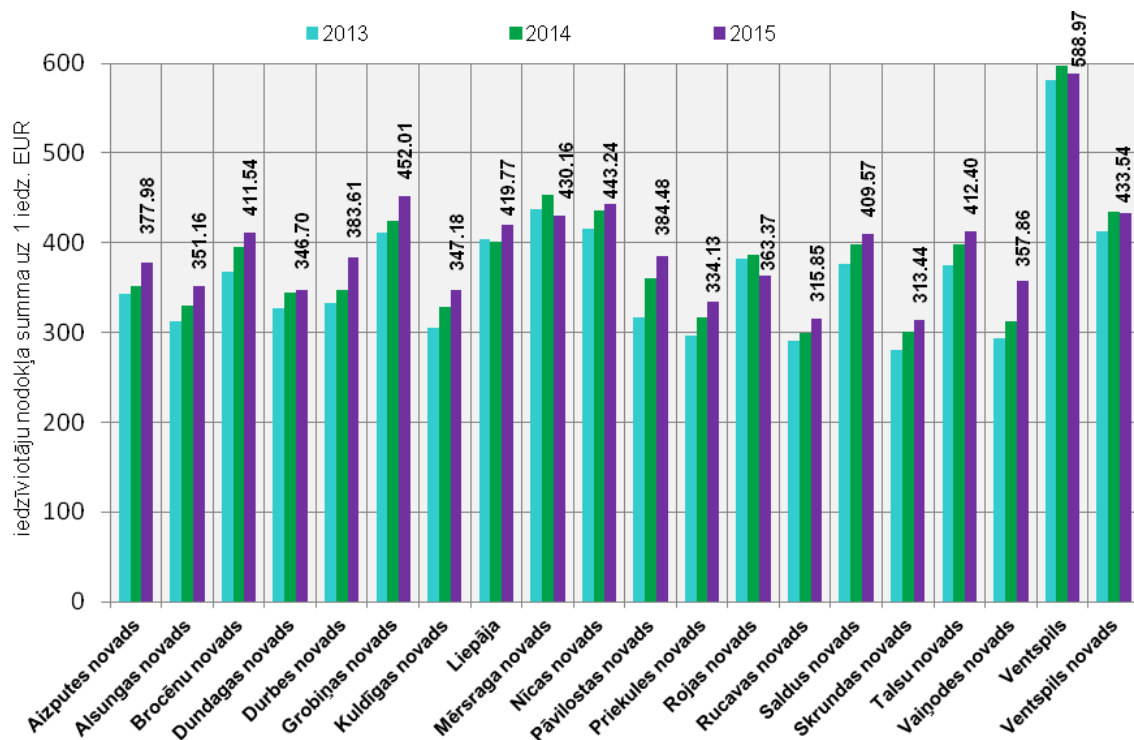

153.attēls Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāju skaits (pēc darba ņēmēja deklarētās dzīvesvietas) Kurzemes reģionā kopā, novados, Liepājā un Ventspilī 2013., 2014. un 2015.gadā (VID dati RAIM)

154.attēls Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāju skaits (pēc darba ņēmēja deklarētās dzīvesvietas) Kurzemes reģiona novados 2013. un 2015.gadā (VID dati RAIM)

Ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa (pēc darba ņēmēja deklarētās adreses) uz 1 iedzīvotāju 2015.gadā vislielākā bija Ventspils pilsētā, Grobiņas un Nīcas novados, mazākā – Skrundas un Rucavas novados – sk.155.attēlu. Visās Kurzemes reģiona pašvaldībās ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa uz 1 iedzīvotāju ir palielinājusies laika posmā no 2011.gada līdz 2015.gadam. Dažās pašvaldībās (Rojas un Mērsraga novadā) 2015.gadā bija vērojams samazinājums attiecībā pret 2013.gadu.- sk. 155.attēlu.

155.attēls Ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa (pēc darba ņēmēja deklarētās adreses) uz 1 iedzīvotāju Kurzemes reģiona pašvaldībās 2013., 2014. un 2015.gadā (EUR, RAIM apr.)

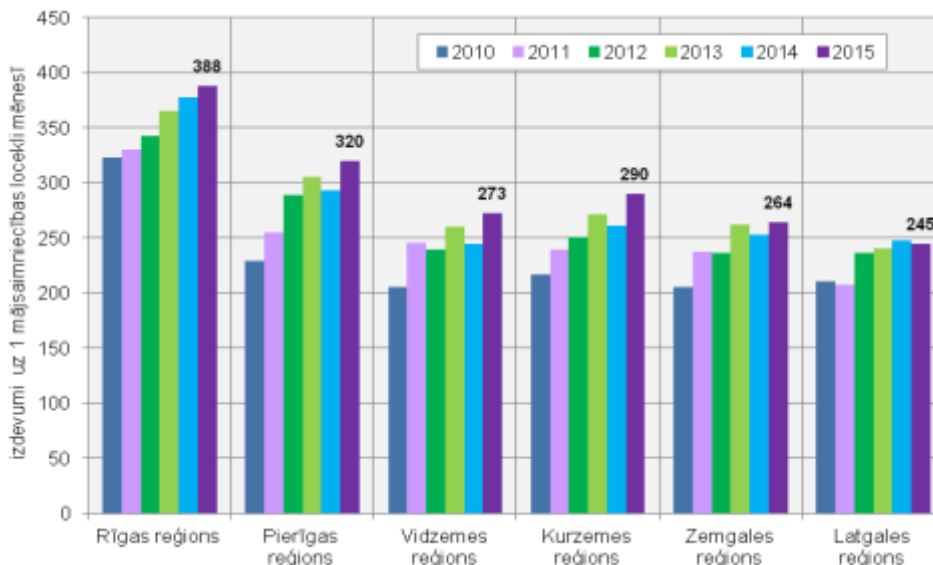
Visos Latvijas statistiskajos reģionos no 2010.gada līdz 2014.gada mājsaimniecību rīcībā esošo ienākumu daudzums vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī bija palielinājies (sk. 156.attēlu). Vislielākie mājsaimniecību rīcībā esošie ienākumi vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī 2014.gadā bija Rīgas, Pierīgas un Kurzemes statistiskajos reģionos (sk.156.attēlu). Kurzemes reģionā šie ienākumi no 2010.gada līdz 2014.gadam bija palielinājušies par 37,3% (no 261,45 eiro/1 iedz. uz 359,09 eiro/1 iedz.), vēl vairāk palielinājušies bija tikai Pierīgas (44,9%) un Zemgales (37,8%) statistiskajos reģionos, Latgales reģionā vismazāk – 17,1%.

156. attēls Mājsaimniecību rīcībā esošie ienākumi Latvijas statistiskajos reģionos vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī 2010., 2012.un 2014.gadā (CSP dati)

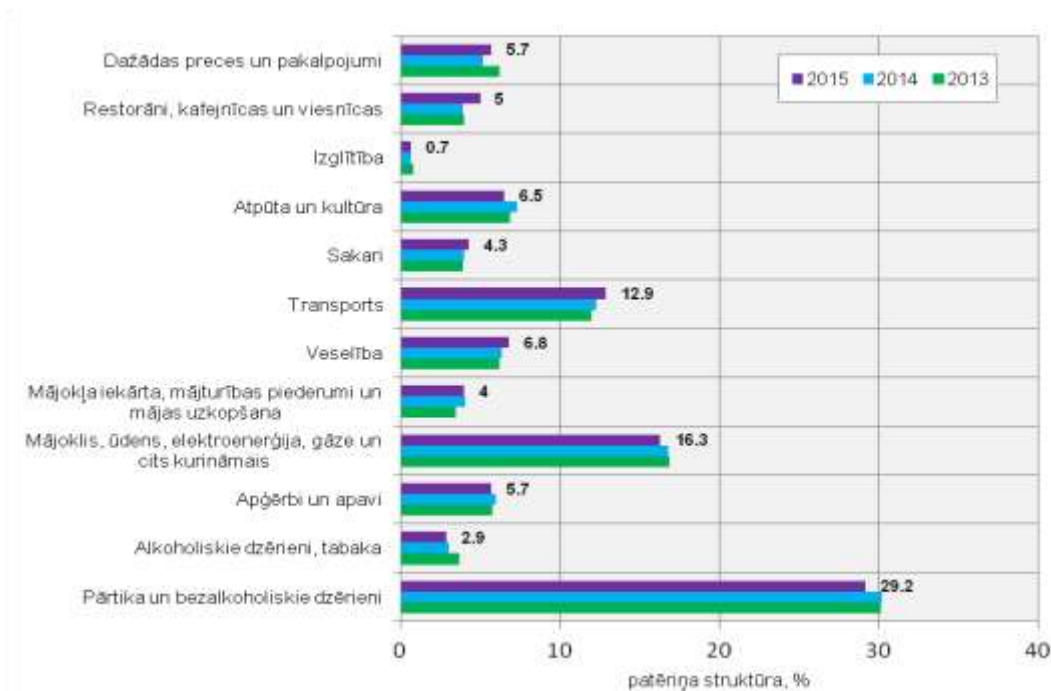
Patēriņa izdevumu daudzums vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī 2015.gadā Kurzemes reģionā bija 290 eiro, lielāks bija vienīgi Rīgas un Pierīgas statistiskajos reģionos

(sk.157.attēlu). Šim rādītājam Kurzemes reģionā ir tendence palielināties, salīdzinot ar 2010.gadu (217 eiro) par 33,6%. Līdzīgi bija arī pārējos Latvijas statistiskajos reģionos.

157. attēls Patēriņa izdevumu daudzums plānošanas reģionos vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī 2010.-2015.gadā, EUR

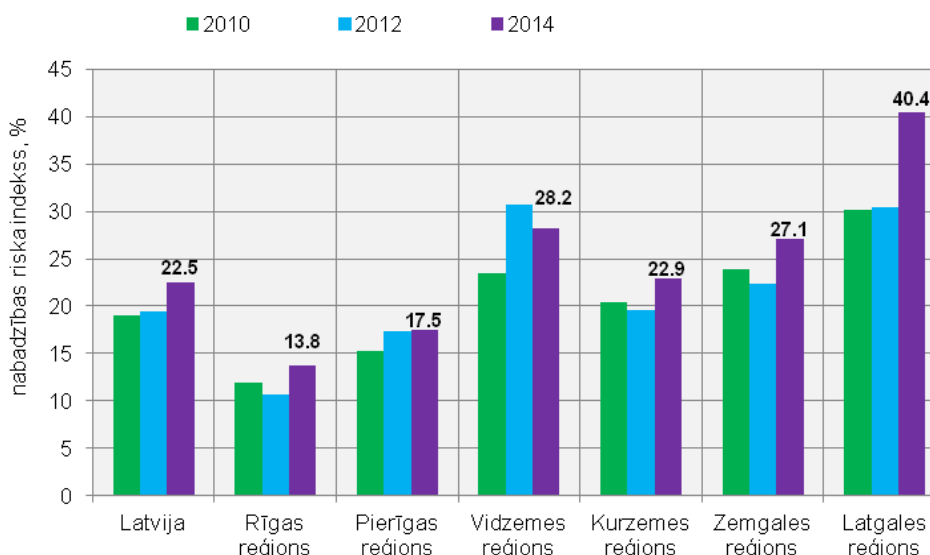
Kurzemes plānošanas reģiona patēriņa izdevumu struktūra uz vienu mājsaimniecības locekli attēlota 158.attēlā. Vislielākās izmaksas mājsaimniecību izdevumu struktūrā veido pārtikas un bezalkoholiskie dzērieni - 29,2%, kā arī izdevumi par mājokli – 16,3%. Salīdzinot ar 2013.un 2014.gada izdevumu struktūru, var konstatēt, ka šajās grupās uz vienu mājsaimniecības locekli izdevumi % bija nedaudz samazinājušies, bet nedaudz palielinājušies bija transporta izdevumi. Šī izdevumu struktūra atspoguļo iedzīvotāju labklājības līmeni - iedzīvotāji lielāko daļu savu ienākumu tērē pirmās nepieciešamības precēm, bet izklaidei un atpūtai - salīdzinoši maz. Pozitīvi ir vērtējams, ka izdevumi alkoholiskajiem dzērieniem un tabakai ir samazinājušies par 0,8% - no 3,7% uz 2,9%. Pārējās grupās izdevumu svārstības % ir nelielas.

158.attēls Kurzemes plānošanas reģiona patēriņa izdevumu struktūra uz vienu mājsaimniecības locekli %, 2013. - 2015.gadā (CSP dati)

2014. gadā Latvijā nabadzības riskam vai sociālai atstumtībai bija pakļauti 606 tūkstoši jeb 30,9 % iedzīvotāju – par 1,8 procentpunktiem mazāk nekā 2013. gadā. Nabadzības riskam vai sociālajai atstumtībai ir pakļautas personas, kuru ienākumi ir mazāki par nabadzības riska sliekšni vai kuras ir dziļi materiāli nenodrošinātas, vai arī ir nodarbinātas darbā ar zemu intensitāti. 2014. gadā, Latvijā palielinoties iedzīvotāju rīcībā esošajiem ienākumiem, ir pieaudzis arī nabadzības riska sliekšnis – 291 eiro (2013. gadā – 260 eiro). 2014. gadā nabadzības riskam bija pakļauti 22,5 % Latvijas iedzīvotāju, kuru ekvivalentie rīcībā esošie (neto) ienākumi bija mazāki par 291 eiro mēnesī. Salīdzinājumā ar 2013. gadu nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars ir palielinājies par 1,3 procentpunktiem, un to ietekmēja ienākumu kāpums no algota darba, kas bija straujāks par pensiju, pabalstu un citu budžeta maksājumu (sociālo transfertu) pieaugumu. Vidējā mēneša neto darba samaksa 2014. gadā palielinājās par 44 eiro jeb 8,6 %, turpretī vecuma pensijas vidēji mēnesī pieauga vien par 7,06 eiro jeb 2,7 %¹³⁶.

Nabadzības riska indekss ir iedzīvotāju īpatsvars (procentos), kuru ekvivalentais rīcībā esošais ienākums ir zem nabadzības riska sliekšņa. Kurzemes reģionā (22,9%) nabadzības riska indekss 2014.gadā bija nedaudz lielāks kā vidēji Latvijā (22,5%), taču mazāks kā Zemgales (27,1%), Vidzemes (28,2%) un Latgales reģionos (40,4%) -sk.159.attēlu.

159.attēls Nabadzības riska indekss Latvijas reģionos 2010., 2012 un 2014.gadā, % (CSP dati)

6.4. Nozaru konkurētspēja

Kopējā pievienotā vērtība Kurzemes reģionā no 2008. līdz 2013.gadam uz vienu iedzīvotāju bijusi svārstīga, savu zemāko vērtību tā sasniedza 2010.gadā – 5,8 tūkst eiro, tad sekojis kāpums par 29% trīs gadu laikā un 2013.gadā tā bija 7,49 tūkst eiro, tomēr tā joprojām atpaliek no 2008.gada rādītāja, kad pievienotā vērtība uz vienu Kurzemes reģiona iedzīvotāju bija 7,87 tūkst. eiro (sk. 160.attēlu).

¹³⁶ CSP dati

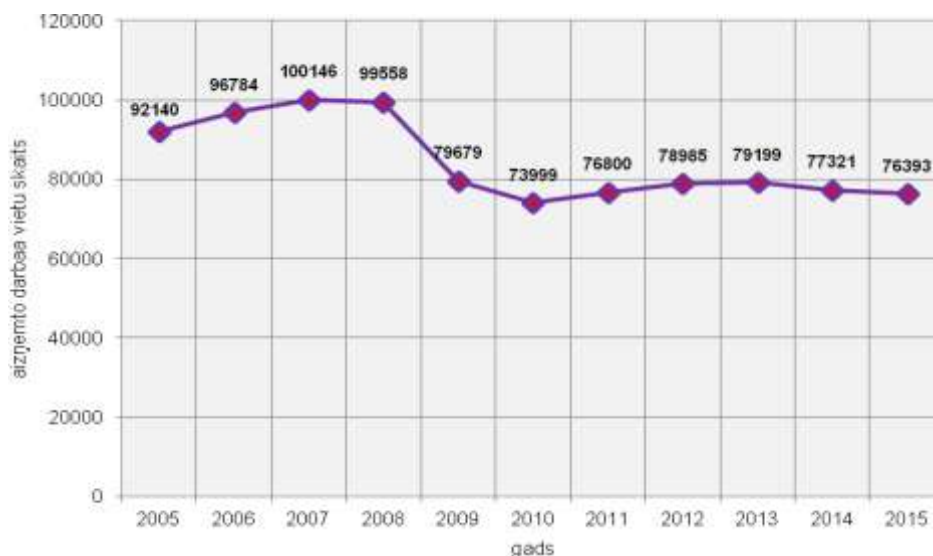

160. attēls Kopējā pievienotā vērtība uz 1 iedzīvotāju Kurzemes reģionā, 2008-2013. g., tūkst. EUR (aprēķins pēc CSP datiem)

Apskatot kopējo pievienoto vērtību Kurzemes reģionā 2013. gadā nozaru griezumā (sk. 25.tabulu) redzams, ka vislielāko īpatsvaru veidoja transports un uzglabāšana (16,8%), apstrādes rūpniecība (14,6%) un operācijas ar nekustamo īpašumu (13,6%) no visas Kurzemē saražotās pievienotās vērtības. Apstrādes rūpniecībā 2013. gadā bijis arī vislielākais aizņemto darbavietu skaits -17 404 (22%).

Savukārt visvairāk tirgus sektora ekonomiski aktīvās tirgus vienības Kurzemē reģistrētas lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē, kopumā sastādot 30,6% jeb 5 403 vienības. Neskatoties uz to, ka šajā nozarē reģistrēta katra trešā no ekonomiski aktīvajām vienībām, tā nodrošina vien 5,5% no aizņemtajām darbavietām, tas skaidrojams ar to, ka nozarē ir daudz mazo saimniecību, kas nerada papildus darbavietas, kā arī ievērojami ēnu ekonomikas apjomi.

Kopējais aizņemto darbavietu skaits Kurzemes reģionā vislielākais ir bijis pirmskrīzes periodā (2007.gadā – 100 146), sākoties krīzei ievērojami sarucis (2010.gadā – 73 999), nākamajos gados stabilizējies, kaut gan pēdējos gados vērojamas nelielas skaita sarukuma tendences (2015.gadā – 76 393)- sk.161.attēlu.

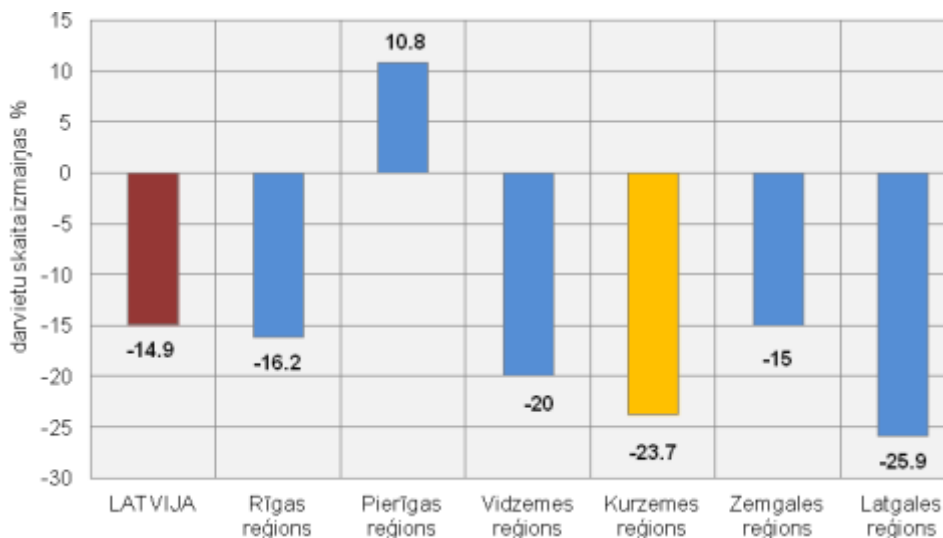

161. attēls Kopējais aizņemto darbavietu skaits Kurzemes reģionā, 2005-2015. gadā (CSP dati)

25.tabula Kopējā pievienotā vērtība, aizņemto darbavietu skaits un tirgus sektora ekonomiski aktīvo vienību skaits un īpatsvars Kurzemes reģionā pa darbības veidiem 2013. gadā, tūkst. EUR (CSP dati)

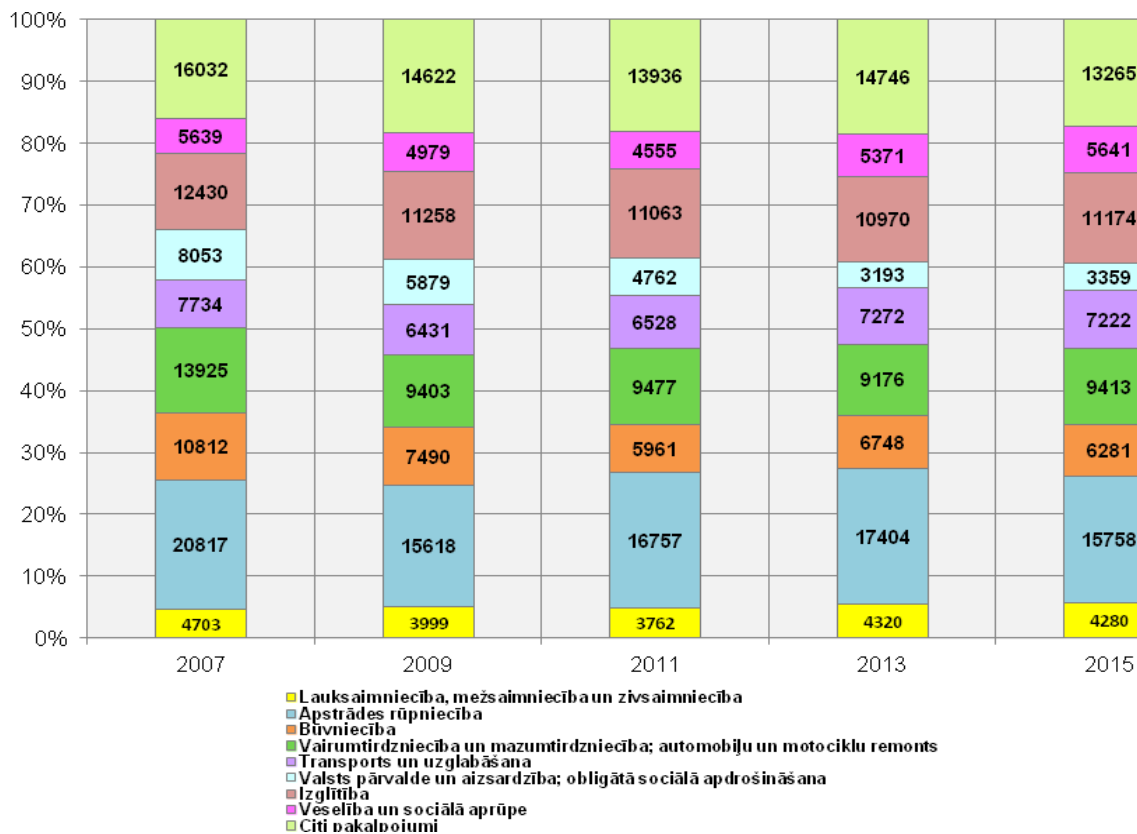
Darbības veids	Pievienotā vērtība (tūkst. EUR)	Īpat-svars %	Aizņemtās darbavietas	Īpat-svars %	Tirgus sektora ekonomiski aktīvās tirgus vienības	Īpat-svars %
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	136102	6.9	4320	5.5	5403	30.6
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde; apstrādes rūpniecība; elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana; ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija t.sk. apstrādes rūpniecība	389729 287343	19.8 14.6	19751 17404	24.9 22	1367 1201	7.8 6.8
Būvniecība	152565	7.7	6748	8.5	889	5
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	191022	9.7	9176	11.6	2324	13.2
Transports un uzglabāšana	329526	16.8	7272	9.2	727	4.1
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	18442	0.9	2869	3.6	409	2.3
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	33423	1.7	875	1.1	223	1.3
Finanšu un apdrošināšanas darbības	21918	1.1	85	0.1	123	0.7
Operācijas ar nekustamo īpašumu	266804	13.6	1789	2.3	1008	5.7
Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	32649	1.7	1688	2.1	1150	6.5
Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	39218	2	1648	2.1	453	2.6
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	138926	7.1	3193	4	-	
Izglītība	112161	5.7	10970	13.9	343	1.9
Veselība un sociālā aprūpe	59745	3.0	5371	6.8	615	3.5
Māksla, izklaide un atpūta	35143	1.8	2551	3.2	256	1.5
Citi pakalpojumi; mājāsaimniecību kā darba devēju darbība	9605	0.5	894	1.1	1551	8.8
Nav noteikts	-	-	-	-	791	4.5
Kopā	1966979	100	79200	100	17632	100

Kurzemes reģionā kopējā aizņemto darbvieta skaita samazinājums no 2007.gada līdz 2015.gadam bija par 23,7%, tas bij viens no lielākajiem Latvijā. Lielāks aizņemto darbvieta skaita samazinājums bija vienīgi Latgales reģionā – 25,9% (sk.162. attēlu). Latvijā vidēji šajā laika posmā aizņemto darbvieta skaits bija samazinājies par 14,9 % (2007.gadā – 1 038 285, 2015.gadā -883 759). Vienīgais statistiskais reģions, kurā aizņemto darbvieta skaits bija palielinājies ir Pierīgas reģions -10,8% (2007.gadā – 119 175, 2015.gadā -132 013).

162. attēls Kopējā aizņemto darbvieta skaita izmaiņas % Latvijā un statistiskajos reģionos no 2007.gada līdz 2015. gadam (aprēķins pēc CSP datiem)

Analizējot aizņemtās darbvieta Kurzemes reģionā pa darbības veidiem 2007.-2015.gadā (sk.163.attēlu), konstatējams, ka lielākais skaits bija apstrādes rūpniecībā, pēc tam sekoja izglītība, kā arī vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu un motociklu remonts. Vērojams, ka aizņemto darbvieta skaits visos darbības veidos laika posmā no 2007.gada līdz 2015.gadam bija sarucis. Pirmskrīzes laikā 2007.gadā apstrādes rūpniecībā bija aizņemtas 20 817 darbvieta, sākoties krīzei 2009.gadā skaits samazinājās par 25%, nākamajos gados nedaudz palielinājās, taču 2015.gadā bija 15 758 (par 24,3% mazāk.kā 2007.gadā). Arī pārējos darbības veidos vērojamas līdzīgas izmaiņas (sk.163.attēlu), bet veselības un sociālās aprūpes jomā bija neliels darbvieta skaita pieaugums (2007.gadā -5639, 2015.gadā -5641). Vislielākais darbvieta skaita samazinājums bija valsts pārvaldes un aizsardzības; obligātās sociālās apdrošināšanas darbības veidos- 2007.gadā – 8053 darbvieta, 2015.gadā-3359, kas ir par 58,3% mazāk.

163. attēls Aizņemtās darbvietas Kurzemes reģionā pa darbības veidiem 2007.-2015.gadā (CSP dati)

Kurzemes reģionā pēdējos gados ir mainījušies uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu. Ja 2012.gadā lielākais Kurzemes reģiona uzņēmums pēc apgrozījuma bija metālapstrādes uzņēmums A/S “Liepājas metalurģis” (434,3 milj. eiro apgrozījums, 2 325 darbinieki), tad kopš uzņēmuma maksātnespējas procesa uzsākšana 2013.gada beigās situācija ir mainījusies. Kopš 2013.gada lielākais apgrozījums no Kurzemes reģiona uzņēmumiem ir SIA ”Tolmets” (sk.26.tabulu.), kas nodarbojas ar atkritumu un lūžņu vairumtirdzniecību, šķirotu materiālu pārstrādi ne tikai Kurzēmē, bet visā Latvijā. SIA ”Tolmets” reģistrācijas adrese ir Liepājā. No Kurzemes reģiona 20 uzņēmumiem ar lielāko apgrozījumu 2013., 2014. un 2015.gadā 14 uzņēmumi atrodas republikas pilsētās Liepājā un Ventspilī, Kurzemes reģiona novados – 6 uzņēmumi – sk.26.tabulu.

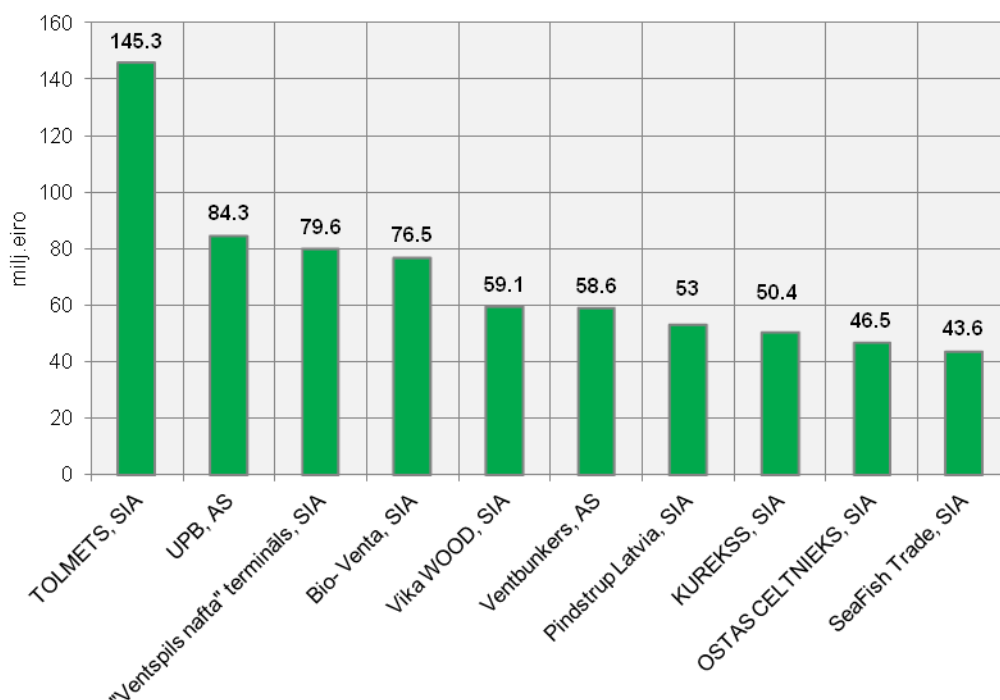
Nozīmīgu pienesumu pievienotās vērtības radīšanā sniedz transporta un uzglabāšanas nozare – 16,8% no Kurzēmē saražotās pievienotās vērtības, kā arī 9,2% no aizņemtajām darbavietām. Arī šajā nozarē darbojas vairāki no Kurzemes reģiona lielākajiem uzņēmumiem - SIA “Ventspils nafta termināls” (79,6.milj eiro apgrozījums, 260 darbinieki), A/S “Ventbunkers” (58,6milj. eiro, ~310 darbinieki) u.c.

26.tabula Uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu Kurzemes reģionā 2013.-2015.gadā (milj.EUR)¹³⁷

Uzņēmums	Teritorija	Darbības veids	Apgrozījums gadā (milj.EUR)		
			2013.g.	2014.g.	2015.g.
TOLMETS, SIA	Liepāja	Atkritumu un lūžņu vairumtirdzniecība, šķirotu materiālu pārstrāde	148.5	185.1	145.3
UPB, AS	Liepāja	Arhitektūras un projektēšanas pakalpojumi un konsultācijas	81	90	84.3
"Ventspils nafta" termināls, SIA	Ventspils	Kravu iekraušana un izkraušana	72.9	76.8	79.6
Bio- Venta, SIA	Ventspils	Neklasificētu ķīmisko vielu ražošana	77.3	78.5	76.5
Vika WOOD, SIA	Talsu novads	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	56	59.1	59.1
Ventbunkers, AS	Ventspils	Kravu iekraušana un izkraušana, uzglabāšana un noliktavu saimniecība	69.5	54	58.6
Pindstrup Latvia, SIA	Talsu novads	Kūdras ieguve	40.4	44.8	53
KUREKSS, SIA	Ventspils novads	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	43.3	51.3	50.4
OSTAS CELTNIĒKS, SIA	Ventspils	Ūdensapgādes sistēmu būvniecība	30.7	41.6	46.5
SeaFish Trade, SIA	Saldus novads	Pārtikas produktu vairumtirdzniecība, t.sk.zivis, vēžveidīgos un mīkstmiešus	23.3	85.5	43.6
Baltijas ekspresis, AS	Ventspils	Kravu dzelzceļa transports	32.8	18.8	39.9
Ventspils tirdzniecības osta, AS	Ventspils	Kravu iekraušana un izkraušana	43.2	32.3	38.5
PATA Saldus, AS	Saldus novads	Mežizstrāde, zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana u.c.	43.4	51.2	36.8
Diāna, AS	Ventspils	Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos	29.6	31.7	33.2
LPB, AS	Liepāja	Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos	29.9	31	31.7
GABRIĒLA, SIA	Dundagas novads	Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos	23.2	26.5	29.4
LAUMA FABRICS, Liepājas speciālās ekonomiskās zonas SIA	Liepāja	Adīto un tamborēto audumu ražošana	39.8	38.7	29.2
TRANSIT SERVICE AGENCY	Liepāja	Pārējās transporta palīgdarbības	13.3	21.8	27.6
AE Partner, SIA	Liepāja	Elektrosadales un kontroles iekārtu ražošana	19.8	20.1	27.5
Bucher Municipal	Ventspils	Automobiļu virsbūvju ražošana; piekabju un puspiekabju ražošana	17.5	24.7	26.9

¹³⁷ Lursoft dati

Pēc Lursoft datiem, Kurzemes reģionā uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu 2015.gadā bija SIA Tolmets, AS UPB un SIA „Ventspils nafta” termināls (sk. 164.attēlu).

164. attēls Uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu Kurzemes reģionā 2015.gadā (milj. EUR)

Starp lielākajiem Latvijā reģistrētajiem un aktīvākajiem uzņēmumiem ar Latvijas pamatkapitālu (Latvijā reģistrētas juridiskas un fiziskas personas), pieder arī daži Kurzemes reģiona uzņēmumi. Lursoft un *Dienas Biznesa* izveidotajā 2015. gada TOP500 sadaļā *Vietējā kapitāla privāto kompāniju TOP60* augšgalā izvietojies SIA Tolmets; darbības joma – metāllūžņu vairumtirdzniecība, 2014.gadā bija 113 darbinieki, 185,144 milj. EUR apgrozījums un 2,54 milj. EUR peļņa. Kurzemes reģionā starp lielākajiem uzņēmumiem ar Latvijas kapitālu ir SIA Pata (kokmateriālu tirdzniecība; apgrozījums – 149,268 milj. EUR, peļņa – 2,15 milj. EUR, 115 darbinieki) ¹³⁸.

6.5. Pētniecība un inovācijas

Kurzemes plānošanas reģionā esošā inovācijas infrastruktūra – zinātniskās pētniecības institūti, inovāciju, zināšanu pārneses un kompetences centri, augstākās izglītības iestādes un uzņēmējdarbības atbalsta centri.

Kurzemes reģionā atrodas pavisam 15 dažādās jomās specializējušies zinātniskās pētniecības centri. Pastāv samērā liela pētniecības iestāžu specializāciju dažādība, ko nodrošina reģionā esošās augstākās izglītības iestādes (sk. 27.tabulu).

¹³⁸ Lursoft dati

27.tabula Kurzemes plānošanas reģionā izvietotie zinātniskās pētniecības centri (Avots: IZM, iestāžu interneta vietnes)

Zinātniskās pētniecības centrs	Atrašanās vieta	Specializācija
Valsts zinātniskās institūcijas		
Latvijas Lauksaimniecības universitāte	Agroresursu un ekonomikas institūta Stendes pētniecības centrs ¹³⁹ .	Lībagu pag., Talsu novads Graudu selekcija, laukkopība un citas konvencionālās un bioloģiskās lauksaimniecības jomas
	"Dārzkopības institūta" Zinātniskā institūcija z/s «Vīnkoki» ¹⁴⁰	Cīravas pag., Aizputes novads Vīnogu selekcija
Liepājas Universitāte	Izglītības zinātņu institūts	Liepāja Izglītības zinātnes
	Kurzemes Humanitārais institūts	Liepāja Latviešu literatūras vēsture, Latviešu diahroniskā un sinhronā valodniecība, latviešu folkloristika, teātra vēsture un teorija, humanitārās zinātnes
	Dabaszinātņu un inovatīvo tehnoloģiju institūts	Liepāja Fizika, matemātiskā fizika, lietišķā matemātika, matemātiskā modelēšana, analītisko un skaitlisko metožu izstrāde tiešo un inverso problēmu risināšanai.
	Vadībzinātņu institūts	Liepāja Vadības zinātne
	Mākslas pētījumu laboratorija	Liepāja Jauno mediju māksla
	Socioloģisko pētījumu centrs	Liepāja Sociālā labklājība, tautas attīstība un dzīves kvalitāte, ataudzes dzīves kvalitātes perspektīvas, sabiedriskās domes izpēte, izglītības kvalitāte, kultūras socioloģija
	Vides pētījumu centrs	Liepāja Vides vērtību monetārās vērtēšanas metožu apzināšana un aprobēšana, oglekļa finanses un reālā oglekļa daudzuma noteikšanas problēmas
	Mūzikas terapijas centrs	Liepāja Mūzikas terapija
	Logopēdijas centrs	Liepāja Logopēdija
	Psiholoģiskais atbalsta centrs	Liepāja Psiholoģijas zinātne

¹³⁹ Līdz 2016.gada 1.janvārim -Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūts. Saskaņā ar MK rīkojumu par atvasinātu publisku personu "Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūts", "Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūts", "Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts" reorganizāciju, no 2016. gada 1. janvāra darbību ir uzsākusi Latvijas Lauksaimniecības universitātes atvasināta publiska persona "Agroresursu un ekonomikas institūts" (AREI)

¹⁴⁰ Līdz 2016.gada 1.janvārim –z/s „Vīnkoki”. Saskaņā ar MK rīkojumu uz Latvijas Valsts augļkopības institūta bāzes darbību sākusī LLU atvasināta publiska persona "Dārzkopības institūts", apvienojot SIA «Pūres Dārzkopības pētījumu centrs» un z/s «Vīnkoki» zinātnisko potenciālu.

Zinātniskās pētniecības centrs		Atrašanās vieta	Specializācija
Ventpils Augstskola	Ventpils Starptautiskais radioastronomijas centrs	Ventpils	Fundamentālie pētījumi astronomijā un astrofizikā; lietišķie pētījumi kosmosa tehnoloģiju jomā; augstas veiktspējas skaitļošana; pielietojamās inženierelektronikas pētījumi.
	Viedo tehnoloģiju pētniecības centrs	Ventpils	Signālu un attēlu apstrādes tehnoloģijas, IKT un elektronika pielietojamās zinātnēs, matemātiskā modelēšana fizikā un fotonikā, optisku signālu tehnoloģijas, valodu tehnoloģijas
	Uzņēmējdarbība, inovāciju un reģionālās attīstības centrs	Ventpils	Konkurētspējas uzlabošana uzņēmējdarbības, inovāciju jomā, iekļaušanās starptautiskajā zinātniskajā apritē uzņēmējdarbības, inovāciju un reģionālās attīstības jomās

Kurzemes plānošanas reģionā darbojas vairāki zināšanu pārneses un kompetences centri. Visprecīzāk šai funkcijai atbilst Kurzemes Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkts, kas darbojas Ventpils Augstskolas paspārnē ar mērķi veicināt sadarbību starp zinātniskajām institūcijām un uzņēmējiem. Tas, tāpat kā Ventpils Augsto tehnoloģiju parka biznesa inkubators, fokusējas uz informācijas un komunikāciju tehnoloģijām.

Profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas ietvaros Kurzemē izveidoti vairāki profesionālās izglītības kompetences centri - Liepājas Valsts tehnikums, Ventpils tehnikums, Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums, Saldus tehnikums un Ventpils Mūzikas vidusskola¹⁴¹. Profesionālās izglītības kompetences centrs ir profesionālās izglītības iestāde, kurā ir nepieciešamā materiālā bāze profesionālās kvalifikācijas ieguvei visās attiecīgajās nozares pamatprofesijās. Šādu centru uzdevums vienlaikus ir sniegt nepieciešamo metodisko atbalstu attiecīgās nozares profesiju apgūšanai citām profesionālās izglītības iestādēm un kalpot kā jaunāko tehnoloģiju apguves vietai gan jauniešiem, gan pieaugušajiem. Tie piedāvā gan apgūt, gan papildināt zināšanas un iemaņas dažādās Kurzemes reģionam nozīmīgās nozarēs, piemēram, metālapstrādē, kokapstrādē, tūrismā u.c. nozarēs.

Kurzemē atrodas 14 augstākās izglītības iestādes vai to filiāles, kurās iespējams apgūt pamatstudiju programmas -bakalaura studiju programmas vai augstākās profesionālās izglītības programmas. Augstākā līmeņa (maģistra un doktora) studiju programmas Kurzemē piedāvā iegūt Liepājas Universitātē un Ventpils Augstskolā, maģistra studiju programmas- Baltijas Starptautiskās akadēmijas Liepājas filiālē un Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolas Kuldīgas filiālē.

6.6. Uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūra

2016.gadā pēc Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (CFLA) uzaicinājuma Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) sagatavoja un iesniedza projekta iesniegumu programmā, kas paredzēta reģionālo biznesa inkubatoru un radošo industriju inkubatora

¹⁴¹ Pēc Nacionālā Izglītības iespēju datubāzes informācijas uz 1.09.2016. <http://www.niid.lv/pikc>

attīstīšanai. No Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) šī mērķa īstenošanai būs pieejami 26,2 miljoni eiro. Inkubatoru programmas mērķis ir atbalstīt jaunu dzīvotspējīgu un konkurētspējīgu komersantu izveidi un attīstību Latvijas reģionos, nodrošinot gala labuma guvējiem uzņēmējdarbībai nepieciešamās konsultācijas, apmācības un pasākumus par vispārīgiem uzņēmējdarbības jautājumiem, mentoru atbalstu, vidi (telpas) un grantu līdzfinansējumu komersantu darbības izmaksām. Paredzēts, ka tiks izveidotas inkubācijas atbalsta sniegšanas vienības katrā nacionālās nozīmes attīstības centra pašvaldībā, un papildus šādas vienības var veidot arī reģionālās nozīmes attīstības centros un citās pašvaldībās ¹⁴².

2016.gadā LIAA Centrālā finanšu un līgumu aģentūrā (CFLA) apstiprināšanai ir iesniegusi darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" pasākuma "Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubatori" projektu. Kopš 2016.gada 1.septembra Latvijā darbu uzsāka 15 LIAA Biznesa inkubatori, no tiem Kurzemes reģionā ¹⁴³:

- Ventspils biznesa inkubators (Ventspils pilsēta un Ventspils novads);
- Liepājas biznesa inkubators (Liepājas pilsēta, Saldus, Brocēnu, Aizputes, Pāvilostas, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Rucavas, Priekules un Vaiņodes novadi),
- Kuldīgas biznesa inkubators (Kuldīgas, Skrundas un Alsungas novadi),
- Talsu biznesa inkubators (Talsu, Dundagas, Rojas un Mērsraga novadi).

165. attēls Biznesa inkubatoru darbības teritorijas no 2016.gada 1.sept. (LIAA karte¹⁴⁴)

¹⁴² Avots: CFLA, <http://www.cfla.gov.lv/lv/>

¹⁴³ Avots: LIAA, <http://www.liaa.gov.lv/lv/fondi/2014-2020/biznesa-inkubatori>

¹⁴⁴ Avots: LIAA, <http://www.liaa.gov.lv/>

Uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldības var izmantot dažādus paņēmienus, viens no tādiem ir atbilstošas infrastruktūras radīšana industriālajās zonās. Uzņēmējdarbības veicināšanai tiek izmantotas arī dažādas mārketinga aktivitātes, piemēram, izveidojot īpašus investīciju katalogus ar īpašumiem (karte, neizmantojie zemes gabali u.tml.), veidot reģiona zīmolu, kurā iesaistās vietējie uzņēmēji, atbalstīt uzņēmēju pārstāvniecību izstādēs u.c.

Šādas aktivitātes izmanto arī Kurzemes reģionā. Piemēram, lai popularizētu Kurzemi kā reģionu, izceltu Kurzemes ražotājus un radītu tūristu interesi Kurzemes Tūrisma asociācija ir izveidojusi zīmolu "Ražots Kurzemē" Kurzemes tradicionālo produktu un izstrādājumu ražotājiem.

Savukārt, lai piesaistītu potenciālos investorus un sniegtu tiem nepieciešamo informāciju viegli uztveramā formā, lielākās Kurzemes reģiona pašvaldības ir ievietojušas investoriem un uzņēmējiem aktuālu informāciju savās mājaslapās.

Viena no šādām mājaslapām ir Liepājas pašvaldībai www.investinliepaja.lv, tā ir pieejama tikai angļu valodā un sniedz informāciju par dažādām Liepājas priekšrocībām investīciju piesaistē, piemēram, nodokļu atlaidēm, darbaspēka pieejamību un pilsētas piedāvātajām atpūtas iespējām u.c. Mājaslapa sniedz informāciju arī par Liepājā esošo situāciju dažādās tautsaimniecības nozarēs. Mājaslapā potenciālajiem investoriem tiek piedāvātas industriālās teritorijas, kuru aprakstā norādīts esošās infrastruktūras stāvoklis, paredzētais darbības veids, kā arī pievienoti attēli.

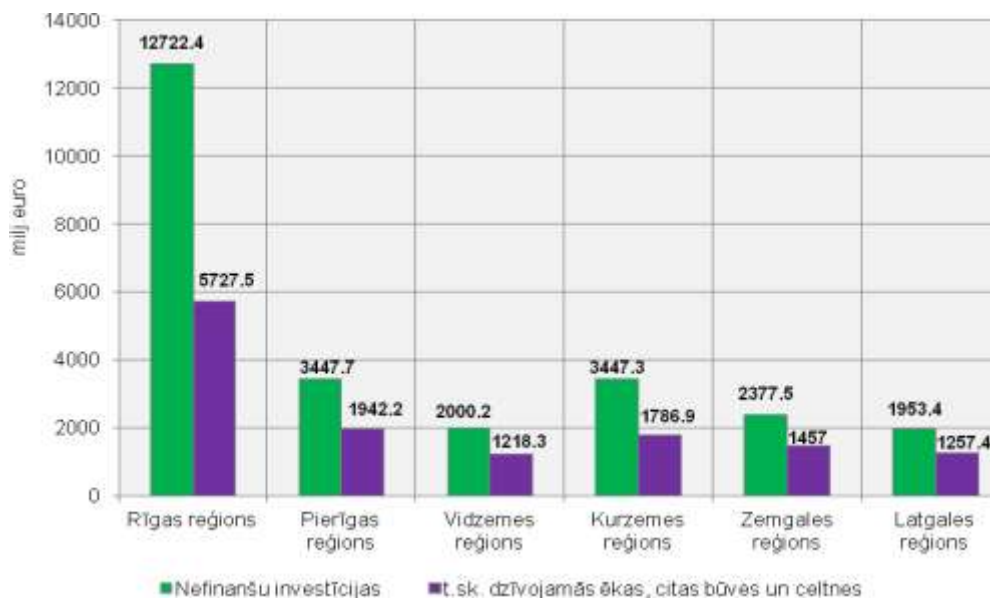
Ventspils pilsētas pašvaldības mājaslapas www.ventspils.lv biznesa sadaļa pieejama piecās valodās - latviešu, angļu, krievu, vācu un lietuviešu. Biznesa sadaļā ir informācija par nepieciešamajām darbībām uzņēmējdarbības uzsākšanai, kā arī par "Ventspils Augsto tehnoloģiju parks" sniegtajām iespējām un to izmantojošo uzņēmumu pieredzi. Lai arī pašvaldības mājaslapā nav norādīti konkrēti potenciālie objekti investīciju veikšanai, tiek piedāvāts šādu informāciju iegūt, piemēram, no Ventspils brīvostas mājaslapas (latviešu, angļu, krievu un ķīniešu valodā). Mājaslapā iespējams iegūt informāciju arī par finanšu piesaistes iespējām.

Kuldīgas novada mājaslapā www.kuldiga.lv ir pieejams potenciālo investīciju objektu saraksts latviešu un angļu valodā. Latviskajā versijā norādīta vispārējā informācija par objektu (platība, zonējums u.c.), infrastruktūras raksturojums, kā arī pievienoti attēli. Savukārt angļiskajā versijā papildus sniegta vispārēja informācija par Kuldīgas novadu, tā priekšrocībām investīciju piesaistē, ekonomiskajiem rādītājiem u.c. vērtīga informācija.

Saldus novada mājaslapas www.saldus.lv sadaļā "uzņēmējdarbība" iespējams aplūkot brīvos nekustamos īpašumus. Objektu aprakstā norādīta vispārējā informācija (platība, īpašnieks, plānotais (atļautais) izmantošanas veids u.c.), objektā esošās komunikācijas (elektroapgāde, ūdensapgāde u.c.), kā arī pievienoti attēli. Šajā sarakstā pievienot savu nekustamo īpašumu ir iespējams ikvienam. Informācija pieejama tikai latviešu valodā.

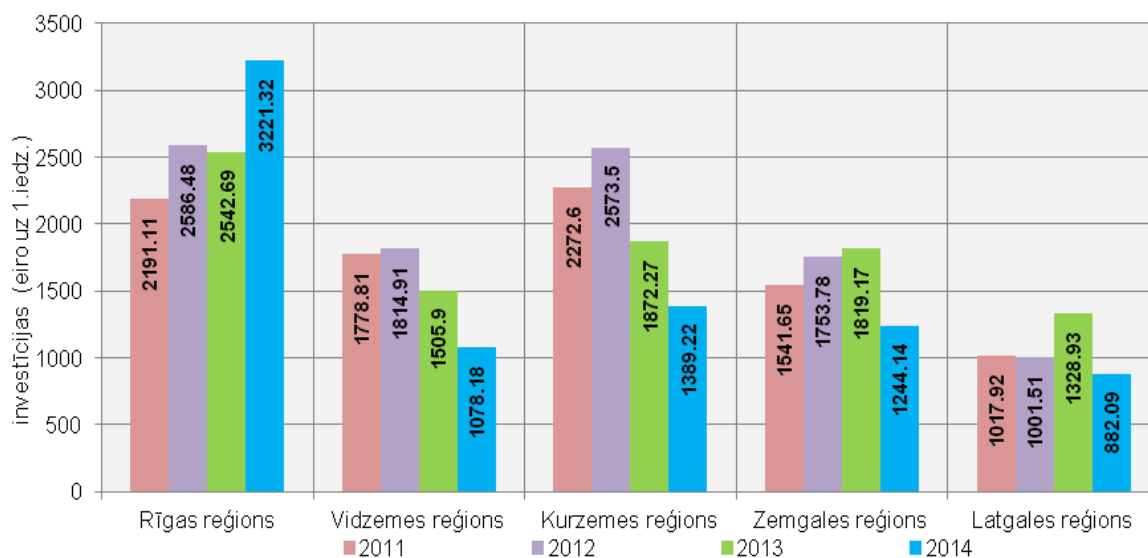
6.7. Investīciju piesaiste

Nefinanšu investīcijās ir ietverti ilgtermiņa nemateriālie ieguldījumi, dzīvojamās mājas, citas būves, ēkas un celtnes, ilggadīgie stādījumi, tehnoloģiskās mašīnas un iekārtas, pārējie pamatlīdzekļi un inventārs, kā arī pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto būvobjektu un kapitālā remonta izmaksas. 166. attēlā parādīti nefinanšu ieguldījumi statistiskajos reģionos 2009.-2014. gadā. Vislielākie nefinanšu ieguldījumi bija Rīgas statistiskajā reģionā – 12,7 miljardi eiro, savukārt Kurzemes un Pierīgas reģionā bija līdzīgi nefinanšu investīciju ieguldījumi ar 3,4 miljardiem eiro. Šajos sešos gados 1786,9 milj. eiro (51,8%) no nefinanšu investīcijām Kurzemes plānošanas reģionā tikušas ieguldītas dzīvojamajās ēkās, kā arī citā būvēs un celtnēs, uzlabojot apkārtējo infrastruktūru.

166.attēls Kopējās nefinanšu investīcijas reģionos 2009.-2014. g. (2014.gada salīdzināmajās cenās; milj. EUR, datu avots: CSP)

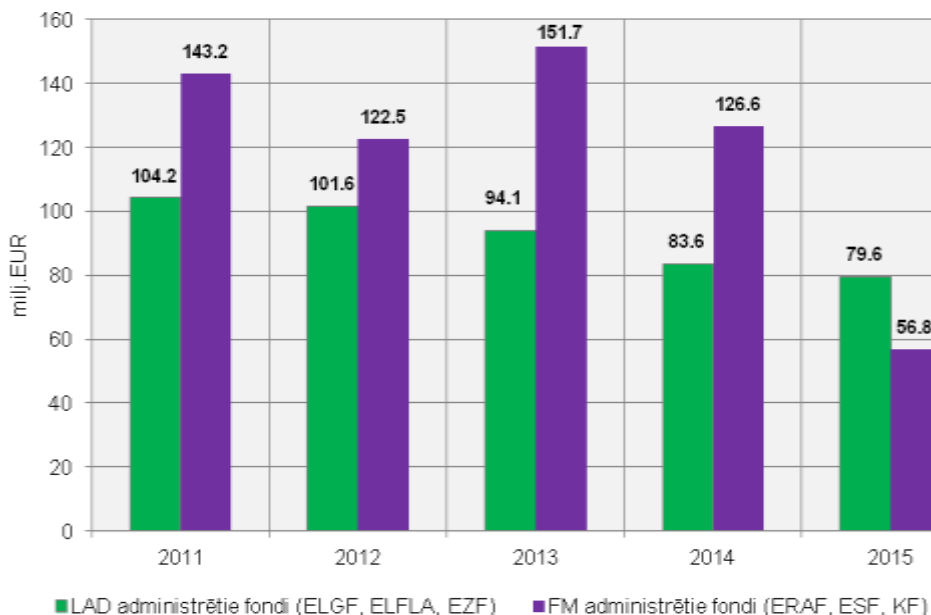
Apskatot nefinanšu investīciju apjomu attiecībā pret iedzīvotāju skaitu reģionā, 167.attēlā redzams, ka tas bija ļoti atšķirīgs gan dažādos plānošanas reģionos, gan laika posmā no 2011.gada līdz 2014.gadam. Nefinanšu investīciju apjoms uz 1 iedzīvotāju vislielākais ir bijis Rīgas reģionā 2014.gadā – 3221 eiro/1 iedz. Kurzemes reģionā šis rādītājs lielākais bija 2012.gadā (2573,5 eiro/1 iedz.), bet 2014.gadā tas samazinājies līdz 1389 eiro/1 iedz. 2011.gadā Kurzemes reģions bija līderis Latvijā ar 2 272,6 eiro uz vienu iedzīvotāju, tad sekoja Rīgas un Vidzemes reģioni, savukārt zemākie rādītāji ir Zemgales un Latgales reģionā. 2012.-2014.gadā, nefinanšu investīciju apjoma ziņā uz vienu iedzīvotāju, Kurzemes reģionā bija otrs lielākais rādītājs pēc Rīgas reģiona.

167.attēls Nefinanšu investīcijas plānošanas reģionos uz vienu iedzīvotāju 2011.-2014. gadam, EUR (Avots: RAIM)

Kurzemes plānošanas reģionā aktīvi ir piesaistīti ES fondu finanšu līdzekļi. 168.attēlā parādīta ES fondu projektu finansējuma summa- gan Lauku atbalsta dienesta (LAD) administrēto (ELGF, ELFLA, EZF), gan FM administrēto (ERAF, ESF, KF) no 2011.gada līdz 2015.gadam. Kopumā visvairāk tos izdevies apgūt 2011.gadā, kad saņemti 247,4 milj. eiro, savukārt vismazāk 2015. gadā, kad saņemti 136,6 milj. eiro. LAD administrēto fondu projektu

finansējuma summa šajos gados ir nedaudz samazinājusies – no 104,2 milj. eiro līdz 79,6 milj. eiro 2015. gadā (sk.168.attēlu). FM administrēto fondu projektu finansējuma summa samazinājusies vairāk - vislielākā bija 2013.gadā (151,7 milj. eiro), bet vismazākā 2015.gadā (56,8 milj. eiro).

168.attēls ES fondu projektu finansējuma summa Kurzemes reģionā 2011.-2015.gadā

(Avots: RAIM)

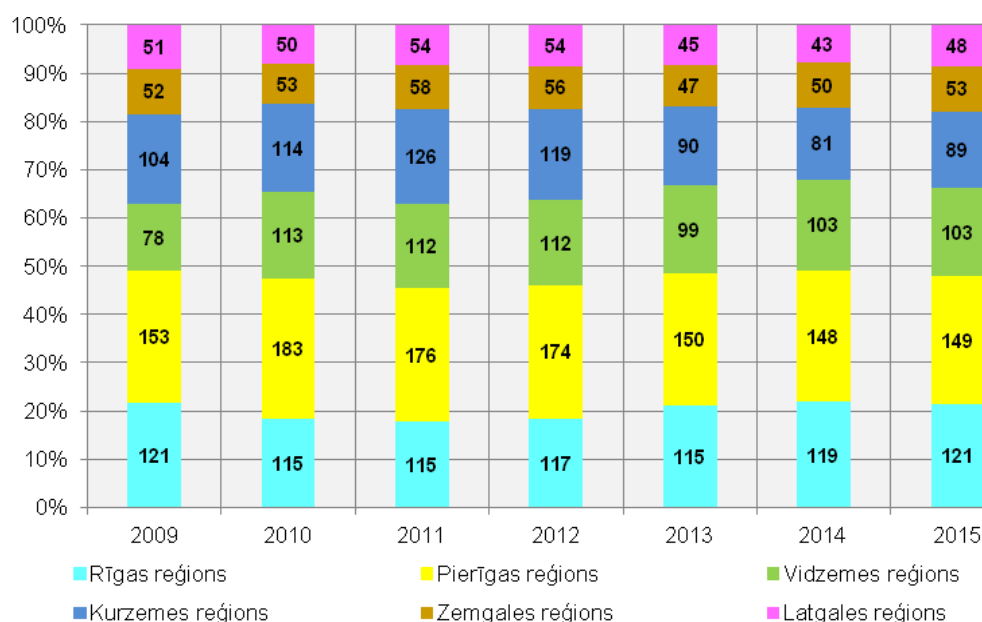
6.8. Tūrisma attīstība

Tūrisma nozarē, no Latvijas statistiskajiem reģioniem, Kurzemes reģionam ir vidēji rādītāji 2015.gada beigās Kurzemes reģionā atradās 89 viesnīcas un tūristu mītnes ar 4 449 gultasvietām (kopējā skaitā netiek iekļautas nesezonas laikā slēgtās mītnes) -sk. 28.tabulu. Kopumā tika apkalpotas 199 tūkst. personas, no kurām vairāk kā 59 tūkst. bija ārzemju viesi. Apkalpoto viesu skaita ziņā pārliecinošs līderis bija Rīgas statistiskais reģions ar 1,3 miljonu apkalpoto viesu (62% no Latvijā apkalpoto personu kopskaita), turklāt apkalpoto ārzemju viesu īpatsvars bijis vēl lielāks - 79% no Latvijā apkalpoto kopskaita.

Viesnīcu un citu tūrisma mītnu skaits (kopējā skaitā netiek iekļautas nesezonas laikā slēgtās mītnes) 2015.gadā Latvijā kopumā un katrā no statistiskajiem reģioniem bija samazinājies salīdzinot ar 2011.gadu, taču bija lielāks nekā iepriekšējā – 2014.gadā - sk. 169.attēlu. 2015.gadā Latvijā kopumā bija 563 viesnīcas un tūrisma mītnes, bet 2011.gadā 641 (par 12,3% vairāk kā 2015.gadā). Kurzemes reģionā ir bijušas vislielākās viesnīcu un tūrisma mītnu īpatsvara (%) izmaiņas- 2015.gadā par 29,4% mazāk kā 2011.gadā. Pārējos reģionos samazinājums bija mazāks.Gandrīz puse no Latvijas viesnīcām un tūrisma mītnēm atrodas Rīgā un Pierīgas reģionā (sk.169.attēlu). Kurzemes reģionā 2015.gadā bija 15,8% no Latvijas viesnīcām un tūrisma mītnēm.

28.tabula Viesnīcas un citas tūristu mītnes Latvijas statistiskajos reģionos 2015.gadā (CSP dati)

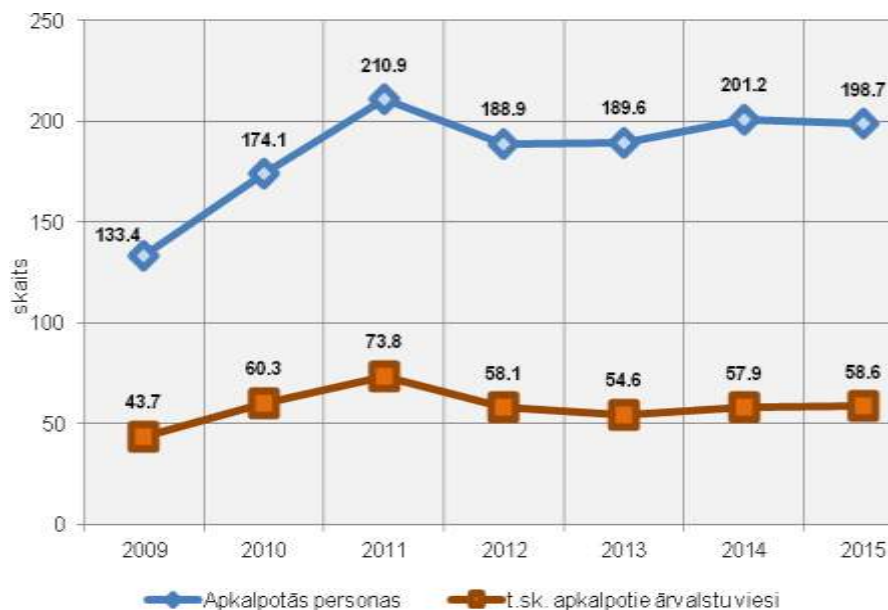
Teritorija	Mītņu skaits, gada beigās	Gultas vietu skaits, gada beigās	Numuru skaits, gada beigās	Apkalpotās personas	t.sk. apkalpotie ārzemju viesi	Pavadītās nakts	Ārvalstu viesu pavadītās nakts
Latvija	563	34420	15138	2139393	1474765	4109910	2873885
Rīgas reģions	121	14431	7137	1333520	1166886	2516474	2185232
Pierīgas reģions	149	7855	3360	340130	180476	797100	431302
Vidzemes reģions	103	3797	1253	115714	28235	207642	58750
Kurzemes reģions	89	4449	1857	198699	58564	358380	131608
Zemgales reģions	53	1985	764	70196	19301	108073	31741
Latgales reģions	48	1903	767	81134	21303	122241	35252

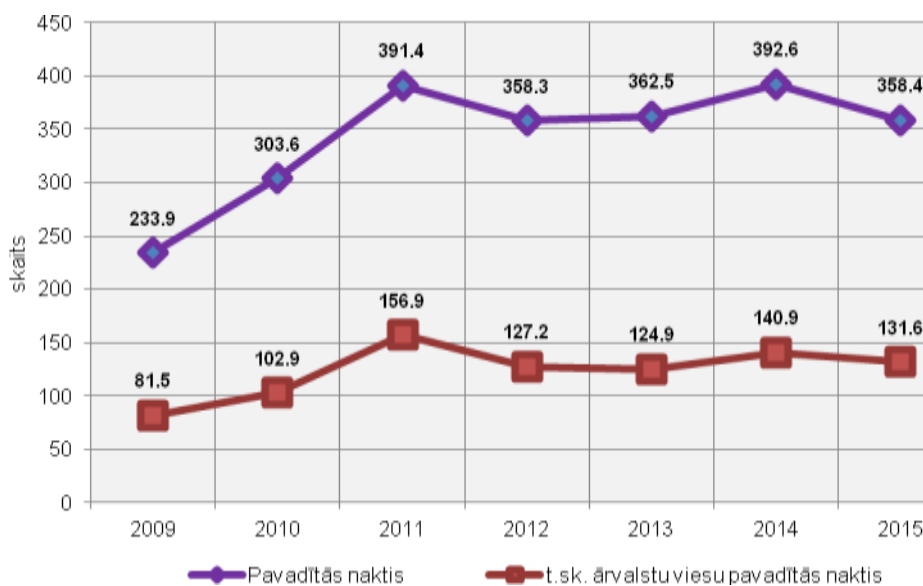
169.attēls Viesnīcas un citas tūristu mītnes Latvijas statistiskajos reģionos 2009.-2015.gadā (CSP dati)

Kurzemes reģiona viesnīcās un citās mītnēs apkalpoto personu skaits ir bijis svārstīgs. Pirms krīzes tas pakāpeniski pieaudzis un sasniedzis savu maksimumu 2008.gadā, kad tika apkalpotas 228,1 tūkst. personas, bet pēc tam sekojis ļoti straujš kritums un 2009.gadā tie bija vairs tikai 133,4 tūkst. apkalpoto viesu un 42% samazinājums gada laikā (Latvijā kopumā tas bija 28% samazinājums gada laikā), kas visticamāk skaidrojams ar vispārējās ekonomiskās situācijas strauju pasliktināšanos. Pēc šāda krituma sekoja samērā straujš apkalpoto personu skaits pieaugums divu gadu garumā un 2011.gadā tas jau bija 210,9 tūkst. personu, no tām -

73,8 tūkst. ārvalstu viesi (35% no kopējā). Pēc 2011.gada apkalpotu personu skaits bija nedaudz samazinājies, bet pēdējos gados tas bija stabils – sk.170.attēlu. 2015.gadā apkalpotu personu skaits bija 198,7 tūkst, no tām 58,6 tūkst. ārvalstu viesi (29,5% no kopējā). Līdzīga situācija ir ar viesnīcās un citās tūrisma mītnēs viesu pavadīto nakšu skaitu- sk.171.attēlu.

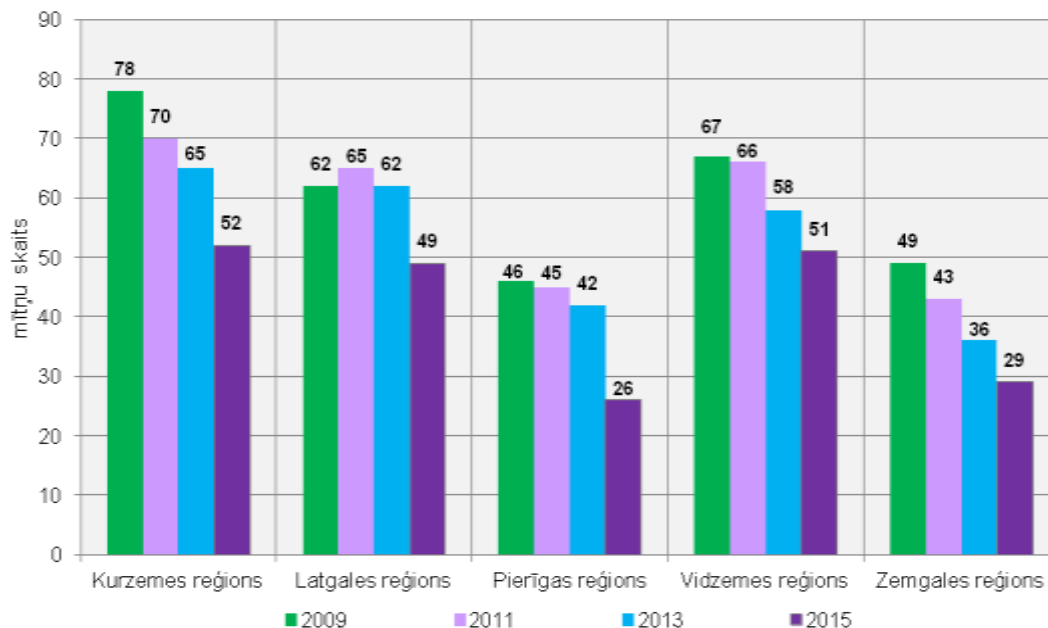

170.attēls Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto personu skaits Kurzemes reģionā 2009.-2015. gadā, tūkst. (CSP dati)

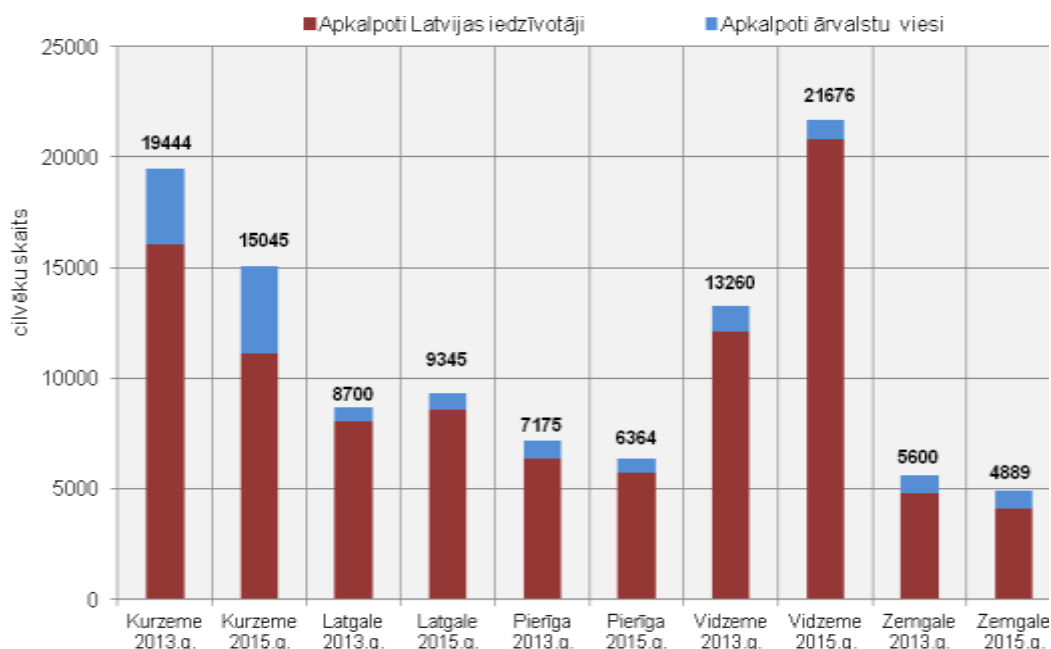
171.attēls Viesnīcās un citās tūristu mītnēs pavadītās nakts Kurzemes reģionā 2009.- 2015. gadā, tūkst. (CSP dati)

Kurzemes reģionā ir attīstīts lauku tūrisms. Lauku tūrisma mītņu skaita ziņā Kurzemes reģions ir līderis, kaut gan pēdējos gados ir tendence mītņu skaitam samazināties – sk.172.attēlu. Šī tendence raksturīga arī pārējiem plānošanas reģioniem. 2015.gadā Kurzēmē, pēc CSP datiem, bija 52 lauku tūrisma mītnes, salīdzinot ar 2009.gadu (78 mītnes) samazinājums ir par 33,3%

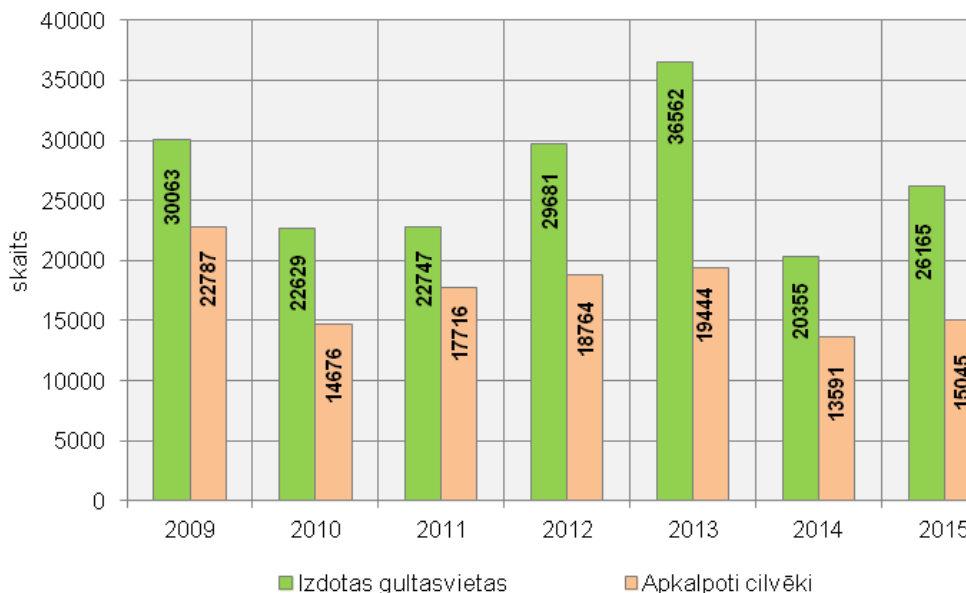
172.attēls Lauku tūrisma mītņu skaits plānošanas reģionos 2009.-2015..gadā (CSP dati)

2013. gadā Kurzemes reģiona lauku tūrisma mītnes apkalpojušas ievērojami vairāk cilvēku nekā mītnes citos plānošanas reģionos - 19 444 personas, taču 2015 gadā apkalpoto cilvēku skaits bija samazinājies (15045 cilvēki, samazinājums par 22,6%) – sk.173.attēlu. Ja 2013.gadā Kurzemes reģions bija līderis lauku tūrisma mītnēs apkalpoto cilvēku skaita ziņā Latvijā, tad 2015.gadā to ir ievērojami apsteidzis Vidzemes reģions ar 21 676 cilvēkiem (pieaugums par 63,5%). Taču joprojām, salīdzinot ar citiem plānošanas reģioniem, Kurzemes reģionā lauku tūrisma mītnēs bija lielākais apkalpoto ārvalstu viesu skaits – sk.173.attēlu. Pārējos plānošanas reģionos apkalpoto cilvēku skaita izmaiņas ir nelielas.

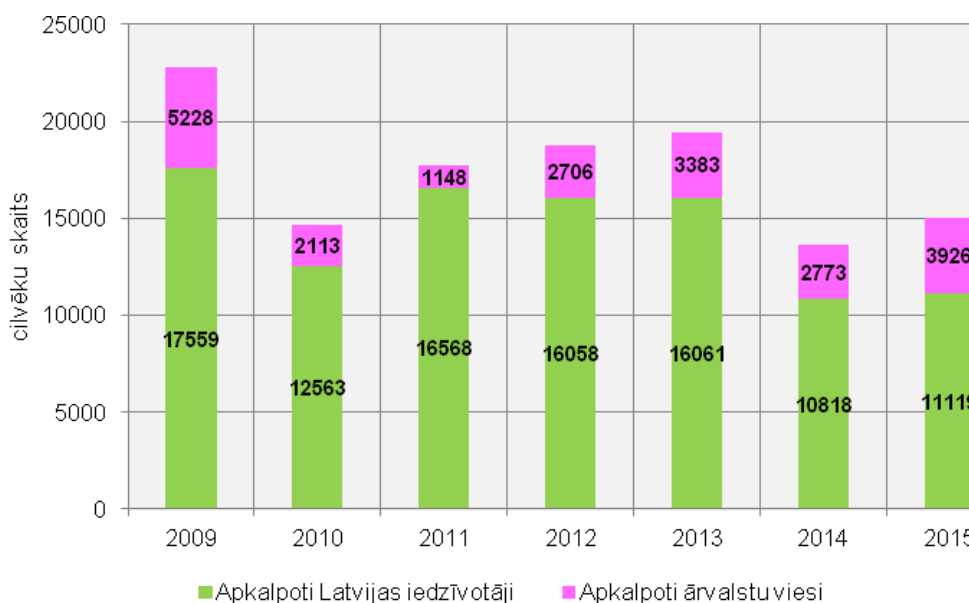
173.attēls Lauku tūrisma mītnēs apkalpoto personu skaits plānošanas reģionos 2013.un 2015. gadā (CSP dati)

Salīdzinot lauku tūrisma mītņu raksturojošos rādītājus Kurzemes reģionā dažādos gados, konstatējams, ka gan izdoto gultasvietu skaits, gan apkalpoto cilvēku skaits ir bijis svārstīgs – sk.174.attēlu. Lielākais izdoto gultasvietu skaits bija 2013.gadā – 36 562. 2014.gadā vērojams samazinājums, bet 2015.gadā atkal palielinājies līdz 26 165 izdotām gultasvietām. Arī apkalpoto cilvēku skaita ziņā vērojamas nelielas izmaiņas gadu griezumā. 2014.gadā ir bijis mazākais apkalpoto viesu skaits, 2015.gadā tas jau ir palielinājies.

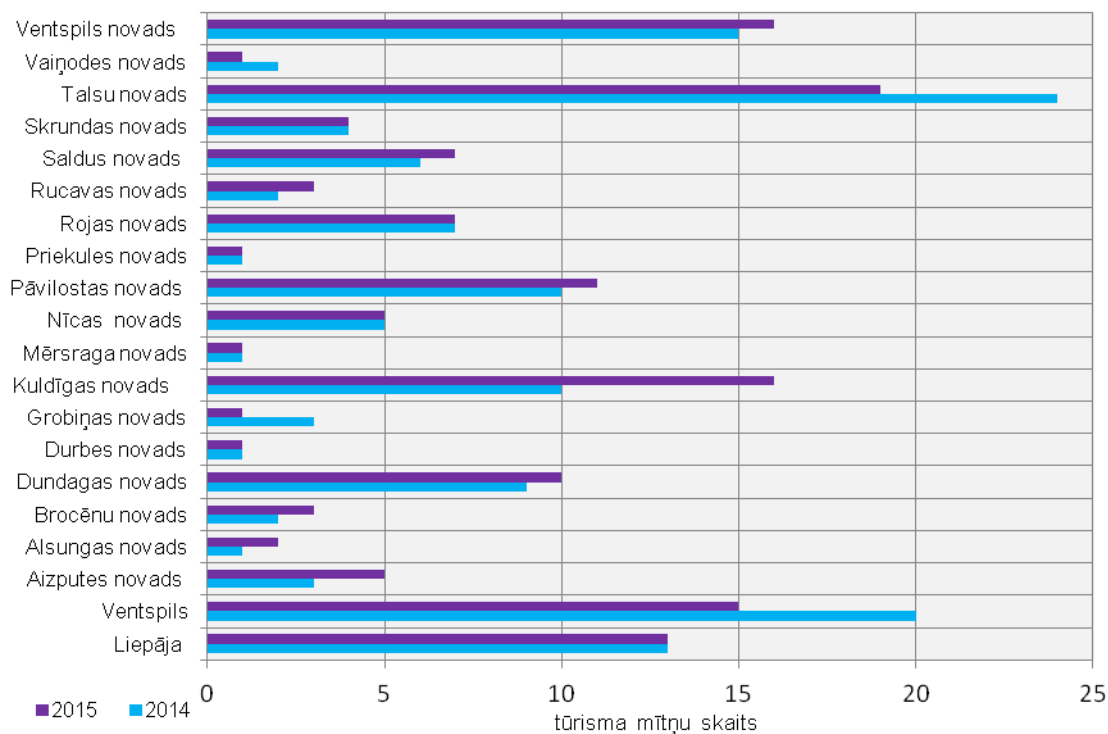
174.attēls Lauku tūrisma mītņu raksturojošie rādītāji Kurzemes plānošanas reģionā 2009.-2015.gadā (CSP dati)

Kurzemes reģiona lauku tūrisma mītnēs pārsvarā apkalpoti Latvijas iedzīvotāji, taču interesi par tām izrādīja arī ārvalstu viesi. 2015.gadā tika apkalpoti 3926 ārvalstu viesi, kas veidoja 26% no kopējā apkalpoto cilvēku skaita (lielākais skaits, gan īpatsvara rādītājs pēdējo gadu laikā)- sk.175.attēlu..

175.attēls Lauku tūrisma mītnēs apkalpoto personu skaits Kurzemes plānošanas reģionā 2009.-2015.gadā (CSP dati)

Kurzemes plānošanas reģionā tūrisma mītnes izvietotas nevienmērīgi. Lielāks tūrisma mītņu skaits (viesnīcas, moteļi, kūrortviesnīcas, apartamentu viesnīcas un viesu mājas, kā arī lauku naktsmītnes un mazas ietilpības naktsmītnes) ir novados, kuri atrodas pie Baltijas jūras vai Rīgas jūras līča (Talsu, Ventspils, Pāvilostas u.c. novadi), kā arī republikas nozīmes pilsētās (Liepājā un Ventpilī) - sk.176.attēlu. Starp populārākajām un tūristu pieprasītākajām vietām bija arī Kuldīgas novads, par to liecina arī tūrisma mītņu skaita palielināšanās pēdējā gada laikā (2014.g.-10, 2015.g.-16 tūrisma mītnes) –sk.176.attēlu.

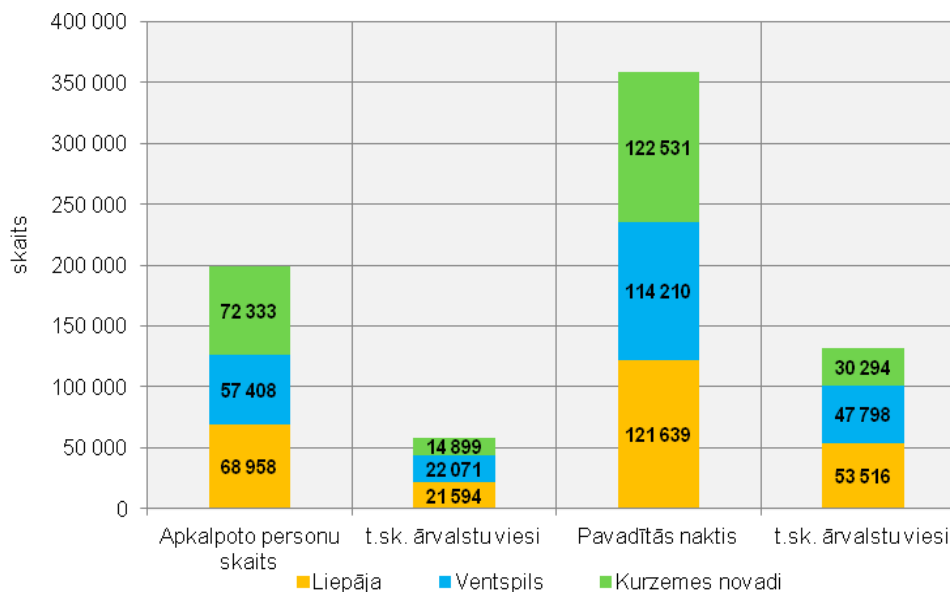

176.attēls Tūrisma mītņu skaits¹⁴⁵ Liepājā, Ventpilī un Kurzemes novados 2014.un 2015.gadā (CSP dati)

Pēc CSP datiem, vairākos Kurzemes plānošanas reģiona novados tūrisma mītnēs pēdējā gada laikā palielinājies apkalpoto personu skaits. Visvairāk Ventspils novadā (2014.g.- 9919, 2015.g.- 13837), Pāvilostas novadā (2014.g.- 6919, 2015.g.- 10285), Nīcas novadā (2014.g.- 4 955, 2015.g.- 6 165) un Rojas novadā (2014.g.- 4 756, 2015.g.- 6 016). Apkalpoto personu skaits bija samazinājies Liepājā (2014.g.- 73 044, 2015.g.- 68 958) un Ventpilī (2014.g.- 60 937, 2015.g.- 57 804), kā arī Kuldīgas novadā (2014.g.- 19 199, 2015.g.- 15 748) un Talsu novadā (2014.g.- 10 394, 2015.g.- 9447). Gandrīz visos Kurzemes novados un arī republikas pilsētās bija palielinājies apkalpoto ārvalstu viesu īpatsvars no kopējā apkalpoto personu skaita tūrisma mītnēs. Vislielākais ārvalstu viesu īpatsvars 2015.gadā bija Dundagas novadā (44%), Ventspils pilsētā (38,5 %) un Nīcas novadā (36,5 %).

¹⁴⁵ Tūristu mītne – ēka, ēku grupa vai labiekārtota vieta (teritorija), kurā komersants vai saimnieciskās darbības veicējs nodrošina tūristu diennakts izmitināšanu un apkalpošanu (viesnīcas, moteļi, kūrortviesnīcas, apartamentu viesnīcas un viesu mājas). Tūrisma mītņu skaitā ietverti dati arī par lauku naktsmītnēm un mazas ietilpības naktsmītnēm (pēc CSP).

Analizējot Kurzemes reģionā apkalpoto personu skaitu un pavadītās naktis pēc novietojuma republikas pilsētās vai Kurzemes novados, konstatējams, ka vairāk kā 65 % bija Liepājā un Ventspilī (sk.177.attēlu). Apmēram ¾ no ārvalstu viesu skaita un to pavadītajām naktīm bija republikas nozīmes pilsētās.

177.attēls Tūrisma mītņu raksturojošie rādītāji Liepājā, Ventspilī un Kurzemes novados 2015.gadā (CSP dati)

Pēc CSP apkopotās informācijas, gan vienas dienas, gan vairākdienu braucienu galamērķos pa Latviju bija vairāki galamērķi, kas atrodas Kurzemē. Starp Latvijas TOP 10 galamērķiem 2015. gadā bija Liepājas un Ventspils pilsētas, kā arī Talsu un Kuldīgas novadi.

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI UN TERMINI

- AAR** Atkritumu apsaimniekošanas reģions
- AAO** Atkritumu apsaimniekošanas organizācija
- AER** Atjaunojamie energoresursi
- AP** Attīstības programma
- AREI** Agroresursu un ekonomikas institūts
- AS** Akciju sabiedrība
- ATD** VSIA „Autotransporta direkcija”
- BAO** Bīstamo atkritumu organizācija
- BASIS** ES finansēts projekts „Mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) starptautisko pakalpojumu pieejamības veidošana” (*Building up Availability of SME Internationalisation Services*)
- CFLA** Centrālā finanšu un līguma aģentūra
- CO₂** Oglekļa dioksīds
- CSP** Centrālās statistikas pārvalde
- DAP** Dabas aizsardzības pārvalde
- EEZ** Eiropas ekonomiskā zona
- Eiropa2020** Eiropas Savienības izaugsmes stratēģija „Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei”
- EuroVelo10** Starptautisks velomaršruts „Apkārt Baltijas jūrai”
- Eirowelo13** Starptautisks velomaršruts "Dzelzs priekškara maršruts"
- ELFLA** Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
- ELGF** Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds
- EM** Ekonomikas ministrija
- E-pārvalde** Sabiedrisko pakalpojumu sniegšana, izmantojot elektroniskos līdzekļus
- ERAF** Eiropas Reģionālās attīstības fonds
- ES** Eiropas Savienība
- ESF** Eiropas Sociālais fonds
- ETS** Eiropas Teritoriālās sadarbības 2014-2020 programmas (Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programma, Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programma, Centrālā Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programma, Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programma, INTERREG EUROPE programma visai Eiropas Savienības teritorijai, Pilsētvides attīstības programma URBACT III, ESPON 2020 programma (Eiropas telpiskās plānošanas un teritoriālās kohēzijas novērojumu tīkls))
- EUR** Eiropas Savienības vienotās valūtas euro (eiro) kods ISO (starptautisks standarts, kas ar trīs burtu kodu palīdzību apraksta naudas vienības)
- EZF** Eiropas zivsaimniecības fonds
- FM** Finanšu ministrija
- IK** Individuālais komersants
- IKP** Iekšzemes kopprodukts

IKT Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas

IAS Ilgtspējīgas attīstības stratēģija

IIN Ieturētais iedzīvotāju nodoklis

IZM Izglītības un zinātnes ministrija

KALME Valsts pētījumu programma „Klimata maiņas ietekme uz Latvijas ūdeņu vidi”
(Klimats. Attīstība. Līdzsvars. Mainība. Ekosistēma.)

KF Kohēzijas fonds

KP Kohēzijas politika

KM Kultūras ministrija

KPRA Kurzemes plānošanas reģiona administrācija

KPR Kurzemes plānošanas reģions

KRSIC Kurzemes reģiona ES struktūrfondu informācijas centrs

Kurzeme2020 KPR Attīstības programma 2015.-2020.gadam

Kurzeme2030 KPR Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam

Kurzemes reģions Kurzemes plānošanas reģiona teritorija, kurā ietilpst 20 pašvaldību – Ventpils pilsētas, Liepājas pilsētas, Aizputes novada, Alsungas novada, Brocēnu novada, Dundagas novada, Durbes novada, Grobiņas novada, Kuldīgas novada, Mērsraga novada, Nīcas novada, Pāvilostas novada, Priekules novada, Rojas novada, Rucavas novada, Saldus novada, Skrundas novada, Talsu novada, Vaiņodes novada un Ventpils novada pašvaldības administratīvās teritorijas

LAD Lauku atbalsta dienests

LAP Lauku attīstības programma

Latvija2030 Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam

LDz Valsts akciju sabiedrība „Latvijas dzelzceļš „

LIAA Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra

LIAS Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija

LIZ Lauksaimniecībā izmantojamās zemes

LR Latvijas Republika

LLU Latvijas lauksaimniecības universitāte

LM Labklājības ministrija

LURSOFT Latvijas Republikas Uzņēmumu Reģistrs informācijas atkalizmantotājs

LVC Valsts akciju sabiedrība „Latvijas Valsts ceļi”

LVGMC Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"

NAK Nacionālā apakškomiteja

NAP2020 Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam

Natura2000 Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīkls

NGA Nākamās paaudzes piekļuves kabeļtīkli

NIID Nacionālās izglītības iespēju datubāze

NMP Neatliekamā medicīniskā aplīdzība

NRP Nacionālo reformu programma

NUTS teritoriālo statistisko vienību nomenklatūra (*Nomenclature of territorial units for statistics*)

NVA Nodarbinātības valsts aģentūra

NVD Nacionālais veselības dienests

NVO Nevalstiskās organizācijas

NVS Neatkarīgo Valstu Sadraudzība

Mt Megatonnas

Mtoe Miljons tonnas naftas ekvivalenta

MK Ministru kabinets

MVK Mazie un vidējie komersanti

MVU Mazie un vidējie uzņēmumi

P/I Pašvaldības iestāde

PII Pirmsskolas izglītības iestāde

PMLP Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

PM10 Cietās daļiņas, kas ir mazākas par 10 mikroniem, gaisa piesārņojuma avots

PVA Primārā veselības aprūpe

RAIM Reģionālās attīstības indikatora modulis

RAL Reģionālās attīstības likums

RAS Reģionālā atkritumu sabiedrība

RPP Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam

SM Satiksmes ministrija

SEG Siltumnīcas efektu izraisošās gāzes (oglekļa dioksīds, metāns, slāpekļa oksīds u.c.)

SEZ Speciālā ekonomiskā zona

SGIS STIFSS (sabiedriskā transporta informācijas un finanšu statistikas sistēma)
Ģeogrāfiskās informācijas modulis

SIA Sabiedrība ar ierobežotu atbildību

SKV Starpvaldību komisija

SM Satiksmes ministrija

SO₂ sēra dioksīds

SPKC Slimību profilakses un kontroles centrs

TAPL Teritorijas attīstības plānošanas likums

TAP2020 Transporta attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam

TAS Telpiskās attīstības stratēģija

TEN-T Eiropas transporta tīkls (*Trans-European Transport Networks*)

TP Teritorijas plānojums

UBA Upju baseinu apgabals

UNESCO Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*)

VARAM Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

VID Valsts ieņēmumu dienests

VIIS Valsts izglītības informācijas sistēma

VM Veselības ministrija

VSIA Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību

VZD Valsts zemes dienests